

About the pagination of this eBook:

Due to the unique page numbering scheme of this book, the electronic pagination of the eBook does not match the pagination of the printed version. To navigate the text, please use the electronic Table of Contents that appears alongside the eBook or the Search function.

For citation purposes, use the page numbers that appear in the text.

SELECTED RELIGIOUS POEMS
OF
SOLOMON IBN GABRIOL

TRANSLATED INTO ENGLISH VERSE
BY
ISRAEL ZANGWILL

FROM A CRITICAL TEXT EDITED
BY
ISRAEL DAVIDSON, Ph. D.

Professor of Mediaeval Hebrew Literature in the Jewish Theological
Seminary of America

Varda Books
skokie, Illinois, usa
5762 / 2002

COPYRIGHT © 2002 BY VARDa BOOKS
ORIGINAL COPYRIGHT © 1923,
BY
THE JEWISH PUBLICATION SOCIETY OF AMERICA

Second Printing

NEW ISBN 1-59045-697-1 Library PDF

NO PART OF THIS PUBLICATION MAY BE REPRODUCED OR
TRANSMITTED IN ANY FORM OR BY ANY MEANS, ELECTRONIC
OR MECHANICAL, INCLUDING PHOTOCOPY, RECORDING, OR ANY
INFORMATION STORAGE RETRIEVAL SYSTEM, EXCEPT FOR BRIEF
PASSAGES IN CONNECTION WITH A CRITICAL REVIEW, WITHOUT
PERMISSION IN WRITING FROM THE PUBLISHER:

VARDa BOOKS, 9001 KEATING AVENUE, SKOKIE,
ILLINOIS, USA

PREPARED AS AN EBOOK BY [VARDa GRAPHICS, INC.](#)

PRINTED AT
THE JEWISH PUBLICATION SOCIETY PRESS
PHILADELPHIA, PA.

ADVERTISEMENT

THE present Series of JEWISH CLASSICS was projected in continuation of the previous publication of the English Translation of the HOLY SCRIPTURES—the greatest classic of Hebrew literature and of all times.

When the New Translation of the Scriptures was approaching completion, the late Jacob H. Schiff, through whose munificence the publication of that translation was rendered possible, further proposed to the Jewish Publication Society of America that they should issue a representative selection of the various classes of literature produced by Jewish writers after the close of the Biblical Canon, and for that purpose placed a fund at the disposal of the Society.

In the deed of gift of Mr. Schiff, which was intended to make the present Series possible, a Committee was named by him consisting of the following:

Dr. Solomon Schechter, Chairman

Dr. Cyrus Adler, Vice-Chairman

Rev. Dr. H. G. Enelow

Prof. Israel Friedlaender

Rev. Dr. Kaufmann Kohler

Prof. Alexander Marx

Rev. Dr. F. de Sola Mendes

ADVERTISEMENT

Rev. Dr. David Philipson

Rev. Dr. Samuel Schulman

The Hon. Mayer Sulzberger

Later the Committee was increased by the addition of Prof. Louis Ginzberg, Prof. Jacob Z. Lauterbach, and Prof. Henry Maker. Upon the death of Dr. Schechter, Dr. Cyrus Adler was elected Chairman, and Prof. Israel Davidson was recently named to succeed Prof. Friedlaender.

The plan of the Series, however, was outlined during the Chairmanship of our distinguished colleague, the eminent scholar, Dr. Solomon Schechter.

The first principle adopted was that in all cases in which a Hebrew text was extant, it was to be printed along with the English translation, and that an endeavor should be made to present a critical text based not only upon previous editions, but also upon the available manuscripts. For this purpose manuscripts have been photographed in the libraries of England, Italy, Germany, Austria, and Hungary—wherever important manuscripts bearing upon the Series were to be found—and the Committee feel that in offering this Series they are not only making accessible to English readers some of the treasures of Jewish literature, but are adding to Jewish scholarship by presenting carefully edited texts, which they hope will

ADVERTISEMENT

become the standard texts of the Jewish Classics.

In giving the original Hebrew text the Committee have been able to add a feature which was absent in the publication of the translation of the Scriptures, the English text of which was published without the original Hebrew. This was not due to any desire on the part of the Board in charge to substitute the English text for the original, but the demand for an English version on the part of English-speaking Jews was so urgent, and the facilities in the United States for printing Hebrew at the time so meagre, that the Board felt any further delay of a work that had been anxiously expected for twenty years would be inadvisable. It is the hope of the Jewish Publication Society to publish, when its opportunities permit, the Hebrew text of the Bible, side by side with the translation.

The Committee were limited in the preparation of the Series by the amount of the fund, which, though most generous, could not provide for a complete presentation of the Jewish Classics, which might well cover hundreds of volumes.

They therefore decided, in the first instance, to omit, by reason of their availability in the English language, certain works which would otherwise naturally be expected to appear in

ADVERTISEMENT

such a Series. This is notably the case in regard to two great philosophical works—the Kuzari of Judah ha-Levi, which has been translated into English by Doctor Hartwig Hirschfeld, and the Guide of the Perplexed of Moses Maimonides, which has an English version at the hands of the late Doctor Michael Friedländer. Similarly two great names like those of Flavius Josephus and Philo of Alexandria, although rightfully belonging to a series of Jewish Classics, were not included because we were given to understand that they had already been selected for publication in the Loeb Classical Library.

The Committee deemed it necessary to limit the Series to about 25 volumes, and they will endeavor to include in this number representative works of the various classes of Jewish literature under the headings of Apocrypha and Pseudepigrapha, Mishnah, Talmud, Midrash, Codes, Hebrew Poetry, Philosophy, Ethics, Mysticism, History, Epistles, Travels, Homiletics, and Folklore.

It was decided to inaugurate the Series with a selection from the religious poetry of Solomon ibn Gabirol, the greatest of mediaeval Jewish poets, who flourished in the golden age of the Spanish-Jewish period, and the Committee deem themselves especially fortunate in being able to

ADVERTISEMENT

present a translation in English verse by so eminent a poet and writer as Israel Zangwill, who has performed his task with the utmost devotion. The Committee believe, too, that through the painstaking labors of Professor Israel Davidson, a distinguished authority on Hebrew poetry and Jewish liturgy, they are able to present a text greatly surpassing in accuracy any hitherto published. This volume will in due course be followed by a collection of all of the remaining poems of Gabirol including several hitherto unpublished, prepared by the same editor. In the meantime other works, which are in the course of publication, will soon appear.

The Committee trust that this Series will awaken the interest and command the support of those who feel the obligation to see to it that the Jewish Classics, which, with few exceptions, have been unknown to English readers, shall come into their own, and take their rightful place among the classic literatures of all peoples.

September, 1923.

DEDICATED
BY THE TRANSLATOR
TO HIS OLD FRIEND,
THE HON. LOUIS MARSHALL, LL.D.,
PRESIDENT OF THE AMERICAN JEWISH COMMITTEE
AND OF THE COMMITTEE OF THE JEWISH DELEGATIONS
AT THE PEACE CONFERENCE,
IN GRATITUDE, PERSONAL AND IMPERSONAL,
TO A TIRELESS AND FEARLESS WORKER FOR OPPRESSED JEWRIES
AND FOR JEWISH AND AMERICAN IDEALS,
A DOCTOR OF HEBREW LAW,
A LOVER OF HEBREW POETRY,
AND A JEW AFTER IBN GABIROL'S OWN HEART.

CONTENTS

	PAGE
Introduction. By ISRAEL DAVIDSON	xiii
On Translating Gabirol. By ISRAEL ZANGWILL ...	xl
Text and Translation	
1. At the Dawn שחר אבקשך	2
2. My Soul Shall Declare לך נפשי חספר	3
3. The Messiah שוכב עלי מטות זהב	6
4. Invitation שחר עלה אלי דודי	7
5. Three Things Conspire שלשה נוסדו יחד	8
6. Before My King שעלי אפרשה תמיד למלכי	9
7. Open the Gate שער פתח דודי	10
8. Pour Out Thy Heart שפכי לצור לבך	11
9. Six Years Were Decreed שש נגזרו לצאת	12
10. 'Tis Joy to Me ששוני רב בכ שוכן מעוני	13
11. My Refuge שתי בכ מחסי פחדי חרדתי	14
12. Ecstasy שאלוני סעיפי	15
13. I Have Sought Thee Daily שחרתיך בכל שחרי ונשפי	16
14. Humble of Spirit שפל רוח שפל ברך וקומה	17
15. For a Marriage שלחה לבת נריב	18
16. The Sun שמש כחתן יעטה סוה. אור	19
17. The Redemption שרודים נרודים לציון תקבץ	20
18. God and Israel שכולה אכולה למה תבכי	22
19. Reassurance שזופה נוזפה בשבלת שטופה	25
20. Duologue שביה בת ציון	28
21. Establish Peace אמרה נולה וסורה	30
22. Judgment אכה כפי על רוב אכפי	35
23. Prayer for the Hazzan שואף כמו עבד	37
24. Two Things Have Met שנים נפגשו בי	38
25. For New Year's Day נשמת שאר יעקב	39
26. My Lord and King מלך שדי השוכן רומה	41
27. Blow Ye the Trumpet לאדיר נורא תהלות	43

CONTENTS

	PAGE
28. Let the Isles Rejoice ישמחו איים רבים במרץ	45
29. For the Day of Memorial שחר טוב יבקש רצון	46
30. God Dwelleth High אל שוכן ברום מעוני	47
31. For Atonement Eve שלח מלאך מליץ	49
32. Lord of the World שמעה אדון עולם	51
33. Lord, What is Man? ה' מה אדם הלא בשר ודם?	52
34. The Day of Judgment לשוני חוד חידה	55
35. Lamentation שונה בחיק ילדות	60
36. The Dwellers in Clay שוכני בתי חומר	61
37. Almighty God שרי אשר יקשיב לדל	64
38. The Lord of Heaven שבעה שחקים לא יכלכלוך	65
39. Ask of Me שאלי יפהפיה	67
40. Forget Thy Affliction שכחי ענוך נושאת כפים	68
41. To My Soul שחי לאל יחידה החכמה	69
42. Look up to Thy Maker שאי עין יחידתי לצורך	70
43. Invocation שרש בנו ישי עד אן תהי נקבר	71
44. Benediction שחק וכל המון זבול	72
45. My Heart Clamours שאל להודות לך לבי	74
46. Arise, O My Rapture שחרים אקראה עורה כבודי	75
47. Passover Psalm מי כמכה עמקות נולה	76
48. O God, My Sun שמשי עלה נא זורח	78
49. The Love of God לך אל חי חכסף יחידתי	80
50. The Royal Crown כתר מלכות	82
Notes on Introduction	125
Notes on Text	137
המקורות ושנויי נוסחאות	187
Technical Payyetic Terms	246
מפתח הפיוטים על סדר הא"ב	247

INTRODUCTION

POETRY, philosophy, and science, apparently three distinct fields of intellectual endeavor, are essentially but three different manifestations of the same spiritual force, which urges man onward to search for the solution of the riddle of existence. Science attacks the problem from the physical side; philosophy grapples with it from the rational, or mental side; poetry tries to penetrate the mystery with its vision.

Poetry need not necessarily reveal itself through the art of versification. The astronomer whose eye sweeps through the vast vacancies of space and whose ear catches the harmony of the spheres, the mathematician who calculates the eons, and the physicist who measures the electron and weighs the sun are indeed greater poets than those who merely compose melodious lines. On the other hand, the great poet, who ascends by the light of the divine fire within him to the heights of Pisgah, whence he may look at life from a higher altitude and see it more complete, more in its totality, often catches in a flash of inspiration that which it takes the scientific investigator years of painstaking labor to discover. The difference between those three

INTRODUCTION

xv

coloring of the sunset, the rumbling of the thunder, the perfume of the woods, are all reflected, echoed or exhaled by it. Of no less importance to the poet are his social surroundings. Encouragement is the breath of his nostrils; disparagement, the blasting wind that withers. In an atmosphere of warm sympathy his genius will put forth the finest fruit of his imagination. In an environment of cold criticism his soul will shrink and shrivel up.

With these reflections in view, the personality of Solomon ibn Gabirol becomes doubly interesting. For he was not only a great poet but also a great philosopher. His vision was broad and his penetration keen. He saw further than the ordinary poet and felt deeper than the ordinary philosopher. He even cultivated science in his effort to grapple with the riddle of existence. His genius flourished in an atmosphere of exceptional instability—now warm, now cold; now hostile, now cordial; and this constant change in the condition of his environment is not without its corresponding change in the temper of his poems.

To obtain an adequately complete view of the life of this poet-philosopher it would have been well to step out of the present and, leaping over centuries and bounding over continents, trans-

fer ourselves to one of those delightful towns of Spain, of nine hundred years ago. It would have been necessary to depict the past with such vivid colors that we could visualize this man of the eleventh century as he lived his daily life, as he feasted or fasted, as he communed with his God or chatted with his neighbor, as he greeted his friends or raged against his enemies, as he pored over his books or roamed in the fields—as he suffered at times and at other times bubbled over with joy. To know him more intimately we should have to enter his private study and watch him work, look over his shoulder and see how he wrote and polished what he wrote, how he passed all problems through the fiery crucible of his brain ere he put them before the world. But to accomplish such a feat one must have abundant material or else possess the magic wand of the poet. I have only a few slender threads with which to weave the story of his life. The biographical material is so scant and, in certain instances, so contradictory that practically all that can be said of him with certainty must be gathered from casual utterances scattered through the multitude of his verses. And, since a poet's verses are often unintelligible until interpreted by the events of his life, we are in danger here of moving in a vicious circle, trying

INTRODUCTION

xvii

to make the verses yield up some facts of his life so that these facts, in turn, may help us understand his verses. Under these circumstances, the life of Solomon ibn Gabirol must remain obscure in parts. Still we may succeed in drawing a picture in which the salient features of our poet shall stand out clear and distinct in spite of the shadows of uncertainty here and there. To begin with, we must deal with the outstanding facts of Gabirol's life. Solomon ibn Gabirol was born in Malaga,¹ a town in the south of Spain, sometime during the period covering the end of 1021 and the beginning of 1022.² His father Judah hailed from Cordova³ whence he is supposed to have emigrated to Malaga during the political upheaval of 1013. As far as we can gather from the poems of his son, he must have been a scholar and a man of considerable repute, for Gabirol often signs himself **בִּירְבִּי** (a sign of distinction for the father) and in one of his poems speaks of him as the "ornament of the world" (**עֲרֵי תֵבֵל**).⁴ From the conclusion of the same poem in which he speaks of his father's death, we learn that his father must have been the last of his near relations to depart from life. "Enough," he says, "my fears have come true, but my soul will see no further misfortune."⁵ That Solomon ibn Gabirol was left an orphan

early in life may be gathered from another poem in which he says: “Grieved, without mother or father, inexperienced, lonely and poor, I am alone without a brother and without friends, save my own thoughts.”⁶ The order of the words “without mother or father” is not required by the meter and we should expect to find the biblical usage of mentioning the father first.⁷ Hence, we may bring this as an additional argument that his mother died first and his father later.⁸ The same verse states also that he had no brothers. It is therefore safe to assume that, when his father died, he was left without kith or kin.

In Malaga he remained only during his childhood. His formative years he spent in Saragossa. For this we have the evidence of Moses ibn Ezra, in his well-known Arabic work “*Al-Muḥāḍarah wal-Muḍhakarah*” (Discussions and Memoirs).⁹ It is possible that his father migrated to Saragossa and took his son with him, or that, on the death of his father, he was taken by some friend to Saragossa, which was then an important center of Jewish culture. It was the seat of Jonah ibn Ganah, Joseph ibn Hasdai and a host of other scholars. It was also the seat of a prominent man by the name of Yekutieli who would have remained unknown in Jewish history but for the fact that he befriended the

INTRODUCTION

xix

young poet who immortalized him in his poems.¹⁰ Through the kindness of this Maecenas, Gabirol was able to develop his powers without having to trouble about mundane matters.

Who were Gabirol's masters? This question must remain unanswered. Among all his poems there is only one place in which he speaks of himself as a disciple. In his epistolary poem, addressed to R. Nissim of Kairwan, he says: "Men of my counsel, bring greetings to my friend, and may he accept blessing from his disciple."¹¹ This would seem to support the statement of Sa'adya ibn Danan that, when R. Nissim came to Granada to give his daughter in marriage to Joseph, the son of Samuel ha-Nagid, Gabirol was one of his disciples.¹² But aside from the fact that ibn Danan is not quite reliable,¹³ the marriage of R. Nissim's daughter took place in 1049,¹⁴ when Gabirol was at least twenty-seven years of age, which would make it rather improbable that at that age he sat at the feet of any man. We must therefore consider the verse of Gabirol, mentioned above, as a mere poetic compliment. His precocity undoubtedly kept him from regarding anyone as his particular master.

His literary activity began at a remarkably early age. We know of five poems which he composed at the age of sixteen¹⁵ and one of

these,¹⁶ according to the testimony of Sambari,¹⁷ was no less than his versification of the six hundred and thirteen commandments, known as *Azharot*, and it is not unlikely that the *Azharot*, beginning **אלהיך אש אוכלה**, which are written without meter, were composed at even an earlier date.

Endowed with remarkable gifts, it is no wonder that Gabirol easily acquired all the learning of the age. The only branch of knowledge into which he did not inquire was that of medicine. Again and again he dwells upon his devotion to learning for its own sake:

How can I forsake wisdom,
And the spirit of God has made a covenant between
me and her?
Or how can she forsake me when she is to me like a
mother and I to her as a child of old age?
For my soul has sworn that I rest not until I find the
knowledge of her Maker.¹⁸

Again:

From my youth I labored in the cause of wisdom,
for her goal is pleasant.
She was my sister from my childhood, and of all men
she chose me as her friend.¹⁹

As these two lines occur in a poem which he composed at the age of sixteen, the expression “from my childhood” is significant, pointing to a much earlier period of intellectual activity.

INTRODUCTION

xxi

It is also not surprising to find that he was conscious of his powers from the very beginning of his career. It must have produced a spirit of antagonism among his contemporaries to hear a youth of sixteen proclaim himself superior to anyone of his generation. One of his imaginary interlocutors says:

Know that you are unique in your generation.²⁰

And in another poem he says:

I am the Mastersinger and Song is my slave . . .

Though I am but sixteen, I have the wisdom of a man of eighty.²¹

This must have sounded to them as vain boasting. We, however, can see that it is not vulgar boasting. It is rather the self-expression of exuberant youth. The lines in which he sets forth his prowess remind one of a young warrior issuing forth to challenge the enemy—Sohrab leaving his tent to fight Rustum—and it is not so much himself that he exalts as the weapons which God has given him.

I search out the secrets of Rhetoric and open the gates of knowledge and understanding;

I gather stray phrases into strings of thought, and from scattered words I collect pearls of wisdom . . .

I penetrate into places closed to all men of understanding,

And sing songs that make the soul rejoice and deliver the heart from sorrow. . . .

My song is the legitimate offspring of poesy—
Theirs the child of harlotry . . .

My song is as polished as pearls and through it I am
exalted above all men in all times.²²

We who are removed from him by nearly a millennium and know the true merit of his work feel that he did not overestimate himself. He was indeed the greatest poet of his day and one of the few great poets of all times. Even critics like Moses ibn Ezra and Judah al-Ḥarizi, who were removed from him only by one or two generations, felt the same way about him and placed him above all his contemporaries.²³ But his contemporaries evidently did not relish his claims to superiority. Their antagonism soon grew into resentment, and resentment turned into hatred. Their hatred, in turn, only roused his anger and brought forth such caustic lines as the following:

I am filled with wrath when I behold fools parading
as wise men. . . .

They deem their song superior to mine whereas they
do not even understand it. . . .

Tiny little ants that they are, they venture to compare
themselves with me.²⁴

He certainly understood the gentle art of making enemies. Moses ibn Ezra says of him: “Although he was a philosopher as far as his intellectual attainments were concerned, yet his an-

INTRODUCTION

xxiii

ger always got the better of his understanding. He was unable to control his temper and was easily led to ridicule great men and subject them to contempt in his writings.”²⁵ In fact, he himself admits this weakness on his part:

When my anger is roused,
The heavens rumble with my thunder. . . .
I am not like the man who speaks mellow words and
bows and scrapes in humility.²⁶

Again, in reproaching a friend, who proved false to him, he boldly tells him that while he humbles himself to his friends it is by no means because of his inferiority. He proclaims his own value in no doubtful terms:

My light is diffused through the world,
It has reached the confines of Shinar and Elam. . . .
Yet I am dirt beneath the feet of my true friends,
Dust to those who keep faith with me. . . .
But to my enemies I am a sky raining fire upon their
heads.
They can sooner reach the sky with a ladder than they
can reach me. . . .
Now that you have failed me I untie the bonds of
friendship;
I blot thy name from my speech, and will never stoop
to mention it again.²⁷

In an age when the execution of a happy couplet was considered an achievement, when literary quarrels were taken seriously, such lines as the above were bound to bring trouble to

their author. As long as Yekutiel lived, Gabirol's enemies were unable to harm him, but when, in 1039, Yekutiel himself fell at the hands of his political enemies, Gabirol was at the mercy of his opponents. They certainly could not fight him with his own weapons, but they embittered his life to such an extent that he had to leave Saragossa. In the poem with which he took leave of this city he says:

My dwelling is amongst ostriches,
Among the crooked and the fools who think they are
very wise. . . .

They are a people whose fathers I would disdain to
set with the dogs of my flock. . . .

Woe unto knowledge, woe to me

In the midst of such a people do I dwell.²⁸

But in spite of all his difficulties, his literary activity went on apace and one masterpiece after another issued from his pen. Allusion has already been made to the poems which he composed at the age of sixteen. During that early period in his life he also wrote the various panegyrics on Yekutiel,²⁹ since the latter died before Gabirol was eighteen. At the age of nineteen he composed a poem of four hundred verses in which he set forth the rules of Hebrew grammar.³⁰ In 1045, before he left Saragossa, while still in the early twenties, he completed his Arabic work on the "Improvement of the

INTRODUCTION

xxv

Moral Qualities.”³¹ Graetz justly assumes that in depicting certain evil traits of character, he had in mind some members of the Saragossa community and that his characterization was so bold that it drew upon him the bitter enmity of these people.³² Likewise, I do not think it farfetched to assume that Moses the Miser, against whom he indited his famous satire ככלות יני, was a native of Saragossa and that this Miser was one of those instrumental in bringing about Gabirol’s departure from the city where he had spent his youth. We do not know when he completed his collection of Proverbs, “The Choice of Pearls,” and his philosophic work, “The Source of Life.” Nor can we give any definite dates for most of his poems. These extended over the whole of his life, and even if we hold to the opinion that he lived as late as 1069 or 1070, he lived his life fully to produce, in the short space of forty-seven years, over three hundred poetic compositions besides works on philosophy and ethics.

His productivity may have been enhanced by the fact that he never had to engage in practical occupations. As Ḥarizi puts it, he was one of the few fortunate who sold their pearls at high prices.³³ When Yekutiel died, Samuel ha-Nagid took up his cause, and while we frequently hear

Gabirol complaining of ill-fortune, it is not unsafe to assume that his complaints have no reference to material want. It is rather his ill-health and the fickleness of friends that he has in mind. Thus, he was free to devote all his energies to his literary pursuits. Another fact that may have contributed to his large literary productivity was that he had no one dependent upon him. It is quite safe to assume that he never married. Nay, he boasts that he never loved. "Behold," he says, "I have spent my life in search after truth while others have wasted their substance on love."³⁴ He had no other passion in life but the passion for wisdom and truth. His sole ambition was to study and enjoy the friendship of great men.³⁵ That he realized his ambition cannot be doubted, for he certainly numbered among his friends and admirers the most exalted personages of his time, and his search after knowledge resulted in the production of literary monuments that have withstood the currents of a millennium and will undoubtedly remain on their high pedestal for ages to come.

Of his life outside of his studies very little can be said. Even the date of his death is a much mooted question. There is a brilliant array of counsel on each side. Dukes, Stein-

INTRODUCTION

xxvii

schneider, Neubauer, and Kaufmann are inclined to consider the statements of Moses ibn Ezra and Ḥarizi as authentic that Gabirol died before he reached his thirtieth year. On the other hand, Munk, Geiger, Graetz, and Sachs³⁶ hold that he lived at least as late as 1069 or 1070, which would bring his age to about forty-seven or forty-eight years. I feel that the arguments on both sides are equally balanced and that a decision must be reserved. We must wait for further evidence.³⁷

Gabirol's literary activity may be classified under the following headings: Biblical Exegesis, Grammar, Philosophy and Ethics, and Poetry. That he actually wrote a commentary on the Bible is doubtful, but there are indications that he did not neglect the Bible entirely. Abraham ibn Ezra cites him on three occasions in his commentary on the Pentateuch, once in his commentary on Isaiah, twice in his commentary on Psalms, and once in his commentary on Daniel.³⁸ All these instances, however, are examples of the allegorical method of interpretation, and it is possible that they were taken from some philosophical work of Gabirol or from some special work on the subject of biblical allegory. In fact we have two citations from Gabirol in David Kimḥi's commentary on Psalms (37–8, 23)

which are taken from his ethical work.³⁹ But the biblical illustrations in which this very work on ethics abounds lend countenance to the suggestion that Gabirol also engaged in biblical exegesis.

Of his work in the field of Hebrew philology we happily possess more tangible proof in the poem on Hebrew Grammar alluded to above, of which Abraham ibn Ezra speaks in the highest terms of praise.⁴⁰ Unfortunately, only about one-fourth of the four hundred verses of this poem has come down to us. Already in the time of R. Solomon Parḥon, in the twelfth century, the remainder of this poem had been lost,⁴¹ and the greater part of the fragment before us is given to remarks of a general nature. Still, even this fragment is sufficient to show that he was a master of the subject.⁴² We may look askance at compositions of this sort, but we must remember that, in the days of Gabirol, the art of versification was not limited to emotional subjects. Law, medicine, and even mathematics were considered legitimate themes for the poet. And, in this particular instance, Gabirol seems to have sensed the incongruity between the theme and the form and justified himself by saying that he used the poetic form so that it may be more easily remembered.⁴³ The

INTRODUCTION

xxix

introductory part of this poem has a special interest for us. His plaintive lines on the neglect of the study of Hebrew seem to fit our own times even more than his:

I know that the holy tongue has languished among
 them, nay, almost perished.
 Their language is foreign to the Hebrew, strange to
 the Jewish speech;
 Half of them speak the language of Edom and half
 in obscure Kedar-tongue hold discourse. . . .
 They know not the prophets, they know not the Book,
 How then should they read secular writings?. . . .
 The Lord will call you to account, O remnant of Jacob,
 for forsaking the most chosen of languages. . . .
 Is it fit that a mistress become a maid-servant, wait-
 ing upon the concubine?
 Woe unto her who does not tend her own vineyard
 but nurses the vineyards of others.⁴⁴

Gabirol's more arduous labors, however, lay in the field of philosophy and ethics for which he, in common with his contemporaries, employed Arabic, the language of the country. And here it must be pointed out, first of all, that what has come down to us of Gabirol's philosophical works represents but a small part of his labors in this field. To Senior Sachs we are indebted for a more exact knowledge of Gabirol's philosophical activities. In a most ingenious as well as convincing manner, Sachs showed that a number of pseudepigraphic compositions,

ascribed to King Solomon, really belonged to Solomon ibn Gabirol. This is the story of his discovery: Johanan Allemano, the teacher of Pico della Mirandola (fifteenth century), in the introduction to his commentary on the Song of Songs,⁴⁵ wherein he collected all sorts of compositions, ascribed to King Solomon, cites in the name of an Arabic philosopher, Abu Aflah, an older contemporary of Maimonides, seventeen philosophical essays under the title “Essays of King Solomon, the Jew.”⁴⁶ In the name of Apollonius, Allemano cites also four other compositions⁴⁷ ascribed to King Solomon, making twenty-one compositions in all. Sachs showed that “King Solomon, the Jew” was none other than Solomon ben Judah ibn Gabirol.⁴⁸ How this poor poet was elevated to a kingdom was very simple. Gabirol was often called The Malagan, after his native city, Malaga. In fact, he occasionally signed himself so in the acrostics of his poems.⁴⁹ In Arabic this appellation would be written אלמלאך or אלמלאק which is but one step from אל מלך, the king. In this way Gabirol was elevated to the throne and was lost to us. Sachs also pointed out that two of the works cited by Allemano are no other than his “Improvement of the Moral Qualities” and the “Choice of Pearls” under different titles.⁵⁰ Nor

INTRODUCTION

xxxix

does this opinion rest on mere ingenious conjecture. Gabirol himself remarks in one of his poems that he had written twenty books,⁵¹ a number borne out by the titles cited by Allemano. Unfortunately nothing but the titles of these books and essays has come down to us, and our estimate of Gabirol as a philosopher must rest only on two of his works which have survived the ravages of time. Even of these two, the larger and more important one exists no longer in the original and is to be studied only in a Latin version, and in an eclectic Hebrew translation. We have seen how Gabirol travelled down the ages under the disguise of King Solomon, we shall now see that Fate cloaked him also with other disguises. The "Source of Life," his chief work in philosophy, was translated from the Arabic into the Latin in the middle of the twelfth century by Dominicus Gundissalvus, archdeacon of Segovia, with the assistance of a converted Jewish physician, Ibn Daud, afterwards called Johannes Hispalensis. Henceforth, the *Fons Vitae*, as it is called in Latin, became a work to be reckoned with in the world of scholasticism. And just "as Ibn Sina was corrupted by the Latin writers into Avicenna and Ibn Roshd into Averroes, so Ibn Gabirol became, in turn, Avencebrol, Avicembron, Avicebron; and the

INTRODUCTION

xxxiii

Here we see Gabirol giving expression to the fundamental principle of Jewish philosophy—that God is the first cause, and that to Him the conception of time and place does not apply. Furthermore, the universe is but an emanation of God. What he meant by the last phrase, “in the manner of the three sealed books,” becomes clear in the light of one of his remarks in the “Source of Life”: “The active Will of God is analogous to the Scribe; the Form resulting from the action of the Will upon Matter can be compared to the Script, while Matter is analogous to the tablet upon which the writing is engraved.”⁵⁶ By **שלשה ספרים**, therefore, he does not mean literally three books, but the threefold etymological conception that may be attributed to the letters **ס-פ-ר**, namely **סופר**, **ספור**, and **ספר**. In other words, the three entities which are accountable for the creation of the universe, namely, Will, Form, and Matter, may be compared to the three agencies involved in the writing of a book, the Scribe, Script, and Scroll, an idea which Gabirol very likely borrowed from the *Sefer Yezirah*.⁵⁷

The influence of the *Sefer Yezirah* is even more evident in the remaining stanzas of this poem where he speaks of the ten *Sefirot*, the ‘*En Sof*, and the twenty-two letters of the al-

INTRODUCTION

xxxv

phabet. In fact, the poem gives the impression of being little more than a versification of the Sefer Yezirah.

In another poem, for a long time known only through a quotation in Ibn Daud's *Emunah Ramah*⁵⁸ and for the first time edited by Senior Sachs⁵⁹ and further elucidated by David Kaufmann,⁶⁰ Gabirol sums up his theory of Matter in two lines. Matter, according to him, is an emanation of God. But as long as it is without form, it has only a pseudo-existence; therefore, in order to make its existence real, Matter strives after form as one friend longs for another. This idea is put in the following two verses:

חכמים אמרו כי סוד היות-כל למען כל אשר הכל בידו
 61. והוא נכסף לשומו יש כמרש כמו חושק אשר נכסף לדודו.
 This may be rendered freely as follows:

The wise men have said that the origin of all material existence lies in the All-embracing-One who has everything in His hand.

Like the lover seeking after the beloved, so does Matter long after the Form, that its semblance of existence (כמרש) may be turned into real existence (יש).

The longest philosophic poem, however, is the well-known "Royal Crown." In it Gabirol gives expression to his philosophic ideas in a clear and lucid style.

It is simple in its grandeur and all-embracing in its simplicity. As Gabirol himself has said, in the introductory couplet to this hymn, "The wondrous ways of God inspired this song of praise that it may help mankind find the path of right and worth."

It is difficult to say which is to be admired the more—the exquisite beauty of expression or the great depth of thought. He is a consummate master of both. Indeed, we must agree with the poet that of all his hymns this is the "Royal Crown".

We may now turn our attention to the other poems of Gabirol and endeavor to estimate his achievements as a poet, pure and simple. From Moses ibn Ezra and Judah Ḥarizi, themselves no mean poets, to the literary critics of the present time, all agree that Gabirol has reached the pinnacle of the Hebrew Parnassus, and it is no mean testimonial to have lived in the hearts of men for nearly a thousand years. There must be something perennial in him to have survived the turbulent torrents of taste and the shifting currents of opinion through which Jewish culture has passed since the golden days of the Spanish period. There must be that in his poetry which makes a permanent appeal to the emotions, aspirations and passions of mankind.

INTRODUCTION

xxxvii

It is not the style alone, it is not the skill in versification alone—it must be something elemental, something that touches the spring of human nature, human suffering, human exultation, which makes his poetry as inspiring to-day as it was nine centuries ago. His real greatness lies in his religious poems. Matthew Arnold has somewhere remarked that mankind will discover more and more that we have to turn to poetry to interpret life for us, to console us, to sustain us. And this is exactly what we find in Gabirol's religious lyrics. Sometimes he touches our heart-strings and plays upon them the melody of eternal hope. Sometimes he lays bare the wounded heart of Israel and lets the sacred fountain of consolation play upon it a stream of healing waters that soothe and sustain, and sometimes the agony of his people stabs his soul so deep that he raises a piercing cry to heaven and we feel that in him we have a pleader whose voice must be heard. He brings us nearer to God, and we feel that we have a Father in heaven.

But while the religious poems of Gabirol are as fresh and full of meaning to-day as they were when they were first written down, his secular poems are at times difficult to understand. By reason of the fact that we are far removed from the life of that period, these poems do not appeal

to us as strongly as they did to Gabirol's contemporaries. We are no longer able to grasp fully the allusions and metaphors because they were, in a great measure, borrowed from the Arabic. In our estimate of these compositions, therefore, we must fall back for a true judgment upon the opinions of the mediaeval critics who were better able to appreciate them.

Moses ibn Ezra, in the afore-mentioned Arabic work, says:

Younger though he was than his contemporaries, he surpassed them in the art of expression, although, in a general way, they were distinguished for their language which was choice and full of sweetness. While they may have differed in the order of merit, they all ranked alike for the beauty of their style and charm of expression. But Abu Ayyub was an accomplished author and an eloquent writer who made himself master of that which poetry considers its aim. He attained the end in view and reached the goal. In his writings he used the finest figures of speech, imitating the modern Arabic poets. He was called the Knight of Style and the Master of Verse because of the polish of his style, the fluency of his expression and the charm of the subjects which he treated. All eyes were directed to him and everyone pointed to him with admiration. It was he who first opened the door of prosody to Jewish poets, and those who entered after him upon the same road made their fabric from his material. . . . In his poetry he embodied ideas which were based upon the laws of the Torah and were in harmony with tradition.⁶²

INTRODUCTION

xxxix

In a more facetious style, Ḥarizi, in the chapter on the poets of Spain written in rhymed prose, says:

Before the Song of Solomon, the Small—all great poets in our estimation fall. Since the cradle of Hebrew speech—none did ever his station reach. With unusual gifts dowered—he above his generation towered. Though dubbed small, he surpassed them all. He alone to Parnassus' pinnacle did ascend—the wisdom of the Muses to comprehend. Art claimed him as her first-born—and with a scarlet thread did his arm adorn. All the poets that before him sang—like the wind upon the void their voices rang. None like him has since arrived—no matter how much they may have arrived. He is the master of them all—and they in his footsteps fall. The Lord anointed him his nation's King of Songs—and his verse is the Song of Songs. Even great poets find it hard—to grasp the meaning of this bard. For his style is too profound—its depth none can sound.⁶³

The verdict of these two critics may be accepted without reservation, and if some of the poems do not seem quite clear to us we must, with Ḥarizi, ascribe it not to Gabirol's ambiguity of style but to our shortcoming; our inability to fathom the depth of meaning.

In the history of Hebrew poetry in Spain Gabirol belongs to the third period. Begun by Menahem ben Saruḡ and Dunash ibn Labraṭ

and continued by their disciples, Isaac ben Karpn, Isaac ibn Gikatillah, Jehudi ben Sheshet and others, such as Joseph ibn Abitur and Isaac ben Saul of Lucena—Hebrew poetry in Spain had reached its highest form of development in the age of Samuel Ha-Nagid, the older contemporary of Ibn Gabirol. When Gabirol came upon the scene, there was already a well-established literary tradition, both in secular as well as religious poetry; still, because he brought the art of Hebrew poetry to perfection, we may, with Moses ibn Ezra and Ḥarizi, regard him as the founder of a new school. He surpassed his contemporaries not only by the quality of his compositions but also by their quantity. He wrote upward of three hundred poems, half of them secular and half religious, besides the “Royal Crown” and the “Azharot” each of which would make a little volume by itself. His secular poems are mostly of a personal nature; his religious compositions cover nearly all religious occasions of the year. If in the technique of his secular poetry, he was the path-finder of his generation, in the structure of his religious poems, he followed the trodden path. In his secular poetry he showed the influence of Arabic culture; in his religious poems he displayed a wide acquaintance with Jewish learning. One can easily see from

INTRODUCTION

xli

them that he was well versed in the Talmud and Midrash.

The fate which befell his poems, both secular and religious, is that common to all our mediaeval classics. With the exception of the "Royal Crown" and the "Azharot," which are well known, his religious poems are scattered in scores of rituals, some of them so rare that they are as inaccessible as manuscripts, while his secular poems are thus far so badly edited that they are virtually as if they had never seen the light of day.

In 1858 Leopold Dukes published a volume of Gabirol's secular poems which he gathered from manuscripts in Oxford, Parma, and Vienna.⁶⁴ With the exception of two poems which were in the possession of Carmoly, and to which Dukes evidently had no access, this volume, though containing only sixty-nine poems, represented almost all that was then known of Gabirol's secular poetry.⁶⁵ Ten years later, in 1868, Senior Sachs made an attempt to gather and elucidate the religious poetry of Gabirol.⁶⁶ But his method of elucidation was so comprehensive that a work of one hundred and sixty-seven pages contained only twenty-nine poems, most of them very short.

Neither Dukes nor Sachs made any reference

to having seen a complete, independent Diwan of Gabirol's poems. Steinschneiders list of sixty-five poems is based on the Oxford MS. **מחנה הנשאר**, which is only an appendix to the Diwan of Judah Ha-Levi (**מחנה יהודה**), and contains the compositions of many other poets;⁶⁷ while Luzzatto, who began to make a list of Gabirol's poems, likewise made no mention of any special collection.⁶⁸

The first intimation of the existence of a Gabirol Diwan was given by Harkavy in the prefatory note to four poems of Gabirol published by him in 1893,⁶⁹ although he did not emphasize this point. Then came the list of one hundred and fourteen poems published by Neubauer⁷⁰ from a Genizah manuscript which seems to have been originally an index to a Diwan of Gabirol.⁷¹ Further proof that the poems of Gabirol were at one time gathered into a Diwan has been furnished by the thirty-three leaves from the Genizah in the possession of E. N. Adler. This fragment, which has been identified and edited by Brody,⁷² contains the greater part of thirty-four poems of Gabirol,⁷³ thirteen of which had been entirely lost to us.⁷⁴ And in 1913 I was so fortunate as to discover in the Taylor-Schechter collection a fragment of a Diwan which furnishes additional and conclusive evidence that

INTRODUCTION

xliii

the poems of Gabirol had at one time been gathered in a complete collection.⁷⁵

But no one can expect that such a collection will some day turn up in its original completeness. The most we may look forward to is to find a leaf here and a leaf there.⁷⁶

It is, therefore, meet and proper that we undertake the task anew, and gather all the poetic compositions of Gabirol together, irrespective of any similar effort that was made in the past. Such, in fact, is the plan of the edition of Gabirol contemplated for the Classics Series which this volume inaugurates. The edition under consideration will contain upward of three hundred compositions, gathered from printed as well as manuscript sources. And while it is not impossible that even in this large collection one or more poems have been overlooked, it may be said, with some degree of satisfaction, that it will contain the largest number of compositions ever recorded under the name of Gabirol. Luzzatto's list (*Ozar Tob*, 1880, pp. 69–73), hitherto the largest known, enumerated only 134 religious hymns, whereas the edition contemplated will contain about 175 religious and 146 secular poems. This complete collection of Gabirol's poetry may indeed serve as a fitting mausoleum on his grave, as a lasting monument of his great

INTRODUCTION

xlv

These three stars if you should ask of,
Our Jehuda ben Halevi,
Or our Solomon Gabirol,
Or our Moses Ibn Ezra,

Should you bring up names of that sort,
Then with large eyes will regard you
All the girls, the pretty darlings,
Dumb-struck, mud-stuck, disconcerted.

Later in the same poem, Ibn Gabirol is singled out as the thinker among poets, and the poet for thinkers; and finally our eleventh-century singer is compared to that troubadour, that mediæval nightingale, who delicately in the dusk of the Dark Ages sang "The Romance of the Rose." Gabirol, says Heine, is the nightingale of piety, the consecrated Minnesinger whose rose was God.

II

The present volume of translations from this rare singer of the Ghetto limits itself to such of his poems as have been incorporated in or designed for the liturgy of the Synagogue, though it is far from exhausting even these. But Gabirol is not exclusively a devotional poet.

All the arts began with religion, and in Gabirol we catch sight of Hebrew poetry in its period of transition when it was passing from a purely

devotional to a secular character. Even the devotional begins to root itself not in tradition but in the individual experience. In a remarkable poem beginning “Three witnesses have I,” Gabirol speaks of the starry world without and the moral law within almost with the modern cosmic mysticism of a Kant or a Wordsworth. There is thus a double movement by which the devotional is freeing itself from the hypnotism of the Biblical and liturgical *Anschauung* and taking on a personal quality, while at the same time the subject-matter is enlarging itself with elegies, epigrams, and Horatian epistles. Gabirol’s Hiawatha-like jingle on the meanness of his host who failed to give him wine—

“May the man, his son or daughter
Be for ever doomed to water!”

—is sometimes cited as the first secular lyric in Hebrew poetry; but although this is not accurate, little that is prior has been preserved except versified mnemonics about the calendar, or grammar, and verse of a gnomic if not a pious character. While the Bible itself is full of matchless poetry, both primitive and cultured, the purely profane element was so discountenanced in this thesaurus of national

literature that “the Song of Solomon” slipped in only as a religious allegory, “Ecclesiastes” scraped through under the ægis of Solomon, while “Job” was ascribed to Moses. And this tendency to make Hebrew literature synonymous with sacred literature was aggravated by the limitations of Jewish life in the Diaspora, whose sole organ of common consciousness was the Synagogue with its holy lore.

The Jew, living as a “Son of the Law,” and continuing to live only *because* he was a “Son of the Law,” did not readily develop a lay literature. Life circled round the Bible. And Torah, not wine, woman, or song, was the poet’s expected theme. Luther’s trio of themes came along more copiously in Moses Ibn Ezra and Judah ha-Levi; in al-Ḥarizi we get a semi-burlesque Hudibras method, modelled on the *Makamat* of Ḥariri, and in our own day this evolution from liturgical literature has reached its climax in the nature-poetry of a Jacob Cohen, the sensuous strains of a Shneor or the massive bitterness of a Byalik.

But in the Spanish-Hebrew period we see the poet, like some tropical lung-fish that can breathe either in air or water, moving equally between the sacred and the profane. Gabirol is the first Hebrew poet to use the secular image of

the Muse, which he figures as a dove, white as a lily of Sharon, with golden wings and a bell-like voice. He is the first to paint the sunset or the autumn, and in a Shelley-like image to show us Night spreading her wings over the tired Day. And he is the first Hebrew poet to handle philosophy.

If he is not also the first to handle rhyme, he is the first great singer to cramp himself with that exhilarating restriction. Rhyme was not an element of Hebrew poetry at its Biblical period. And as Joseph Jacobs has pointed out, Hebrew lends itself less freely to rhyme than Arabic, having fewer of those primitive inflections which smooth the poet's path, with the result that much of Hebrew rhyming is in *o* or *im* or *os* in damnable iteration. 'Rhyme,' to quote from my book, *The Voice of Jerusalem*, 'was not introduced into Hebrew poetry before the seventh century, when it appears in the Piyutim of Yannai. Milton calls rhyme "that barbarous invention to set off lame metre"; but there was not even metre in Hebrew then. That was not brought in till three centuries later, by Dunash ibn Labrat, a young poet of Bagdad origin, who probably picked it up from the Fez poets. "Such a thing hath hitherto been unknown in Israel," said Saadia, the great Gaon

of Sura, when Dunash showed him Hebrew jiggling to Arab measures.'

Without rhyme or metre, what was it that constituted Hebrew poetry? Some say parallelism. But even parallelism was not an indispensable element. The only indispensable element of Hebrew poetry was accent. In short what we now call free verse is closest to the old Hebrew form of expression. Sincerity, not art, is the first quest of the young poet of to-day. Art was never in the thought of a Biblical singer, so consumed was he by sincerity. And thus in free verse do the ends of the ages meet.

But Gabirol cumbers himself both with rhyme and metre, for he is almost Swinburnian in his technical mastery, in his power of dancing in fetters—witness the amazing virtuosity of his versified Hebrew grammar. I have made no effort to follow his exact verse-schemes, well content if I could get an analogous effect by the use of English measures appropriate to his theme. To translate him into bare prose seems to me the only license unpermissible, for poetry is largely verbal enchantment, and to leave out the singing element is to falsify the original even more badly than by mistranslation. But the effort to reproduce this singing element literally, especially the effort to render the exact Hebrew

rhyme-scheme, would equally conduce to falsification. Butler shrewdly pointed out in “Hudibras” that

“Rhyme the rudder is of verses
By which like ships they steer their courses.”

Even if Gabirol himself never had to deviate from his meaning or from lucidity to steer round rhyming point, it is almost impossible for translators not to tack or divagate, with the result that many versified versions of Hebrew poetry are so padded out for rhyme’s sake as occasionally to conceal altogether the structure of the original. I do not suppose I have always escaped this reef, but only in one poem—“Benediction”—have I permitted myself any marked expansion of the theme, and here the original seemed to be swelling gloriously with the implied but unsaid.

III

In translating the *Keter Malkut*, I have regarded a rhyme-scheme as apt to mislead me from my original. It is noteworthy that in this his greatest poem, Gabirol, though he conserves rhyme largely, throws over the jingle of a fixed metre, as if to give sincerity and spontaneous-

ness freer scope. It is as loose as the Arabic *Makamat*, and each stanza being a law to itself, the poet can follow the ebb and flow of his mood, trammelled only by the need of rhyme. If, then, I rid him of his last fetters, I bring back his poem to a truer Hebraism.

It will be a great proof of Gabirol's domination of rhyme if, when stripped of it, he is seen to have kept his meaning undistorted by it, and to recall at times the great note of his Old Testament predecessors. For, trammelled by neither rhyme nor metre, and aiming only at this Old Testament simplicity, I have escaped all temptation to eke out the poet's plain meaning. You might use me as a crib. And where Gabirol—as so often—is quoting, I have generally adopted the ultra-accurate version of the Bible which we owe to the Jewish scholars of America.

This trick of quotation, which is almost, though not quite, unknown in other poetic literature—even Wordsworth uses it—may puzzle a hearer unfamiliar with neo-Hebrew poetry. It is not like our own decaying practice of classical or of Shakespearean quotation, a mere illumination of the argument, nor is it that rich literary allusiveness of a Hazlitt or a Lamb; it rests upon the Bible almost as on a foundation, to the cramping and even the distorting of the poet's

own vision. To the mediaeval Jew the quotation with which Gabirol closed every stanza of his *Keter Malkut* seemed only an additional beauty. The Bible, regarded as a uniform whole, everywhere inspired and inspiring, about which you could move *per saltum*, skipping from Genesis to Micah, or from Job to Chronicles, was “familiar in our mouths as household words.” And this familiarity bred not contempt but enhanced delight. The quotation seemed to form the climax up to which the whole stanza was built, and the more unexpected the application, or rather the misapplication, and the more it was applied to a context or a category of ideas with which it had originally no connection, the more *double entendre*, so to speak, the greater the pleasure, as at a crowning stroke of wit. It is as if *Punch* speaking of Joseph Chamberlain should say “a generation arose that knew not Joseph.” This sort of punning, legitimate enough in a Hudibras-like work such as al-Ḥarizi’s *Tahkemoni*, becomes grotesque in a poem of the sublimity of the *Keter Malkut*, and it reaches its acme of bad taste when “that white bright spot” mentioned in the Levitical diagnosis of leprosy is used as an image of the moon—Shelley’s “orbed maiden with white fire laden.”

It says much for Gabirol’s genius that despite

the familiarity with every nook and cranny of the Old Testament, which his quotations evince, he was yet able to add so much of his own to these second-hand thoughts, and to keep such a personal vision of the universe.

These quotations cannot, of course, be eliminated from my version. But there is one last feature of Gabirol's poetry which I have had to disregard—the alphabetical acrostic. An English book in my possession, called "Literary Frivolities," not unjustifiably includes acrostic verses among them. I fear that Gabirol's acrostical frivolity cannot be attributed, like his rhymes, to the Arab environment, for it seems pan-Semitic, being found in Babylonian, Samaritan and Syrian literature, as well as in copious and curious passages of the Old Testament, notably Psalm CXIX and the first four chapters of Lamentations.

I remember, in the remote period of my courtship, composing, with possibly hereditary Semitism, a sonnet on my future wife, the first letters of each line forming her name. She was much touched by the contents of the poem till I proudly pointed out the acrostic, when her emotion changed to disgust. She could not realize that a genuine feeling could be expressed with such ingenuity. A similar suspicion haunts us when

we read the mediaeval Hebrew poems that run from Aleph to Tav, or—worse still—ostentate the author's name. It is fortunate that in my love-poem I at least put the lady's name and not my own. Yet that is what Gabirol is always doing, though the object of his love is God. There is a whole sheaf of poems by him with the acrostic "*Shlomoh*" or "*Ani Shlomoh*" (like "Here we are again"), sometimes modestly varied by "*Shlomoh ha-Katon*" ("Solomon the Small").

And yet all art consists in conquering the material difficulties of the medium. Just as Michael Angelo in the Sistine Chapel succeeded in expressing the noble poetry of creation, though he had to do it on the ceiling, and paint awkwardly upwards, so Gabirol, like Swinburne, has triumphed over the limitations set by his own pride of craftsmanship. Consider only that spiritual gem, "At the Dawn," which nobody would guess was in the original a Solomonian acrostic.

It is now in the New Year's Service, and who shall deny its right to that pride of place, even though the familiar *Shlomoh* skips from stanza to stanza? A similar triumph was won in the sixteenth century by the author of *Lechah Dodi*, which, despite its inclusion of Solomon ha-Levi's name and its intricate rhyme-scheme, has been translated into German by Herder and Heine,

and is characterized by Schechter as “perhaps one of the finest pieces of religious poetry in existence.” This Poetry of Ingenuity, with its quotations, acrostics and over-rhymings, of which Kalir was the greatest exemplar, though not the initiator, has been aptly compared by Rabbi Cohen of Sydney to the “Emblem” poetry in the seventeenth century English literature, the wings, cups, harps and crosses into which true poets like Quarles, Wither and George Herbert fashioned their verses.

Fortunately the *Keter Malkut* is singularly free from Gabirol’s acrostical ingeniosity. He falls into it only with his *Ashamnu Bagadnu*—that alphabetical confession of Sin which is the poet’s sole sin against sincerity of art. And yet there is something to be said for the effect of completeness which the poet aimed at by sinning his sin with an *Aleph*, and a *Beth*, till sin exhausted itself in the *ultima Thule* of the *Tav*. It has been alleged that the acrostic in the Psalms was designed to aid the worshipper’s memory in the days before prayer-books. I am more inclined to regard it as inspired by this same desire to express completeness—what was the object of the alliteration of the *Echah* but to express the totality of desolation? Compare, too, the alphabetical Piyyutim which render the greatness of God.

But whether the justification be æsthetic or mnemonic, Gabirol's confessional in the *Keter Malkut* may plead either ground.

IV

As the astronomic portions of the *Keter Malkut* seem to be omitted, as if in shame, from modern German versions of the poem, it may be as well to set its science in its historic perspective. Gabirol was a contemporary and fellow-countryman of the Cid, Spain's national hero. Born about 1020, the astronomy he absorbed in Saragossa was the astronomy of the eleventh century. And Copernicus did not publish his system till the middle of the sixteenth. Dante in the thirteenth century gives us in his *Convito* Ten Heavens, each symbolizing a branch of study, and the last corresponding to the Divine Science, Theology. These Ten Heavens reappear in his *Paradiso*, nine revolving round the earth, with a fixed all-encircling Empyrean. Gabirol's chart of the celestial vault is of the same order as the Tuscan poet's, and his poetry in its æsthetic aspect is as little affected by the inaccuracy of his astronomy—if indeed in these days of Einstein there is anything but a relative inaccuracy.

Maimonides, born half-way between Gabirol and Dante, in his introduction to the Mishnah

Tractate *Zera'im*, remarks on the astonishment of the ignorant on learning that the sun, which appears to them as a small flat sphere, is a round body one hundred and sixty-six and three-eighths times greater than the earth, and the philosopher himself is amazed at the unerring science which can calculate celestial dimensions even to a three-eighths. We now believe that “unerring science” was wrong by considerably over a million; not unlike a modern Chancellor of the Exchequer. But the religious emotion which the poet desires to evoke by his figures is as little impaired by such errors as the beauty of his poetry: on the contrary the emotion is augmented by our enhanced sense of the vastness and mystery of the universe. If a sun, one hundred and seventy times as large as the earth sufficed to arouse Gabirol’s cosmic rapture, how much more overwhelming is a sun over a million and a quarter times the volume of the globe that holds our petty fortunes, a sun down one of whose rifts, as a Royal Society lecturer said the other day, the earth could be dropped and lost like a boy’s marble.

Nor need we be put off by the poet’s astrology, that pseudo-science which has still not been slain outright, and of which our *Mazzol tob* is a survival. In Gabirol’s day, and long after, it occu-

pied no less proud a place than astronomy, and Jews, owing to their Chaldean origin, were regarded as peculiarly awesome Masters of the horoscope. And in truth they both produced famous astrologers of their own and translated the Arabic astrologers into Hebrew or Spanish. A century after Gabirol, Maimonides derided astrology, but a century after Maimonides, Dante is found still ranking it as the science of the seventh heaven, above Grammar, Music, and even Geometry. Indeed, Gabirol and Dante are at one in their conception of science, which differs literally *toto caelo* from the modern. For if Gabirol admits planetary influences, these are but secondary agencies: to our poet the force that set the planets in motion has never abdicated, and he still salutes, like the great last line of the Divine Comedy,

“The love that moves the heaven and all the stars.”

ISRAEL ZANGWILL

TEXT AND TRANSLATION

I

AT THE DAWN

At the dawn I seek Thee,
Rock and refuge tried,
In due service speak Thee
Morn and eventide.

'Neath Thy greatness shrinking,
Stand I sore afraid,
All my secret thinking
Bare before Thee laid.

Little to Thy glory
Heart or tongue can do;
Small remains the story,
Add we spirit too.

Yet since man's praise ringing
May seem good to Thee,
I will praise Thee singing
While Thy breath's in me.

I

בְּקֶשֶׁה

— — | — — — — | — — | — — — —

שֶׁחֵר אֲבִקְשָׁה צוּרִי וּמִשְׁנֵבִי
 אֶעְרוֹךְ לְפָנֶיהָ שְׁחָרִי וְגַם עֶרְבִי
 לְפָנֶי גִדְלָתָךְ אֶעֱמַד וְאֶבְהֵל
 כִּי עֵינֶךָ תִּרְאֶה כָּל מַחְשְׁבוֹת לִבִּי
 מִהֲזָה אֲשֶׁר יוּכַל הֵלֵב וְהִלְשׁוֹן
 לַעֲשׂוֹת וּמֵה כַּח רוּחִי בְּתוֹךְ קִרְבִּי
 הִנֵּה לְךָ תֵּיטֵב זְמַרְתָּ אֲנוּשׁ עַל כֵּן
 אֲנִיךָ בְּעוֹד תִּהְיֶה נִשְׁמַת אֱלֹהִים בִּי.

5

2

MY SOUL SHALL DECLARE

My soul shall declare to Thee Thou art her former
And shall Thee as her maker, O God, testify,
At Thy word 'Be, O Soul' did she take on
existence,
And from naught didst Thou draw her as light
from the eye.

Of Thee she shall own and affirm, hand uplifted,
'Twas Thou that didst breathe her in me,
and as due
For that work she shall pour out her thanks and
bear witness
That to me she was given Thy bidding to do.

She serves Thee as handmaid while yet in the
body,
And the day she returns to the land whence
she came,
In Thee will she dwell, for in Thee is her being,
Doth she rise, doth she sit, Thou art with her
the same.

She was Thine when unborn ere the day of her
breathing,
With wisdom and knowledge by Thee she was
fed,
And to Thee for her ordinance looks, and sub-
sistence,
Indebted to Thee for her water and bread.

שלמה אבן גבירול

3

2

בְּקֶשֶׁה

— — — | — — — | — — — | — — —

לָךְ נִפְשִׁי תִסְפֹּר כִּי יִצְרָתָהּ
 וְתִזְדָּר כִּי בִיָּדְךָ אֵל פִּעֲלָתָהּ
 לָךְ בְּדָבָר „יְהִי” אֲזוּ נִמְצְאָה הִיא
 וּמֵאִין כָּאוֹר עֵין מְשַׁכְתָּהּ
 לָךְ תֵּאֱמִין וְגַם תִּזְדָּר בְּיָמֶיךָ
 וְתִזְדָּר כִּי בְּקֶרְבִּי אַתָּה נִפְחָתָהּ
 לָךְ תִּזְדָּר עַל־עֲבֹדוֹת בְּעֵדוֹת
 אֵמֶת כִּי לַעֲשׂוֹת חֲפָצְךָ שְׁלָחָתָהּ
 לָךְ אֵמֶה בְּעֹדָה בְּאֶדְמָה
 וַיּוֹם תָּשׁוּב לָךְ כְּאִשֶּׁר נִתְּתָהּ
 לָךְ עֲצָמָה וְאֶתָּה הוּא מְקוֹמָהּ
 וְאַתָּה עֲמָה בְּכָל־קוֹמָה וְשִׁבְתָּהּ
 לָךְ מַעַת הַיּוֹתָהּ עַד הַיּוֹתָהּ
 וּמִפִּיָּךְ תִּבְוֹנָתָהּ וְדַעָתָהּ
 לָךְ תִּזְדָּר שְׁדָּר חֲקָה וְשִׁפְקָהּ
 לָךְ תִּזְדָּר עַל־יְמִימָהּ וּפְתָהּ

5

10

15

Her gaze is to Thee, and in Thee is her hoping
When like novice in child-birth she cries in
affright.

O take her torn heart as a sacrifice offered,
And her ribs lacerated for fiery rite.

To Thee let her pour out her tears as drink-
off'ring,
Let the breath of her sighing as incense-cloud
be,

At her gate and her doorway she watches with
prayer,
She is burning like flame with her passion for
Thee.

She must ever approach Thee as servant his
master,
Or as handmaiden looks to her mistress's eye,
She must spread out her palms in request and
petition
And turn herself humbly to Thee in her cry.

For call Thee she must, nor endure to be silent,
Like a bird in the net her one hope is in flight,
In the depth of the night she must rise and keep
vigil,
For her work is Thy works to declare and recite.

For Thee she must pine and of Thee make
entreaty,
Her hand must be clean and as stainless her
thought.

Her breach do Thou heal, be her hope and her
helper,
When she draws nigh redeem her, her sin count
as naught.

שלמה אבן גבירול

4

לך תזחיל ביום תזעק ותחיל	
ברב צרה במבפירה בלדמה	
לך תקריב קרב לבה בקרבן	
וצלעותיו עצי אש מערבמה	20
לך תשפך דמעה בגסד	
ואנחה מקום עשן קטרה	
לך תיקד בלב ביקוד ותשקד	
בקול שיחה עליפתחה ודלמה	
לך תקרב כמו עבד למול רב	25
וכשפחה תצפה אלגברמה	
לך תבף ותפרש בף למול סף	
ותתהפך ותשתפך בגעמה	
לך תהמה ולא תדמה ותדמה	
לצפור קונה לגוד ברשמה	30
לך מקום חצות לילה ותשמר	
לספר מלאכותיה מלאכמה	
לך תכלה ופניה תחלה	
בבר כפה ונקיון מחשבמה	
רפא שברה היה שברה ועזרה	35
קרא ישעה מחה פשעה בגשתה	

Behold her affliction, and hark to her weeping,
In the sphere of the soul she with Thee is alone,
Repay and restore her, attend to her anguish,
When her sobs and her tears her backslidings
bemoan.

Bemock, O Almighty, the foes that bemock her,
Avenge with due vengeance her insults and
shame,
In her stress be a rock of support 'gainst her
foeman,
Nor yield up the child Thou to manhood didst
frame.

No enemy came, whose reproach could be borne
with,
No cruel one hunted her down in her track,
'Twas the friends of her household betrayed her—
her passions—
'Twas her comrade who bloodily stabbed in the
back.

I ever am seeking my body's best welfare,
Yet it in return would my spirit undo.
Ah, truly the fruit of the tree in its root is,
The proverb "Like mother, like daughter" is
true.

שלמה אבן גבירול

5

רֹאֵה עֲנִיָּה שֹׁמֵעַ בְּכִיָּה לֵךְ יְהִי
בְּמָקוֹם בְּלִתִּי אֵין שֵׁם וּבְלִתִּי
גָמוּל תָּשִׁיב וְלֹא תוֹשִׁיב וְתִקְשִׁיב

לְשׁוּעָתָה וְדַמְעָתָה בְּרִדָּתָה

40

לְעַג שְׂדֵי לְצָרִים לְעָנוּ לָהּ

נָקָם נִקְמַת כְּלִמָּתָהּ וּבִשְׁתָּהּ

הָיָה מִצָּר לְצוּר מִבְּצָר בְּמִצָּר

וְאֵל תִּסְגֹּר יְחִידָה שְׁגֻרָּתָהּ

וְלֹא אוֹיֵב יִחַרְפֶּה וְתִשָּׂא

45

וְלֹא אֶבְזָר יִצְוֶדָה בְּלִכְתָּהּ

אֶבֶל אֲנָשִׁי שְׁלוּמָה בְּגֵרוֹ בָּהּ

וְדָמָה וְחִמְסָה עַל חֲבֵרָתָהּ

אֲנִי כָּל עֵת אֶבְקֶשׁ אֶת־שְׁלוֹמָם

וְהָמָּה בִּקְשׁוּ נַפְשִׁי לְקַחְתָּהּ

50

וְאִמָּנָם כִּי פָרִי הָעֵץ בִּשְׂרָשׁוֹ

וְהִמָּשַׁל אֶמֶת כָּאֵם כְּבִתָּהּ.

3

THE MESSIAH.

Lord, tell me when
Shall come to men
Messiah blest,
When shall Thy care
His couch prepare
To be my guest,
To sleep on my golden bed,
 in my palace rest.
Wake, dear gazelle,
Shake off thy spell,
Nor slumber still.
Dawn like a flag
Surmounts the crag
Of Tabor's hill,
And its flame it unfurls o'er my
 Hermon, the hoar and chill.
From the wild-ass brood
To the grace renewed
Of Thy dainty roe,
O Lord, return,
For behold we yearn
Our love to show,
And our soul with Thy soul at
 one as of yore to know.
Thrice welcome he
Who comes to me
Of David's line,
My palace treasure
Is at his pleasure
With all that's mine,
My pomegranate, cinnamon, spice, and
 the jars of my old sweet wine.

שלמה אבן גבירול

6

3

רְשׁוֹת

— — | — — — — | — — — — | — — — —

שׁוֹכֵב עָלַי מְטוֹת זָהָב בְּאַרְמוֹנִי
מְתִי יְצוּעוֹ, יְהִי, תִּכְיֶין לְאַרְמוֹנִי

לְמָה צָבִי נִחְמַד תִּישֵׁן וְהִשְׁחַר
עָלָה כְּנֶס עָלִי רֹאשׁ תְּבוֹר וְחָרְמוֹנִי

מֵעַל פְּרָאִים סוֹר וְנִטָּה לִיעֵלַת חַן
הִנֵּנִי לְכַמוֹךָ גַּם אֶת לְכַמוֹנִי

6

הִבָּא בְּאַרְמוֹנִי יִמָּצָא בְּמִטְמוֹנִי
עָסִים וְרִמּוֹנֵי מוֹרֵי וְקִנְמוֹנִי.

4

INVITATION

Come up to me at early dawn,
Come up to me, for I am drawn,
Beloved, by my spirit's spell,
To see the sons of Israël.
For thee, my darling, I will spread
Within my court a golden bed,
And I will set a table there
And bread for thee I will prepare,
For thee my goblet I will fill
With juices that my vines distil:
And thou shalt drink to heart's delight,
Of all my flavours day and night.
The joy in thee I will evince
With which a people greets its prince.
O son of Jesse, holy stem,
God's servant, born of Bethlehem!

שלמה אבן גבירול

7

4

רְשׁוֹת

— — | — — — — | — — | — — — —

שְׁחַר עֲלֵה אֵלֵי דֹדֵי וְלֶךְ עִמִּי
כִּי צִמְאָה נַפְשִׁי לְרֵאוֹת בְּנֵי עַמִּי

לֶךְ אֶפְרָשָׁה מְטוֹת זָהָב בְּאַלְמִי
אֶעְרוֹךְ לֶךְ שֶׁלֶחַן אֶעְרוֹךְ לֶךְ לַחֲמִי

מִזֶּרֶק אֶמְלֵא לֶךְ מֵאַשְׁכְּלוֹת כְּרָמִי
תִּשְׁתָּה בְּטוֹב לֵבָב יִיטֵב לֶךְ טַעַמִּי

5

הִנֵּה בְּךָ אֶשְׁמַח שְׂמֵחַת נְגִיד עַמִּי
בֶּן עֲבָדֶךָ יְשִׁי הָרֹאשׁ לְבֵית לַחֲמִי.

5

THREE THINGS CONSPIRE

Three things conspire together in mine eyes
To bring the remembrance of Thee ever
before me,
And I possess them as faithful witnesses:
Thy heavens, for whose sake I recall Thy name,
The earth I live on, that rouseth my thought
With its expanse which recalleth the expander of
my pedestal,
And the musing of my heart when I look within
the depths of myself.
Bless the Lord, O my soul, for ever and aye!

שלמה אבן גבירול

8

5

רשות

— — — | — — — — | — — — —

שְׁלֵשָׁה נֹסְדוּ יַחַד לְעֵינִי

יְשִׁימוּן וְכִרְךָ תָּמִיד לְפָנַי

לְשִׁמְיָה—אֲנִי אֲזַכִּיר שְׁמָךְ

וְהֵם עָדִי—לְעַדִּי נֶאֱמָנִי

מְקוֹם שְׁבָתִי—יַעֲזֹרר מִחֲשַׁבְתִּי

בְּרַקְעוֹ—אֲזַכֶּרְהָ רוֹקַע אֲדָנִי

הִגִּיג לְבִי בְּהַבִּיטִי בְּקֶרְבִּי

בְּכָל עַת בְּרַכִּי נִפְשִׁי אֲדָנִי.

8

6

BEFORE MY KING

In prayer prone before my King,
I bend to Him my face and knee,
My heart His sacrifice shall be,
My tear His liquid offering.

In waiting for the sun's caress,
In watching for the morning light
To scatter all my godless night,
My soul consumes in weariness.

Though He delays, shall I not start
To seek His face? Nay, of a sooth
I yet shall find his word of ruth
Bring comfort to my bitter heart.

The promise Zechariah gave,
How sweet it tastes in this our woe!
My soul shall bid my heart to know
I trust the living God to save.

שלמה אבן גבירול

9

6

רשות

— — — — —

שְׁעָלִי אֶפְרָשָׁה תְּמִיד לְמַלְכִּי
 וְאֶקְוֶה לּוֹ עָלִי אִפִּי וּבְרָכִי
 לְפָנָיו אֶעְרוֹד לְבִי כְּקֶרֶן
 וְדַמְעֵי אֲשַׁפָּכָה נִגְדּוּ כְּנֶסֶךְ
 מִיַּחַל כְּלָתָה נַפְשִׁי לְחֶסֶד
 בְּתוֹחֲלָתִי לְאוֹר בְּקָר בְּחֶשֶׁכִּי
 הֵלֵא פָנָיו אֲשַׁחַר אִם יֵאָחַר
 וַיִּדְעֵתִי אֲמַת כִּי יַעֲנֵכִי
 וּלְבִי מֵרֶשֶׁתִּי בְּמֶאֱמָר
 זְכַרְיָה כִּי מֵאֵד מְתוֹק לְחֶכִּי
 וְנִשְׁמָתִי תִדְבֵּר עַל לִבָּהּ
 דָּעִי כִּי לְאַלֶּה חֵי תַחֲכִי.

5

10

7

OPEN THE GATE

Open the gate, my love,
Arise and open the gate,
For my soul is dismayed
And sorely afraid
And Hagar's brood mocks my estate.

The heart of the hand-maid's sons
Is hateful and haughty grown,
And all because of the cry
Of Ishmael piercing the sky,
Ascending and reaching the Throne.

I stumble 'twixt beast and beast,
The wild ass swift to slay
Has followed my flight
From the courts of Night
Where crushed of the boar I lay.

Alas! for my thick-sealed fate,
Ah woe for the days to come!
It helps but to pain me
That none can explain me,
And I, myself, I am dumb.

7

רשות

— — | — — — | — — | — — — —

שֶׁעַר פֶּתַח דְּוָדִי קוֹמָה פֶּתַח שֶׁעַר
כִּי נִבְהָלָה נַפְשִׁי גַם נִשְׁעָרָה שֶׁעַר
לִי לַעֲנָה שִׁפְחַת אִמִּי וְרַם לִבָּהּ
יַעַן שְׁמוֹעַ אֵל קוֹל צַעֲקַת נָעַר
מִנִּי חֲצוֹת לַיִל פָּרָא רִדְפָנִי
אֲחֵרִי אֲשֶׁר רָמַס אֹתִי חֲזִיר יַעַר
הִקְטָן אֲשֶׁר נִחְתַּם הַסִּיף עָלַי מִכְאוֹב
לִבִּי וְאִין מִבִּירְלִי וְאִנִּי בָּעַר.

5

8

POUR OUT THY HEART

Pour out thy heart to the Rock,
Pour out thy inmost soul
To the stronghold naught can shock,
As the mornings and evenings roll.

To Him who around and before
Is, whether thou rest or roam,
To Him let thy thoughts upsoar,
Be thou on the road or at home.

Thus tested by praise and belief,
Thou favour divine shalt gain,
He will turn His ear to thy grief,
He will bend His eye on thy pain.

Behold, He will pay thy reward,
Thou shalt share the abode of the blest,
For the day thou return to the Lord,
He will draw thee close to His breast.

8

רְשׁוֹת

— — | — — — — — | — — — — —

עֲשֵׂכִי לְצוּר לִבִּי נִפְשֶׁךָ וְגַם קִרְבֶּךָ
 הוֹדִי לְמִשְׁנֶכֶךָ שְׁחִירֶךָ וְגַם עֲרִבֶךָ
 לְנִגְדֶךָ וְלִסְבִּיבֶךָ קוֹמֶךָ וְגַם שְׂכִבֶךָ
 יַעַל בְּמַחְשָׁבֶךָ לְכַתֶּךָ וּמוֹשָׁבֶךָ
 מִהָלָל בְּהִיטִיבֶךָ יִרְצֶךָ וַיִּקְשִׁיבֶךָ
 יִפֹּן לְמַעַצְבֶּךָ יְבִיט לְמַכְאוֹבֶךָ
 דְּהִנֵּה גָמוּל טוֹבֶךָ יִשְׁלַם בְּיוֹם שׁוֹבֶךָ
 אֱלִיוֹ וַיּוֹשִׁיבֶךָ אֶצְלוֹ וַיִּקְרֵיבֶךָ.

9

SIX YEARS WERE DECREED

Six years were decreed for a slave to wait
When his freedom he sought at his master's
hand,
But the years of my bondage lack term or date,
It is hard, O my Master, to understand.

Why, Sire, should a hand-maid's son bear sway,
And me with affliction and anguish task?
There cometh no answer, howe'er I pray,
In despite that each day for reply I ask.

What word at the last wilt Thou say, my King?
An Thou findest no ransom, O Lord, take me!
Take me for Thy people as offering,
I will serve Thee for ever and ne'er go free.

9

רשות

---|---|---|---|---|---|---|---

עֵשׂ נִנְדְּרוּ לְצֹאֲתָא, עֶבֶד פְּדוּת רוּצָה
 וְשִׁנִּי עֲבוּדְתִּי אֵין סוּף וְאֵין קֶצֶה
 לְמָה אֱהִי מִלְּכִי עֶבֶד לְבֵן אִמָּה
 וּבֵיד וְלִיד בֵּית מְצוּק וְצָר מוֹצָא
 מִיּוֹם לְיוֹם אוֹחִיל לֹא אֲשַׁמְעָה דְּבָר
 מִדִּתְּעֵנָה אֲתִי מִלְּכִי וּמִדִּתְּפַצָּה
 דִּוְנָה לְקַחְנִי אִם אֵין פְּדוּת עֶמְקַךְ
 אֲהִיָּה לְךָ עֶבֶד עוֹלָם וְלֹא אֲצֹא.

5

10

'TIS JOY TO ME

'Tis joy to me to dwell in Thee,
At thought of Thee all grief retreats,
Thy mercies call for thanks, but all
I have to pay are tongue's conceits.

Not heaven's height can bound Thy might,
How then shall thought due praise assign?
Teach me, and bless with righteousness,
And let my will but further Thine.

The praise I bring as offering
Accept in lieu of sacrifice,
My service call memorial,
Pleased with Thy worshipper's device.

Let Thy clear eye, O Lord, descry
How wretched are my fears and hopes,
And send Thy light to chase the night
In which my blinded spirit gropes.

In kindness great, compassionate,
O guard for me Thy tenderness,
Within its wideness let me hide
The vastness of my trespasses.

And as Thy name to me became
A treasure in my heart to stand,
So let to Thee my spirit be
A treasure held within Thy hand.

10

רשות

— — — | — — — | — — — — —

עֲשׂוֹנִי רַב בָּךְ שֶׁכֵּן מְעוֹנִי,
 וְכִרְתִּיךָ וְנָס מִנִּי יִגְוִנִי
 לָךְ חֶסֶד וַיֵּשׁ עָלַי לְהוֹדוֹת
 וְאִין בְּמָה, לְבַד הֶגְיוֹן לְשׁוֹנִי
 מְרוֹמִים לֹא יְכִילוֹן תַּעֲצָמָךְ
 וְהִיד יוֹכַל שְׂאֵתוֹ רַעֲיוֹנִי
 הִבִּינִי וְחַנְּנִי נִכְחָה
 וַיִּפֹּק אֶת רְצוֹנְךָ רְצוֹנִי
 קָחָה שְׂבַח מְקוֹם זְבַח וַיִּשָּׁב
 בְּקֶרֶבְנִי וּמִנְחַת זְכָרוֹנִי
 מְהוֹר עֵין פֶּקַח עֵין לְעִנִּי
 שְׁלַח אוֹרְךָ וְהָאֵר עוֹרוֹנִי
 נָצַר גָּדֵל חֶסֶדִיךָ לְמַעַנִּי
 יְהִי סֵתֶר עָלַי גָּדֵל עֲוֹנִי
 כְּמוֹ שִׁמְךָ לְפִקְדוֹן בְּלִבִּי
 תְּהִי רוּחִי בְיָדְךָ פִּקְדוֹנִי.

5

10

15

II MY REFUGE

I have made Thee my refuge, my terror and
trembling,
And when straitly besieged I have made Thee
my tower,
When to left and to right I have sought for a
helper,
I could look for dear life to no aid but Thy
power.
More than all earthly treasure I have made Thee
my portion,
Through all cares the delight and desire of my
days,
In the flood of Thy love I have rapture eternal
And prayer is but an occasion for praise.

11

רִשּׁוֹת

-----|-----

שְׁתִּי בָּךְ מַחֲסִי פִּחְדִּי וְחִרְדָּתִי
 וְשִׁמְךָ בְּעֵת מְצוֹר שְׁמָתִי מְצוֹדָתִי
 לְשִׁמְאֵל וְעַל יָמִין אֲבִיט וְאִין עוֹרֵר
 כִּי אִם בְּיָדֶיךָ אֶפְקִיד יְחִידָתִי
 מִכָּל יָקָר אֶרֶץ חֶלְקִי נִתְּתִיךָ
 מִכָּל עֲמָלִי אֶת חֲשָׁקִי וְחִמְדָּתִי
 דְּוָנָה בְּרַב אֲהַבָּה אֲשַׁנָּה בָּךְ תָּמִיד
 עַתָּה תַּת וּמִירוֹת לָךְ הִיָּתָה עֲבוֹדָתִי.

5

12**ECSTASY**

My thoughts astounded asked me why
Towards the whirling wheels on high
In ecstasy I rush and fly.

The living God is my desire,
It carries me on wings of fire,
Body and soul to Him aspire.

God is at once my joy and fate,
This yearning me He did create,
At thought of Him I palpitate.

Shall song with all its loveliness
Submerge my soul with happiness
Before the God of Gods it bless?

12

רִשּׁוֹת לְנִשְׁמָת

— — — | — — — — | — — — —

שְׁאֵלוֹנִי סֶעֱפִי הַתְּמָהִים
 לְמִי תְרוּץ בְּגִלְגָּלִי גְבוּהִים
 לְאֵל חַיִּי תְשׁוּקַת מַאֲוִי
 וְנִפְשִׁי עִם בְּשָׂרִי לוֹ כְּמָהִים
 מְשׁוֹשֵׁי עִם מְנַת כּוֹסֵי בְּעוֹשֵׁי
 אֲשֶׁר עַת אֲזַכֶּרָה אוֹתוֹ וְאֵהִים
 הַיִּנְעָם שִׁיר לְנִשְׁמָתִי עֲדִי כִי
 תִּכְרֹךְ שֵׁם יְיָ הָאֱלֹהִים.

13**I HAVE SOUGHT THEE DAILY**

I have sought Thee daily at dawn and twilight,
I have stretched my hands to Thee, turned
my face,
Now the cry of a heart athirst I will utter,
Like the beggar who cries at my door for grace.
The infinite heights are too small to contain Thee,
Yet perchance Thou canst niche in the clefts
of me.
Shall my heart not treasure the hope to gain
Thee,
Or my yearning fail till my tongue's last plea?
Nay, surely Thy name I will worship, while
breath in my nostrils be.

13

רְשׁוֹת לְנִשְׁמַת

— — — | — — — | — — — — —

שְׁחַרְתִּיךָ בְּכָל שַׁחְרֵי וְנִשְׁפִּי
 וּפְרִשְׁתִּי לָךְ כַּפִּי וְאַפִּי
 לָךְ אֶהְמָה בְּלֵב צָמָא, וְאֶדְמָה
 לְדָל שׁוֹאֵל עָלַי פֶּתַחַי וְסִפִּי
 מְרוֹמוֹת לֹא יִכִּילוּךָ לְשִׁבְתֶּךָ
 וְאוֹלָם יֵשׁ מְקוֹמְךָ עוֹד סְעִיפִי
 הֲלֹא אֶצְפוֹן בְּלִבִּי שֵׁם כְּבוֹדְךָ
 וְנִבֵּר חֲשֵׁקְךָ עַד יַעֲבוֹר פִּי
 אֲנִי עַל בֶּן אֶהְוֶדָה שֵׁם יְהוָה
 בְּעוֹד נִשְׁמַת אֱלֹהִים חַי בְּאַפִּי.

5

10

14**HUMBLE OF SPIRIT**

Humble of spirit, lowly of knee and stature,
But in fear and awe abounding,
I come before Thee.
And in Thy presence to myself appear
As a little earth-worm.
O Thou, who fillest the earth and whose greatness
is endless,
Shall one like me laud Thee,
And how shall he honour Thee?
The angels of heaven do not suffice,
How then one like me?
Thou hast wrought good and hast magnified
mercies,
Wherefore the soul shall magnify praise of Thee.

שלמה אבן גבירול

17

14

רְשׁוֹת לְנִשְׁמָת

— — — | — — — | — — —

שֶׁפֶל רוּחַ שֶׁפֶל בָּרֶךְ וְקוֹמָה
 אֶקְדֶּמֶךְ בְּרוֹב פֶּחַד וְאִימָה
 לְפָנֶיךָ אֲנִי נִחָשֵׁב בְּעֵינֵי
 כְּתוּלָעַת קִטְנָה בְּאֶדְמָה
 מִלֹּא עוֹלָם אֲשֶׁר אֵין קֵץ לְגִדְלֶךָ 5
 הַכִּמְנִי יִהְיֶה לְךָ, וּבִמָּה?
 הַדֶּרֶךְ לֹא יִכִּילוֹן מִלְּאֲכֵי רוּם
 וְעַל אַחַת אֲנִי כִמָּה וְכִמָּה
 הַטִּיבֶתָ וְהִגְדַּלְתָּ חֲסָדִים
 וְלֶךְ תִּגְדִּיל לְהוֹדוֹת הַנִּשְׁמָה. 10

15**FOR A MARRIAGE**

Send to the prince's daughter
Her ruddy, fair-eyed king,
Like a fruitful branch he blossoms,
Transplanted to a spring.

Thy Torah has his worship,
He runs, to taste its charms,
Before Thee like a warrior,
Accoutred in his arms.

I day by day am waiting
Salvation's promised day,
Enquiring how and whence it
Will come to be my stay.

Restore the tortured People
To the friend of her youth divine,
And bring the two together
To the house of joy and wine.

15

רשודת לַחַתָּן

— — | — — — — | — — | — — — —

שְׁלַחָה לְבֵת גְּדִיב אָדָם יִפֶּה עֵין
 יִפְרַח כֶּבֶן פָּרַת שְׁתּוּל עָלֵי עֵין
 לִזְכָּר דְּבֵר תּוֹרָה הוּא רֵץ לְפָנֶיהָ
 תָּמִיד בָּמוֹ גְּבוּר נִשְׂא כָּלִי זֵין
 מִיּוֹם לִיּוֹם אוֹחִיל יוֹם יִשְׁעָהּ לֵאמֹר:
 מֵאֵן בֹּא יָבֵא עֲזָרִי וּמֵאֵין
 דֹּשֵׁב מְעַשְׂקָה לְאַלוּף גְּעוּרִיהָ
 יַחֲדָיו תִּבְאָמוּ אֶל בֵּית לָמוֹ זֵין.

5

16**THE SUN**

Like a bridegroom the sun
Dons his robe that is spun
 Of light,
Which from Thee emanated
Yet in no wise abated
 Thy light.

Taught to go westward round
With obeisance profound
 To his Lord,
He by service so loyal
To a master so royal
 Is a lord.

While his homage each day
Serves to mark and display
 Thy glory,
'Tis Thy hand that investeth
The robe on which resteth
 His glory.

16

רְשׁוֹת לְחֶתֶן

— — | — — — | — — — —

שֶׁמֶשׁ בְּחֶתֶן יַעֲטָה סוֹת אוֹר
מֵאוֹרֶךְ נֶאֱצַל וְלֹא נֶעְדָּר
לְמַד לְסוֹבֵב אֶל פֶּאת מַעֲרֵב
מִשְׁתַּחֲוֶה אֶל כִּסְאָךְ, נֶאֱדָר
מִיּוֹם עֲבָדְךָ, שֶׁר, וְכֵן עֲבַד
יְהוָה פְּנֵי רַבּוֹ יְהִי נְהַדָּר
הוּא יוֹם בְּיוֹם מִשְׁתַּחֲוֶה לְךָ גַּם
אֶת מַעֲטָה עָלְיוֹ מְעִיל הָדָר.

17

THE REDEMPTION

The despoiled and dispersed Thou shalt gather
to Zion,

Restoring the slaves who were sold without fee,
And the priests to their ritual robes, while the
scion

Of families ruling shall once more be free
To carol, high God, his thanksgiving to Thee.

To the heathen a banner to raise Thou wilt hasten,
Thou shalt strengthen and gird up the loins
that we trust,

And the suppliants whom Thy dispersal did
chasten

Thou wilt raise as of yore from captivity's dust,
The breastplate of righteousness clothing the
just.

My impudent foe seeks my life-faith to sever,
To my face he enquires how long yet wilt thou
wait,

But I am afflicted, not cast off for ever,
For my God is the help of the low in estate,
Protecting the poor as He humbles the great.

17

גאָלָה לְשִׁבַּת שְׁלִישִׁית אַחֵר פֶּסַח

שְׂרֹוּדִים נְרֹוּדִים לְצִיּוֹן תִּקְבֵּץ
 מְכוּרִים בְּלֹא הוֹן תְּשׁוּבָב לְמַרְבֵּץ
 הֶשֶׁב עֲבוּדָת לְבוּשֵׁי תְּשַׁבֵּץ
 תִּרְעַת שְׁמַעַת מְשַׁפְּחוֹת יַעֲבֵץ
 לְהוֹדוֹת וּלְזַמֵּר לְשִׁמְחָה עֲלִיּוֹן. 5

לְגֻיֵי הָאָרְצוֹת תִּחְיֶשׁ שְׂאֵת נֶם
 יִנּוֹן תִּגְבֵּר וּמִתְנַיִי תִשְׁנֶם
 עֲתִירֵי תֵּאֱסֹף וּפּוֹצֵי תִכְנֶם
 תִּחְדֹּשׁ גֹּאֲלָה בְּטֶאֱנִם וְחֶנֶם
 צִדִּיק לֹבֵשׁ צִדְקָה בְּשָׂרִיוֹן. 10

מְשֻׁנְאֵי יְדִבֵּר עֲזוֹת בְּפִנִּי
 מִבְּקֵשׁ לְאַבֵּד תּוֹחֶלֶת אֲמוּנִי
 יִרְיִבִּנִי עַד אֲן תּוֹחִיל לְעֵינִי
 עֲנִיתִיו כִּי לֹא יִזְנַח לְעוֹלָם ה'
 מַעַח לְדָל מַעַח לְאַבְיּוֹן 15

His heritage shall to the exile be given,
And a strong hand the sick and the punished
replace,
The abased and abandoned, by every fang riven,
Shall their freshness renew by the patriarchs'
grace
And the strangers be scorched like a tropical
place.

שלמה אבן גבירול

21

הָשֵׁב גְּרוּשָׁה לְנַחֲלַת יְרֻשָּׁה
וּפְקוּד אֲנוּשָׁה בְּיַד צָר עֲנוּשָׁה
אֲכֻלָּה בְּכָל-פֶּה נְתוּצָה וְנִטְוָשָׁה
וְחִדּוּשׁ צִדְקַת אֲבוֹת שְׁלֹשָׁה
חָרִים מְכַנִּיעַ כְּחוֹרֵב בְּצִיּוֹן.

20

18

GOD AND ISRAEL

God:

Though bereaved and in mourning, why sit thus
in tears?

Shall thy spirit surrender its hopes to its fears?

Though the end has been long and no light yet
appears,

Hope on, hapless one, a while longer.

I will send thee an angel My path to prepare,
On the brow of Mount Zion thy King to declare,
The Lord ever regnant shall reign again there,
Thy King, O proclaim, comes to Zion.

Israel:

How long, O my God, shall I wait Thee in vain?

How long shall Thy people in exile remain?

Shall the sheep ever shorn never utter their pain

But dumbly through all go on waiting?

18

נֶאֱלָה לְשִׁבְתָּ רַב־יְעִית אַחֲרֵי פֶסַח

(בדרך שיחה בין הקב"ה וכנסת ישראל)

הקב"ה

שְׂכוּלָה אֲכוּלָה לָמָּה תִּבְכִּי

הַנּוֹאֵשׁ לִבְךָ מֵאֲשֶׁר תִּחַבִּי?

כנסת ישראל

קֶצֶף נִמְשָׁךְ וְאֶרֶץ חֲשֵׁכִי.

הקב"ה

הוֹחִילִי עֲנִיָּה עוֹד־מַעֲט, כִּי

אֲשַׁלַּח מִלְאָכִי לַפְּנוֹת דֶּרֶכִּי

וְעַל הַר צִיּוֹן אֲסוּךְ מִלְכִּי

בִּאֲיָבָא מִבֶּשֶׁר לַפְּנוֹת שְׂבִילְךָ

אֶמְרוּ לְצִיּוֹן יְיָ מָלְךְ

הִנֵּה מִלְכְּךָ עוֹד יִבְאֵלְךָ.

כנסת ישראל

לֵאל, אֵלִי, כִּמָּה אֵיחָל

וְעוֹדֶאֱן תִּמְשׁוּךְ נְלוֹת הַחַל

וּבְגִי רַחֵל גּוֹזִימִים כְּרַחֵל

וְאֲנִי בְּקִלְזָאת תִּמְדִּי אֵיחָל.

5

10

God:

Have faith, hapless one, I will pardon and free,
Not always shalt thou be abhorrent to Me,
But be Mine e'en as I shall return unto thee,
 'Tis yet but a little space longer.

Israel:

How long till the turn of my fate shall draw near,
How long ere the sealed and the closed be made
 clear,
And the palace of strangers a roof shall appear?

God:

Hope on for a shelter and refuge.
With healing shall yet thy entreaties be graced,
As when Caphtor was crushed shalt thou
 triumph re-taste,
And the flowers cast off shall re-bloom in the
 waste,
 Hope on but a little space longer.

Israel:

My people of yore 'neath one people was drowned,
But from Egypt or Babel deliverance found,
But now we are hopelessly compassed around
 By four birds of prey grim and speckled.
They have eaten my flesh, yet to leave me are
 loath.

שלמה אבן גבירול

23

הקב"ה

הוֹחִילִי עֲנִיָּה לְפִנּוּךָ וּמוֹחִל
כִּי לֹא לְעוֹלָם בָּךְ אָנִי בּוֹחֵל
עוֹד מְעַט וְהָיִיתִי לִי וְאָנִי לָךְ.

15

כנסת ישראל

מָתִי יִקְרַב וַיִּגְיַע הַתּוֹר
סְתוּם וְחֲתוּם מָתִי תִפְתּוֹר
אֶךְמוֹן זָרִים מָתִי תִסְתּוֹר?

הקב"ה

הוֹחִילִי עֲנִיָּה לְמַחְסָה וּמִסְתּוֹר
כִּי עוֹד יֵשׁ לָךְ מִרְפָּא וּמַעְתּוֹר
וַיְדוּם בִּפְתּוֹר כִּיוֹם אִי בִפְתּוֹר
וַיִּצִיץ בְּמַצְחֶךָ צִיץ אֲשֶׁר נִשְׁלָךְ.

20

כנסת ישראל

הַמּוֹנִי לְפָנַי בְּאַחַת נִטְבָּע
מִנּוּף וּבָבֶל בְּקִרְוֹב נִתְבָּע
הָיוֹת אָנִי, עוֹד כְּעֵיט נִצְבָּע
נִקְבְּצוּ עָלַי מִלְכֵיזוֹת אֶרֶבָּע
וְאָכַל בְּשָׂרִי וְעוֹד לֹא נִשְׁבָּע.

25

God:

The Rock you must trust to remember His oath,
Your lover that went shall return to His troth,
Hope on, hapless one, a whit longer.

שלמה אבן גבירול

24

הקב"ה

הוֹחִילִי עֲנִיָּה לְצוּר אֲשֶׁר נִשְׁבָּע
כִּי בֹא יָבֹא דוֹד אֲשֶׁר הָלָךְ.

30

19

REASSURANCE: A TRIALOGUE.

Cantor to God:

“What profits it to see Thy people wallow,
A prostrate lily whelmed in floods of water?
She twitters like a caged and frightened swallow,
When Thou art girt with weapons for her
slaughter.
Be over her, O Rock, a shield erected,
And make Thy corner-stone of that rejected!”

Congregation:

“Before my foe I am humiliated,
He sits in fatted ease while I must wander,
Before his flouts and roars and blows prostrated,
Yet I endure and fix my vision yonder,
And wait for healing, with my crying stifled,
Like Hannah’s, and a heart subdued and rifled.”

19

יוצר לשבת חמישית אחר פסח

(בדרך שיחה בין המשורר וכנסת ישראל והקב"ה)

המשורר להקב"ה

שְׁזוּפָה נְזוּפָה. בְּשִׁבְלֵת שְׁטוּפָה.
 מִה־לֶּךְ כְּפוּפָה. בְּלִי קוּמָה וְקוּפָה.
 תֵּשֵׁב עֲטוּפָה. כְּשׁוֹשְׁנָה קְטוּפָה.
 בְּכָל עֵת אֲשֶׁר תְּגוּר. כְּלִי מִנֹּת חָגוּר.
 תִּצְפָּצֵף כְּעִגּוּר. בְּתוֹךְ מִסְגֵּר סָגוּר.
 הִיָּה לָהּ צוּר צָנָה.
 מֵאוֹסָה תִּהְיֶה לְרֹאשׁ פָּנָה.

5

כנסת ישראל

לִפְנֵי מִשְׁנֵאֵי אֲנִי תָמִיד וְכָנֹעַ
 רִעְנִי וְשִׁאֲנִי וְאֲנִי נָד וְנֹעַ
 יִלְעָג וְיִשְׁאָג וְיִדְּדוּ לֹא יִמְנֹעַ
 אֶקְנֶה לְעֵת מִרְפָּא. וְאוֹחִיל וְאַצְפָּה.
 וְאֲשִׁים יָד עַל פֶּה. בְּלֵב נִכְפָּה וְנִסְפָּה.
 כְּחִנָּה מוֹל פְּנִנָּה.

10

Cantor to Congregation:

“What ails thee that soul-sick and bitter-
hearted,
Thou faintest, face and hands with teardrops
streaming?
Sow charity, and kindness shall be carted,
Who trusts in force is ignorantly dreaming.
Oppression passes, trampled by oppression,
And violence breeds violent succession.”

Congregation to Cantor:

“My years have gone in sorrow and in sighing,
I hoped for respite but instead comes wailing,
Before the balm arrives behold me dying.”

Cantor to Congregation:

“Ah wait, faint heart, that sighest, sick and fail-
ing,
Thyself against God’s mercy do not harden,
Thou, eased of foes, shalt flower like a garden.”

Congregation to God:

“Mine eyes are sick and faint from hope’s de-
pression,
Dumb like a sheep I bear Thy storm of fury,
Perchance my pain shall cancel my transgression,
Crush not the plagued and stricken son of
Jewry,

שלמה אבן גבירול

26

המשורר לכנסת ישראל

מִהֲלֶךְ דָּוִד לֵב בְּמֶר לֵבָב תַּעֲטוּף
 אֲפִיד וְכַפִּיד בְּדַמְעָתָהּ תַּשְׁטוּף
 זָרַע לָהּ צִדְקָה כִּי חֶסֶד תִּקְטוּף
 הֲלֹא עוֹל יִמָּס. וְגַם יִהְיֶה לְמֶרְמָס.
 וְכָל אוֹהֵב חָמָס.
 לְזָרַע מִי מָנָה.

15

כנסת ישראל

הֶלְכוּ שְׁנוֹתַי בְּיָגוֹן וְאִנְחָה
 אֲקוּהָ רִוְחָה וְהִנֵּה צוֹחָה
 בְּטָרָם צָרִי בָּא נַפְשִׁי נִלְקָחָה.

20

המשורר

דָּוִד לֵבָב נֶאֱנָח. קוּה וְאֵל תִּנָּח.
 לֵאל כִּי לֹא יִנָּח. וּמֵאֲוִיב תִּהְיֶה נָח.
 וְתִפְרַח כִּמוֹ נִנָּה.

25

כנסת ישראל להקב"ה

חָלוּ וְכָלוּ עֵינַי מִיַּחַל
 זְעַפָּה אִשָּׁא וְנֶאֱלַמְתִּי בְּרַחֲלִי
 אוֹלִי מְצוֹקִי יְהִי לְפִשְׁעֵי מוֹחֲלִי
 אֵל תִּדְרָכָא. נְגוּעַ וּמוֹכָה.

The broken-hearted, crouching 'neath Thy rod,
He waits Thee, night and day, O jealous God.

Gripped like a bird within its captor's fingers,
And crushed to dust, I groan beyond all bearing."

God:

"Hearken, afflicted one, for hope yet lingers,
And look to Me, whose angel is preparing
My path, for though at night be tears and sadness
Yet in the morning come delight and gladness."

שלמה אבן גבירול

27

בִּלְבַּב נִשְׁבֵּר וְנִדְכָּה. לַיֵּל וַיּוֹם יַחֲכָה.
לְשִׁמְךָ אֵל קָנָא.

30

קְשׁוּיָה בְּיַד צָר בְּצַפּוֹר בְּכַף תִּינוֹק
יִדְחֶק וַיִּשְׁחַק וְהִיא תֵּאָנֵק אָנוֹק

הקב"ה

שְׁמָעִי נָא עֲנִיָּה יוֹשֶׁבֶת צִינּוֹק
צַפִּי לִי וְחַפִּי. מְהֵרָה אָנֹכִי.
אֲשַׁלַּח מִלְּאָכִי. לַפְּנוֹת אֶת דְּרָכִי.
בְּעָרֵב בָּכִי וְלִבְקָר רִנָּה.

35

20

DUOLOGUE

God:

“Daughter of Zion, tried in Sorrow’s furnace,
E’en as I swore thy fathers, be at rest.
I swore it for My sake, and now thy crying
Hath mounted to My habitation blest,
And I have heard, for gracious is My breast.”

Israel:

“Obeisance low I made, for I am feeble,
Thy kindness responds to all who yearn.
Come back, dear Lord, whose name is linked with
pardon,
No other saviour Israel can discern,
Unto his myriad families return!”

God:

“Where’er thy origin, whosoe’er thy master,
A man shall come—nay, I—thy cause to plead,
Whoever holds the bill of thy divorcement.
Like wall or tower of fire I guard thy seed,
Then wherefore weep or heart affrighted
heed?”

20

גאָלד

(בדרך שיחה בין הקב"ה וכנסת ישראל)

הקב"ה לכנסת ישראל

שְׁבִיָּה בֵּת צִיּוֹן צְרוּסָה בְּכוֹר עֲנִי
שְׁבוּעַת אֲבוֹתֶיךָ נִשְׁבַּעְתִּי לְמַעַנִי
שׁוֹעֲתֶךָ נִשְׁמָעָה עֲלֶתָה לְמַעֲוֹנִי
שְׁמַעְתִּי, כִּי חֲנוּן אָנִי

כנסת ישראל

שְׁחֹתִי לְמָאֵד יָדֵי כִּי אֵין לֵאל
שִׁמְךָ טוֹב וְסֵלַח נִדְרְשׁ לְכָל שְׂאֵל
שׁוֹבָה כִּי אֵין לִי זִוְלָתְךָ גָּאֵל
שׁוֹבָה אֲדֹנִי רַבּוֹת אֶלְפֵי יִשְׂרָאֵל

5

הקב"ה

לְמִי אֵיפֹא מְכַרְתֶּיךָ יָבֵא אִישׁ רִיבֶךָ
לְמִי סֶפֶר כְּרִיתוֹת אָרִיב אֶת יְרִיבֶךָ
לְמַגְדֵּל אֵשׁ וְחֹמָה אָנִי אֶהְיֶה סְבִיבֶךָ
לְמָה תִּבְכִּי וְלָמָּה יִרַע לְבָבֶךָ

10

Israel:

“Why do I weep? Because Thou keepest silence,
Though violence rages and, all uncontrolled,
The mob destroys, and we as slaves to strangers,
Master and man together, have been sold,
And no Redeemer do our eyes behold.”

God:

“Who art thou thus to shrink from man in terror
And be dismayed because of mankind’s scorn?
My angel I will send, as wrote the prophet,
And gather Israel winnowed and new-born:
This miracle shall be to-morrow morn.”

Israel:

“To gather me my chieftains Thou didst promise,
The day comes not and miracle is none,
Nor see I Temple built nor any herald
Of Peace arrive to be my Holy One—
Ah, wherefore lingers Jesse’s promised son?”

God:

“Behold, I keep the oath I swore to gather
My captives—kings shall bring their gifts to
thee;
Created for a witness to the nations,
My holy ones shall testify to Me—
Yea, Jesse’s son Mine eyes already see.”

שלמה אבן גבירול

29

כנסת ישראל

לָמָּה אֶצְעָקָה חֶמֶס וְלֹא תַעֲנֶה
 לְהַשְׁמִיד וְלֹאֲבֹד יֹאמַר הַמוֹנֶה
 לְזָרִים נִמְכְּרָנוּ יַחַד עַר וְעֵנָה
 לְעֹבְדִים וְלִשְׁפָחוֹת וְאִין קִנְיָה.

15

הקב"ה

מִי אַתָּה וּתִירָאִי מֵאֲנוּשׁ הַבּוֹחָה
 מִלְּאֲכִי אֲשֶׁלַח בְּמִכְתָּב הַחֲזוֹה
 מִזֶּרֶה יִשְׂרָאֵל אֲאָסֶף מִזֶּה וּמִזֶּה
 מִחֵר יִהְיֶה הָאוֹת הַזֶּה.

20

כנסת ישראל

מוֹעֵד שְׁמָתִי לִי לְקַבֵּץ שְׁלִישִׁי
 מוֹפֶת לֹא אֶרְאֶה לְקוֹמָם מִקְדָּשִׁי
 מִשְׁמִיעַ שְׁלוֹם לֹא בָּא לְקְדוּשִׁי
 מִדּוֹעַ לֹא בָּא בֶן יִשְׂרָאֵל.

הקב"ה

הֵן בִּי נִשְׁבַּעְתִּי לְאֶסֶף נִכְבְּשִׁי
 הֵלֹא אֲנִי הַמְלָכִים לְךָ יוֹבִילוּ שִׁי
 הֵנָּה עַד לְאֲמִים שְׁמָתִי לְקְדוּשִׁי
 הֵנָּה רְאִיתִי בֶן לִישְׂרָאֵל.

25

21

ESTABLISH PEACE

*Establish peace, for us, O Lord,
In everlasting grace,
Nor let us be of Thee abhorred,
Who art our dwelling-place.*

We wander ever to and fro,
Or sit in chains in exile drear,
Yet still proclaim where'er we go,
The splendour of Our Lord is here.

Sore-tried, involved in heathen mesh,
Deep-sunk as though in midmost sea,
Each morn the thought is roused afresh,
Who will arise to set us free?

From rampart and from mountain reft,
Immured in thick and pitchy gloom,
Had not the Lord a remnant left,
Death in the dust had been our doom.

21

בִּקְשָׁה לְשֵׁבֶת וְצָבִים

מִסְתַּמֵּאב יי תִּשְׁפּוֹת שְׁלוֹם לָנוּ:

יי שְׁלוֹמֶךָ שִׁים עָלֵינוּ

לְעַד וְאֵל תִּגְעַלְנוּ

יי מִעוֹן אֲתָה הָיִיתָ לָנוּ

אֲמָרָה גּוֹלָה וְסוֹרָה

5

אֲשֶׁר בִּיד צָרִים עֲצוּרָה

בְּעוֹדָה בְּגִלוֹת סְגוּרָה

שָׁם אֲדִיר יי לָנוּ

בְּחוּנָה בְּגִלוֹת יוֹשֶׁבֶת

בְּדָמָה בְּלִבֵּים שׁוֹכֶבֶת

10

בְּכָל יוֹם תִּעוֹרֵר מִחֲשַׁבֶּת

לֵאמֹר מִי יַעֲלֶה לָנוּ

גְּרוּשָׁה מִחַל וְעוֹפֵל

סְגוּרָה בְּמִחְשָׁךְ וְאוֹפֵל

בְּמַעַט תֵּאבֵד מִשְׁפָּל

15

לֹא יי צָבָאוֹת הוֹתִיר לָנוּ

31 SOLOMON IBN GABIROL

All realms behold our driven seed,
Like wounded doves we fly their hate.
All nations hunt us and impede
And in the desert lie in wait.

Gripped as a bird within a net,
Ever pursued in deadly chase,
With harsh devices daily met,
Perchance our God will grant us grace.

How many periods are past,
And we in exile lingering,
By enemies encompassed fast,
Who jeer that now we have no King!

They plot and league in lying spite
God's truth with cunning to eclipse,
Our tongues, they say, shall give us might,
We own no master to our lips.

Shine forth, great God, in splendid flame,
Bare Thy great arm of ancient days,
Be jealous for Thy glorious name,
Not unto us, O Lord, the praise.

שלמה אבן גבירול

31

דְּחוּזָה עַל כָּל מַמְלָכָת

כְּיוֹנָה קְצוּצָה נִשְׁלָכָת

צָדוּ צְעָדֵינוּ מִלְכָת

בְּמַדְבָּר אָרְבוּ לָנוּ

20

הַכְּלוּזָה כְּצִפּוֹר בְּחוּךְ רֶשֶׁת

בְּכָל עֵת לִשְׁחַט נִדְרֶשֶׁת

וְהִיא בְּכָל יוֹם חוֹרֶשֶׁת

אוּלֵי יִתְעַשֶׂת הָאֱלֹהִים לָנוּ

וְכִמָּה זְמַנִּים נִחְשְׁבוּ

25

וְעַמָּךְ בְּגִלוֹת יִשָּׁבוּ

וְאוֹיְבִים עָלֵינוּ נִסְבוּ

כִּי עַתָּה יֹאמְרוּ אֵין מִלֶּךְ לָנוּ

זָמְמוּ שֹׁקֵר לְהַחֲבִיר

וְכִחְשׁוּ בְּדַת אֵל כִּבְבִּיר

30

אֲשֶׁר אָמְרוּ לְלִשְׁוֹנֵנוּ נִגְבִּיר

שִׁפְתֵינוּ אֶתְנוּ מִי אֲדוֹן לָנוּ

חֲסִין יְהִי הוֹפֵעַ בְּהוֹדֶךָ

וְגִלָּה כִּמְאֹז יִדְיָךְ

וְקִנְיָ לְשֵׁם כְּבוֹדֶךָ

35

לֹא לָנוּ יְיָ לֹא לָנוּ

To dust the Arab kingdom sweep,
The ravenous beasts who tear and bite,
Who rend our scattered sons as sheep,
Whose motto is to seize by might.

Our heritage they have possessed,
Exiled, devoured us at their will,
Consumed and wasted and oppressed
And machinate against us still.

So low our nation hath been brought,
So many masters override,
A little more and it were naught,
Had not the Lord been on its side.

Beneath the feet of slaves we bend,
In pit and prison we are pressed,
The hunters at our necks impend,
We labour still and have no rest.

Where is that kindness from above
Of which Thy servitors have heard,
The boon of Thy peculiar love,
For which we have our fathers' word?

שלמה אבן גבירול

32

טאט מלכי נביות
 וטרוף פריצי חיות
 טורפים פזורים בשיות
 אשר אמרו נירשה לנו 40

ירש אותנו שעיר והגלנו
 והיום כסה אכלנו
 האיש אשר כלנו
 ואשר דמה לנו

כאין חמנו ואבדנו 45
 מרוב אדנים עבדנו
 כמעט מגוי נבחדנו
 לולי יי שהיה לנו

לרגלי עבדים כפפנו
 ואל בור ומסגר אספנו 50
 על צוארינו נרדפנו
 יגענו ולא הונח לנו

מרום איה חסדיך
 נמלת מאז ידיך
 אשר שמעו עבדיך 55
 ואבותינו ספרו לנו

O glorious sovrán of the height,
Abase, destroy their topmost tower,
The final marvel bring to light,
Arise and save us, show Thy power.

Uplift the lowly from the mire,
And make our meditation sweet,
The lily gather from the brier,
And our salvation, Lord, complete.

With joy the lost and wounded bless,
Wipe from all eyes the tears that run,
Unveil the orb of righteousness,
For unto us is born a son.

O break the yoke, the slave release,
Rebuke the arrogant again,
And send Thy messenger of peace,
Whose feet are welcome as the rain.

Rejoice, my dear despised, the King
In all His beauty thou shalt see,
And this the song that men shall sing
In Judah's land, our own and free.

שלמה אבן גבירול

33

נְאוֹר גָּאִים שֶׁקֶץ
וְנִרְדָּם מְנוּם הַקֶּץ
וְנִלְה פְּלִיאַת הַקֶּץ
קוֹמָה עֲזוּרָתָה לָנוּ

60

שׁוֹנֵב שְׁפָלִים מִשְׁחוּחַ
וְשִׁיחָם יַעֲרֵב בְּנִיחוּחַ
וְלִקְוֹט שׁוֹשֵׁן מַחוּחַ
וְלִבָּה לִישׁוּעָתָה לָנוּ

עֲצוּבָה עֲזוּבָה תִּשְׁמַח
וְדַמְעַת לַחֲיָה תִּמַּח
וְשִׁמְשׁ צְדָקָה תִּצְמַח
כִּי יֵלֵד יֵלֵד לָנוּ

65

פָּרוֹק עָלֵי וְהִסֵּר
תְּדִים תּוֹסֵף לִיִּסֵּר
וְשִׁלַּח רִגְלֵי מִבְּשָׁר
וַיָּבֹא כְּנֻשָּׁם לָנוּ

70

צֹהֵל יִקִּיר וְנִבְּזָה
וּמִלֵּךְ בִּיפְיוֹ נִחְזָה
וַיּוֹשֶׁר הַשִּׁיר הָזֶה

75

בְּאַרְץ יְהוּדָה עִיר עֲזוּ לָנוּ

The prayer of the meek finds grace,
And God will hearken and forgive,
Tread down corruption, sin erase,
And in His light will let us live.

My song of penitence He ranks
As though an altar-sacrifice.
Healed of my sins I give Him thanks,
Who 'spite our deeds remits the price

Delight and peace from Thee we hail,
Thy hand Thy people's sin outscored,
Drew o'er iniquity a veil
Nor gave wrongdoing its reward.

Perpetual ascend to Thee
Thy people's and Thy servants' cries,
O let us Thy compassion see,
And Thy salvation greet our eyes.

שלמה אבן גבירול

34

קִרְיָאת עֲגוּיִם תִּצְלַח
וְאַתָּה תִּשְׁמַע וְתִסְלַח
וְתִמְחָה עֲוֹן נַאֲלָח
אֵל יְיָ וַיָּאָר לָנוּ

80

רַנַּת עוֹשֵׁי תְּשׁוּבָה
תִּהְיֶה כְּעוֹלָה חֲשׁוּבָה
וַיִּוְדוּ רַפּוּאֵי מְשׁוּבָה
לֹא כִּחְטָאֵינוּ עָשָׂה לָנוּ

שְׁלוֹם וְחֻדְוָה עֲשִׂיתָ
וַעֲוֹן עֲמָךְ הִמְסִיתָ
פָּשַׁע וְחֲטָאָה כִּסִּיתָ

85

כִּי לֹא כִּמְעַשֵּׂינוּ פָּעַלְתָּ לָנוּ

תִּמְדִּיד תִּהְיֶה נִגְדָּךְ
שׁוֹנֵעַת עֲמָךְ וַעֲבָדֶיךָ
הִרְאֵנוּ יְיָ חֲסָדֶךָ

90

וַיִּשְׁעֶךָ תַּתֵּן לָנוּ.

22

JUDGMENT

My breast I am smiting,
My own sins indicting.
How then canst Thou draw me
To strife and thus awe me,
And bring Me to judgment?

My branch hangeth ailing,
My eyelid is failing,
My aims to derision
Are turned by the vision
Of Thee bringing judgment.

The creditor calleth,
The dread decree falleth,
The awful day breaking
God's creatures sets quaking
In fear of His judgment.

Through Thy attributes preaching,
Almighty, and teaching,
O weigh aberration
In the scale of salvation,
Nor bring us to judgment.

In Thy merciful fashion
Award us compassion,
That man who but dust is
May handle with justice
The haters of judgment.

שלמה אבן גבירול

35

22

מקדמה למשפטים לליל ראשון של ראש השנה

אָכָה כָּפִי עַל רֵב אֲכָפִי
אֵיד לִי תַקְרִיב וְתַגִּישׁ לָרִיב
וְאוֹתִי תִבְיֵא בְּמִשְׁפָּט

נֹחַל סָרַעַף וְכָלָה עַפְעָף
נִבְהַל רַעֲיוֹן בְּקִרְאֵי חַיִּיּוֹן
וְקִרְבָּתִי אֲלֵיכֶם לְמִשְׁפָּט

5

יּוֹם בֹּא נֹשֶׁה בְּמוֹ דִּין קֶשֶׁה
יְצוּרִים יִרְעִישׁ וְאוֹתָם יַגִּישׁ
לַעֲשׂוֹת בָּהֶם מִשְׁפָּט

שְׂדֵי מוֹרָה לְשֹׁלֵשׁ עֶשְׂרֵה
שְׁקוֹל נָא פֶשַׁע בְּמֵאוֹנֵי יֵשַׁע
וְאֵל תִּבֵּא בְּמִשְׁפָּט

10

לְכֵן תַּחֲמוֹל וְחָסַד תַּגְמוֹל
לְמַעַן יִצְדַּק מֵאֲבָק דִּק
הַמִּתְעַבִּים מִשְׁפָּט

15

Like a vapour evanished,
Man is melted and banished,
His birth is coëval
With a harvest of evil,
'Tis Thou must bring judgment.

We await—O behold us—
Thy love to enfold us.
Did Thy warning not hasten
Our impulse to chasten?
For the Lord loveth judgment.

שלמה אבן גבירול

36

מָה אָנוֹשׁ נָמַס יְהוֹדָה תָּמַס
מִיּוֹם נוֹצַר עוֹלָה קָצַר
וְהַצִּיג בְּשִׁעָר מְשֻׁפָּט

הִנֵּנוּ נִצָּפָה חֶסֶד קִלְפִּי
הִכִּי מִהֲרָת וְלֵנוּ הִזְהֲרָת
כִּי ה' אוֹהֵב מְשֻׁפָּט.

20

23

PRAYER FOR THE ḤAZZAN

As the servant longs for the master's hand, so
craves the cantor's soul,
O extend Thy mercy upon him, rend his debt-
recording scroll.
“Unto Me return, then will I to thee”—were
this Thy word unsaid,
Like a captain humbled while at his post he
now would droop his head.
To Thy servant, Lord, Thou wilt surely ope the
penitential way,
May his fruit be sweet as he stands to lead
our prayers to Thee to-day.
As we watch our brother, behold, we note the
grey that streaks his hair,
And his heart a-swim in a sense of sin as
praying stands he there.
Let the fervent breath of Thy suppliant be
witness for his heart,
Let him but return to Thee this once, he never
will depart.

23

רְשׁוֹת לְנִשְׁמַת יוֹם רֵאשׁוֹן שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה

---|---|---|---|---|---|

שׁוֹאֵף כְּמוֹ עֶבֶד יִשְׁאָף לֵיד רְבוֹ
חֶסֶד פְּרוֹשׁ עָלָיו וְקִרְעַ שְׁטַר חוּבוֹ

לֹאִי אֲמִירְתָּךְ שׁוּבוּ וְאֶשׁוּבָה
הִיָּה כָּרֵב חוֹבֵל נִכְנַע בְּמַצְבוֹ

מִשְׁעוֹל תְּשׁוּבָתְךָ תִּפְתָּח לְעֶבֶד קָם
הַיּוֹם לְהִתְפַּלֵּל לָךְ יַעֲרֵב נִיבוֹ

5

הָהָ לֹא בָעַת רוֹאֵה שִׁיבָה וְרוֹקֵה בּוֹ
לְבוֹ בָּיִם חֲטָאוֹ יִשְׁחָה כְּמוֹ עֶצֶבוֹ

נִשְׁמַת מִחֲלִיךְ תִּעִיד עָלֵי לְבוֹ
לֹא יַעֲשֶׂה עוֹל מֵאַחֲרֵי שׁוּבוֹ.

10

24**TWO THINGS HAVE MET**

Two things have met in me, one in their ways,
And stand within me, above or below,
My tongue that hastes to proclaim Thy praise,
My heart Thy greatness to see and know.
The angels on high cannot speak of Thy glory,
Then how shall contemptible man tell its story?

When men bring tribute, an ox, say, or dove,
The lean or the fat gives Thee equal delight,
If but 'tis brought by a heart full of love.
So too take my prayer as priestly rite,
For my soul and spirit unite in Thy praise,
Two things having met in me, one in their ways.

24

רִשּׁוֹת לַיּוֹם שְׁנֵי שָׁל רֵאשׁ הַשָּׁנָה

— — — | — — — | — — —

שְׁנַיִם נִפְגְּשׁוּ רַבִּי זְהִי כְמוֹתָהּ

וְעָלִי נִצְבּוּ מִזָּה וּמִזָּה

לְשׁוֹנֵי אֵץ לְסִפּוֹר מִהֶלֶלֶךְ

וְלִבִּי נִדְלָה יָבִין וְיִחְזָה

מִשְׁרָתִים לֹא יִשְׁיחֹן מִכְבוֹדֶךָ

5

מַעַט אֵף כִּי אֲנוֹשׁ צָעִיר וְנִבְּזָה

הִכִּי יִקְרִיב לָךְ זֶה שׁוֹר וְזֶה תוֹר

בְּלֵב נָכוֹן, יְהִי שָׁמֶן וְרִזָּה

לָךְ תִּקְרַב תִּפְלְתִי וְתַעֲרַב

בְּקִרְבֶּךָ עַל יְדֵי חֲזָה וּמִזָּה

10

בְּנִשְׁמָתִי כְרוּחִי לָךְ תִּבְרַךְ

שְׁנַיִם נִפְגְּשׁוּ רַבִּי זְהִי כְמוֹתָהּ.

25**FOR NEW YEAR'S DAY**

The breath of the remnant of Jacob shall praise
Thee,
For with testimony confirmed Thou hast made
him Thy witness
And keepest Thy covenant with him and Thy
kindness;
Therefore shall he thank Thee on the day Thou
hast appointed judgment.

The breath of the company of Israel shall ravish
Thy heart,
Daily proclaiming Thy Unity.
To be judged of Thee and by Thy hand inscribed
In the book of life,
They stand this day according to Thy ordinance,
For all things are Thy servants.

The breath of the nation set apart from the
seventy
And weighing true in the scales of righteousness,
Shall hail Thee as King,
A monarch of justice and righteousness,
Who sits on the Throne of righteousness,
A righteous judge.

The breath of the congregations chosen of Thee
shall thank Thee,
And their bannered tribes,

25

נִשְׁמַת לַיּוֹם שְׁנֵי שָׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה

נִשְׁמַת שְׁאֵר יַעֲקֹב אֲשֶׁר בְּעֵדוֹת נְאֻמָּה הֵעִידָהּ תִּשְׁבְּחוּ
 שׁוֹמֵר הַבְּרִית וְהַחֲסֵד לָךְ תּוֹדָה יוֹם לְמִשְׁפָּט יַעֲדָהּ
 יי לְמִשְׁפָּט שְׁמָתוֹ וְצוֹר לְהוֹכִיחַ יִסְדָּתוֹ

נִשְׁמַת לְהַקֵּת יִשְׁרוֹן בְּכָל יוֹם מִיַּחַדִּיךְ תִּלְבְּבוּ
 לְהַצְדִּיקָם וּלְכַתְּבָם לְחַיִּים בְּכַתֵּב יָדִיךְ
 לְמִשְׁפָּטֶיךָ עָמְדוּ הַיּוֹם כִּי הֵכֵל עֲבָדֶיךָ

5

נִשְׁמַת מְפָרֶשֶׁת מִשְׁבָּעִים נְכוּחָה בְּמֵאוֹנֵי צָדֵק תְּמַלִּיכֶךָ
 מִלֶּךְ הָעוֹשֶׂה מִשְׁפָּט וְצָדֵק
 יִשְׁבֹּת לְכִסֵּא שׁוֹפֵט צָדֵק

נִשְׁמַת הַמוֹנֵי סִגְלָה דְּגִלֵּי שְׁבֻטֶיךָ תְּהוֹדֶךָ 10

O Thou who stretchest Thy hand to receive the
transgressors of Thy judgments,
That Thou mayest be justified when Thou speak-
est

And be in the right when Thou judgest.

The breath of those conserved in Israel,
Thy servants who fear Thee,
Shall hail Thee as mighty.

Thou art near to all that call upon Thee,
Righteousness and justice are the foundation of
Thy throne.

The breath of the holy ones hallowing Thee,
Responding in all their passion of desire,
Acclaims Thee as holy.

Holy God, King living forever, they cry,
And would that our mouths were as full as the sea
With song!

שלמה אבן גבירול

40

הַפּוֹשֵׁט יָד לְקַבֵּל עוֹבְרֵי מִשְׁפָּטָיָהּ
לְמַעַן תִּצְדֹּק בְּדִבְרָהּ תִּנּוֹכַח בְּשִׁפְטָהּ

תַּחֲסִנָּהּ

נִשְׁמַת חַיִּיטֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיהָ יִרְאֶיהָ

וְהָ קָרוֹב לְכָל קוֹרְאֶיהָ

צָדֵק וּמִשְׁפָּט מְכוֹן בְּסִיאָהּ

15

נִשְׁמַת קְדוֹשִׁים קִדְּשָׁתָהּ עוֹנִים בְּכָל מַאֲוִיָּם
תִּקְדִּישָׁהּ
קְדוֹשׁ אֵל מֶלֶךְ חַי וְקַיִם
אוֹמְרִים וְאֵלּוּ פִּינוּ מְלֵא שִׁירָה בָּיָם.

26

MY LORD AND KING

Almighty God, on lofty throne

In wisdom Thou didst build the world,

Thy might the firmament unfurled

And Thou wast King ere kings were known.

Sole King, who hung the earth on naught,

In great assemblies I will cry,

For every soul must testify,

The Lord of hosts rules all He wrought.

His seat is hid in mystery,

Myriads of holy ones in dread,

His ministers in lowlihead,

Surround His awful Majesty.

His praises in set order sing,

Although all praise He hath outsoared,

Declare the Kingdom of the Lord,

Proclaiming that the Lord is King.

26

לְשַׁחֲרִית יוֹם רֵאשׁוֹן שֶׁל רֵאשׁ הַשָּׁנָה

מִסְתַּמֵּאב אַרְוֹמָמָה אֱלֹהֵי הַמֶּלֶךְ

מֶלֶךְ שְׂרֵי הַשּׁוֹכֵן רוֹמָה

עוֹשֶׂה חֵבֶל בְּחֻכְמָה

וְנוֹטָה שָׁמַיִם בְּעֶצְמָה

לִפְנֵי מֶלֶךְ מֶלֶךְ

5

מֶלֶךְ לְבִדּוֹ חוֹלָה אֶרֶץ עַל בְּלִימָה

אֶהוּדָנוּ בְּסוֹד עֶדָה עֲצוּמָה

וְלוֹ תַעֲיִד כָּל הַנְּשָׁמָה

יִצְבָּאוֹת הוּא מֶלֶךְ

מֶלֶךְ מִסְתַּתֵּר בְּחֻבִּיּוֹן מוֹשְׁבִי

10

נֶעֱרַץ בְּסוֹד קְדוּשִׁים אֱלֹפֵי רִבְבִי

וְנִזְרָא עַל כָּל סְבִיבִי

הַמְשַׁרְתִּים אֶת פְּנֵי הַמֶּלֶךְ

מֶלֶךְ הַלְלוּהוּ בְּשִׁירָה עֲרוּכָה

לְאֵל הַמְרוֹמָם עַל כָּל בְּרָכָה

15

וְהִיטָה לִי הַמְלוּכָה

וְהִיָּה יִצְבָּאוֹת לְמֶלֶךְ

The depths of sky His mercy planned,
The waters are His footstools. He
Their measures gave to stream and sea
And poured them in with royal hand.

The sea unto His bounds submits,
Our King and God, so great and high,
His glory covers all the sky
When that upon His throne He sits.

Sole King, He spreads for curtain Space,
The sun uprises from the east
To draw from earth a dainty feast,
A strong man glad to run a race.

O glorious Sovereign whom I sing,
Be gracious unto us and kind,
For Thine own sake, if but I find
Grace in Thine eyes, my Lord and King.

שלמה אבן גבירול

42

מֶלֶךְ בּוֹרָא בְּחֶסֶד וּמְרוֹמִים
וְיוֹסֵד מִמְּדֵי הַדּוֹמִים
עַל נְהִירוֹת וְיָמִים
יִצְקֶם הַמֶּלֶךְ

20

מֶלֶךְ רָם וְגָבוֹל לַיָּם עָשָׂה
אֶל רָם וְנִשְׂא
הוֹדוֹ שָׁמַיִם כֶּסֶה
כְּשֶׁבֶת הַמֶּלֶךְ

25

מֶלֶךְ יַחֲיד יְסוֹד דּוֹק הָאֵיר
וְרַח שָׁמֶשׁ מִפְּאֵת מִזְרַח
כְּגִבּוֹר לְרוֹץ אֲרֶח
וְהוּא יִתֵּן מַעֲדָנֵי מֶלֶךְ

מֶלֶךְ הַדּוֹר הַמְצִיאֵנוּ חֲנוּךְ
וַעֲשֵׂה נָא לְמַעַנְךָ
אִם מִצְּאֵתִי חֵן בְּעֵינֶךָ
אֲדוֹנֵי הַמֶּלֶךְ.

30

27

BLOW YE THE TRUMPET

To the glorious one, girdled by praise,
Great in deeds and tremendous in ways,
Who filleth with wonders our days,
 Blow ye at New Moon the trumpet.

To the Lord whose decrees never fail,
Who spreadeth the clouds like a veil,
And maketh the dust hard as mail,
 Blow ye at New Moon the trumpet.

To the Builder whose measures none knows,
By whom the high heavens arose,
And beauty like lightning that glows,
 Blow ye at New Moon the trumpet.

To the Judge who His servants will spare,
For the souls of His faithful will care,
And will make their inheritance fair,
 Blow ye at New Moon the trumpet.

To the Chief on whose breast Right is borne,
Who is served by the seed to Him sworn,
Who gathereth lilies from thorn,
 Blow ye at New Moon the trumpet.

27

לְשַׁחֲרִית יוֹם שְׁנֵי שָׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה

מסכתנאב תקעו בַּחֲדָשׁ שׁוּפָר

לְאֲדִיר נוֹרָא תְהִלּוֹת

לְאֲמִיץ עוֹשֶׂה גְדוּלוֹת

וְנִפְלְאוֹת עַד אֵין מִסְפָּר

תקעו בַּחֲדָשׁ שׁוּפָר

5

לְנֶאֱוָר גִּזְרֵי וּמִקִּים

לְנוֹטָה בְּדֶק שְׁחָקִים

בְּצָקֶת לְמוֹצָק עָפָר

לְיוֹסֵד מִמְדֵּי נְשִׂיָה

לְיוֹצֵר מְאֹרֵי עֲלִיָּה

10

וּמִבְרִיק נֶגֶה שְׁפָרָפָר

לְשׁוֹפֵט הַיּוֹם עֶבְדִּיו

לְשׁוֹמֵר נִפְשׁוֹת חֲסִידָיו

וְנִחְלָתָם חֲשָׁפָר

לְלוֹבֵשׁ כִּשְׂרָיִן צָדֵק

15

לְלוֹקֵט שׁוֹשֵׁן מַחְדָּק

זֶרַע יַעֲבֹדְנוּ יִסְפָּר

To the Washer who whiteneth sin,
Whose cloud blotteth evil within,
Whose forgiveness repentance can win,
 Blow ye at New Moon the trumpet.

To the Alchemist turning his gold
To the diamond's perfection, clear, cold,
Like the streams that Damascus enfold,
 Blow ye at New Moon the trumpet.

To the Lord who His scattered will keep,
To whom cries of the lowly that weep
Are dearer than bullocks or sheep,
 Blow ye at New Moon the trumpet.

שלמה אבן גבירול

44

למַלְבִּין צַחֲנַת רְשָׁעִים

לְמוֹחָה כָּעָב פֶּשָׁעִים

וְסָר עֲוֹנָם וְחַטָּאתָם תִּכְפֹּר

20

לְהוֹפִיךְ בְּתַמִּים לַיהוָה

לְהַטּוֹת אֲלֵיהֶם שְׁלוֹם

כְּמִימֵי אֲמָנָה וּפְרָפֶר

לְחַקּוֹת זְרוֹיָיו לְחַיִּים

לְקַבֵּל שְׁוַעַת עֲנִיִּים

25

וְתִיטֵב לֵה' מְשׁוֹר פֶּר.

28

LET THE ISLES REJOICE

Let the numerous isles rejoice with trembling,
For He is high and exalted and acknowledged as
One

In the height of the firmament.
The Lord reigneth, let the earth rejoice.
The clouds acclaim Thee beyond every other
power,

In every mouth is thy unity uttered,
And by the people of God is Thy praise pro-
claimed.

And who is like to Thy people Israel,
The one nation on earth,
To give thanks to Thee upstanding,
O God inhabiting the heights,
And to proclaim Thee as One?
The Lord reigneth, let the nations quake.
He sitteth among the Cherubim, let the earth
tremble.

The scattered shalt Thou assemble and the sigh-
ing redeem,
To Thy holy house Thou shalt lead them with
rejoicing,
And from earth's four corners gather the exiles.

28

מְקַדְמָה לְמַלְכוּת

שְׁמַחוּ אֵימִים רַבִּים בְּמַרְץ

כִּי הוּא רָם וְנִשְׂא וְיִחִיד בְּרוֹם עָרֶץ

ה' מֶלֶךְ תִּגְלֵי הָאָרֶץ

שְׁחָקִים יוֹדוּ אוֹתָךְ עַל כָּל אֵל

וְאַתָּה מִיְּחִיד בְּפִי כָל מְהַלֵּל בְּעַם אֵל

וְמִי בְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ

לְהוֹדוֹת לָךְ קָמִים. אֵל שׁוֹכֵן מְרוֹמִים

מִיְּחִידִים ה' מֶלֶךְ יִרְגְּזוּ עַמִּים

יֹשֵׁב כְּרוֹבִים תִּגְנוֹט הָאָרֶץ

מְפַזְרִים תִּאֲסוֹף וְתוֹשִׁיעַ אֲנוּחִים

תִּגְהַלֵּם לְבֵית קֹדֶשְׁךָ שְׂמֵחִים. וְנִדְחִים

תִּקְבֹּץ מֵאַרְבַּע בְּנוֹפֹת הָאָרֶץ.

5

10

29

FOR THE DAY OF MEMORIAL

The seeker of good shall acceptance find
From the God whose glory is boundless,
If he turn unto Him with repentant mind,
And sackcloth on both of his shoulders bind
By way of memorial.

So come and return to our God on high
Who fashioned the uttermost heavens,
Let your songs of praise to His footstool fly
And thank Him to-night in a choral cry
By way of memorial.

O King of the Kingdom that hails Thy name
Since first to the void Thou spakest,
Evoking the light that from darkness came,
Accept this plea to expunge my shame
As rite of memorial.

Prepare, O Israel, to meet Thy God,
Let every man seek to find ransom,
Remove the evil at which ye nod,
Cleanse ye and wash ye or dread His rod
This day of memorial.

29

מִקְדֵּמָה לְזִכְרוֹנוֹת

שׁוֹחֵר טוֹב יִבְקֹשׁ רָצוֹן מֵאֵל עַל
שֵׁם כְּבוֹדוֹ נִמְצָא בְּאֵין תַּחַת וְמַעַל
שׁוֹב יָשׁוּב אֵלָיו וְשֶׁקַּיִשִּׁים עַל
שְׁמִי כְתַפִּיו לְזִכְרוֹן.

לְכֹו וְנִשׁוּבָה אֵל אֵל יוֹצֵר רוֹם וְנִשְׁהָה 5

לְשִׁמּוֹ נִתְּנָה שִׁיר וְשִׁבַּח וְהוֹדִיָּה
לֵיל זֶה נִרְיַע לוֹ וְהָיָה
לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְזִכְרוֹן.

מִלֶּךְ הַמַּלְכוּת שְׁלֵף הִיא

מֵאֲזֻז אֲמֶרֶת יְהִי אֹזֶר וַיְהִי 10

מִחַה פֶּשַׁעִי וְקִבֵּל תַּחֲנֻנִּי כִּי הִיא
מִנַּחַת זִכְרוֹן.

הַכּוֹן לְקִרְאָת אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל וְתִמְצָא פְדִיּוֹם

הַסִּירוֹ רוּעַ מַעַלְלֶיכֶם יֹאמֶר אֲיוֹם

הַנּוֹכַח רַחֲצוֹ וְהָיָה הַיּוֹם

15

הַזֶּה לָכֶם לְזִכְרוֹן.

30**GOD DWELLETH HIGH**

God dwelleth high above man's dwelling-place,
Ye multitudes, come praise and honour Him,
Huzzah before the King whose name is God,
Sound joyous flourishes upon the trumpet.
His creatures fear His glory more than man
When awful deeds are wrought, for dread is He.
The day shall be when at the sound of trumpet
Thy people to the Mount of Olives flock,
And they, according to Thy word, shall go
With shouting and with tumult and perceive
The thunders, lightnings, and the trumpet's
sound.

Regard the people nestling in Thy shadow,
And trustfully proclaiming that perchance
Again the Lord of hosts will gracious be
And marvels once again be wrought in thunder
And lightning and thick cloud upon the Mount
And pealing of the Shofar. Consecrate
Yourselves again to-day unto His service,

30

מְקַדְמָה לְשׁוּפָרוֹת

אַל שׁוֹכֵן בְּרוֹם מְעוֹנִי
 שֶׁבַחֲוָהוּ וְהִדְרָהוּ הַמוֹנִי
 הִרְיעוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ ה'
 בְּחִצּוֹצְרוֹת וְקוֹל שׁוּפָר.

נְאוֹר מִמֶּנּוּ יְצוּרִים יְרָהוּ

5

בְּעֲשׂוֹתוֹ נִזְרָאוֹת כִּי נִזְרָא הוּא
 לְעַמּוֹ וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא
 יִתְקַע בְּשׁוּפָר.

יַחַד עֲמָךְ לְהַר הַזֵּיתִים לַעֲלוֹת
 יֵלְכוּ בַּמֶּאֱמָרֶיךָ הַמּוֹלֹת הַמּוֹלֹת
 וְכָל הָעָם רוֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת

10

וְאֵת הַלְפִידִּים וְאֵת קוֹל הַשׁוּפָר.

שָׁעָה קָרִיאת עִם בְּצִלָּךְ יִתְלוֹנֵן
 אוֹלֵי ה' צְבָאוֹת יִחְנֵן

וְתִפְלִיא פֶלֶא בְּקוֹלוֹת וּבִרְקִים וְעָנֵן

15

כָּבֵד עַל הַהָר וְקוֹל שׁוּפָר.
 לְעִבְדוֹ כְּהַיּוֹם יִדְיָכֶם מִלְאוּ

And should again your glad redemption dawn,
Uplift yourselves sublime above all else,
And mark the banner flown upon the mountains
What time the horn resounds. O Lord, whose
dread

Sets all the world's inhabitants a-tremble,
Be herald of good tidings to the people,
So staunch beneath the adversary's yoke.

Thus when the ram's horn poureth forth its note
And ye shall hear the Shofar's long-drawn peal,
Thanksgiving offer up to God and song,
And tell His mighty deeds and chant His praise
According to the measure of His greatness.
O praise Him with the sounding of the trumpet,
So shall the Merciful show graciousness
To you who cry, and as of old restore
Your captives, yea the Lord of hosts o'er you
Shall keep His watch, with trumpet-blasts for
warning.

שלמה אבן גבירול

48

ובבוא עת פדותכם על כל תתנשא
בגשוא נס הרים תראו
ובתקוע שופר.

20

מפחדך רגוז מתי תבל
בשר עם על קמים סובל
והיה במשוד בקרו היובל
בשמעכם את קול השופר.

25

העלו תודה לאל ושירו לו
וספרו גבורותיו וקמרו לו
הללוהו כרב גדלו
הללוהו בתקע שופר.

חנן יחנן לקול צעקתכם
ושוב ישיב במאז את שבותכם
ה' צבאות יגן עליכם
בתרועה וקול שופר.

30

31

FOR ATONEMENT EVE

Send forth Thy messenger, Thy interpreter,
And let him do wonders with signs and happen-
ings,

To cleanse us this night from scandal and
defamation!

Great God, boundless and unsearchable,
Thy righteousness is like mighty mountains,
Thy judgments are like the great deep.

Bare to Thee and spied out is the heart's imag-
ination and secret,

Lo, shaped in iniquity, how shall man justify the
evil of his work?

Can the grains of his dust justify it that were ac-
counted vanity even while he was still in being?

How then after he has perished and every element
passed back to its source,

When he is driven like chaff before the wind and
like smoke from the lattice?

Who shall stand up for Thy people, and who set
them free?

If for decision Thou shouldst draw nigh them, and
if for judgment Thou shouldst take them,

Then judge them, I pray Thee, by Thy right-
eousness,

And reprove them not according to Thy wrath.

31

מעמד לערבית ליל כפרים

שלח מלאך מליץ והפליא אות וסבה

לטהרנו בליל זה משמץ ודבה

האל הנדול לאין חקר ומצבה

צדקתו בטהרני אל משפטיה תהום רבה

האל

5

לך גלוי וצפוי יצר לב וסודו

הן בעון חולל ואיד יצדק רוע מעבדו

היצדק אבק דם אשר הבל נחשב בעודו

ואיד יאבד וישוב כל יסוד אל יסודו

יום יסוער כמו מוץ וקעשן מארבה

צדקתו

10

מי יקום לעמך ומי יעמוד להרניחם

אם לריב תגש ואם למשפט תקחם

אנא שפוט בצדקה ואל באפה תוכיחם

For what is the weak that he should contend with
the mighty,
And how can dry stubble stand in the flame?

Lo, as the flower fadeth and the wind flitteth by
like a shadow,
So flesh from spirit is rent asunder;
If then Thou wilt stir up chastisement,
There is no way of deliverance shouldst Thou
press hard;
For the worker is sluggish,
And the day short and the work abundant.

שלמה אבן גבירול

50

כי לא יוכל חלש עם גבור להלחם
ואיך יוכל לעמוד קש יבש בלהבה

15

הן כמו ציץ נובל וקרוח יברח כצל
הבשר והרוח זה מזה יאצל
ואם תעיר פקדה לא יוכל להנצל
ואם תדחק הרבה ותפועל מאד עצל
וגם היום קצר והמלאכה מרבה.

20

צדקתך

32**LORD OF THE WORLD**

Lord of the world, O hear my psalm,
And as sweet incense take my plea.
My heart hath set its love on Thee
And finds in speech its only balm.

This thought forever haunts my mind,
Some day to Thee I must return,
From Thee I came and backward yearn
My very fount and source to find.

Not mine the merit that I stand
Before Thee thus, since all is Thine,
The glorious work of force divine,
No product of my heart or hand.

My soul to Thee was humbly bent
Even before she had her birth,
Before upon the sphere of earth
Her heav'nly greatness made descent.

32

רשות לקדוש

— — | — — — — | — — | — — — —

שְׁמָעָה אֲדוֹן עוֹלָם שְׁמָעָה תְּהִלָּתִי
 תִּכּוֹן לְפָנֶיךָ קִטְרֶת תְּהִלָּתִי
 לִבִּי בָךְ חֶשֶׁק לְמָאֵד וְלֹא יוֹכֵל
 לְסַתֵּר עֲדִי יִרְאֶה חֶשֶׁקוֹ בְּמִלָּתִי
 מִעַתְּ לַעַת אֶזְכּוֹר שׁוּבִי לָךְ מָחָר
 כִּי מִמֶּךָ הִיָּתָה רְאשִׁית תְּהִלָּתִי
 הִנֵּה לָךְ לֹא לִי עֲמָדִי לְפָנֶיךָ
 וּלְשֵׁם כְּבוֹדְךָ לֹא לְשֹׁכֵר פָּעִלָּתִי
 שָׁחָה לָךְ נַפְשִׁי מִעַתְּ הִיוֹת עֶפֶר
 עַד לֹא כִּמוֹ שֶׁחֶק הִיָּתָה גִּדְלָתִי.

5

10

33

LORD, WHAT IS MAN?

*Lord, what is man but flesh and blood? O weep!
His days unconscious stray, like shadows sweep,
His stroke comes sudden and he falls on sleep.*

Lord, what is man? A carcase fouled and trod-
den,
A noxious creature brimming with deceit,
A fading flow'r that shrivels in the heat.
Wert Thou as stern as he with sin is sodden,
How could he face Thy wrath? Ah, see him
creep:
His stroke comes sudden and he falls on sleep.

Lord, what is man? He rolls in mud and lies,
Insanely fouls the clean and spoils the fine.
Did but Thy justice follow his design,
Mown like the grass were he, or herb that dies.
In doom's dark hour be then Thy pity deep,
His stroke comes sudden and he falls on sleep.

33

תּוֹכַחַה לַיּוֹם הַכִּפָּרִים

ה' מָה אָדָם הֵלֵא בֶּשֶׁר וָדָם
 יָמִיו כָּצֵל עוֹבֵר וְלֹא יָדַע בְּנוֹדָם
 פִּתְאוֹם יָבֹא אִידוֹ וַיִּשְׁכַּב וַיָּרָדָם

ה' מָה אָדָם גִּוֹ נִרְפָּשׁ וְנִרְמָס

מָלֵא תוֹךְ וּמִרְמָה גַּם אָוֶן וְחָמָס
 כְּצִיץ נוֹבֵל יֵצֵא וְחָם הַשֶּׁמֶשׁ וְנָמָס
 אִם תִּפְקוֹד עָלָיו עֲוֹנוֹ הַנִּבְכָּמָס
 אַפָּף גַּם קִצְפָּף אִידִי יִשָּׂא וַיַּעֲמָס

5

לִבֵּן חֲמוֹל וְגִמּוֹל כִּי אֵין לֵאל יָדָם פִּתְאוֹם

ה' מָה אָדָם בְּטֵיט יִתְגּוֹלֵל 10

בְּשֶׁקֶר יִתְהַלֵּל וּבִשְׁוֹא יִתְהוֹלֵל
 הִטְהוֹר מִטָּמֵא וַיִּקָּר מְזוּלֵל
 אִם תִּפְקוֹד עָלָיו עֲוֹן יֵצֵר מְעוּלֵל
 כְּמוֹ עֶשֶׂב יִיבֹשׁ וְכַחֲצִיר יִמּוּלֵל

לִבֵּן חֲמוֹל וְגִמּוֹל חֶסֶד בְּיוֹם אִידָם פִּתְאוֹם

15

Lord, what is man? Proud, born in sin, defiant,
His drink is violence and on wrong he feeds.
Sea-tossed and furnace-fierce, if judged by
deeds

He would be crushed like weakling fighting giant.
Thy mercy therefore let his prayer reap,
His stroke comes sudden and he falls on sleep.

Lord, what is man? A trickster vile, abhorred.
If Thou shouldst deal with him in equity,
A mouldered robe, a scattered cloud were he.
Therefore forgiveness is his best award.
His base is dust, his form a clayey heap,
His stroke comes sudden and he falls on sleep.

Lord, what is man? A tree despoiled, mere
stubble
Its only fruit. Didst Thou his sin repay,
He like a snail or wax would melt away.
Therefore forgive, nor press him in his trouble.
Moth-like he rots, old joys he can but weep,
His stroke comes sudden and he falls on sleep.

שלמה אבן גבירול

53

ה' מה אדם יִהִיר וְלֹא נָחַם

מִי חָמַם יִשְׁתָּה וְלֹחֵם רָע יִלָּחֵם

וְכִיִּם הוּא נִגְרָשׁ וְכַתְּנוּר יִחָם

אִם תִּפְקֹד עָלָיו חֲמָא אֲשֶׁר בּוֹ יוֹחֵם

יִסְפָּה כַּחֲלָשׁ עִם גְּבוּר נִלָּחֵם

20

לִכֵּן חֲמוּל וְגִמּוּל וְכַפָּר מְעַבְּדֵם פְּתָאוּם

ה' מה אדם רַק נִתְעַב וְנִאֲלָח

כָּל הַיּוֹם יִבְגֹּד וּפְיוֹ בִּרְעָה יִשְׁלַח

אִם תִּפְקֹד עָלָיו עֲוֹנוֹ הַנִּדָּלָח

כַּבְּגֹד יִבְלָה וְכַעֲשָׁן נִמְלָח

25

לִכֵּן חֲמוּל וְגִמּוּל וְכַפָּר נָא וְסִלַּח

לְשׁוֹכְנֵי בְּתֵי חֹמֶר אֲשֶׁר בְּעֶפֶר יִסּוּדֵם

פְּתָאוּם

ה' מה אדם וְהוּא כְּעֵץ נִקְסֵם

בָּבֹא אֲמַת בִּצְעוֹ יִהְיֶה כְּמוֹ קֶשׁ מְרֻסֵּם

וְיִבְכֶּה מֵאֲשֶׁר שֵׁשׁ יוֹם יִרְקֵב כְּמוֹ סָם

30

אִם תִּפְקֹד עָלָיו עֲוֹנוֹ הַנִּזְכָּסֵם

כְּמוֹ שֶׁבִּלּוֹל יִהְיוּ וְכַדּוּנָה נִמְסָם

לִכֵּן חֲמוּל וְגִמּוּל וְאֵל תִּדְרֹק בְּעָדֵם

פְּתָאוּם

Lord, what is man? A lonely creature driven
Like fallen leaf, bemocked by empty words,
As full of guile as basket is of birds.

His rottenness would swift as smoke be riven,
Didst Thou his measure, not Thy measure
keep.

His stroke comes sudden and he falls on sleep.

שלמה אבן גבירול

54

ה' מה אדם לְכֹד נִדְרָךְ כְּעֶלְה

בְּמֵאֲזֵנִים לְעֵלוֹת בְּהֶבֶל יִסְלָה

35

וְכִכְלוּב מָלֵא עוֹף כֵּן מִרְמָה מָלֵא

אִם תִּפְקוֹד עָלָיו מַעְלוֹ בָּךְ יִמְעַלָּה

כְּמוֹ עֶשֶׂן יִבְלָה וְכִדְקָב יִבְלָה

לְכֵן חֲמוּל וְגִמּוּל כְּחִסְדְּךָ לֹא כְּחִסְדָּם.

פתאום

34**THE DAY OF JUDGMENT**

Propound a mystery, O my tongue, and give
praise to God,
For He hath delivered me and exalted my horn.
Awake, my heart, and turn to the Almighty,
And in awe of His anger let my hand be lifted
to Him.

Set the Most High before thee, and know that
every thought
And every hidden imagining are to Him not hid-
den.
Dread the day of His wrath, and the dreadful
position
Wherein is help or refuge for no creature.

שלמה אבן גבירול

55

34

תוכחה

|=====)

לשונִי חוד חִידָה

ומִן לֹאֵל תּוֹדָה

אֲשֶׁר נִפְשָׁךְ פָּדָה

וְאֵת קִרְנְךָ הָרִים

וְלִבִּי הֶעִירָה

5

וְאֵל שְׂדֵי סוּרָה

וּמִזְעֵמוֹ גִּוְרָה

וְאֵלָיו יָד הָרִים

וְשִׁים נִגְדָךְ עֲלִיוֹן

וְדַע כִּי כָל רַעְיוֹן

10

וְכָל סִתְר חֲבִיוֹן

לֹא לֹא נִסְתָּרִים

רַחֵם מִיּוֹם עֲבָרָה

וּמִמְעַמְד נוֹרָא

אֲשֶׁר אֵין בּוֹ עֲזָרָה

15

וּמִנּוֹס לִיצוּרִים

On the day He shall judge the peoples and destroy
beings

And wither all His adversaries as with the fiery
blast of his nostrils

And decree the fate of all potentates, officers and
rulers,

Nor pay regard to mighty princes.

And destroy tyrants and cut off the scornful,

The proud and presumptuous who rely on the
preciousness of their palanquin;

Who have forgotten their Creator and put their
trust in their riches

And prided themselves above high God,

Who humbleth and uplifteth,

And have rebelled against their Master,

With their host and their multitude,

And the silver they have acquired, and the fine
gold and sapphires,

שלמה אבן גבירול

56

בַּעֲת יִשְׁפּוּט עַמִּים

וַיִּמַּח הַיְּקוּמִים

וַיִּשִׁית כָּל קָמִים

כַּמוֹקֵד נִחָרִים

20

וַיְדִין כָּל רוֹזְנִים

וְרֹאשִׁים וְקִצְיָנִים

וְלֹא יֵשָׁא פָנִים

לְשָׂרִים בְּבִירִים

וַיִּשְׁמִיד עָרִיצִים

25

וַיִּכְרִית הַלְּצִים

וַיִּזְדֵּים וּמִנְאָצִים

יֵשׁוּ בִּיקָר בָּרִים

אֲשֶׁר שָׁכְחוּ יוֹצֵרָם

וּבִטְחוּ עַל עֲשָׂרָם

30

וּגְאוּ עַל אֵל רָם

וּמִשְׁפִּיל אָף מְרִים

וְהִמְרוּ אֶת קוֹנָם

בְּחִילָם וְהִמּוֹנָם

וּכְסָף קִנְיָנָם

35

וּפָז עִם סְפִירִים

And have built structures, and carved out windows,
And erected palaces, and battlements and chambers,
Nor remember the Almighty,
But wax fat in the abundance of power,
And speak arrogantly to Him
And roar like young lions.

But He is great and fearful,
And girded about with might;
He calleth the generations
And from Him are the hill-tops.
Doth He not regard the lowly,
And abase every one that is proud?
He will raise up the broken pauper
And lift him from the dunghill.

Woe to them for this,
When their Creator shall sit in judgment,
To take vengeance on them, their grown and
their little ones,

שלמה אבן גבירול

57

וּכְנוּ בְּנֵינִים

וְקָרְעוּ חִלּוֹנִים

וְעָשׂוּ אֲרָמוֹנִים

וְטִירוֹת וְחֲדָרִים

40

וְשִׁדִּי לֹא זָכְרוּ

כָּרֵב חֵיל זָכְרוּ

וְלוֹ עָתָק דִּבְרוּ

וְשָׂאֲנוּ כְּכַפִּירִים

וְנִדּוּל גַּם נוֹרָא

45

וְנֶאֱזָר בְּגִבּוֹרָה

אֲשֶׁר דּוֹרוֹת קָרָא

וְלוֹ תוֹעֲפוֹת הָרִים

הֵלֹא שָׁפַל יִרְאָה

וַיִּשְׁפִּיל כָּל גִּבְאָה

50

וַיִּקִּים דָּל וּבִגְאָה

וּמֵאֲשָׁפוֹת יָרִים

אָהָה עַל זֹאת לָהֶם

בְּשֶׁבֶת יוֹצְרֵיהֶם

לְהִנָּקֵם מֵהֶם

55

גְּדוֹלִים וְצַעֲרִים

And they shall fall into the net, weeping bitterly,
And when quaffing the cup of foaming wine
Shall drain only dregs,
And shall be consumed in their iniquity,
And their riches shall not profit them,
And all they build shall be upset
As though overthrown by strangers.

And the God of the ages will abhor the man of
blood
And will break the haughty
Like a potter's vessel,
And will bring low their pride
And silence their psaltery
And make their voice sound
Like a ghost from the dust,
And demolish their battlements
And their houses of pleasure,
And make over their inheritance
To strangers and aliens,

שלמה אבן גבירול

58

וַיִּפְּלוּ בַּמִּקְדָּשׁ

וַיֹּמַר יִבְרִינָה מֶלֶךְ

וַיִּשְׁתַּחֲוֶה כּוֹס חֶמֶר

וַיִּמְצֹא הַשְּׂמָרִים

60

וַיִּכְּלוּ בַּעֲזֹנָם

וְלֹא יוֹעִיל הוֹנָם

וַיִּהְיֶה בְּנִינָם

כְּמַהֲפַכַת זָרִים

יִתְעַב אֱלֹהֵי דָמִים

65

אֱלֹהֵי עוֹלָמִים

וַיִּשְׁבּוֹר הָרָמִים

כְּמוֹ נָבֵל יוֹצְרִים

וַיִּשְׁפִּיל גְּאוֹתָם

וַיִּדְמִים הַמִּיתָם

70

וַיִּתֵּן קוֹלוֹתָם

כְּאוֹבוֹת מַעֲפָרִים

וַיִּתּוֹץ טִירָתָם

וּבְתֵי חֲמֻדָּתָם

וַיִּהְיֶה נִחְלָתָם

75

לְזָרִים וּלְנִכְרִים

And the gadfly shall sting them
To determined destruction,
And they shall be trodden of passers-by
Like a ground or a street.

Therefore turn ye from them and their counsels,
Nor vie with them
Lest your fate be as that of these arrogant.

שלמה אבן גבירול

59

וַיִּקְרָצוּן קֶרֶץ
לְתַכְלִית וּלְחֶרֶץ
וַיִּהְיוּ כְּאֶרֶץ

וּכְחוּץ לְעוֹבְרִים

80

וְלִבָּן סוּר מֵהֶם
וּמְמוֹעֲצוֹתֵיהֶם
וְאֵל תִּתְחַר בָּהֶם
וְתִהְיֶה כִּיהִירִים.

35**LAMENTATION**

Strayed in mid-youth, rouse up, nor sleep, for lo!
The days of youth like clouds of smoke will
pass.

Ere evening falls, thou shalt be withered grass,
Though morning saw thee like a lily blow.

Why waste on ancestors a heated breath,
Or note which progeny was Abraham's?
Whether his food be herbs or Bashan rams,
Man, wretched wight, is on his way to death.

35

תוכחה

— — | — — — — | — — | — — — —

שׁוֹנָה בְּחִיק יְלָדוֹת עוֹדָה וְאֵל תִּישָׁן
כִּי כָל יָמֵי שְׁחָרוֹת כָּלוּ כִּמוֹ עֶשֶׂן

לִפְנֵי פָנוֹת עָרַב תִּיבֶשׁ כִּמוֹ חֲצִיר
אִם אַתָּ לָעֵת בִּקְרַר רַעֲנָן כִּמוֹ שׁוֹשָׁן

כֹּמֶה לָךְ תִּרְיַבְנִי אֲמַרְךָ הֲלֹא זֶה אָב
הוֹלִיד בְּאַחֲרִיתוֹ זְמָרָן וְגַם יִקְשֶׁן

5

הִנֵּה אֲנֹשׁ עָנִי אוֹכֵל קֶצִיר שָׂדֶה
יָמוֹת כִּמוֹ אוֹכֵל אֵילִים בְּנֵי בֶשֶׁן.

36

THE DWELLERS IN CLAY

O habitants of homes of clay,
Why lift ye such a swelling eye,
Ye are but as the beasts that die,
What do ye boast of more than they?
It is for us the wiser part
To know ourselves for worms whose doom
Is in the clay to find a tomb,
Nor, falsely proud, exalt our heart.
What shall aught profit mortal man
Whose latter end adjoins the grave?
Here were no change, though Nature gave
A thousand years to be his span.
Should he as rebel walk, behold
Earth opens hot to swallow up
His ashes in her flaming cup
And vain is all his might of gold.
Unhappy man, with chastened soul,
And opened eyes, true vision win,
To see thy lowly origin
And thy inevitable goal.
To what may be compared thy lot?
Thou art, O weak and wretched wight,
The gourd that shot up in the night
And in the morning it was not.

36

תּוֹכַחַה לַיּוֹם הַכִּפָּרִים

שְׁכַנִּי בְּתִי חֹמֶר לָמָּה תִּשְׁאַז עֵינִי
וּמוֹתֵר הָאָדָם מִן הַבְּהֵמָה אֲיִן

לָנוּ יֵשׁ לְדַעַת כִּי אֲנַחֲנוּ תּוֹלַעַת
לָנֹב חֹמֶר נִבְנוּ וְאִידָּהּ יִגְבֶּה לִבְנוּ

מֶה יִתְרוֹן לִנְבֵּר וְאַחֲרִיתוֹ לְקַבֵּר
תָּה יִהְיֶה לּוֹ חֶלֶף לּוֹ חֵי שְׁנַיִם אֶלֶף

5

הֲלֹא אִם יִלְךְ מְרִי יִבְלַע בַּחֲמַת קָרִי
וְיִשְׁרַף בַּלֶּהֱב וְלֹא יוֹעִיל הַזֶּהָב

הָאָדָם הַנִּכְבָּאָה פֶּקַח עֵינָיָהּ וְרֹאֶה
מֵאַיִן בּוֹאָהּ וְאַנָּה מוֹצְאָהּ

10

קָצָה עָנִי וְאַבְיוֹן נִמְשָׁל לְקִיקִיּוֹן,
שָׁבוֹן לִילָה הִזָּה וְלִבְקָר לֹא הִזָּה

To be unborn were better worth
Than thus to reap distress and pain,
For how essay great things to gain
When struggling in this snare of earth?
A fallen creature from the womb,
Thou sinnest for a slice of bread,
And in a moment's wildered dread,
Can live through every plague and gloom
While spirit with thy body links,
With living light shall glow thy flesh,
But should the soul desert its mesh,
To mire and sliminess it sinks.
Behold no jot with thee will stay
Of all the glory now so great,
Strangers shall seize thy loved estate,
And empty thou shalt go away.
Thy soul thou gavest o'er to lust,
Nor pondered on this bitter truth.
But if thou sinnest in thy youth,
What wilt thou do when thou art dust?
O let the wicked turn aside,
And take, O King, the path to Thee.
Perchance the Rock will heed the plea,
And from His wrath the sinner hide.
O haughty-souled, come gather all,
Remember and stand fast and raise
Your heart and hands in common praise
And thus to God in heaven call:

שלמה אבן גבירול

62

טוב אשר לא נוצרת ועמל לא קצרת
ואיכה גדולות תבקש ואמה בתוך המוקש

נפל את מרחם ותפשע עליפת לחם
ואם תתמהמה רגע אזי תמצא כל־גנע

15

בשרך כאור זרור בעוד יש בו הרוח
ועת תצא הנפש נשאר טיט ורפש

ראה כי אין בידך מאומה מכבודך
לזרים חילך יוקם ואמה תלך ריקם

20

בכל זאת לא חשבת לתאוה הקשבת
ואם לא תטיב ראשיתך מה תעשה באחריתך

יעזוב רשע דרכו וישוב לפני מלכו
אולי צור יעתר ומחרונו יסתר

היררים התקוששו זכרו והתאוששו
שאו לבב וכפים אל אל בשמים

25

“Woe to our souls, and wellaway
For all the sins that we have sinned,
Alas, we have pursued the wind
And like to sheep have gone astray.

“What favour can we ask or grace?
The wave of sin has overflowed
Our heads, and heavy is our load
Of guilt, how dare we lift our face?

“Draw up Thy people from the pit,
Thou Ruler of the depth and height,
Stiff-necked were we in Thy despite,
Yet of Thy mercies bate no whit

“But shed Thy sweet compassion o’er
The people knocking at Thy gate,
Thou art the Master of our fate,
And unto Thee our eyes upsoar.”

שלמה אבן גבירול

63

כִּהָּ עַל נַפְשׁוֹתֵינוּ אֵל עַל חַטָּאתֵינוּ
כִּי רוּחַ דָּעִינוּ כִּמוֹ הַצֶּאֱנָן תָּעִינוּ

וַיִּמָּה נִבְקֶשׁ וַיִּמָּה נִדְרֹשׁ וַעֲזֹנוֹתֵינוּ עָבְרוּ רֹאשׁ
מְאֹד רַבּוּ פִשְׁעֵינוּ וְאֵיךְ נִשָּׂא פָנֵינוּ

30

דָּלָה עֲמִידָה מִשְׁחַת מִשְׁלֵר רוּם וְתַחַת
וְאִם הִקְשִׁינוּ עֲרָף חֲסָדֶיךָ אֵל תָּרֶף

הַפֶּסַח חֲמִלְתָּךְ לַעַם דּוֹפְקֵי דִלְתֶיךָ
כִּי אֲתָה אֲדַנְנוּ וְעָלֶיךָ עֵינֵינוּ.

37**ALMIGHTY GOD**

Almighty God, who sufferest Thyself
To be entreated, and who payest heed
Unto the poor, how long wilt Thou from me
Be far and hidden? Night and day I turn
And with a steadfast heart I call to Thee,
And pour incessant gratitude for Thy
Excelling goodness. O my King, with pain
For Thee my heart is torn, in Thee it trusts.
Dreaming this shut-in dream, it looks to Thee
For life's interpretation. This I ask,
This is the plea to which I beg assent,
My sole petition, neither more nor less.

37

רְשׁוֹת לְקַדִּישׁ לְיוֹם רֵאשׁוֹן שֶׁל סָבוֹת

— — | — — — — | — — | — — — —

שְׂדֵי אֲשֶׁר יִקְשִׁיב לְדַל וַיַּעֲתֵר
 עַד אֲן תִּהְיֶה רְחוֹק מִנִּי וְתִסָּתֵר
 לַיִל וַיּוֹם אֶעֱטוּף אֶקְרָא בְּלֵב נָכוֹן
 אוֹדָה לָךְ תִּמְיֵד כִּי חֲסִדָּךְ יִתֵּר
 מִלְּכִי לָךְ אוֹחִיל לִבִּי בָךְ יִבְטַח
 חוֹלָם חֲלוֹם סָתוּם יִבְטַח עָלִי פוֹתֵר
 הִנֵּה שְׁאֵלָתִי לִקְשִׁיב תִּחַנָּתִי
 אוֹתָהּ אֶבְקֵשׁ לֹא פָחוֹת וְלֹא יוֹתֵר.

38**THE LORD OF HEAVEN**

The seven heavens cannot Thee enfold,
Sustained by Thee, they do not Thee sustain.
They hymn Thee since Thou madest them of old,
And when they perish, Thou shalt still remain,
O mighty God!

The messengers of heaven Thee revere.
They stand to praise Thee in Thine inmost
shrine,
Yet from beholding Thee they shrink in fear,
For how behold the dazzling dread Divine?
O Lord, my God!

What voice is this that singeth without cease
And spends in song to Thee its nights and days?
But Thou, omnipotence beyond increase,
Art high—I know—uplifted over praise,
O Lord, my God!

So great Thy majesty and manifold,
How canst Thou lodge in tabernacle's span?

38

פְּזִמּוֹן לְשִׁמְחַת תּוֹרָה

שְׂבָעָה שְׂחָקִים לֹא יִכְלָלוּךְ
 לָהֶם תִּסְבּוֹל וְהֵם לֹא יִסְבְּלוּךְ
 מִיּוֹם בְּרֹאֲתָם עוֹד יִהְיֶה לָּךְ
 הֶקֶם יֵאבְדוּ וְאַתָּה תַעֲמֹד
 ה' אֱלֹהֵי גְדֻלָּתְךָ מֵאֵד

5

לָךְ יַעֲרִיצוֹן טַפְסָרֵי מְרוֹמֵי
 עוֹמְדִים לְהֵלֵל בְּהִיכָל פְּנִימִי
 יֵרָאִים לְחֻזּוֹת בָּךְ, וְמִי יִחְזֶה, מִתְּ
 כִי גְדוֹל יְיָ וּמִהֲלֵל מֵאֵד ה' אֱלֹהֵי

מִי זֶה יִמְלֵל מִבְּלֵי דוֹמָם
 עֲזוּךְ לְהֵלֵל לִילָה וַיּוֹמָם
 וְשִׁמְךָ עַל כָּל בִּרְכָה מְרוֹמָם
 וְנִפְשֵׁי יוֹדְעֵת מֵאֵד ה' אֱלֹהֵי

10

הַדְרַת כְּבוֹדְךָ גְּדוּלָה וְרִבָּה
 וְאִיכָה תִשְׁכּוֹן בְּאַהֲלִי וְקָבָה

15

Such glory no circumference can hold,
For Thou art vastly mightier than man,
O Lord, my God!

He at whose feet celestial creatures creep
A day of liberation will proclaim,
And from all corners call his scattered sheep,
However sorry-looking they or lame,
The Lord, my God!

שלמה אבן גבירול

66

שאתה לא יוכלו גלגל ומסכה
כי עצמת ממנו מאד ה' אלהי

חסין נאדר בארבע חיות
זרזים תקבץ מארבע זויות
קרא שנת גאלה לחזעים כשיות
דלות ורעות תאר מאד ה' אלהי

20

39**ASK OF ME**

“Ask of Me, beautiful mouth,
What dost thou ask of Me?
For thy suppliant cry
Hath ascended on high
Inclining My ear to thy plea.”

“First with the lion we met,
Next came the leopard’s leap,
We were fain to take flight
From our garden’s delight
And into a hiding-place creep.

“Hardly these creatures had passed,
Sated with Judah’s spoil,
Than the wild ass we feared
Out of midnight appeared
To trample and dwell on our soil.

“Ishmael’s offspring command
Back to his Arab land,
As his mother of old
To her mistress was told
To return and submit to her hand.”

39

רְשׁוֹת לְפֶסַח

— — | — — — — | — — | — — — —

שְׁאֵלִי יִפְדֶּה־פִּי מִהַתְּשָׁאֵלִי מְנִי
 כִּי קוֹל תַּחֲנֻתְךָ עָלָה בְּמוֹ אֲזִנִּי
 לָבִיא פְּגוּשִׁי קִם אַחֲרָיו נָמַר
 וְאַבְרָחָה מֶהֱם וְאַעֲזֹב גִּנִּי
 מִדִּי עֲבוֹר אֵלֶּה הִנֵּה דְמוּת פָּרָא
 קִם בַּחֲצוֹת לַיִל יָשָׁב עָלַי בְּנִי
 הָאֵל קָרָא אֵלָיו כִּקְרָא אֵלַי אִמּוֹ
 קוֹמִי וְשׁוּבִי לְגִבְרָתְךָ וְהִתְעַנִּי.

5

40**FORGET THY AFFLICTION**

Forget thy affliction, and cease supplication,
Recall thy release from Egyptian rod,
The hand is not short that hath laid earth's
foundation,
Who stretched out the heavens remaineth thy
God.

And at thy due season the glory that dwelleth
In Zion shall rest on thy head that great day,
When moonlight as sunlight in radiance wellet
And sunlight shall glow with a sevenfold ray.

40

רשות

■ — — — — | — — — — | — — — —

שִׁכְחִי עֲנוּתְךָ נוֹשָׂאת כְּפִים
 וְכָרִי עֲלוּתְךָ מַעֲנִי מַצָּרִים
 לֹא קָצְרָה מִנְּאֻלְךָ יָד יְסֻדָּה
 אֶרֶץ וְיָמִין טַפְחָה שְׁמִים
 מִלְכָּךְ לְפָנֶיךָ בָּבוֹא עֲתִיד וְעַל
 רֹאשְׁךָ כְּבוֹד שׁוֹכֵן יְרוּשָׁלַּיִם
 הוּא עַת יְהִי אֹר הַלְבָנָה לְךָ כְּאוֹר
 חֶמֶה וְאוֹר חֶמֶה לְשִׁבְעָתַיִם.

41 TO MY SOUL

Be wise, my precious soul, and haste
To bow to God in reverence.
Let vanities no more be chased,
Bethink thee ere this world lies waste,
The world that waits thee going hence.

Thy life to God's life is akin,
Concealed like His beneath a veil,
Since He is free of flaw or sin,
Like purity thou too canst win,
To reach perfection wherefore fail?

And as His arm upholds the sky,
Do thou thy dumb brute body lift,
Thou, soul, to which we can descry
No like on earth—O magnify
The God of whom thou art the gift.

Greet then, my soul, thy Rock with praise,
Hail him, my inmost heart, with song
Unceasingly throughout my days,
And let all souls their voices raise
My benediction to prolong.

41

רְשׁוֹת לְנִשְׁמַת

— — — | — — — | — — — ~

שְׁחִי לֹאֵל יִחִידָה הֶחֱכְמָה
 וְרוֹצִי לַעֲבוֹד אוֹתוֹ בְּאִמָּה
 לְעוֹלָמָךְ פָּנִי לִילֶךְ וַיּוֹמַךְ
 וְלָמָּה תִרְדְּפִי הֶבֶל וְלָמָּה
 מְשׁוּלָה אַתָּה בְּחַיִּיךְ לֹאֵל חֵי
 אֲשֶׁר נֶעְלַם כִּמוֹ אַתָּה נֶעְלָמָה
 הֲלֹא אִם יוֹצֵרְךָ טָהוֹר וְנָקִי
 דְּעִי כִי כֵן טָהוֹרָה אַתָּה וְתַמָּה
 חֲסִין יֵשׁא שְׁחָקִים עַל זְרוּעוֹ
 כִּמוֹ תִשָּׂאִי גִוְיָה נֶאֱלָמָה
 זְמֵרוֹת קוֹדְמֵי נִפְשֵׁי לְצוּרְךָ
 אֲשֶׁר לֹא שָׁם דְּמוּתְךָ בְּאֶדְמָה
 קִרְבִּי בְּרָכוֹ תִּמִּיד לְצוּרְכֶם
 אֲשֶׁר לִשְׁמוֹ תִּהְלֵל כָּל־נִשְׁמָה.

8

10

42

LOOK UP TO THY MAKER

Look up to thy Maker, O soul of mine,
Thy Creator remember whilst thou art young;
Cry morning and night to His grace divine,
And in all thy songs let His name be sung.

On earth the Lord is thy portion and cup,
And when from thy body thou goest lone,
A place for thy rest He hath builded up
And made thee a nest underneath His throne.

Wherefore morning and night I will bless my
Lord,
And from all that hath breath let His praise be
poured.

42

רשות לברכו ליום ראשון של פסח

— — — | — — — — — | — — — — —

שאי עין יחידתי לצורך
 וחקרי בוראך בימי בחרך
 לפניו צעקי ליל ויומם
 ולשמו זמרי תמיד בשירך
 מנת חלקך וכוסך באדמה
 ומבטחך בצאתך מבשרך
 הלא הכין לפניו לך מנוחה
 ומתחת לכסאו שם דבירך
 אני על כן אברך את אדני
 כמו כל הנשמה לו תברך.

5

10

43

INVOCATION

Root of our saviour,
The scion of Jesse,
Till when wilt thou linger,
Invisible, buried?
Bring forth a flower,
For winter is over!

Why should a slave rule
The lineage of princes,
A hairy barbarian
Replace our young sovran?

The years are a thousand
Since, broken and scattered,
We wander in exile,
Like waterfowl lost in
The depths of the desert.

No man in white linen
Reveals at our asking
The end of our Exile.
God sealed up the matter,
And closed up the knowledge.

43

רְשׁוֹת לְשִׁבַּת חוּדָה"מ שֶׁל פֶּסַח

— — | — ~ — — | — — | — ~ — —

שָׁרֵשׁ בְּנוֹ יֵשִׁי עַד אֲן תְּהִי נִקְבָּר
הוֹצֵא לָךְ פֶּרֶחַ כִּי הִסְתָּו עֶבֶר
לָמָּה יְהִי עֶבֶד מוֹשֵׁל בְּבֶן שָׁרִים
תַּחַת מֶלֶךְ צָעִיר שָׁעִיר הֵלֵא נָבֵר

כִּמְנִי זְמַן אֶלֶף שָׁנִים אֲנִי נֶעְבֵּר
אֲדַמָּה בְּתוֹךְ נָלוּת לִקְאֹת בְּתוֹךְ מַדְבָּר
הָאֵין לְבוּשׁ בִּדִּים לְשֹׁאֵל וְאֵיד יִגְלָה
הַקֶּץ? וְאֵל צְוֶה: סָתַם חֲתוּם דְּבָר !

44

BENEDICTION

Let earth and sea and the Temple's throng
And every highway become exalted,
The world and all who therein do dwell,
And every creature of fen and fell,
In a melody nevermore halted,
With forest and meadow and all their yield,
Fruit of the woodland and fruit of the field,
Unite in an ecstasy deep and strong
In a rapturous endeavour,
With a single mouth in a single song,
Their spherical symphony to prolong,
And bless the Lord who is blessed forever.

The pundits vainly enquire His source,
His secret, the wonder of His foundation.
Where is His throne, or His light, or His force,
And who in His council dares take a station?
Sublime and hidden beyond our quest,
His essence unfathomed and unexpressed,
Even in sacred song and story,
This to declare is our sole resource,
That all the earth in its daily course
Overflows with its Maker's glory.
This is the reach of our poor endeavour,
Then who beside shall by man be blest?
For He is One on His throne above,
And His lonely sway shall be shaken never.
Then let all creatures in awe and love,
Man or insect, or serpent or dove,
Now bless the Lord who is blessed forever.

שלמה אבן גבירול

44

רשות לבָּרְכוּ לַיּוֹם שְׁנֵי שָׁל פֶּסַח

—|— — —|— — —| — — —|— — —|

שָׁחַק וְכָל הַמֶּזֶן זָבֹול
לֹאֵל מְסֻלּוֹתֵם יִרְמֹון
תִּבְלֵ וְיוֹשְׁבֵי בָהּ לַמֹּול

יֹאצְרֵם פְּנִיָּהֶם הֵם יְשִׁימוֹן
יַעַר וְעֵץ בּוֹ כֹּל יָבֹול

5

שָׁדָה מְלֵא קוֹמָה יְקוּמוּן
וַיִּבְרְכוּ יַחַד כָּלֶם בְּפֹה אֶחָד
בְּרוּךְ אֲדֹנֵי הַמְּבָרֵךְ

לֹא מָצְאוּ רַבִּים מְקוֹר

סֹדֶר זֶה וְיָמָה נִפְלָא יִסְוֶדוּ

10

אֲנִי מְקוֹם כִּסֵּי אֵל וְאוֹר

קדוש ומי יַעֲמֵד בְּסוֹדוֹ

נִשְׁאָב וְנֶעְלָם מִחֻקּוֹר

רק הן מלא ארץ כבודו

עליון מעונו שם שם להיות אחד

15

נֹרָא זְמִי בְּלָתוֹ מְבָרֵךְ

His bands of ministers gleam and flash
Like living coals or with flames for features,
Squadrons of four-winged cherubim dash,
By the steps of His throne are the mystic
creatures

With their chariot-wheels, and at His behest,
They run in His service with holy zest,
All united together run,

One in song and in service one,
Every being of all the blest
In a loyalty naught can sever.

Wherefore sing to Him every breast,
Tranced in His adoration rest,
And bless the Lord who is blessed forever.

His domain is established, His Peace secure,
On the beams of the earth and the clouds He
rides,

The homesick exile he vows to cure,
Who now amid thistle and thorn resides,
And the day of redemption in trust abides.

Yea, the remnant shall yet as a people endure,
Regathered, forgiven, when He decides,
And live as a nation unique and pure,

For when it was chosen and glorified,
Its mission it knew and its task descried,
That the love of God be its high endeavour,
And its purpose His reverence to assure,
The world to His worship by faith allure,
And bless the Lord who is blessed forever.

שלמה אבן גבירול

73

מַחֲנוֹת מְשַׁרְתִּי נִחֲלִי
אֲשִׁים וְלִהְבוֹת דְּמוֹתֶם
דִּהְרוֹת כְּרוּכִיו בְּעָלִי
כִנָּף לְאַרְבַּע מַחֲנוֹתֶם
חַיִּית קְבוּעוֹת מַעְלִי
כִסְאוֹ בְּאוֹפֶן מְרַבּוֹתֶם
יִתְקַבְּצוּ כָּלֶם לְעֵבְדוֹ שְׁכֵם אֶחָד
נִעְרָץ בְּסוֹדֶם וּמִבְרָךְ

20

הַשֵּׁם גְּבוּלוֹ מַעֲמַד
שְׁלוֹם וְרוּכָב עָב וְעֵנָן
הוּא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם לְנֶדֶר
בֵּין קוֹץ וְדִרְדֵּר יִתְלוֹנָן
חֹזֶקֶה לְיוֹם קוֹמֶךְ לְעֵד
תֵּאֱסֹף שְׂאֵרֵיתוֹ וַיִּחַנָּן
מֵאֵז בְּחֶרְתּוֹ מְכַל עִם לְגוֹי אֶחָד
יַדַּע אֲשֶׁר תִּבְרָךְ מִבְּרָךְ.

25

30

45

MY HEART CLAMOURS

My heart craves to praise Thee,
But I am unable.
Would my understanding
Were as spacious as Solomon's.
Without it my wisdom
As yet ill suffices
For expounding Thy wonders
And Thy deeds of beneficence
Wrought for me and all mankind.
Without Thee all's hopeless,
And where is the rock
Sustaining, suspending
The weight of the world?
I am as one orphaned;
Nay, on Thee I am cast.
What then can I do
But look to Thee, wait on Thee,
In whose hand is the spirit
Of all that is living,
In whose hand is the breath
Of all the creation?

45

רשנות לשבת חוד"מ של פסח

— — | — ~ — — | — — | — ~ — —

שאל להודות לך לבי ולא יכול
 לו יש תבונתי הרבה כמו בכלכל
 לבי הלא טרם ישכיל פלאיך
 נדלו חסדיך עלי ועל הכל
 מבקשך אין לי מבטח ואיה צור
 סובל וגם תולה עולם כמו אשכול
 הן לך אני נשלך איך לא אקנה לך
 ובך נפש כל חי ורוח כל.

5

46

ARISE, O MY RAPTURE

Arise, O my rapture, at dawn I exclaim,
Go seeking the face of my love, the King,
I thirst at the thought of Him, burn as with flame,
And chatter like swallow upon the wing.

No gifts can I bring save of heart or of wit,
My cause to my lips I can only trust.
Desires my Redeemer a ritual fit,
How should I suffice who am based on dust?

When I with my self seek communion, I shrink,
Were I mightier far, I should still be small,
Soul and strength in adoring Thee faint and sink,
Yet sing Thee I must till the end of all.

46

רְשׁוֹת לְנִשְׁמַת לִימִים אַחֲרוֹנִים שֶׁל פֶּסַח

— — — — —

שְׁחָרִים אֶקְרָאָה: „עוֹרָה כְּבוֹדִי

לְבַקֵּשׁ אֶת פָּנֵי מַלְכִי וְדוּדִי”

לְזַכְרוֹ אֶצְמָאָה מַחֵם יְקָדִי

וְכַעֲגוֹר אֶצְפָּצֵף מְנוּדִי

מְאוּמָה אֵין לְבַד לְבִי וְסוּדִי

5

וְזוּלָתִי שְׁפָתִי אֵין בְּיָדִי

הָיֵשׁ לְעֶרְוֹךְ לָךְ גִּזְאִי וּפוּדִי

וְאֵיךְ אוֹכֵל וּבֹעֶפֶר יְסוּדִי

נִקְלוּזִי בְיוֹם עֶמְדִי בְסוּדִי

וְאִם יִרְבֶּה מְאֹדִי מֶה מְאֹדִי

10

תִּכַּל נַפְשִׁי לְהִלָּלְךָ וְהוּדִי

וְנִשְׁמַתִּי תִזְמַר לָךְ בְּעוּדִי.

47

PASSEVER PSALM

Who is like unto Thee to uncover the deeps,
And who hath Thy power to raise and cast
down?

Show Thy marvellous love to the captive who
weeps,
O Worker of wonders, of awesome renown!

Thy children beloved intoned a new song
When Egypt's proud host found a watery
grave,
There was praise from the saints in their jubilant
throng
When the wheels of the chariots clogged in the
wave.

Thy fondlings storm-tossed were all weeping and
tired
When the great roaring flood-tides before them
arose,
But Thy hand led them safe to the haven desired
And the waters returned, overwhelming their
foes.

The chariots of Pharaoh and all that great host
God cast in the billows and covered them o'er,
But His people trod sea-bottom, coast unto coast,
He admonished the sea and it dried like the
shore.

47

מִי כְּמִכָּה

מִי־כְּמִכָּה עֲמָקוֹת גּוֹלָה
 וּמִי דוֹמָה לָךְ מוֹרִיד וּמַעֲלָה
 לְצוּעַק בְּשִׁבּוֹ חֲסָדֶיךָ הַפֶּלֶה
 נוֹרָא תְּהַלּוֹת עוֹשֶׂה־פֶּלֶא

שִׁירָה חֲדָשָׁה שָׁרוּ יְדִידִים
 הָעֵת טָבְעוּ לִוְדִים וְחֲדִים
 וְאוֹפְנֵי מַרְכְּבוֹתָם כְּבָדִים
 תְּהַלְּלוּ בְּקֹהֶל חֲסִידִים

5

לְהַקֵּת יְדִידִים סַעְרִים בְּבִקְיָם
 הָעֵת נִשְׁאָו גְּהֵרוֹת דְּרָכִים
 וַיִּנָּחֵם אֵל מְחֹחַ מֵאֲנִים
 וְאֵת אוֹיְבֵיהֶם כִּסָּה הַיָּם

10

מַרְכַּבַּת פָּרְעָה וְכָל מִתְנַהּוּ
 יָרָה בָּיָם וַיִּכְסֶּהוּ
 וַעֲמוֹ הָעֶבְרִי בְּמִצּוֹלָהוּ
 גּוֹעֵר בָּיָם וַיִּבְשֶׁהוּ

15

Thus, Lord, do Thou Zion support and uphold,
Arise, for the hour of her grace is at hand,
The day long appointed to sing as of old,
God reigneth, His Kingdom forever shall stand.

שלמה אבן גבירול

77

הָיָה נָא לְצִיּוֹן סוֹמֵךְ וְסוֹעֵד
וְתִקּוּם לְחִנּוּךָ כִּי בָּא מוֹעֵד
וְלִשִׁיר כְּמָאז לְךָ נִנְעֵד
יִי יִמְלֵךְ לְעֵלָם וָעֶד

20

48

O GOD, MY SUN

O God, my Sun, up now and rise, I pray thee,
And be as the moon to illumine my darkness:
Wherefore wilt Thou play the passing wayfarer
And vanish like the fleeing gazelle?

When shall the bud come to blossom,
And the tender grape yield its sweet savour?
How long wilt Thou cast off the remnants of
Joseph?

I was as a lamb led to the slaughter,
One man drawing me from the fold and another
performing the sacrifice.

The lion rose murderous against me,
And the wild ass breaketh my bones.
The wild boar tore me, breathing fury,
Pushing westwards and northwards.

Dread God, who hast stretched out the heavens,
Who closest and none can open,
Now at last reprove kings for my sake—

48

מאורֶה לַיּוֹם שְׁנֵי שָׁל שְׁבוּעוֹת

שְׁמָשִׁי עֲלֶהֱנָא זֹרֶחַ

וְהָאֵר חֲשָׁכִי כִּירֶחַ

לָמָּה תִּהְיֶה כְּאֶרֶחַ

וְתִדְרָמָה לְצָבִי בִּרְחַ

מָתִי יִצְיִן פִּרְחַ

5

וּסְמָדֵר יִתְּנוּ רֵיחַ

כִּלְעָד אִתָּהּ זֹנַח

שְׁרִידֵי צִפְנֹת פִּעֲנַח

הִיִּיתִי כְּצֹאֵן מִטְּבַחַ

זֶה מִשְׁךְ וְזֶה זֹכַחַ

10

קָם עָלַי אֲרִי מְרָצַחַ

וּפָרָא עֲצָמֵי פִצָּחַ

טָרְפִנִי חֲזִיר מְנַפֵּחַ

יָמָּה וְצִפּוֹן מְנַנֵּחַ

גִּזְרָא שְׁחַק מִתַּחַ

15

הַסּוֹנֵר וְאֵין פּוֹתַחַ

מְלָכִיב עָלַי הוֹכַחַ

For far be it from Thee to be forgetful!—
Thou shalt bring forth my prisoners from the pit
For the sake of our hero-ancestor's righteousness,
And shalt cleave the crown of the woman of Uz
And shave off the hair of Esau.

Take the young brood and prosper them,
But do *not* let go the mother.
O restore the maiden in her beautiful freshness,
And fill with moisture all that is withered.
Renew the Temple and the altar
And establish singing men for Thy praise;
One to glow with a song of loves,
And one to make melody for the chief musician.
Thus wilt Thou cause the horn of the Messiah to
 shoot up,
And I shall be wholly joyful.

שלמה אבן גבירול

79

וְחָלִילָה הֵיוּת שִׁכְחַ	
אֲסִירִי מִבּוֹר תְּשַׁלַּח	
בְּצִדְקַת אֲבִיר שְׁלַח	20
לְקַדְקַד עוֹצִית תְּפַלַּח	
וּשְׁעֵר שְׁעִיר תְּגַלַּח	
קָח בְּנֵי צִפּוֹר וְהַצֵּלַח	
וְאֵת הָאֵם לֹא תִשְׁלַח	
יְהִי הַשֵּׁב עֲלֶמָה יִפְתֹּלַח	25
וְהִיבֵשׁ עוֹד תִּלְחַלַּח	
חֲדַשׁ הֵיכַל וּמִזְבֵּחַ	
וְהַקֵּם שָׁרִים לְשִׁבְחַ	
זֶה שִׁיר יְדִידַת יִצְחָצֶחַ	
זֶה שִׁיר לְמִנְצָחַ	30
קָרַן יְנוֹן תִּצְמַחַ	
וְהֵייתִי אֶדְ שִׁמְחַ.	

49

THE LOVE OF GOD

To Thee, O living God, my being yearns,
For Thee my soul consumes, my spirit burns.

Within Thy chosen people's hearts Thy glory
Inhabits, be they babes or fathers hoary,

To bind Thy chosen to Thy chariot wheels.
And with the radiance that Thee conceals

I fill my heart and make for my delight
A lampstand set beside me in the night.

The wisest weary them to comprehend
Thy mystery, then how should I ascend

The secret of Thy glorious shrine to tell?
Thy shining semblance is unsearchable.

Then let my craving to my own soul turn
To find the wealth divine for which I yearn.

For Wisdom's house is as of sapphires builded,
Her pavement as with gold of Ophir gilded.

Within the body is her hidden lair,
Like a young lion she is couchant there.

שלמה אבן גבירול

80

49

אהבה

— — — — — | — — — — —

לך אל חי תבסוף יחידתי וגם תכלה רוחי ונשמת שכינתך שכנה בתוך לבות סגלךך, פנים וגם אבות, וחיךך לרתם במרפבות	5
ומלאתי זהר בלבתי מנורת תאיר לעמתי ל בב משכיל ילאה להבין סוד ולא יכיל לחקר תמונת הוד ואיד אכיל את ממעון כבוד	10
באותי אשאף ליקרתי כבודתי אשים מגמתי מעון בינה עצם כמו ספיר דמות לבנה כתם זהב אוסיר והיא שכנה מסתר בגוף ככפיר	15

81

SOLOMON IBN GABIROL

She is my bliss and joy in lamentation,
She is my thinking cap of meditation.

What man dare all her beauty's praises sum,
Or be to her perfections wholly dumb?

Answer her swiftly, God of grace above,
For she is sick with longing for Thy love.

"Gently, dear damsel, sip salvation's water,
For thou, most dazzling maiden, art My
daughter."

שלמה אבן גבירול

81

וּשְׁמַחְתִּי גִילִי בְּאַנְחָתִי

וּשְׂיָחָתִי וְצִנְיָהּ מְזֻמָּתִי

כְּהַיּוּבֵל אִישׁ הֶתֶם לְמַהֲלָלָהּ

וּמִי יִכְחִישׁ יָפְיָהּ וּמַכְלָלָהּ

עֲנֵה אֵל חֵישׁ בֵּית אֶהְבָּה חוֹלָהּ

לֹאט בְּתִי, מִמִּי יִשׁוּעָתִי

הֲלֹא תִשְׁתִּי, כִּי אֶת אֶיֶּמָתִי.

20

50

THE ROYAL CROWN

*May this my prayer aid mankind
The path of right and worth to find;
The living God, His wondrous ways,
Herein inspire my song of praise.
Nor is the theme at undue length set down,
Of all my hymns behold "The Royal Crown."*

I.

Wonderful are thy works, as my soul overwhelmingly knoweth.

Thine, O Lord, are the greatness and the might, the beauty, the triumph, and the splendour.

Thine, O Lord, is the Kingdom, and Thou art exalted as head over all.

Thine are all riches and honour: Thine the creatures of the heights and depths.

They bear witness that they perish, while Thou endurest.

Thine is the might in whose mystery our thoughts can find no stay, so far art Thou beyond us.

In Thee is the veiled retreat of power, the secret and the foundation.

שלמה אבן גבירול

82

50

בְּתֵר מַלְכוּת

בְּתֵפְלָתִי יִסְכְּרָנִי
 כִּי בָהּ יִלְמַד יִשְׂרָאֵל וְנִכְוֹת:
 סִפְרִתִּי בָהּ פִּלְאִי אֵל חַי
 בְּקִצְרָהּ אֵד לֹא בְּאֲרִיכוּת:
 שְׁמִתִּיהָ עַל רֹאשׁ מִהֲלָלִי
 וְקִרְאֶתֶיהָ בְּתֵר מַלְכוּת:

5

א

נִפְלְאִים מַעֲשֵׂיךָ וְנִפְשֵׁי יוֹדַעַת מְאֹד;
 לֵךְ יְיָ הַגְדֵּלָהּ וְהַגְבוּרָה וְהַתְּפָאֶרֶת וְהַנִּצָּח וְהַהוֹד:
 לֵךְ יְיָ הַמְּלִכָה וְהַמְתַּשָּׂא לְכָל לְרֹאשׁ וְהַעֲשֵׂר וְהַכְּבוֹד:
 לֵךְ בְּרוּאֵי מַעֲלָה וּמִטָּה יַעֲיִדוּ כִּי הִמָּה יֵאָבְדוּ וְאִתָּה
 תַּעֲמֹד:
 לֵךְ הַגְבוּרָה אֲשֶׁר בְּסוּדָהּ נִלְאוּ רַעְיוֹנֵינוּ לַעֲמֹד. כִּי
 עֲצֻמַּת מַמְנוּ מְאֹד:
 לֵךְ חֲבִיּוֹן הָעוֹ הַסּוּד וְהַיְסוּד:

10

Thine is the name concealed from the sages,
The force that sustaineth the world on naught,
And that can bring to light every hidden thing.
Thine is the loving-kindness that ruleth over all
Thy creatures,
And the good treasured up for those who fear
Thee.

Thine are the mysteries that transcend understanding and thought.

Thine is the life over which extinction holdeth
no sway,
And Thy throne is exalted above every sovereignty,

And Thy habitation hidden in the shrouded
height.

Thine is the existence from the shadow of whose
light every being was created,

Of which we say, in His shadow we live.

Thine are the two worlds between which Thou
hast set a boundary,

The first for deeds and the second for reward.

Thine is the reward which Thou for the righteous
hast stored up and hidden,

Yea, Thou sawest it was goodly and didst hide
it.

II.

Thou art One, the first of every number, and the
foundation of every structure,

Thou art One, and at the mystery of Thy Oneness
the wise of heart are struck dumb,

For they know not what it is.

שלמה אבן גבירול

83

15 לָךְ הָשֵׁם הַנֶּעֱלָם מִמֶּנִּי חֲכָמָה. וְהִכַּח הַסּוֹבֵל הָעוֹלָם
עַל בְּלִימָה. וְהִיכּוֹלֶת לְהוֹצִיא לְאוֹר כָּל תַּעֲלֹמָה:

לָךְ הַחֲסֵד אֲשֶׁר גָּבַר עַל בְּרוּאִיךָ. וְהַטּוֹב הַצָּפוֹן
לִירֵאִיךָ:

20 לָךְ הַסּוּדוֹת אֲשֶׁר לֹא יָכִילִם שֶׁכֵּל וְרַעֲיוֹן. וְהַחֲיִים
אֲשֶׁר לֹא יִשְׁלַט עֲלֵיהֶם כְּלִיּוֹן. וְהַפֶּסֶא הַנֶּעֱלָה עַל כָּל
עֲלִיּוֹן. וְהַנִּזָּה הַנִּסְתָּר בְּרוֹם חֲבִיּוֹן:

לָךְ הַמַּצִּיאוֹת אֲשֶׁר מַצֵּל מְאוּרָו נִהְיָה כָּל הַזֶּה. אֲשֶׁר
אֲמַרְנוּ בְּצֵלוֹ נִחְיָה.

25 לָךְ שְׁנֵי הָעוֹלָמִים אֲשֶׁר נִתַּם בֵּינֵיהֶם גְּבוּל. הָרָאוּשׁוֹן
לְמַעֲשִׂים וְהַשְּׁנִי לְגִמּוּל:

לָךְ הַגִּמּוּל אֲשֶׁר גִּנֹּזֶת לְצַדִּיקִים וְתַעֲלִימָהוּ. וְתִרְא אֶתֹ
כִּי טוֹב הוּא וְתַצְפֶּנְהוּ:

ב

אַתָּה אֶחָד. רֹאשׁ כָּל מַנְיִן. וְיִסוּד כָּל בְּנִיָּן:

אַתָּה אֶחָד. וּבִסּוּד אֶחָדוֹתְךָ חֲכָמִי לֵב יִתְמָהוּ. כִּי לֹא
30 יִדְעוּ מָה הוּא:

Thou art One, and Thy Oneness can neither be increased nor lessened,

It lacketh naught, nor doth aught remain over.

Thou art One, but not like a unit to be grasped or counted,

For number and change cannot reach Thee.

Thou art not to be visioned, nor to be figured thus or thus.

Thou art One, but to put to Thee bound or circumference my imagination would fail me.

Therefore I have said I will guard my ways lest I sin with the tongue.

Thou art One, Thou art high and exalted beyond abasement or falling,

“For how should the One fall?”

III.

Thou existest, but hearing of ear cannot reach Thee, or vision of eye,

Nor shall the How have sway over Thee, nor the Wherefore and Whence.

Thou existest, but for Thyself and for none other with Thee.

Thou existest, and before Time began Thou wast,

And without place Thou didst abide.

Thou existest, and Thy secret is hidden and who shall attain to it?

“So deep, so deep, who can discover it?”

שלמה אבן גבירול

84

אָתָּה אֶחָד. וְאַחַדוֹתָּךְ לֹא יִגְרַע וְלֹא יוֹסִיף. לֹא יִחַסֵּר
וְלֹא יַעֲדִיף:

אָתָּה אֶחָד. וְלֹא כְּאַחַד הַקִּנּוּי וְהַקִּנּוּי. כִּי לֹא יִשְׁיַיֵּךְ
רַבּוּי וְשִׁנּוּי. לֹא תֵאָר וְלֹא כִנּוּי:

אָתָּה אֶחָד. וְלִשׁוֹם לָךְ חֹק וְגִבּוּל נִלְאַחַ הַגִּיּוּנִי. עַל כֵּן 35
אָמַרְתִּי אֲשֶׁמֶרֶה דְרָכֵי מַחֲטָא בְלִשְׁוֹנֵי:

אָתָּה אֶחָד. גְּבַהֶתָּ וְנַעֲלִיתָ מִשְׁפּוֹל וּמִנְפּוֹל. וְאִילוּ
הָאֶחָד שִׁיפּוֹל:

ג

אָתָּה נִמְצָא. וְלֹא יִשְׁיַיֵּךְ שִׁמְעַ אֵזֶן וְלֹא רְאוּת עֵינַי. וְלֹא 40
יִשְׁלֹט בָּךְ אֵיךְ וְלָמָּה וְאֵיךְ:

אָתָּה נִמְצָא. אֲבָל לְעֶצְמְךָ וְאֵין לְאַחֵר עִמָּךְ:

אָתָּה נִמְצָא. וּבִטְרָם הָיִזְתָּ כָּל זְמַן הָיִיתָ. וּבְלִי מָקוֹם
חֲנִיּוֹת:

אָתָּה נִמְצָא. וְסוֹדְךָ נִעְלָם וּמִי יִשְׁיַיֵּנּוּ. עֲמוֹק עֲמוֹק מִי 45
יִמְצְאוּ:

IV.

Thou livest, but not from any restricted season
nor from any known period.

Thou livest, but not through breath and soul, for
Thou art soul of the soul.

Thou livest, but not with the life of man, which
is like unto vanity and its end the moth and the
worm.

Thou livest, and he who layeth hold of Thy se-
cret shall find eternal delight:

“He shall eat and live for ever.”

V.

Thou art great, and compared with Thy great-
ness all greatness is humbled and all excess dimin-
ished.

Incalculably great is Thy being,
Superber than the starry heaven,
Beyond and above all grandeur,
“And exalted beyond all blessing and praise.”

VI.

Thou art mighty and there is none among all
Thou hast formed and created who can emulate
Thy deeds and Thy power.

Thou art mighty, and Thine is the completed
power beyond change or alteration.

Thou art mighty, and from the abundance of
Thy might dost Thou pardon in the time of Thy
wrath

And forbearst long with sinners.

שלמה אבן גבירול

85

ד

אתה חי. ולא מזמן קבוע. ולא מעת ידוע:

אתה חי. ולא בגפש ונשמה כי אתה נשמה לנשמה:

אתה חי. ולא כחי אדם להכל דמה. וסופו עש

ורמה:

אתה חי. והמניע לסודך ימצא תענוג עולם. ואכל

וחי לעולם:

ה

אתה גדול. ומול גדלתך כל גדלה נכבעת. וכל יחרון

מנרעת:

אתה גדול. מכל מחשבה. ונאה מכל מרובה:

אתה גדול. על כל גדלה. ומרומם על כל תהלה:

ו

אתה גבור. ואין בכל יצירותיך ובריותיך אשר יעשה

כמעשיך וכגבורותיך:

אתה גבור. ולך הגבורה הגמורה. אשר אין לה שנוי

ותמורה:

אתה גבור. ומרוב נאותך תמחול בעת זעפה. ותאריך

לתשאים אפה:

Thou art mighty, and Thy mercies are upon all Thy creatures, yea upon all of them.

“These are the mighty deeds which are from eternity.”

VII.

Thou art Light celestial, and the eyes of the pure shall behold Thee.

But the clouds of sin shall veil Thee from the eyes of the sinners.

Thou art Light, hidden in this world but to be revealed in the visible world on high.

“On the mount of the Lord shall it be seen.”

Light Eternal art Thou and the eye of the intellect longeth and yearneth for Thee.

“Yet only a part shall it see, the whole it shall not behold.”

VIII.

Thou art the God of Gods, and the Lord of Lords,

Ruler of beings celestial and terrestrial,

For all creatures are Thy witnesses.

And by the glory of this Thy name, every creature is bound to Thy service.

Thou art God, and all things formed are Thy servants and worshippers.

Yet is not Thy glory diminished by reason of those that worship aught beside Thee,

For the yearning of them all is to draw nigh Thee,

שלמה אבן גבירול

86

אֶתָּה גִּבּוֹר. וְרַחֲמֶיךָ עַל כָּל בְּרוּאֶיךָ כָּלָם. הִמָּה
הַגִּבּוֹרִים אֲשֶׁר מְעוֹלָם:

ז

אֶתָּה אֹרֹר עֲלִיּוֹן וְעֵינִי כָּל נֶפֶשׁ זָכָה יִרְאוּךָ. וְעֲנֵי עוֹנִים
מִעֲיִנְיָה יַעֲלִימוּךָ: 65

אֶתָּה אֹרֹר נְעֵלָם בְּעוֹלָם הַזֶּה וְנִגְלָה בְּעוֹלָם הַנֶּאֱדָה.
בְּהֵר יִירָאָה:

אֶתָּה אֹרֹר עוֹלָם. וְעֵין הַשֶּׁכֶּל לָךְ תִּכְסּוּף וְתִשְׁתַּאֲזָה.
אָפֶס קִצְרוֹ תִרְאָה וְכָלוּ לֹא תִרְאָה:

ח

אֶתָּה הוּא אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים וְאֲדוֹנֵי הָאֲדוֹנִים. שְׁלִיט
בְּעֲלִיּוֹנִים וּבַתְּחִתּוֹנִים: 70

אֶתָּה אֱלֹהֵי. וְכָל הַבְּרוּאִים עֲדִיךָ. וּבִכְבוֹד זֶה הַשֵּׁם
נִתְחַיֵּב כָּל גִּבּוֹר לְעַבְדְּךָ:

אֶתָּה אֱלֹהֵי. וְכָל הַיְצוּרִים עֲבָדֶיךָ וְעוֹבְדֶיךָ. וְלֹא יִחַסֵּר
כְּבוֹדְךָ. בְּגִלָּל עוֹבְדֵי בִלְעָדֶיךָ. כִּי כֹנֶנֶת כָּלָם לְהַזְיֵעַ
עֲדִיךָ: 75

But they are like the blind,
Setting their faces forward on the King's high-
way,

Yet still wandering from the path.

One sinketh into the well of a pit

And another falleth into a snare,

But all imagine they have reached their desire,

Albeit they have suffered in vain.

But Thy servants are as those walking clear-
eyed in the straight path,

Turning neither to the right nor the left

Till they come to the court of the King's palace.

Thou art God, by Thy Godhead sustaining all
that hath been formed,

And upholding in Thy Unity all creatures.

Thou art God, and there is no distinction 'twixt

Thy Godhead and Thy Unity, Thy pre-existence
and Thy existence,

For 'tis all one mystery.

And although the name of each be different,

"Yet they are all proceeding to one place."

IX.

Thou art wise. And wisdom is the fount of life
and from Thee it welletth,

And by the side of Thy wisdom all human
knowledge turneth to folly.

Thou art wise, more ancient than all primal
things,

And wisdom was the nursling at Thy side.

Thou art wise, and Thou hast not learnt from
any beside Thee,

Nor acquired wisdom from any save Thyself.

אָבֵל הֵם כְּעוֹרִים מְגֻמָּת פְּגִיָּהֶם דֶּרֶךְ הַמֶּלֶךְ. וְחָעוּ מִן
הַדֶּרֶךְ:

זֶה טָבַע בְּבֹאֵר שְׁחַת. וְזֶה נָפַל אֶל פְּחַת:

וְכָלֶם חֲשָׁבוּ כִּי לְחַפְצָם נָגְעוּ. וְהֵם לָרִיק יָגְעוּ: 80

אֵךְ עֲבָדֶיךָ הֵם כְּפִקְחִים. הַהוֹלָכִים דֶּרֶךְ נְכוֹחִים:

לֹא סָרוּ יָמִין וּשְׂמָאל מִן הַדֶּרֶךְ. עַד בּוֹאֵם לְחֻצֵּר בֵּית
הַמֶּלֶךְ:

אֵתָה אֱלֹהֵי סוּמֶךְ הַיְצוֹרִים בְּאֵלֵהוּתָךְ. וְסוֹעֵד הַבְּרוּאִים

בְּאַחֲדוּתָךְ: 85

אֵתָה אֱלֹהֵי. וְאִין הַפֶּרֶשׁ בֵּין אֱלֵהוּתָךְ וְאַחֲדוּתָךְ.

וְקִדְמוּתָךְ וּמְצִיאוּתָךְ:

כִּי הַכֹּל סוּד אֶחָד. וְאִם יִשְׁתַּנֶּה שֵׁם כָּל אֶחָד. הַכֹּל הוֹלֵךְ
אֶל מָקוֹם אֶחָד:

ט

אֵתָה חֶכֶם. וְהַחֲכָמָה מְקוֹר חַיִּים מְמַךְ נוֹבְעֶת. וְחֲכָמְתָּךְ 90

נִבְעֵר כָּל אָדָם מִדַּעַת:

אֵתָה חֶכֶם. וְקִדְמוֹן לְכָל קִדְמוֹן. וְהַחֲכָמָה הֵיטָה אֲצִלָּךְ

אֲמוֹן:

אֵתָה חֶכֶם. וְלֹא לְמַדָּת מִבְּלַעֲדֶיךָ. וְלֹא קִנִּית חֲכָמָה

מִזוּלָּתָךְ: 95

Thou art wise, and from Thy wisdom Thou hast
set apart Thy appointed purpose,
Like a craftsman and an artist
To draw up the films of Being from Nothing-
ness
As light is drawn that darteth from the eye:
Without bucket from the fountain of light hath
Thy workman drawn it up,
And without tool hath he wrought,
Hewing, graving, cleansing, refining,
Calling unto the void and it was cleft,
And unto existence and it was urged,
And to the universe and it was spread out;
Establishing the clouds of the heavens
And with his hand joining together the pavilions
of the spheres,
And fastening with the loops of power the tent-
folds of creation,
For the might of his hand extendeth to the ut-
termost borders,
“Linking the uttermost ends.”

X.

Who shall utter Thy mighty deeds,
For Thou madest a division of the ball of the
earth into twain, half dry land, half water,
And didst surround the water with the sphere
of air,
In which the wind turneth and turneth in its
going,
And resteth in its circuits,
And didst encompass the air with the sphere of
fire,

אָמַר חָכֵם וּמַחְכְּמָהּ אֶצְלָתָּ חִפְץ מִזְמָן. כַּפְעַל וְאַמֵּן:
לְמִשׁוּד מִשְׁדּוּר הָיִשׁ מִן הָאֵין. כְּהַמְשֵׁךְ הָאוֹר הַיּוֹצֵא מִן
הָעֵין:

וְשָׂאֵב מִמְקוֹר הָאוֹר מִבְּלִי דְלִי. וּפָעַל הַכֹּל בְּלִי כְּלִי:
וְחָצַב וְחִקַּק. וְטָהַר וְחִקַּק: 100

וְקָרָא אֶל הָאֵין וְנִבְקַע. וְאֵל הַיֵּשׁ וְנִתְקַע. וְאֵל הָעוֹלָם
וְנִרְקַע.

וְחָפֵן שְׁחָקִים בְּזֶרֶת. וְיָדוּ אֶהֱל הַנִּלְגָּלִים מִחֻבֶּרֶת.
וּבִלְלָאוֹת הַיְכוּלָת וְרִיעוּת הַבְּרִיאוֹת קוֹשֶׁרֶת. וְכֻחָהּ
נוֹנֶצֶת עַד שִׁפְת הַבְּרִיָּאָה הַשְּׁפָלָה הַחִיצוֹנָה הַיְרִיעָה 106
הַקִּיצוֹנָה בַּמִּחְבֶּרֶת:

,

מִי יִמְלֹל גְּבוּרוֹתֶיהָ. בַּעֲשׂוֹתָהּ כְּדוֹר הָאָרֶץ נִחְלָק
לְשָׁנִים. חֲצִיו יִבְשָׁה וְחֲצִיו מַיִם.
וְהַסִּפָּתָה עַל הַמַּיִם נִלְגָּל הָרוּחַ. סוֹבֵב סוֹבֵב הוֹלֵךְ הָרוּחַ.
וְעַל סְבִיבוֹתָיו יְנוּחַ. 110

וְהַסִּפָּתָה עַל הָרוּחַ נִלְגָּל הָאֵשׁ:

And the foundations of these four elements are
but one foundation,
And their sources one,
And from it they issue and are renewed,
“And from thence was it separated and became
four heads.”

XI.

Who can declare Thy greatness?
For Thou hast encompassed the sphere of fire
with the sphere of the firmament,
Wherein is the Moon,
Which by the splendour of the Sun raceth up,
panting and shining,
And in nine and twenty days fulfilleth her re-
volving
And then remounteth her bounded circuit.
Of her secrets some lie unveiled and some are
unsearchable,
And her body is to the body of the earth
As one part is to thirty-nine parts,
And from month to month she stirreth up the
world and its chances,
And its good and evil happenings,
According to the will of her Creator,
“To make known to the sons of men His mighty
deeds.”

XII.

Who shall tell Thy praises?
For Thou madest the Moon the chief source
whereby to calculate
Appointed times and seasons,
And cycles and signs for the days and the years.

שלמה אבן גבירול

89

והיסודות האלה ארבעתם להם יסוד אחד. ומוצאם
אחד.

וממנו יוצאים ומתחדשים. ומשם יפרד והיה לארבעה
ראשים: 115

יא

מי יחזה גדלתה בהקיפה על גלגל האש גלגל הקריע
ובו הירח. ומזיו השמש שואף חורח.
ובתשעה ועשרים יום יסוב גלגלו. ויעלה דרך גבולו.
וסודיה מהם פשוטים ומהם עמוקים. וגופו פחות מגוף
הארץ בחלק מתשעה ושלשים חלקים. 120
והוא מעורר מדי חדש בחדשו חדשי עולם וקורותיו.
וטובותיו ורעותיו. ברצון הבורא אתו להודיע לבני
האדם גבורותיו:

יב

מי יזכיר תהלתה. בעשותה הירח ראש לחשבון
מועדים וזמנים. ותקופות ואותות לימים ושנים: 125

Her rule is in the night,
Until the coming of the fixed hour
When her brightness shall be darkened
And she shall clothe herself with the mantle of
gloom.

For from the light of the Sun is her light,
And should it hap on the night of the fourteenth
that both of them stand

On the line of the Dragon,
So that it cometh between them,
Then the Moon shall not convey her light,
And her illumination shall be extinguished,
To the end that all the peoples of the earth shall
know

That they are the creatures of the Most High,
And however splendid they be
There is a Judge above them to humble and
exalt.

Nathless she shall live again after her fall
And shall be resplendent again after her dark-
ness,

And when she is in conjunction with the Sun at
the end of the month,

If the Dragon shall be between them,
And both shall stand upon one line,
Then the Moon shall stand before the Sun like
a projecting blackness

And shall hide the light thereof from the sight
of all beholders,

In order that all who behold may know
That the sovereignty is not with the hosts and
legions of heaven

שלמה אבן גבירול

90

בְּלִילָה מְמַשְׁלָתוֹ. עַד בּוֹא עָתוֹ.

וְתַחֲשֹׁד יִפְעָתוֹ. וַיִּתְכַּסֶּה מַעֲטָה קַרְרוֹתוֹ. כִּי מִמָּאוֹר
הַשָּׁמֶשׁ אֹרְחָתוֹ:

וּבְלִיל אַרְבָּעָה עָשָׂר אִם יַעֲמְדוּ עַל קוֹ הַתְּלִי שְׁנֵיהֶם.
130 וַיִּפְרִיד בֵּינֵיהֶם.

אִז הִנֵּחַם לֹא יָהֵל אֹרֹרוֹ. וַיִּדְעֵךְ נֵרוֹ:
לִמְעַן יָדַעַת כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי בְרוּאֵי מַעֲלָה אִם הֵם
יִקְרִים. עָלֵיהֶם שׁוֹפֵט לְהַשְׁפִּיל וּלְהָרִים:
אֵךְ יִחְיֶה אַחֲרֵי נִפְלוֹ. וַיֵּאִיר אַחֲרֵי אֶפְלוֹ.

135 וּבִהֲדָבְקוֹ בְּסוּף הַחֹדֶשׁ עִם הַחֲמָה.

אִם יִהְיֶה תְּלִי בֵּינֵיהֶם. וְעַל קוֹ אֶחָד יַעֲמְדוּ שְׁנֵיהֶם.
אִז יַעֲמַד הִנֵּחַם לִפְנֵי הַשָּׁמֶשׁ כְּעַב שְׁחוּרָה. וַיִּסְתִּיר מַעֲיֵן
כָּל רְאִיָּה מְאוּרָה.

לִמְעַן יִדְעוּ כָּל רְאִיָּהֶם. כִּי אֵין הַמַּלְכוּת לְאַבְא הַשָּׁמַיִם
140 וְחִילֵיהֶם.

But that there is a Master over them,
Obscuring and irradiating,
For height behind height He keepeth, yea, and
the heights beyond them,
And they that imagine the Sun is their god
At such time shall be ashamed of their imagin-
ings,
For their words are then tested,
And they shall know 'tis the hand of the Lord
hath done this
And that the Sun hath no power
And His alone is the rule who can darken its
light,
Sending to it a slave of its slaves,
A beneficiary of its own kindly glow,
To becloud its radiance,
To cut off the abominable idolising thereof,
“And let the Sun be removed from sovereignty.”

XIII.

Who shall declare Thy righteousness?
For Thou hast compassed the firmament of the
moon with a second sphere
Without deviation or infraction,
And within it is a star called Mercury,
And its measure to the earth is like one to twenty-two thousand.
And it completeth its turbulent course in ten
months
And is the stirrer up in the world of strifes and
contentions
And enmities and cries of complaint,

שלמה אבן גבירול

91

אָבֵל יֵשׁ אָדוֹן עֲלֵיהֶם. מַחֲשִׁיד מְאוֹרֵיהֶם.

כִּי גִבָּה מַעַל גִּבָּה שְׁמֵר וְגִבָּהִים עֲלֵיהֶם. וְהַחוֹשִׁבִּים
כִּי הַשֶּׁמֶשׁ אֵלֵהֶם.

בַּעַת הַזֹּאת יְבוֹשׁוּ מִמַּחֲשָׁבוֹתֵיהֶם. וַיִּבְחֲנוּ דְבָרֵיהֶם.

וַיִּדְעוּ כִּי יָד יְיָ עָשְׂתָה זֹאת וְאִין לַשֶּׁמֶשׁ יִכָּלֵת. וְהַמַּחֲשִׁיד
אוֹרָה לוֹ לְבַדּוֹ הַמִּמְשָׁלֵת. 145

וְהוּא הַשּׁוֹלֵחַ אֵלֶיהָ עֶבֶד מַעֲבָדֶיהָ גְּמוּל חֲסָדֶיהָ.
לְהַסְתִּיר אוֹרָה. וְלִכְרוֹת מִסְּלִצָתָהּ וַיִּסְיֶרָה מִגְבִּירָה:

יג

מִי יִסְפֹּר צִדְקוֹתֶיהָ. בְּהַקִּיפָהּ עַל רִקִּיעַ הַיָּרֵחַ וְגִלְגַּל
שְׁנֵי בָּאִין יוֹצֵאת וּפָרֵץ: 150

וּבּו כּוֹכַב הַנִּקְרָא כּוֹכַב וּמִדָּתוֹ כְּחֶלֶק מִשְׁנִים וְעֲשָׂרִים
אֵלֶף מִן הָאָרֶץ.

וּמִקִּיף הַגִּלְגַּל בַּעֲשָׂרָה יָמִים בְּמָרָץ:

וְהוּא מַעֲוֹרֵר בְּעוֹלָם רִיבוֹת וּמִדָּנִים. וְאִיבוֹת וְרַגְגִּים:

And it giveth the force to obtain power and to
heap up wealth,
To gather riches and to lay up abundance,
According to the command of Him who created
it to be His minister
As a servant before a master.
And it is the star of prudence and wisdom,
“Giving subtlety to the simple
And to the young man knowledge and discre-
tion.”

XIV.

Who shall understand Thy mysteries?
For thou hast encompassed the second sphere
with a third sphere,
And therein a brightness (Venus) like a queen
amid her hosts,
And her garments adorned like a bride's,
And in eleven months she fulfilleth her circuit,
And her body to that of the earth is as one to
thirty and seven,
To those who know her secret and understand
her.
And she reneweth in the world, by the will of
her Creator,
Peace and prosperity, dancing and delight,
And songs and shouts of joy,
And the love-cries of bride and bridegroom on
their canopies.
And it is she conspireth the ripening of fruit
And other vegetation,
“From the precious things of the fruits of the sun,
And from the precious things of the yield of the
moons.”

שלמה אבן גבירול

92

155 וְנוֹתַן כַּחַּ לַעֲשׂוֹת חַיִּיל וְלַצְבוֹר הוֹן. וְלִכְנוֹס עֶשֶׂר
וּמָמוֹן.

בְּמַצּוֹת הַבוֹרָא אוֹתוֹ לְשָׁרְתוֹ כְּעֶבֶד לִפְנֵי אֲדוֹן:
וְהוּא כּוֹכַב הַשָּׁכֵל וְהַחֲקָמָה.
נוֹתֵן לִפְתָּאִים עֶרְמָה. לְנַעַר דַּעַת וּמִזְמָה:

יד

160 מִי יִבִּין סוֹדוֹתֶיהָ. בְּהַקְיִפָּהּ עַל זָלָל הַשָּׁנִי זָלָל שְׁלִישִׁי
וּבֹז נָעָה כּוֹבֶרֶת בֵּין חֲלִילָהּ. וּכְכֹלָה תַּעֲדָה כְּלִיָּהּ:

וּבַעֲשָׂתִי עֶשֶׂר חֲדָשׁ חֲסַב זָלִילָהּ. וְנוֹסַף כְּחֶלֶק מִשְׁבָּעָה
וְשִׁלְשִׁים מִן הָאָרֶץ לִידְעֵי סֵדָה וּמִשְׁכִּילָהּ:
וְהִיא מִחֲדָשֶׁת בְּעוֹלָם כְּרָצוֹן בּוֹרְאָהּ.

165 הַשָּׁקֵט וְשִׁלּוֹה. וְדִיָּצָה וְחֲדוּדָה:

וְשִׁירוֹת וּרְנָנִים. וּמַצְהֵלוֹת חֲפּוֹת חֲתָנִים.

וְהִיא מִקְשָׁרֶת פְּרִי תְּנוּבוֹת וּשְׁאָר הַצְמָחִים. מִמְּנֶה
תְּבוֹאוֹת שָׁמֶשׁ. וּמִמְּנֶה זֶרֶשׁ יִרְחִים:

XV.

Who shall understand Thy secret?

For Thou hast encompassed the sphere of this shining one

With a fourth sphere, wherein is the Sun

That completeth his circuit in a perfect year.

And his body is one hundred and seventy times greater than that of the earth,

According to indications and devisings of intellect.

And he is the apportioner of light to all the stars of the heavens,

And giveth to kings salvation

And majesty, dominion and awe,

And reneweth marvels on the earth,

Whether for war or for peace,

And rooteth up kingdoms,

And establisheth and exalteth others in their stead

And hath power to abase and uplift with a high hand,

But all according to the will of the Creator who created him in wisdom.

Every day he prostrateth himself before the King,

And taketh his stand in the house of his course,

And at dawn he raiseth his head

And boweth towards the west in the evening.

“In the evening he goeth down and in the morning he returneth.”

שלמה אבן גבירול

93

טו

מי ישכיל סודך בהקיפה על גלגל נגה גלגל רביעי ובו
170 החמה.

וסובבת כל הגלגל בשנה תמימה.

וגופה גדול מגוף הארץ מאה ושבעים פעם במופתי
שכל ומזמה.

והיא חולקת אור לכל כוכבי שמימה. וגותנת תשועה
175 והוד מלכות ואימה.

ומחדשת נפלאות בעולם אם לשלום ואם למלחמה.

ועוקרת מלכיות וחתתם אחרות מקימה ומרימה.

ולא יכלת להשפיל ולהרים ביד רמה.

והפל ברצון הבורא אותה בחכמה:

ובכל יום ויום תשתחוו למלכה ובית נציבות נצבה. 180

ובשחר תרים ראש ותקוד לערב במערבה:

בערב היא באה ובבקר היא שבה:

XVI.

Who can grasp Thy greatness?

For Thou hast appointed the Sun for the computing

Of days and of years, and appointed periods,

And to make the fruit-tree to burgeon,

And, under the sweet influence of the Pleiades
and the bands of Orion,

The green shoots luxuriant.

Six months he journeyeth towards the north to
warm the air,

And the waters, the woods, and the rocks,

And as he draweth nigh to the north,

The days grow longer and the seasons wax,

Till there is found a place where the day is so
lengthened

That it lasteth six months,

According to confirmed indications,

And six months he journeyeth towards the south

In his appointed courses

Till there is found a place where the night is so
lengthened

That it lasteth six months,

According to the proof of searchers.

And from this may be known a fringe of the
ways of the Creator,

A whisper of His mighty powers,

Of His strength and His wondrous works.

As from the greatness of servants

May the greatness of the master be known

By all men of understanding,

שלמה אבן גבירול

94

טז

מִי יָכִיל גִּדְּלָתָךְ בַּעֲשׂוֹתָךְ אוֹתָהּ לִמְנוֹת בָּהּ יָמִים וְשָׁנִים.
וְעַתִּים מְזֻמָּנִים.

185 וְלִהְצִמֶיחַ בָּהּ עֵץ עֲשֵׂה פְרִי וּמַעֲדָנָת כִּימָה וּמוֹשְׁכוֹת
כֶּסֶל דְּשָׁנִים וְרַעֲנָנִים:

וְשִׁשָּׁה חֲדָשִׁים הוֹלֶכֶת לִפְאֹת צָפוֹן לַחֲמֶם הָאוֹר וְהַמֵּיִם
וְהַעֲצִים וְהָאֲבָנִים:

וּכְפִי קֶרֶבְתָּהּ לַצָּפוֹן יִגְדְּלוּ הַיָּמִים וַיֵּאָרְכוּ הַזְּמַנִּים.
190 עַד יִמָּצֵא מָקוֹם אֲשֶׁר יִגְדֹּל יוֹמוֹ עַד הֵיוֹתוּ שִׁשָּׁה חֲדָשִׁים
בְּמוֹפְתִים נֶאֱמָנִים.

וְשִׁשָּׁה חֲדָשִׁים הוֹלֶכֶת לִפְאֹת דָּרוֹם בְּמַעֲנָלִים נְתוּנִים.
עַד יִמָּצֵא מָקוֹם אֲשֶׁר יִגְדֹּל לֵילוֹ עַד הֵיוֹתוּ שִׁשָּׁה חֲדָשִׁים
לְפִי מִבְּחַן הַבּוֹחֲנִים:

195 וּמִמָּנָה יִנְדְּעוּ קֶצֶת דְּרָכֵי בּוֹרְאָהּ וְשִׁמְץ מְגִבּוֹרוֹתָיו.
וְעֲזוֹחוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו.

כִּי מִגְדֵּלֶת הָעֲבָדִים גִּדְּלָת הָאֲדוֹן נוֹדַעַת. לְכָל יוֹדְעֵי
דַּעַת:

So through the ministering Sun is revealed
The grandeur and glory of the Lord,
“For all the goods of his Master are delivered
into his hands.”

XVII.

Who can grasp Thy wonders?
For Thou hast appointed him to furnish light to
the stars
Of high or low degree,
And to the Moon,
“If that white bright spot stays in its place”
And according as she moves away to stand op-
posite the Sun,
She receiveth his shining
Until his light is at the full when she stands
before him,
And it irradiates her whole face.
And when that she draws nigh in the latter half
of the month,
And declineth from him
And is far from standing opposite him
And proceedeth to the side of him,
In that degree waneth her splendour,
Till the end of her month and her circuit,
And she declineth to her extreme rim.
And when she is in conjunction with him
She is hid in secret places
For a day and half an hour
And some numbered moments,
And after that she is renewed and returneth to
her prior self
And “issueth forth as a bridegroom from his
chamber.”

וְעַל הָעֶבֶד יִגְלֶה תִּקְוַת הָאֲדוֹן וּכְבוֹדוֹ. וְכָל טוֹב אֲדֹנָיו
200 בְּיָדוֹ:

יז

מִי יִפִּיר אוֹתוֹתֶיהָ. בְּהַפְקִידָהּ אוֹתָהּ לְהַעֲנִיךְ אֹרֶךְ
לְכַכְבִּי מַעֲלָה וּמַטָּה גַם לְלִבְנָהּ. וְאִם תַּחֲתֶיהָ תַּעֲמֹד
הַבְּהֵרֶת לְבָנָהּ.

וּכְפִי אֲשֶׁר יִרְחַק מִמֶּנָּה הִיָּרַח. מִזִּינָה לֹאֲחֹס.

כִּי בְרַחֲמֶיהָ יִקְרַב לַעֲמֹד גִּבְעָתָהּ. וַיִּקְבֵּל זֶרְחָהּ. 205

עַד יִמְלֹא אֹרֹךְ בְּעֶמְדוֹ לְפָנֶיהָ. וְהֵאִיר אֶל עֶבֶר פָּנֶיהָ:
וְכָל אֲשֶׁר יִקְרַב אַחֲרֵי חֲצֵי הַחֹדֶשׁ אֵלֶיהָ. הוּא נוֹטָה
מֵעֲלֶיהָ.

וַיִּרְחַק מֵעֲמֹד גִּבְעָתָהּ. וַיִּלָּךְ לְצִדָּהּ.

וְעַל כֵּן תַּחֲסֹר אֲדָרְתָּהּ. 210

עַד כָּלוּת חֹדְשׁוֹ וְתַקּוּפָתוֹ. וַיָּבֹא בְּגִבּוֹל שְׁפָתוֹ:

וּבִהְדָּבְקוֹ עָמְדָה. יִשְׁתַּר בְּמִסְתָּרִים. כְּפִי יוֹם וְחֲצֵי שָׁעָה
וּרְנָעִים סְפוּרִים:

וְאַחֲרֵי כֵן יִתְחַדֵּשׁ וַיָּשׁוּב לְקִדְמוֹתָיו. וְהוּא כִּחְתָּן יוֹצֵא
מִחֻפָּתוֹ: 215

XVIII.

Who can know Thy wondrous works?
For Thou hast encompassed the sphere of the
Sun with a fifth sphere,
And therein Mars like a king in his palace,
And in eighteen months he completeth his circuit.

And his measure to the body of the earth
Is as one and five-eighths to one.
And this is the scope of his greatness,
That he is like a terror-striking warrior
Whose shield of red gives him might,
And who stirreth up wars,
And slaughter and destruction,
With men smitten of the sword
And consumed of flame,
Their sap burned to dryness;
And years of dearth
And fiery burnings and thunders and hailstones
And piercings and withdrawals of the sword in
consonance with them,
“For their feet run swiftly to commit evil and
hasten to shed blood.”

XIX.

Who shall find words for Thy tremendous works?

For Thou hast encompassed the sphere of Mars
with a sixth sphere,
A vast and mighty encompassing sphere,
Wherein dwelleth the righteous planet (Jupiter).

שלמה אבן גבירול

96

יח

מי ידע פליאותיה בִּהְקִיפָהּ עַל נִלְנַל חֶמֶה וְנִלְנַל חֲמִישִׁי
וּבוֹ מְאָדִּים בְּמָלָךְ בְּהִיכְלוֹ.

וּבְשִׁמוֹנָה עֶשֶׂר חֹדֶשׁ יִסָּב וְנִלְנַל.

וּמִדָּתוֹ בְּגוּף הָאָרֶץ פָּעַם וְחֲצִי וְשְׁמִינִית פָּעַם וְהָה חֲכָלִית
220 נִדְּלוּ:

וְהוּא כְּגִבּוֹר עָרִיץ מִגֵּן גְּבוּרֵיהוּ מְאָדִּים.

וּמַעֲזֹר מִלְחָמוֹת וְהִרְגָּו וְאֶבְדָּן.

וּמִכִּי חָרַב וְלֶחֱמִי רֶשֶׁף נִהַפֵּךְ לְחָרַב לְשָׂדִים.

וּשְׁנוֹת בָּצָרָת וּשְׁרַפַּת אֵשׁ וּרְעָמִים וְאֶבְי אֱלֻגְבִּישׁ
225 וּמִדָּקָרִים וּשְׁלוּפֵי חָרַב כְּגִגְדִים.

כִּי רָגְלִיהֶם לָרַע יִרְוּצוּ וַיִּמָּהְרוּ לְשִׁפּוֹךְ דָּם:

יט

מי יביע נודאותיה בִּהְקִיפָהּ עַל נִלְנַל מְאָדִּים וְנִלְנַל שְׁשִׁי
הוֹלֵךְ בְּמַסְבָּה.

עֲצוּמָה וְרִבָּה.

צָדֵק יֵלִין בָּהּ. 230

And his body is greater than that of the earth
seventy-five times

By the measure of her breadth.

And he completeth his revolution in twelve
years,

And is as a planet of goodwill and love,

Stirring up the fear of heaven,

And righteousness and repentance and every
good quality,

And increasing all crops and fruits,

And causing wars to cease,

And enmity and strife;

And his appointed task is to repair by righteous-
ness every breach,

“For He judgeth the world in righteousness.”

XX.

Who shall reason of Thy greatness?

For Thou hast encompassed the sphere of Jupi-
ter with a seventh sphere,

And therein revolveth Saturn.

And his body is greater than that of the earth
ninety-one times by the measure of him,

And he completeth his revolution in thirty years
of his course,

And stirreth up wars,

And spoliation and captivity and famine,

For such is his appointed task;

And devastateth the lands,

And rooteth up kingdoms

According to the will of Him

“Who hath appointed him to His service,

Even such strange service.”

שלמה אבן גבירול

97

וגופו גדול מגוף הארץ חמשה ושבעים פעם במדת
רחבה.

וסובב הגלגל בשמים עשרה שנה והוא כוכב הרצון
והאהבה.

ומעורר יראת השם וישר ותשובה. 235

וכל מדה טובה.

ומרבה כל הטובה ותבואה.

ומשבית מלחמות ואיבה ומריבה:

ודתו לחזק בישורו כל ברוך. והוא ישפוט תבל בצדק:

כ

מי יזווח גדלתו בהקיפה על גלגל צדק וגלגל שביעי 240
ובו שבתי בתקופתו.

וגופו גדול מגוף הארץ אחת ותשעים פעם במדתו.

וסובב הגלגל בשלשים שנה במרוצתו.

ומעורר מלחמות ובזה ושבי ורעב כי כן דתו.

ומחריב ארצות ועוקר מלקיות ברצון המפקיד אותו 245

לעבוד עבודתו נכריה עבודתו:

XXI.

Who shall attain to Thy exaltation?

For Thou hast encompassed the sphere of Saturn with an eighth sphere of encompassment,
And it is laden with the twelve constellations
On the line of the belt of its ephod,
And all the higher stars of cloudland
Fixed in its rigidity.

And every star of them compasseth its circuit in six and thirty thousand years,

From the greatness of its altitude;

And the body of each is a hundred and seven times that of the earth,

And this is the limit of its greatness.

And from the might of these stars

Is drawn the strength of all creatures below,

Each after its kind,

According to the will of the Creator who hath appointed them,

And set every one of them in its fit station,

And given it its name,

“Each man to his service and his station.”

XXII.

Who can know Thy pathways?

For Thou hast made palaces for the seven planets

In the twelve constellations,

And to the Ram and the Bull Thou hast imparted Thy strength in uniting them,

And the third is the Twins, like two brothers in their unity

And their human likeness.

שלמה אבן גבירול

98

כא

מִי יָצִיעַ לְרוֹמְמוֹתָהּ בְּהַקִּיפָהּ עַל גִּלְגָּל שַׁבְּתִי גִלְגָּל שְׁמִינִי
בְּמִסְבָּתוֹ.

וְהוּא סוֹבֵל שְׁתִּים עֲשָׂרָה מְזֻלוֹת עַל קוֹ חֶשֶׁב אַפְדָּתוֹ.
וְכָל כִּכְבִּי שֶׁחֶק הָעֲלִיוֹנִים יִצּוּקִים בִּיצוּקָתוֹ. 250
וְכָל כּוֹכַב מֵהֶם יִקְיף הַגִּלְגָּל בְּשִׁשָּׁה וּשְׁלֹשִׁים אֵלֶּף שָׁנִים
מֵרַב גְּבָהוּתוֹ.

וְגוּף כָּל כִּכְבִּי מֵהֶם מֵאָה וְשִׁבְעַת פְּעָמִים כְּגוּף הָאָרֶץ
וְזֹאת מִכְלִית גִּדְּלָתוֹ:

וּמִכַּח הַמְזֻלוֹת הָהֵם. נֶאֱצַל כַּח כָּל בְּרוּאֵי מִטָּה 255
לְמִינֵיהֶם. בְּרָצוֹן בּוֹרְאֵם וּמַפְקִידֵם עֲלֵיהֶם:
וְכָל אֶחָד מֵהֶם עַל מִתְכַּנְּתוֹ בְּרָאוֹ. וּבִשֵּׁם קִרְאוֹ. אִישׁ
אִישׁ עַל עֲבוֹדָתוֹ וְעַל מִשְׁאוֹ:

כב

מִי יַדַּע הַלִּיכוֹתֶיהָ בַּעֲשׂוֹתָהּ לְשִׁבְעָה כִּכְבִּי לָכֶת 260
הִיכָלוֹת. בְּשִׁתִּים עֲשָׂרָה מְזֻלוֹת.

וְעַל טָלָה וְשׁוֹר אֶצְלָתָה כַּחַד בְּהִתְיַחֲדָם. וְהַשְׁלִישִׁי
תְּאוֹמִים כְּשֵׁנֵי אֲחִים בְּהִתְאַחֲדָם. וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם.

And the fourth is the Crab,
And on him, as on the Lion, hast Thou bestowed
of Thy splendour,
And on his sister the Virgin, who is near unto
him,
And on the Scales and the Scorpion placed by
his side,
And on the ninth that was created in the form
of a man of might, whose strength runs not dry,
For he is the Archer, mighty of the bow.
And thus too by Thy great power are created the
Goat and the Water-Bearer,
While alone is the last constellation,
“For the Lord did appoint a great Fish.”
And these are the constellations high and ex-
alted in their degrees,
“Twelve princes according to the nations.”

XXIII.

O Lord, who shall search out Thy profundities?
For Thou hast set apart above the sphere of the
constellations
The sphere that is ninth in order,
That encompasseth all the spheres and their
creatures,
Wherein they are closed up,
Which driveth all the stars of heaven and their
planets
From the east to the west in the might of its
movement.
Once a day it bows down in the west to the King
who enthroned it,

שלמה אבן גבירול

99

וְלָרְבִּיעִי וְהוּא סֶרְטָן גַּם לְאַרְיֵה גִתָּת מֵהוֹדֶה עָלָיו.
וְלְאַחֹתוֹ הַבְּתוּלָה הַקְּרוּבָה אֵלָיו.

265 וְכֵן לְמֵאנִים וְלַעֲקָרִב אֲשֶׁר בְּצִדּוֹ הוֹשֶׁת. וְהַתְּשִׁיעִי
הַנִּבְרָא בְּצוּרַת גְּבוּר כַּחוֹ לֹא נִשְׁתָּ. וַיְהִי רוּבָה קִשְׁתָּ.

וְכֵן נִבְרָא גְדִי וְדָלִי בְכֶחֱף הַגְּדוֹל. וְלִבְדּוֹ הַמְּזֵל הָאֲחֵרוֹן
וַיִּמָּן יִי דָג גְּדוֹל:

וְאַלֶּה הַמְּזֵלוֹת הַגְּבוּרִים וְנִשְׁאִים בְּמַעֲלוֹתָם. שְׁנַיִם עָשָׂר
270 נִשְׁאִיִּים לְאַמּוֹתָם:

כג

מִי יַחְקוֹר תַּעֲלוּמוֹתֶיהָ בְּהֶאֱצִילָהּ עַל זִלְגַּל הַמְּזֵלוֹת
זִלְגַּל חֲשִׁיעִי בְּמַעֲרָכּוֹ.

הַמְּקִיף עַל כָּל הַזִּלְגָּלִים וּבְרוּאֵיהֶם וְהֵם סְגוּרִים
בְּתוֹכּוֹ.

275 הַמְּנַהִיג כָּל כּוֹכְבֵי שָׁמַיִם וְזִלְגָּלֵיהֶם מִמְּזָרַח לְמַעֲרָב
לְתַקְוָה מִהֶלְכוֹ.

הַמְּשַׁתַּחֲוֶה פַּעַם בְּכָל יוֹם לַפֶּאֶת מַעֲרָב לְמַלְכוֹ
וּמַמְלִיכוֹ.

And all the creatures of the universe in its midst
are as a grain of mustard in the vast ocean
From the mighty vastness of its breadth.

Yet all this and its greatness are accounted as
nothing and naught

By the side of the greatness of its Creator and
King,

And all its sublimities and grandeur

“Are vain and void in comparison with Him.”

XXIV.

Who shall understand the mysteries of Thy creations?

For Thou hast exalted above the ninth sphere
the sphere of Intelligence.

It is the Temple confronting us,

“The tenth that shall be sacred to the Lord,”

It is the Sphere transcending height,

To which conception cannot reach,

And there stands the veiled palanquin of Thy
glory.

From the silver of Truth hast Thou cast it,

And of the gold of Reason hast Thou wrought
its arms,

And on a pillar of Righteousness set its cushions

And from Thy power is its existence,

And from and toward Thee its yearning,

“And unto Thee shall be its desire.”

XXV.

Who shall descend as deep as Thy thoughts?

For from the splendour of the sphere of Intelligence
Thou hast wrought the radiance of souls,

שלמה אבן גבירול

100

וְכָל בְּרוּאֵי עוֹלָם בְּתוֹכּוֹ.

בְּגִגֵּי־חֶרֶדַל בָּיִם הַגָּדוֹל לְתַקְףָּ וְנָדְלוֹ וְעָרְבוֹ. 280

וְהוּא וְגִדְלָתוֹ נִחְשָׁב כְּאֵין וּכְאֶפֶס לְגִדְלַת בּוֹרְאוֹ וּמִלְכּוֹ:

וְכָל מַעֲלּוֹתָיו וְנָדְלוֹ. מֵאֶפֶס וְתַהוֹ נִחְשָׁבוּ לוֹ:

כד

מִי יִבִּין סוּדוֹת בְּרִיאוֹתָהָ בְּהַרְימָהּ עַל גִּלְגָּל הַחֲשִׁיעִי

גִּלְגָּל הַשֶּׁכֶל הוּא הַהִיכָל לִפְנֵי. הָעֲשִׁירִי יִהְיֶה קֹדֶשׁ לִי:

וְהוּא הַגִּלְגָּל הַנּוֹעֵלָה עַל כָּל עֲלִיּוֹן. אֲשֶׁר לֹא יִשְׁנֶהוּ 285

רַעֲיוֹן.

וְשֵׁם הַחֲבִיּוֹן. אֲשֶׁר הוּא לְקַבּוּדָּהּ לְאַפְרִיּוֹן.

מִכֶּסֶף הָאֵמֶת יִצְקֶתָּ אוֹתוֹ. וּמִזָּהָב הַשֶּׁכֶל עֲשִׂיתָ רַפִּידָתוֹ.

וְעַל עֲמוּדֵי צֶדֶק שְׁמַתָּ מְסֻבָּתוֹ. וּמִכֶּחָהּ מְצִיאוֹתוֹ.

וּמִמָּהָ וְעֲדִידָהּ מְגֻמָּתוֹ. וְאֵלֶיהָ תִּשׁוּקָתוֹ: 290

כה

מִי יַעֲמִיק לְמַחְשְׁבוֹתֶיהָ בַּעֲשׂוֹתָהּ מִזֵּיו גִּלְגָּל הַשֶּׁכֶל זֶהָר

הַנִּשְׁמָוֶת. וְהַנִּפְשׁוֹת הַרְמוֹת.

And the high angels that are the messengers of
Thy will,
The ministers of Thy presence,
Majestic of power and great in the Kingdom of
heaven,

“In their hand the flaming sword that turneth
every way, ”

Performing their work whithersoever the spirit
wafteth them,

All of them shapen to comeliness, shimmering as
pearls,

Transcendent creatures,

Angels of the outer courts, or angels of the Pres-
ence,

Watching Thy movements.

From a holy place are they come,

And from the fount of light are they drawn.

They are divided into companies,

And on their banner are signs graven of the pen
of the swift scribe.

There are superior and attendant bands,

And hosts running and returning,

But never weary and never faint,

Seeing but invisible.

And there are some wrought of flame,

And some are wafted air,

And some compounded of fire and of water,

And there are Seraphim in burning rows,

And winged lightnings and darting arrows of
fire,

And each troop of them all bows itself down

“To Him who rideth the highest heavens.”

And in the supreme sphere of the universe they
stand in thousands and tens of thousands,

שלמה אבן גבירול

101

הם מלאכי רצונך. משכתי פניך:

הם אדירי כח וגבורי ממלכת. בידם להט התרב
המותהפכת. 295

ועושי כל מלאכת. אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת:
כלם גזרות פניניות וחיות עליות. חיצוניות ופנימיות.
הליכותיה צופיות:

ממקום קדוש יהלכו. וממקור האור ימשכו:
נחלקים לכתות. ועל דגלם אותות. 300

בעט סופר מהיר חרותות. מהם נסיכות ומהם
משרתות:

מהם צבאות. רצות ובאות.

לא עיפות ולא גלאות. רואות ולא נראות:

מהם חצובי להבות. ומהם רוחות נושבות. מהם מאש
וממים מרקבות: 305

מהם שרפים. ומהם רשפים.

מהם בדרקים. ומהם זיקים:

וכל פת מהם משתחזה לרוכב ערבות. וברום עולם
נצבים לאלפים ולרכבות: 310

Divided into watches,
That change daily and nightly at the beginning
of their vigils,
For the ritual of psalms and songs,
“To Him who is girt with omnipotence.”
All of them with dread and trembling bow and
prostrate themselves to Thee,
Saying: To Thee we acknowledge
That Thou art He, the Lord our God;
Thou hast made us, and not we ourselves,
And the work of Thy hands are we all.
For Thou art our Lord, and we are Thy serv-
ants,
Thou art our Creator, and we are Thy witnesses.

XXVI.

Who can approach Thy seat?
For beyond the sphere of Intelligence hast Thou
established the throne of Thy glory;
There standeth the splendour of Thy veiled hab-
itation,
And the mystery and the foundation.
Thus far reacheth Intelligence, but cometh here
to a standstill,
For higher still hast Thou mounted, and as-
cended Thy mighty throne,
“And no man may go up with Thee.”

XXVII.

O Lord, who shall do deeds like unto Thine?
For Thou hast established under the throne of
Thy glory
A standing-place for the souls of Thy saints,

שלמה אבן גבירול

102

נחלקים למשמרות. ביום ובלילה לראש אשמורות.
 לערוך תהלות ושירות. לנאזר בגבורות:
 כלם בחרדה ורעדה כורעים ומשתחווים לך. ואומרים
 מודים אנחנו לך:

שאתה אלהינו. אתה עשיתנו. 315

ולא אנחנו. ומעשה ידך כלנו:
 וכי אתה אדונינו ואנחנו עבדיך. ואתה בוראנו ואנחנו
 עדיך:

כו

מי יבא עד תכונתך. בהגביהך למעלה מגלגל השכל
 כסא הכבוד. אשר שם גוה החביון וההוד. 320

ושם הסוד והיסוד. ועדיו יגיע השכל ויעמד:
 ומלמעלה נאית ועלית על כס תעצומך. ואיש לא
 יעלה עמך:

כז

מי יעשה כמעשיך. בעשותך תחת כסא כבודך.
 מעמד לנפשות חסידיך: 325

And there is the abode of the pure souls
That are bound up in the bundle of life.
They who were weary and faint here await new
strength,

And those who failed of strength may here find
repose;

For these are the children of rest,
And here is delight without end or limit,
For it is The-World-To-Come.

And here are stations and seeing-places for the
standing souls,

Whence, in "mirrors of the serving-women,"
They can behold and be seen of the Lord.

In the palaces of the King do they dwell,
And at the King's table stand,

And glory in the sweetness of the fruit of Intel-
ligence,

For He giveth them of the dainties of the King.
This is the rest and the heritage

Whose goodness and beauty are endless,

Such is "the land which floweth with milk and
honey and such the fruit thereof."

XXVIII.

O Lord, who can unroll Thy mysteries?

For Thou hast made in the Height chambers and
store-houses,

Some of them awesome to tell of, a tale of
mighty doings,

And some treasures of life for the pure and the
clean.

For some are treasures of salvation to those who
have returned from iniquity,

שלמה אבן גבירול

103

ושם נודה הנשמות הטְהוֹרוֹת. אֲשֶׁר בְּצִרּוֹר הַחַיִּים
צְרוּרוֹת:

וְאֲשֶׁר יִינָעוּ וַיִּיעָפוּ. שֶׁם כַּח יְחַלִּיפוּ.

ושם יְנוּחוּ יִגִּיעֵי כַח. וְאֵלֶּה בְּנֵי נַח:

ובו נַעַם בְּלִי תַכְלִית וְקִצְבָּה. וְהוּא הָעוֹלָם הַבָּא: 330

ושם מַעֲמָדוֹת וּמֵרָאוֹת. לְנַפְשוֹת הָעוֹמְדוֹת בְּמֵרָאוֹת
הַצּוֹבְאוֹת.

אֵת פְּנֵי הָאֵדוֹן לְרָאוֹת וּלְהֵרָאוֹת:

שׁוֹכְנוֹת בְּהִיכְלֵי מֶלֶךְ. וְעוֹמְדוֹת עַל שֶׁלֶחַן הַמֶּלֶךְ.

וּמִתְעַדְנּוֹת בְּמִתְק פְּרֵי הַשֶּׁבֶל וְהוּא יִתֵּן מַעֲדָנֵי מֶלֶךְ: 335

זֹאת הַמְּנוּחָה וְהַנִּחְלָה אֲשֶׁר אֵין תַּכְלִית לְטוֹבָה וַיִּפְיָה

וְגַם זָבַת חֶלֶב וְדָבַשׁ הוּא וְזֶה-פְּרִיָּה:

כח

מִי יִנְלָה צְפוֹנוֹתֶיךָ בַּעֲשׂוֹתֶךָ בְּמָרוֹם חֲדָרִים וְאוֹצְרוֹת.

בָּהֶם נוֹרָאוֹת סְפוּרוֹת. וְדָבָר גְּבוּרוֹת:

מֵהֶם אוֹצְרוֹת חַיִּים. לְזָכִים וְנִקְיִים: 340

וּמֵהֶם אוֹצְרוֹת יֵשַׁע. לְשָׁבִי פֶשַׁע:

And some are treasures of fire,
And rivers of brimstone
For the breakers of the covenant.
And there is a provision of deep pits whose fire
is never quenched.

“He that is abhorred of the Lord shall fall therein.”

And there are caverns of storm-winds and tempests

And congelation and cold,
And treasures of hail and ice and snow and drought,

Also of heat and flowing channels
And of thick smoke and hoar-frost and of clouds
and thick cloud,

And darkness and gloom.

The whole hast Thou prepared in its due season,

“Thou hast ordained it for mercy or judgment,
And established it, O Rock, for correction!”

XXIX.

O Lord, who can comprehend Thy power?

For Thou hast created for the splendour of Thy
glory a pure radiance

“Hewn from the rock of rocks and digged from
the bottom of the pit.”

Thou hast imparted to it the spirit of wisdom
And called it the Soul.

And of flames of intellectual fire hast Thou
wrought its form,

And like a burning fire hast Thou wafted it,

שלמה אבן גבירול

104

ומהם אוצרות אש ונחלי נפֿרית. לעוזבֿרי בֿרית:
ואוצרות שוחות עמוקות לא תִּכְבֶּה אֵשׁ. זַעֵם יִי יִפֹּל
שָׁם:

ואוצרות סופות וסערות. וקפאון ויקרות: 345

ואוצרות בֶּרֶד וקרח ושלג וצִיָּה גַם חם ונוזלי פֿלֵג:
וקיטור וכפור ועָנָן ועֶרְפֶּל. ועלמָה ואֶפֶל:
הכל הִכִּינוֹת בַּעֲתוֹ. אִם לְחֶסֶד אִם לְמִשְׁפָּט שְׁמָתוֹ.
וצור להוכיח יִסְדָּתוֹ:

כט

מי יכיל עֲצָמָתְךָ בְּבִרְאֵךְ מִזֵּיו כְּבוֹדְךָ יִפְעֶה טְהוֹרָה. 350

מצור הצור נגזרה. וממקבת בור נקרה:

ואצלת עליה רוח חכמה. וקראת שמה נשמה:
עשיתה מלִּהְבוֹת אֵשׁ הַשֶּׁכֶּל הַצּוֹרָה. ונשפתה כֶּאֱשׁ
בוערה.

And sent it to the body to serve and guard it,
And it is as fire in the midst thereof yet doth not
consume it,

For it is from the fire of the soul that the body
hath been created,

And goeth from Nothingness to Being,

“Because the Lord descended on him in fire.”

XXX.

O Lord, who can reach Thy wisdom?

For Thou gavest the soul the faculty of know-
ledge that is fixed therein,

And knowledge is the fount of her glory.

Therefore hath destruction no power over her,

But she maintaineth herself by the stability of
her foundation,

For such is her nature and secret;

The soul with her wisdom shall not see death.

Nevertheless shall her punishment be visited
upon her,

A punishment bitterer than death,

Though be she pure she shall obtain favour

And shall laugh on the last day.

But if she hath been defiled,

She shall wander to and fro for a space in wrath
and anger,

And all the days of her uncleanness

Shall she dwell vagabond and outcast;

“She shall touch no hallowed thing,

And to the sanctuary she shall not come

Till the days of her purification be fulfilled.”

שלמה אבן גבירול

105

355 וְשִׁלַּחְתָּהּ בַּגּוֹף לְעַבְדָּהּ וּלְשִׁמְרָהּ. וְהִיא כְּאֵשׁ בְּתוֹכָו
וְלֹא חֹשֶׁר פָּהּ.

כִּי מֵאֵשׁ הַנִּשְׁמָה נִבְרָא וַיֵּצֵא מֵאֵין לֵישׁ. מִפְּנֵי אֲשֶׁר יָרַד
עָלָיו יי בָּאֵשׁ:

ל

מִי יֵצֵעַ לְחֻכְמָתָהּ בְּתַתָּהּ לְנֶפֶשׁ כַּח הַדַּעָה. אֲשֶׁר בָּהּ
360 תְּקוּעָה.

וַיְהִי הַמַּדַּע מְקוֹר בְּבוֹדָה.

וְעַל כֵּן לֹא יִשְׁלַט עָלֶיהָ כָּלִיוֹן וְתַחֲקִים בְּפִסִּיקוּם יִסּוּדָה.
וְזֶה עֲנִינָהּ וְסוּדָה:

וְהַנֶּפֶשׁ הַחֻכְמָה לֹא תֵרָאֶה מְוֵת. אֵךְ תִּקְבַּל עַל עֹנָה
365 עֵנֶשׁ מֵר מְמוֹת:

וְאִם טְהוֹרָה תִּפְסִיק רִצּוֹן. וְתִשְׁחַק לְיוֹם אַחֲרוֹן.

וְאִם נִטְמָאָה תִּגְדֹּד בְּשַׁצָּף קֶצֶף וְחֵרוֹן:

וְכָל יְמֵי טְמֵאָתָהּ בְּדָד תִּשָּׁב גּוֹלָה וְסוּרָה.

בְּכָל קֶדֶשׁ לֹא תִגַּע וְאֵל הַמִּקְדָּשׁ לֹא תֵבֵא עַד מְלֹאת
370 יְמֵי טְהוֹרָה:

XXXI.

O Lord, who shall requite Thy goodness?
For Thou hast placed the soul in the body to
vivify it,
And to teach and show it the path of life
And to deliver it from evil;
Thou hast formed man from a pinch of clay and
breathed into him a soul,
And didst impart to him the spirit of wisdom
Whereby man is divided from the beasts
That he may ascend to a higher sphere.
Thou hast him enclosed in Thy universe,
And directest and beholdest his deeds from with-
out,
And all that would conceal him from Thee
Thou beholdest from within and without.

XXXII.

Who shall know the secret of Thy operations?
For Thou hast provided the body with the
means to do Thy work,
And Thou hast given it eyes to see Thy signs
And ears to hear of Thy tremendous deeds,
And thought to understand the fringe of Thy
secrets,
And a mouth to declare Thy praise,
And a tongue to proclaim Thy might to all com-
ers,
Even as I to-day, "Thy servant, the son of Thy
handmaid",
Am declaring according to the feebleness of my
tongue.
A shadow of a shade of Thy sublimity,

שלמה אבן גבירול

106

לא

מי יגמול על טובותיה בַּתְּתִיךְ הַנִּשְׁמָה לְגוֹף לְהַחְיֹתוֹ.
וְאוֹרַח חַיִּים לְהוֹרֹתוֹ וּלְהַרְאוֹתוֹ.
לְהַצִּיל לוֹ מִרְעָתוֹ:

קִרְצָתוֹ מְאֻדָּמָה. וְנִפְחָתָה בּוֹ נִשְׁמָה.
וְאַצְלָתָה עָלָיו רוּחַ חֲכָמָה. אֲשֶׁר בָּהּ יִבְדֵּל מִבְּהֵמָה.
וַיַּעֲלֶה אֶל מַעְלֵה רָמָה: 375

שָׁמָּה בְּעוֹלָמָהּ סְגוּרָה וְאַתָּה מַחוּץ תִּכְבֵּין מַעֲשָׂיו וְתִרְאֶנּוּ.
וְכָל אֲשֶׁר מִמֶּנּוּ יַעֲלִימְנוּ. מִבֵּית וּמְחוּץ תִּצְפֶּנּוּ:

לב

מי יודע סוד מַפְעָלוֹתֶיהָ.
בְּעִשׂוֹתֶיהָ לְגוֹף צָרָכֶי פְּעֻלָּתֶיהָ. 380
וְנִתְּתָה לוֹ עֵינַיִם לְרִאוֹת אוֹתוֹתֶיהָ.
וְאַזְנָיִם לִשְׁמוֹעַ נוֹרָאוֹתֶיהָ.
וְרָעִיוֹן לְהִבִּין קִצְצַת סוֹדוֹתֶיהָ.
וּפֶה לְסַפֵּר תְּהִלָּתָהּ.
וְלִשׁוֹן לְהַגִּיד לְכָל יְבֵא וְגִבּוֹרָתָהּ. 385
כְּמוֹנֵי הַיּוֹם אֲנִי עֹבְדָהּ בֶּן אִמָּתָהּ.
הַמְסַפֵּר כְּפִי קֶצֶר לְשׁוֹנֵי מַעֲט מִזֶּעַר מְרוֹמְמוֹתָהּ.

For these are but a fraction of Thy ways.
How mighty then must be the sum of them,
“For they are life to those who find them.”

By them, all who hear of them may recognize
Thee,

Even if they cannot see the face of Thy splendour.

For whoso hath not heard of Thy might,
How can he recognize Thy Godhead,
And how can Thy truth enter his heart,
And how can he fix his thoughts on Thy service?

Therefore hath Thy servant found the heart
To make mention before his God
Of a shade of a shadow of the sum of His praises.
Peradventure thereby less shall be exacted of his iniquity

“For wherewith should he reconcile himself unto
his Lord if not with these heads?”

XXXIII.

O God, I am ashamed and confounded
To stand before Thee with this my knowledge
That even as the might of Thy greatness,
So is the completeness of my poverty and humbleness,

That even as the might of Thy potency
So is the weakness of my ability,
And that even as Thou art perfect, so am I wanting.

שלמה אבן גבירול

107

והן אלה קצות דרך־ך:

ומה עָצְמוּ ראשֵׁיהֶם. כִּי חַיִּים הֵם לְמוֹצָאֵיהֶם.

בָּהֶם יוֹכְלוּ כָּל שׁוֹמְעֵיהֶם לְהַכִּירָךְ. 390

וְאִם לֹא רָאוּ פָנַי יִקְרָךְ.

וְכָל אֲשֶׁר לֹא יִשְׁמַע גְּבוּרָתְךָ.

אֵיךְ יִכִּיר אֱלֹהוֹתְךָ.

וְאֵיךְ תִּבְאֵ בְּלִבּוֹ אֲמִתּוֹתְךָ.

וַיִּכְוֶן רַעְיוֹנָיו לַעֲבוֹדָתְךָ: 395

עַל כֵּן מָצָא עֲבֹדָךְ אֶת לִבּוֹ לִזְכוֹר לִפְנֵי אֱלֹהָיו. מַעַט
מִזֶּעֶר מֵרֵאשִׁי תְהִלּוֹתָיו.

אוֹלֵי בָם מַעֲוֹנוֹ יֵשָׁה. וּבִמָּה יִתְרַצֶּה זֶה אֶל אֲדֹנָיו הֲלֹא
בְּרֵאשִׁי:

לג

אֱלֹהֵי בִשְׁתֵּי וְנִבְלָמָתִי לַעֲמֹד לִפְנֵיךְ לְדַעֲתִי 400

כִּי כִפִּי עֲצַמַת גֹּדֶלְתְּךָ כֵּן תִּכְלִית דִּלּוֹתִי וְשִׁפְלוּתִי:

וּכְפִי תִקַּף יִכְלָתְךָ כֵּן חֲלַשְׁתִּי יִכְלָתִי:

וּכְפִי שְׁלֵמוֹתְךָ כֵּן חֲסָרוֹן יִדְעֵתִי.

For Thou art a Unity, and Thou art living,
Thou art mighty, and Thou art permanent,
And Thou art great, and Thou art wise, and
Thou art God!

And I am but a clod, and a worm,
Dust from the ground,
A vessel full of shame,
A mute stone,
A passing shadow,
“A wind that fleeth away and returneth not
again.”

To an asp akin,
Deceitful underneath,
Uncircumcised of heart,
Great in wrath,
Craftsman in sin and deception,
Haughty of eye,
Short in forbearance,
Impure of lips,
Crooked of ways,
And hot-footed.
What am I?
What is my life?
What my might and what my righteousness?
Naught is the sum of me all the days of my be-
ing,

And how much the more so after my death!
From nothing I came,
And to nothing I go.
Lo! before Thee am I come, as one “not accord-
ing to the law, ”

With insolence of brow,
And uncleanness of thoughts,

שלמה אבן גבירול

108

כִּי אַתָּה אֶחָד וְאַתָּה חַי וְאַתָּה גְּבוּר וְאַתָּה קָדִים וְאַתָּה
גָּדוֹל וְאַתָּה חָכָם וְאַתָּה אֱלֹהִים: 405

וְאֲנִי גֹשׁ וְרִמָּה. עֶשֶׂר מִן הָאֲדָמָה.

כָּלִי מָלֵא בְּלִמָּה. אֲבֹן דְּיומָה:

צֶל עֹזֵב רֹחַ הַזֹּלָה, וְלֹא יָשׁוּב. חֶמֶת עֹקֶשׁוֹב:

עֲקֹב הַלֵּב. עֶרֶל לֵב.

גָּדֵל חֲמָה. חֲרַשׁ אֶזְנוֹ וּמִרְמָה: 410

גְּבוּהַ עֵינַיִם. קֶצֶר אִפְסִים. טֶמֶא שְׁפָתַיִם.

נַעֲקֹשׁ דְּרָכִים. וְאֶץ בְּרִגְלִים:

מָה אֲנִי מָה חַיִּי וּמָה גְּבוּרָתִי. וּמָה־צֹדֵקָתִי.

נִחָשֵׁב לְאֵין כָּל יְמֵי הַיּוֹתֵי. וְאִף כִּי אַחֲרֵי מוֹתִי:

מֵאֵין מוֹצָאִי. וּלְאֵין מוֹבָאִי. 415

וְהִנֵּה בָאתִי לְפָנֶיךָ אֲשֶׁר לֹא כָדַת בְּעֲזוֹת פָּנִים. וְשָׁמַעַת
רַעֲיוֹנַיִם.

And a lewd desire
On his idols turned,
And lust showing itself master;
With a soul impure
And a heart unclean,
Perishing and corrupted,
And a body plagued
With a rabble of pains
Increasing until increase is impossible.

XXXIV.

O my God, I know that my sins are too great to tell,

And my trespasses too many to remember,
Yet as a drop from the sea will I make mention
of some,

And make confession of them;
Perhaps I shall silence the roar of their waves
and their crashing,

“And Thou wilt hear from heaven and forgive
I have trespassed against Thy law,
I have despised Thy commandments,
I have abhorred them in my heart,
And with my mouth spoken slander.
I have committed iniquity,
And I have wrought evil,

שלמה אבן גבירול

109

וַיֵּצֵר זִנְהָ. לְגִלּוּלָיו פּוֹנֶה:

וְתִאֲזָה מִתְנַבְּרָה. וְנִפְשׁ לֹא מִטְהָרָה.

וְלֵב טָמֵא. אוֹבֵד וְנִדְמָה.

420

וְנוֹף בְּנוֹף מְלֵא אֶסְפָּסוּף. יוֹסִיף וְלֹא יִסּוּף:

לד

אֱלֹהֵי יַדְעָתִי כִּי עֲוֹנוֹתִי עֲצָמוּ מִסֶּפֶר. וְאַשְׁמוּתִי עֲצָמוּ
מִלְּכוֹר:

אֶךְ אֲזִכּוֹר מֵהֶם כְּטֶפֶה מִן הַיָּם. וְאַתְּנִידָה בָּהֶם אוֹלִי
אֲשֶׁבִּיחַ שְׁאוֹן נְלִיָּהֶם וְדִכְיָם.

425

וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם וְסִלַּחְתָּ:

אֲשַׁמְתִּי בְּתוֹרָתְךָ. בְּזִיתִי בְּמִצּוֹתֶיךָ.

נִעַלְתִּי בְּלִבִּי וּבְמוֹ פִּי. דִּבַּרְתִּי דָפִי.

הָעֵוִיּוֹתִי. וְהִרְשַׁעְתִּי. וְדַתִּי. חֲמַסְתִּי. טָפַלְתִּי שֶׁקֶר. יַעֲצָתִי

רַע לְאִין חֶקֶר.

430

I have been presumptuous,
 I have done violence,
 I have plastered over falsehood,
 I have counselled evil,
 I have lied, I have scoffed,
 I have revolted, I have blasphemed,
 I have been rebellious and perverse and sinful,
 I have stiffened my neck,
 I have loathed Thy rebukes and done wickedly,
 I have corrupted my ways,
 I have strayed from my paths,
 I have transgressed and turned away from Thy
 commandments.

“But Thou art just in all that is come upon me
 For Thou hast dealt truly and I have dealt wickedly.”

XXXV.

O God, my countenance falleth,
 When I remember all wherein I have provoked
 Thee.

For all the good which Thou hast bestowed on me

I have requited Thee with evil.

For Thou hast created me not from necessity,
 but from grace,

And not by compulsion of circumstance

But by favour and love.

And before I was,

With Thy mercies didst Thou precede me.

And breathe into me a spirit and call me into
 being,

And after I came forth into the light of the world

Thou didst not forsake me,

But like a tender father didst Thou watch over
 my growing up,

שלמה אבן גבירול

110

כזבתי. לץתי. מרדתי. נאצתי. סררתי. עויתי. פשעתי.
צדדתי וערף הקשיתי.

קצתי בתוכחותיך רשעתי.

שחתי דרבי. תעיתי ממדלכי.

עברתי ממצותיך וסרתי. ואמה צדיק על כל הבא עלי 435
כי אמת עשית ואני הרשעתי:

לה

אלהי נפלו פני בזכרי כל אשר הכעסתיך. כי על כל
טובות שגמלתי רעה גמלתיך:

כי בראיתי לא לצורך רק נדבה. ולא בהכרח כי אם 440
ברצון ואהבה:

וטרם הייתי בחסדך קדמתי. ונפחת רוח בי והחיינני.

ואחרי צאתי לאור העולם לא עזבתני. אבל כאב
חומל נדלתי.

And as a nurse fostereth a suckling didst Thou foster me.

Upon the breasts of my mother Thou madest me rest trustfully,

And with Thy delight didst satisfy me.

And when I essayed my feet, Thou didst strengthen my standing

And didst take me in Thine arms and teach me to walk.

And wisdom and discipline didst Thou impart to me,

And from all trouble and distress didst Thou relieve me,

And at the time of the passing away of Thy wrath

In the shadow of Thy hand didst Thou hide me,

And from how many sorrows concealed from mine eyes didst Thou deliver me!

For before the hardship came

Thou didst prepare the remedy for my distress all unbeknown to me,

And when from some injury I was unguarded,

Thou didst guard me,

And when I came within the fangs of lions

Thou didst break the teeth of the whelps and deliver me thence,

And when evil and constant distress anguished me,

Thou hast freely healed me,

And when Thy dreadful judgment came upon the world,

Thou didst deliver me from the sword

שלמה אבן גבירול

111

וְכַאֲמֵן אֶת הַיּוֹנֵק אֲמַנְתִּי. עַל שְׂדֵי אִמִּי הִבְטַחְתִּי.

445 וּמִנְעִימוֹתֶיךָ הִשְׁבַּעְתִּי. וּבִבְאִי לְעַמּוּד עַל עֲמֻדִי
חִזַּקְתִּי.

וְקִחְתִּי עַל זְרַעוֹתֶיךָ וְחִזַּקְתִּי. וְחִכְמָה וּמוֹסָר לַמֶּדְתִּי.

וּמִכָּל צָרָה וְצוּקָה חִלַּצְתִּי. וּבִעַת עֶבֶר וְעַם בְּצֵל יָדְךָ
הִסְתַּרְתִּי.

450 וּכְמָה צָרוֹת נַעֲלָמוּ מֵעֵינַי וּמֵהֶם נֶאֱלַתִּי. וּבִטָּרֶם בֹּא
הַתִּלְאָה הַקּוֹדֶמֶת רְפוּאָה לַמִּבְתִּי וְלֹא הוֹדַעְתִּי.

וּבִעַת לֹא נִשְׁמַרְתִּי מִכָּל נֶזֶק אֲתָה שְׁמַרְתִּי. וּבִבְאִי בֵּין
שְׁנֵי אֲרָיוֹת שִׁבְרָתָּ מִלְּתַעַת כְּפִירִים וּמִשֵּׁם הוֹצֵאתִי.

וּבַחוּל עָלִי חֲלִיִּים רָעִים וְנֶאֱמָנִים חָנָם רְפֵאתִי. וּבִבְאִי
455 שִׁפְטֶיךָ הָרָעִים עַל הָעוֹלָם מִחֶרֶב הִצַּלְתִּי.

And didst save me from the pestilence,
And in famine didst feed me,
And with plenty sustain me.
And when I provoked Thee,
Thou didst chastise me as a father chastiseth his
son,

And when I called out from the depths of my
sorrow,

My soul was precious in Thy sight,
Nor didst Thou send me empty away.
But all this didst Thou yet exceed and add to
When Thou gavest me a perfect faith
To believe that Thou art the God of Truth
And that Thy Law is true and Thy prophets are
true.

For Thou hast not set my portion with the rebels
and those who rise up against Thee

And the foolish multitude that blaspheme Thy
name;

Who make mock of Thy law,
And contend with Thy servants,
And give the lie to Thy prophets,
Making a show of innocence
But with cunning below,
Exhibiting a pure and stainless soul,
While underneath lurketh the bright leprous
spot:

Like to a vessel full of shameful things,
Washed on the outside with the waters of deceit,
And defiling all that is within.

שלמה אבן גבירול

112

ומדבר מלִּטְתָּנִי. וברָעב וְנִתְּנִי.

ובְשָׁבַע כָּל־כֶּלְתָּנִי.

ובהִכְעִיסִי אוֹתָךְ כְּאֲשֶׁר יִיָּסֵר אִישׁ אֶת בְּנוֹ יִסְרִתָּנִי.

ובְקָרָאִי מִצָּרְתִּי נִפְשִׁי יִקְרָה בְּעֵינֶיךָ וְרִיקָם לֹא־הִשְׁבִּיתָנִי

וְעוֹד הַגִּדְלָתָהּ וְהוֹסֶסְפָתָהּ עַל כָּל זֶה. 460

בְּתַתָּךְ לִי אֲמוּנָה שְׁלָמָה לְהֶאֱמִין כִּי אָתָּה אֵל אֱמֶת.
וּתּוֹרַתְךָ אֱמֶת וְנִבְיֹאֶיךָ אֱמֶת:

וְלֹא נִתְּתָה לִי חֶלֶק עִם מוֹרְדֶיךָ וְקִמְיָהּ. וְעַם נָבֵל נֶאֱצַר
שָׁמָּה:

אֲשֶׁר בְּתּוֹרַתְךָ יִלְעִיבוּ. וּבַעֲזוֹבְךָ יִרְיִבוּ. 465

וְנִבְיֹאֶיךָ יִכְזִיבוּ:

מִרְאִים חָמָה. וְתַחֲתֶיהָ עֶרְמָה:

מִרְאִים נֶפֶשׁ זָכָה וְנִטְהָרָתָהּ. וְתַחֲתֶיהָ תַעֲמֹד הַבְּהָרָתָהּ.

כָּכֵלִי מְלֵא כְלָמָה. רְחוּץ מִחוּץ בְּמִי עֶרְמָה.

וְכָל אֲשֶׁר בְּתוֹכִי יִטְמָא: 470

XXXVI.

Unworthy am I of all the mercies and all the truth

Which Thou hast wrought for Thy servant.
Verily, O Lord my God, will I thank Thee
For that Thou hast given me a holy soul,
Though by my deeds I have defiled it,
Polluted and profaned it with my evil inclination.

But I know that if I wrought wickedly,
I harmed but myself, never Thee.
In sooth, at my right hand my fierce inclination
As an adversary standeth,
Allowing me no breathing-space to establish my tranquillity.

Oft have I purposed with double bridle to lead him,

From the sea of his lusts to dry land to restore him,

But I could not prevail.

My devices he baulked, made profanities flow from my lips.

I think thoughts of simplicity, he fabricates guile and iniquity,

I am for peace, and he is for war,

To the point that he made me his footstool,

And even in peace-time shed the blood of war.

How oft have I sallied forth to combat against him,

And set in battle-array

My camp of service and repentance,

And placed the host of Thy mercies beside me for auxiliary,

שלמה אבן גבירול

113

לו

קטנתי מכל החסדים ומכל האמת אשר עשית את
עבדך. אמנם יי אלהי אודך:

כי נתת בי נפש קדושה. ובמעשי הרעים טמאתיה.
וביצרי הרע חללתיה ונאלתיה:

אך ידעתי. כי אם הרשעתי. 475

לא לך רק לעצמי הרעותי.

אבל יצרי האכזר נצב על ימיני לשטני.

לא יתניי השב רוחי. ולהכין מנוחי.

וזה כמה להביאו בכפל רסני חשבתי. וחתרתי להשיבו
מים התאוות אל היבשה ולא יכלתי. 480

הניא מחשבותי. וחלל מוצא שפתי.

אני חושב מחשבות תמה. והוא חורש און ומרמה.

אני לשלום והוא למלחמה.

עד שמני לרגליו הדום. וישם דמי מלחמה בשלום.

וכמה פעמים יצאתי. להלחם עמו וערכתי. 485

מחנה עבודתי ותשובתי. ושמתי מחנה רחמיך לעמתי
לעזרתי.

For I said, if my evil inclination
Shall come to one camp and shall smite it,
Then the camp that is left shall escape.
As I thought, so it was.

For temptation has routed me and scattered my
forces,

So that there is nothing left me but the camp of
Thy mercies.

But yet I know that by these I shall overcome
it,

And they shall be unto me better than a city of
refuge.

Peradventure I shall prevail and smite it and
drive it away.

XXXVII.

May it please Thee, O Lord my God,
To subdue my fierce desire.

O hide Thy face from my sins and trespasses,
Do not carry me off in the midst of my days,
Until I shall have prepared what is needful for
my way

And provender for the day of my journeying,
For if I go out of my world as I came,
And return to my place, naked as I came forth,
Wherefore was I created
And called to see sorrow?

Better were it I had remained where I was
Than to have come hither to increase and mul-
tiply sin.

שלמה אבן גבירול

114

כִּי אָמַרְתִּי אִם יָבֹא יִצְרִי אֶל הַמַּחֲנֶה הָאֶחָת וְהִכְהוּ וְהָיָה
הַמַּחֲנֶה הַנֶּשְׂאָר לִפְלִיטָה וְכֹאשֶׁר חֲשַׁבְתִּי בֶן הָיָה.

וְהָיָה גִבֹּר עָלַי. וְהִפִּיץ חֵילִי. 490

וְלֹא נִשְׁאָר אֵלַי. כִּי אִם מַחֲנֶה רַחֲמִיד.

אֵד אֲדַע כִּי בָם אֶתְקַפְּנוּ. וְיִהְיוּ לִי מַעִיר לַעֲזֹר אוֹלִי
אוֹכֵל נֶכֶה בּוֹ וְאַנְרָשָׁנוּ:

ל

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵי לְכוּף אֶת יִצְרִי הָאֶכְוִרִי
וְהִסְתֵּר פָּנֶיךָ מִחֲטָאֵי וּמֵאשְׁמִי. אֵל תַּעֲלֵנִי בַּחֲצֵי יָמַי: 495

עַד אֶכִּין צָרְכִי. לְדֶרֶכִּי.

וְצִידִתִּי. לְיוֹם נִסִּיעָתִי.

כִּי אִם אֵצֶא מֵעוֹלָמִי כֹאשֶׁר בָּאתִי. וְאֶשׁוּב עָרוֹם לְמִקְמִי
כֹּאשֶׁר יָצֵאתִי.

לָמָּה גִבַּרְתִּי. וְלָרְאוֹת עֵמֶל נִקְרָאתִי: 500

טוֹב לִי עוֹד אֲנִי שָׁם. מִצֵּאתִי לְהַגְדִּיל פֶּשַׁע וּלְהַרְבֵּת
אֲשָׁם:

I beseech Thee, O God, judge me by Thine attribute of mercy,

And not by Thine anger lest Thou wither me.

For what is man that Thou shouldst judge him?

And how shalt Thou weigh a drifting vapour?

When Thou placest it in the balance,

It shall be neither heavy nor light,

And what shall it profit Thee to weigh the air?

From the day of his birth man is hard-pressed and harrowed,

“Stricken, smitten of God and afflicted.”

His youth is chaff driven in the wind,

And his latter end is flying straw,

And his life withereth like a herb,

And God joineth in hunting him.

From the day he cometh forth from his mother’s womb

His night is sorrow and his day is sighing.

If to-day he is exalted,

To-morrow he shall crawl with worms.

A grain of chaff putteth him to flight,

And a thorn woundeth him.

If he is sated, he waxeth wicked,

And if he is hungry, he sinneth for a loaf of bread.

His steps are swift to pursue riches,

But he forgetteth Death, who is after him.

At the time he is straitened, he multiplieth his promises,

And scattereth his words,

And is profuse in vows,

But when he is enlarged,

שלמה אבן גבירול

115

אָנא האַלֶּהִים בְּמִדַּת רַחֲמֵיךְ שְׁפֹטֵנִי. אֵל בְּאַפְךָ פֶּן
תִּמְעִיטֵנִי:

505 כִּי מָה הָאָדָם כִּי תִדְיֶנָּהוּ. וְהִבֵּל נָדָף אֵיךְ בְּמִשְׁקַל
תִּבְיָאֵהוּ.

וּבַעֲלוֹתוֹ בְּמֵאנֵי מִשְׁפָּט לֹא יִכְבֵּד וְלֹא יִקַּל. וּמָה יִסְכֵּן
לְךָ לַעֲשׂוֹת לְרוּחַ מִשְׁקַל:

מִיּוֹם הָיִיתוֹ הוּא נִגָּשׁ וְנַעֲנֶה. נִגּוּעַ מְכָה אֱלֹהִים וּמַעֲנֶה:
510 רִאשִׁיתוֹ מוֹץ נִהָדָף. וְאַחֲרֵיתוֹ קֶשׁ נִדָּף.

וּבְחַיּוֹ כָּעֶשֶׂב נִשְׁדָּף. וְהָאֱלֹהִים יִבְקֹשׁ אֶת נִרְדָּף:

מִיּוֹם צֵאתוֹ מִרְחֹם אָמוֹ. יְגוֹן לֵילוֹ וְאַנְחָה יוֹמוֹ:

אִם הַיּוֹם יָרוּם. מְחַר תּוֹלָעִים יָרֵם:

הַמוֹץ יִדְפָּנוּ. וְהַקּוֹץ יִנָּפְנוּ:

515 אִם יִשְׁבַּע יִרְשָׁע. וְאִם יִרְעַב עַל פֶּת לֶחֶם יִפְשָׁע:

לְרִדּוֹף הָעֶשֶׂר קָלוֹ אֲשֶׁרֵיו. וְיִשְׁבַּח הַמּוֹת וְהוּא אֲחֶרֵיו:

בְּעֵת הַמַּצָּר יִרְבֵּ אֲמָרֵיו. וְיִחַלֵּיק דְּבָרֵיו.

He keepeth back his word and forgetteth his
vows,

And strengtheneth the bars of his gates,
While Death is in his chambers,
And he increaseth guards in every quarter
While the foe lieth ambushed in his very apart-
ment.

As for the wolf, the fence shall not restrain it
From coming to the flock.

Man entereth the world,
And knoweth not why,
And rejoiceth,
And knoweth not wherefore,
And liveth,
And knoweth not how long.

In his childhood he walketh in his own stub-
bornness,

And when the spirit of lust beginneth in its sea-
son

To stir him up to gather power and wealth,
Then he journeyeth from his place
To ride in ships
And to tread the deserts,
And to carry his life to dens of lions,
Adventuring it among wild beasts;
And when he imagineth that great is his glory
And that mighty is the spoil of his hand,
Quietly stealeth the spoiler upon him,
And his eyes are opened and there is naught.
At every moment he is destined to troubles,
That pass and return,
And at every hour evils,
And at every moment chances,
And on every day terrors.

שלמה אבן גבירול

116

וַיִּרְכָּה נִדְרָיו. וּבִצָּאתוֹ לְמִרְקָב יַחַל דְּבָרָיו.

וַיִּשְׂכַּח נִדְרָיו. וַיַּחֲזִק בְּרִיחֵי שַׁעְרָיו.

וְהַמֶּנֶת בַּחֲדָרָיו: 520

וַיִּרְכָּה שׁוֹמְרִים מִכָּל עֵבֶר. וְהָאוֹרֵב יוֹשֵׁב לוֹ בַּחֲדָר.

וְהַזֶּאֵב לֹא יַעֲצָרֵנוּ נֶגֶד. מִבֵּא אֶל הָעֵדֶר:

בָּא וְלֹא יֵדַע לָמָּה. וַיִּשְׁמַח וְלֹא יֵדַע בָּמָּה. וַיַּחֲי וְלֹא יֵדַע
בָּמָּה.

בְּיִלְדוּתוֹ. הוֹלֵךְ בְּשִׁרְיָתוֹ. 525

וּבְאֲשֶׁר תַּחַל רוּחַ הַתְּאֵוָה לְפַעֲמוֹ. יִתְעוֹרֵר לְאַסּוּף חֵיל
וְהוֹן וַיִּסַּע מִמְּקוֹמוֹ.

לִרְכֹּב אֲנִיּוֹת. וְלִרְדּוֹף בְּצִיּוֹת.

וּלְהִבִּיא נַפְשׁוֹ בְּמַעֲוֹנוֹת אֲרִיּוֹת. וְהִיא מִתְהַלֶּכֶת בֵּין
הַחַיּוֹת: 530

וּבְחֻשְׁבוֹ כִּי רַב הוֹדוֹ. וְכִי כְּבִיר מִצָּאָה יָדוֹ.

בְּשָׁלוֹם שׁוֹדֵד יְבוֹאֲגוֹ. וְעֵינָיו פָּקַח וְאֵינֵנוּ:

בְּכָל עֵת הוּא מְזַמֵּן לְתֵלָאוֹת. חוֹלְפוֹת וּבִאוֹת.

וּבְכָל שְׁעוֹת לְמֵאֲרָעוֹת:

If for an instant he stand in security,
Suddenly disaster will come upon him,
Either war shall come and the sword will smite
him,

Or the bow of brass transpierce him;
Or sorrows will overpower him,
Or the presumptuous billows flow over him,
Or sickness and steadfast evils shall find him,
Till he becometh a burden on his own soul,
And shall find the gall of serpents in his honey.
And when his pain increaseth
His glory decreaseth,
And youths make mock of him,
And infants rule him,
And he becometh a burden to the issue of his
loins,

And all who know him become estranged from
him.

And when his hour hath come, he passeth from
the courts of his house to the court of Death,

And from the shadow of his chambers to the
shadow of Death.

And he shall strip off his broidery and his scar-
let

And shall put on corruption and the worm,
And lie down in the dust
And return to the foundation from which he
came.

And man, whom these things befall,
When shall he find a time for repentance
To scour away the rust of his perversion?
For the day is short and the work manifold,
And the task-masters irate,
Hurrying and scurrying,

שלמה אבן גבירול

117

בְּכָל הַרְגָעִים. לְפָנָעִים. 535

וּבְכָל הַיָּמִים. עָלָיו אֵימִים:

אִם רָנַע יַעֲמֹד בְּשִׁלְוָה. פָּתַע תְּבוֹאָהּ הָיָה:

אוֹ בְּמִלְחָמָה יָבֵא וְחָרַב תִּגְפָּהּ. אוֹ קָשַׁת נְחוּשָׁה תִּחְלָפֶהּ

אוֹ יִקְיִפוּהוּ יְגוֹנִים. יִשְׁטָפוּהוּ מַיִם זֵידוֹנִים.

אוֹ יִמָּצְאוּהוּ חֲלָיִים רָעִים וְנֶאֱמָנִים: 540

עַד יִהְיֶה לְמִשְׁאָה עַל נַפְשׁוֹ. וְיִמָּצֵא מְרוֹנֵת פְּתָנִים

בְּרִבְשׁוֹ:

וּבַעֲת כָּאֵבּוֹ יִגְדֹּל. כְּבוֹדוֹ יִדָּל:

וְנִעְרִים יִתְקַלְסוּ בוֹ. וְתַעֲלֹלִים יִמְשְׁלוּ בוֹ:

וְיִהְיֶה לְטָרַח עַל יוֹצְאֵי מַעְיוֹ. וְיִתְנַבְּרוּ לוֹ כָּל רַעְיוֹ: 545

וּבָבֵא עִתּוֹ יֵצֵא מִחֲצָרָיו לְחֲצֵר מָוֶת. וּמִצֵּל חֲדָרָיו

לְצִלְמוֹת:

וְיִפְשֹׁט רִקְמָה וְחוֹלָע. וְיִלְבֹּשׁ רֶמָה וְחוֹלָע:

וְלַעֲפָר יִשְׁכָּב. וְיָשׁוּב אֶל יְסוֹדוֹ אֲשֶׁר מִמֶּנּוּ חָצַב:

וְאִישׁ אֲשֶׁר אֱלֹה לֹ מָתִי יִמָּצֵא עֵת תְּשׁוּבָה. לְרַחוּץ 550

חֲלָאת מְשׁוּבָה.

וְהַיּוֹם קָצֵר וְהַמָּלְאכָה מְרֻבָּה:

And Time laughs at him
And the Master of the House presses.
Therefore I beseech Thee, O my God,
Remember the distresses that come upon man,
And if I have done evil
Do Thou me good at my latter end,
Nor requite measure for measure
To man whose sins are measureless,
And whose death is a joyless departure.

XXXVIII.

O my God,
If my iniquity is too great to be borne,
What wilt Thou do for Thy great name's sake?
And if I do not wait on Thy mercies,
Who will have pity on me but Thee?
Therefore though Thou shouldst slay me, yet
will I trust in Thee.
For if Thou shouldst pursue my iniquity,
I will flee from Thee to Thyself,
And I will shelter myself from Thy wrath in
Thy shadow,
And to the skirts of Thy mercies I will lay hold
until Thou hast had mercy on me,
And I will not let Thee go till Thou hast blessed
me.
Remember, I pray Thee, that of slime Thou hast
made me,
And by all these hardships tried me,
Therefore visit me not according to my wanton
dealings,
Nor feed me on the fruit of my deeds,

שלמה אבן גבירול

118

וְהַזֹּנְגִישִׁים אֲצִים. חֲשִׁים וְרָצִים.

וְהַזֶּמֶן מִמֶּנּוּ שׁוֹחֵק. וּבָעַל הַבֵּית דּוֹחֵק:

לָכֵן נָא אֱלֹהֵי זְכוֹר אֱלֹה הַתְּלָאוֹת. אֲשֶׁר עַל אָדָם 555
בְּאוֹת:

וְאִם אֲנִי הִרְעוֹתִי. אַתָּה תִּשְׁיב אַחֲרֵיתִי.

וְאַל תִּגְמֹל מִדָּה בְּמִדָּה. לֹאִישׁ אֲשֶׁר עֲוֹנוֹתָיו בְּלִי מִדָּה.
וּבְמוֹתוֹ יִלָּךְ בְּלִי חֲמִידָה:

לח

אֱלֹהֵי אִם עֲוֹנִי מִנְּשׂוֹא גָדוֹל. מֶה תַּעֲשֶׂה לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל. 560
וְאִם לֹא אוֹחִיל לְרַחֲמֶיךָ. מִי יָחוּס עָלַי חוּץ מִמֶּךָ:
לָכֵן אִם תִּקְטְלֵנִי לֹךְ אֲיַחֵל.

וְאִם תִּבְקֹשׁ לְעֲוֹנֵי אֲבִירַח מִמֶּךָ אֵלֶיךָ. וְאַתְּכִסֶּה מִחֲמַתְךָ
בְּצִלְךָ:

וּבִשְׁוֹלֵי רַחֲמֶיךָ אֲחִיזִיק עַד אִם רַחֲמָתְךָ. וְלֹא אֲשַׁלַּחְךָ 565
כִּי אִם בִּרְכָתְךָ:

זְכֹר נָא כִּי בַחֲמֶר עָשִׂיתָנִי. וּבְאֵלֹה הַתְּלָאוֹת נִסִּיתָנִי:
עַל כֵּן לֹא תִפְקֹד עָלַי בְּמַעַלְלֵי. וְאַל תִּמְאֵכֵלֵנִי פְּרִי
פִּעֲלִי.

But prolong Thy patience, nor bring near my day,

Until I shall have prepared provision for returning to my eternal home,

Nor rage against me to send me hastily from the earth,

With my sins bound up in the kneading-trough on my shoulder.

And when Thou placest my sins in the balance

Place Thou in the other scale my sorrows,

And while recalling my depravity and frowardness,

Remember my affliction and my harrying,

And place these against the others.

And remember, I pray Thee, O my God,

That Thou hast driven me rolling and wandering like Cain,

And in the furnace of exile hast tried me,

And from the mass of my wickedness refined me,

And I know 'tis for my good Thou hast proved me,

And in faithfulness afflicted me,

And that it is to profit me at my latter end

That Thou hast brought me through this testing by troubles.

Therefore, O God, let Thy mercies be moved toward me,

And do not exhaust Thy wrath upon me,

Nor reward me according to my works,

But cry to the Destroying Angel:

Enough!

שלמה אבן גבירול

119

570 והאָרד לי אַפּף וואָל תַּקְרִיב יוֹמִי. עַד אָבִין צָדָה לְשׁוֹב
אַל מְקוֹמִי:

וואָל תַּחֲזֹק עָלִי לְמַהֵר לְשַׁלְּחַנִּי מִן הָאָרֶץ וּמִשְׁאֲרוֹת
אַשְׁמֵי צָרוּרוֹת עַל שְׂכָמִי:

וּבְהַעֲלִיתָהּ בְּמִשְׁקַל עֲוֹנוֹתַי. שִׁים לָךְ בְּכַף שִׁנְיָה תִּלְאוֹתַי.
576 וּבִזְכָּרָךְ רִשְׁעֵי וּמַרְדֵּי. זָכַר עָנִי וּמְרוֹדִי.

וְשִׁים אֱלֹה נִכַּח אֱלֹה:

וּזְכָר נָא אֱלֹהֵי כִי זֶה כַּמָּה לְאָרֶץ נוֹד צָנִפְתָּנִי. וּבְכוֹר
נָלוֹת בְּחִנְתָּנִי.

וּמְרוֹב רִשְׁעֵי צָרְפְּתָנִי. וַיַּדְעֵתִי כִי לְמוֹבְתִי נִסִּיתָנִי.

580 וְאַמּוֹנָה עֲנִיתָנִי.

וּלְהַטִּיב לִי בְּאַחֲרֵיתִי בְּמִבְחָן הַתִּלְאוֹת הַבְּאִתָּנִי:

לָכֵן אֱלֹהֵי יְהוָה עָלִי רַחֲמֶיךָ. וְאַל תִּכְלֶה עָלִי זַעֲמָךְ

וְאַל תִּגְמַלְנִי כְּמַעֲבָדִי. וְאָמַר לְמִלְאָךְ הַמִּשְׁחִית דִּי:

For what height or advantage have I attained
That Thou shouldst pursue me for my iniquity,
And shouldst post a watch over me,
And trap me like an antelope in a snare?
Is not the bulk of my days past and vanished?
Shall the rest consume in their iniquity?
And if I am here to-day before Thee,
“To-morrow Thine eyes are upon me and I am
not.”

“And now wherefore should I die
And this Thy great fire devour me?”
O my God, turn Thine eyes favourably upon me
For the remainder of my brief days,
Pursue not their escaping survivors,
Nor let the remnant of the crops that the hail
hath spared
Be finished off by the locust for my sins.
For am I not the creation of Thy hands,
And what shall it avail Thee
That the worm shall take me for its meal
And feed on the product of Thy hands?

XXXIX.

May it please Thee, O Lord my God,
To return to me in mercy,
And to bring me back to Thee in perfect repent-
ance.

O dispose my heart and turn Thine ear to sup-
plication,
And open my heart to Thy law,
And plant in my thoughts the fear of Thee,

שלמה אבן גבירול

120

ומה מעלתי ויתרונני. כי תבקש לעונני:

ותשים עלי משמר. ותצדני כתוא מקמר: 585

הלא ימי חלף רבם ואינם. והנשארים ימקו בעונם:

ואם היום לפניך הנני. מחר עיניך בי ואינני:

ועתה למה אמות. כי תאכלני האש הגדולה הזאת:

אלהי שים עיניך עלי לטובה לשארית ימי המעטים.
ואל תרדוף השרידים והפלטים: 590

והפלטת הנשארת מברד מהומותי. אל יחסלנה ילק
אשמותי:

כי יציר בפיה אני.

ומה יסכן לך כי רמה תקחני לאכל. יגיע בפיה כי
תאכל: 595

לט

יהי רצון מלפניך יי אלהי לשוב עלי ברחמיך.
ולחשיבני בתשובה שלמה לפניך.

ולתחנתי תכין לפני תקשיב אונך. ותפתיח לי בתורתך.
ותטע ברעיוני יראתך:

121

SOLOMON IBN GABIROL

And decree for me good decrees,
And annul the evil decrees against me,
And lead me not into the power of temptation,
Nor into the power of contempt,
And from all evil chances deliver me,
And hide me in Thy shadow until the havoc pass
by,
And be with my mouth in my meditation,
And keep my ways from sin through my tongue,
And remember me when Thou rememberest and
favourest Thy people,
And when Thou rebuildest Thy Temple,
That I may behold the bliss of Thy chosen ones,
And purify me to seek diligently Thy Sanctuary
devastated and ruined,
And to cherish its stones and its dust,
And the clods of its desolation,
And rebuild Thou its wastes!

XL.

O my God, I know that those who implore fa-
vour from Thee
Have for ambassadors their antecedent virtues,
And the righteousness which they have heaped
up,
But in me are no good deeds,
For I am shaken and emptied like a stripped
vine,
And I have no righteousness, no rectitude,
No piety, no uprightness,
No prayer, no plea,
No innocence, no faith,

שלמה אבן גבירול

121

600 ותמור עלי גזרות טובות. ותבטל מעלי גזרות רעות:

ואל תביאני לידי נסיון. ולא לידי בזיון:

ומכל פגעים רעים הצילני. ועד יעבור הוות בצלך
תסתירני:

והיה עם פי והגיוני. ושמור דרכי מחטא בלשוני:

605 ותכני בזכרון ורצון עמך. ובבגין אולמך.

לראות בטובת בחיריך. ופני לשחר דבירך.

השם והחרב. ולרצות אבני ועפרותיו.

ורגבי תרבותיו. ותבנה שוממותיו:

מ

אלהי ירעתי כי המתחננים לפניך.

610 יליצו עליהם מעשים טובים אשר הקדימו. או

צדקותיהם אשר הרימו.

ואני אין בי מעשים כי אני נעור ורק. בגשן בוקק.

ואין בי לא צדק ולא כשר. לא חסד ולא ישר.

לא תפלה ולא תחנה. לא תמה ולא אמונה.

No justice, no quality of goodness,
Neither service of God nor turning from sin.
May it be Thy will, O Lord our God and God
of our Fathers,
Master of the Worlds,
To have mercy upon me,
And be Thou near me,
To favour me with the visitation of Thy good-
will,
And to lift up to me the light of Thy face,
And to show me Thy graciousness!
Requite me not according to my deeds
And make me not a byword to the base.
Take me not away in the midst of my days
Nor hide Thy face from me.
Purify me from my sins,
And cast me not out from Thy presence,
But quicken me with glory
And with glory receive me afterwards.
And when Thou shalt bring me out of this
world,
Bring me in peace to the life of the world to
come,
And place me in glory among the saints,
And number me with those whose portion is
appointed in the world of life
And purify me to shine in the light of Thy coun-
tenance,
And restore and revive me
And bring me up again from the depths of the
earth.

שלמה אבן גבירול

122

615 לא צָדַק וְלֹא מִדָּה טוֹבָה. לֹא עֲבוּדָה וְלֹא תְשׁוּבָה:

וּבְכֵן יִהְיֶה רָצוֹן מִלִּפְנֵיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רַבּוֹן
כָּל הָעוֹלָמִים לְרַחֵם עָלַי. וְהֵייתָ קְרוֹב אֵלַי.

לִפְקֹדֵנִי בַּפְקֻדֹת רָצוֹנָךְ. וְלִשְׁאֵאת אֵלַי אוֹר פָּנֶיךָ.
וְלִהְמַצִּיאֵנִי חַנּוּךְ.

620 וּכְפִי מַעֲשֵׂי אֵל תִּעֲמָלֵנִי. וְחֶרֶפֶת נָבֵל אֵל תְּשִׁימֵנִי.

וּבְחֻצֵי יָמֵי אֵל תַּעֲלֵנִי. וְאֵל תִּסְתַּר פָּנֶיךָ מִמֶּנִּי.
וּמִחֲטָאֹתַי טַהַרֵנִי. וּמִלִּפְנֵיךָ אֵל תְּשַׁלִּיכֵנִי.

וּבְכָבוֹד תַּחֲיֵנִי. וְאַחֵר כְּבוֹד תִּקַּחֵנִי.

וּבַעֲת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה תּוֹצִיאֵנִי. לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא
בְּשָׁלוֹם תְּבִיאֵנִי. 625

וְאֵל עַל תִּקְרָאֵנִי. וּבֵין הַחֲסִידִים תּוֹשִׁיבֵנִי.

וְעַם הַמְּנוּיִים בְּחֶלֶד חֶלְקָם בְּחַיִּים תִּמְנֵנִי. וְלֹאֹר כְּאוֹר
פָּנֶיךָ תּוֹכֵנִי.

וְתִשׁוּב תַּחֲיֵנִי. וּמִתְהוֹמֹת הָאָרֶץ תִּשׁוּב וְתַעֲלֵנִי.

Then will I say:

I thank Thee, O Lord, that though wroth with me,

Thine anger is turned away and Thou hast comforted me.

Thine, O Lord, is loving-kindness

In all the goodness Thou hast bestowed on me,

And which Thou wilt bestow till the day of my death.

And for all this it behoves me to give thanks,
To laud, to glorify, to extol Thee.

By the mouth of Thy creatures O yield Thyself praise,

By those hallowing Thee be Thou self-sanctified,
Through those owning Thy Unity cry Thou

Thy oneness,

With the lips of Thy glorifiers chant Thee Thy glory,

And exalt Thee in rhapsody through Thine exalters,

Supremely upborne on Thy worshippers' breath,

For 'mid the gods and their works, O Lord, there is none like to Thee and Thine.

May this word of my mouth and my heart's true thought

Find, O Rock and Redeemer, the favour sought.

שלמה אבן גבירול

123

630 ואמר אוֹדֶךָ ייִ כִּי אֲנִפֶּתְּ בִּי יָשׁוּב אֶפְדָּה וּתְנַחֲמֵנִי. וְלֶךְ ייִ
חֶסֶד עַל כָּל הַטּוֹבָה אֲשֶׁר זָמַלְתָּנִי.
וְאֲשֶׁר עַד יוֹם מוֹתִי תִגְמְלֵנִי.

וְעַל כָּל זֶה אֲנִי חַיֵּב לְהוֹדוֹת לְהֵלֵל לְפָאֵר וּלְרוֹמֵם
אוֹתְךָ.

635 תִּשְׁתַּבַּח בְּפִי בְּרוּאֶיךָ. תִּתְקַדֵּשׁ בְּפִי מְקַדִּישֶׁיךָ.

תִּתְיַחַד בְּפִי מְיַחֲדֶיךָ. תִּתְפָּאֵר בְּפִי מְפָאֲרֶיךָ.

תִּתְרוֹמֵם בְּפִי מְרוֹמְמֶךָ. תִּתְנַשֵּׂא בְּפִי מְנַשְּׂאֶיךָ.

כִּי אֵין כְּמֶךָ בָּאֱלֹהִים אֲדֹנָי וְאֵין כְּמַעֲשֶׂיךָ:

640 יִהְיֶה לְרָצוֹן אֱמֶרִי פִי וְחִגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ ייִ צוּרִי וְנֶאֱלִי:

NOTES ON INTRODUCTION

NOTES ON INTRODUCTION

¹ Comp. the extract from Moses ibn Ezra's **אלמחאצרה וא למדאכרה** in Munk, *Mélanges*, pp. 515–517, beginning, **ואבו איוב סלימאן בן יחיי בן גבירול אלקר טובי נשאה מאלקה וחריביה סרקסטה**. The statement, cited by M. Sachs from a MS., that Gabirol was born in Saragossa (*Relig. Poesie*, 245, note 2) is entirely unreliable. It is interesting to note that the passage in **יחסין השלם** (ed. Philipowski, p. 229) cited from an old Hebrew work, entitled **אשכל הכומר**, supposed to be a translation of Moses ibn Ezra's Arabic work, renders the Arabic word **ותרביה** by the Hebrew **נדל** but leaves the word **נשאה** untranslated. ◀

² Senior Sachs in his essay **רבי שלמה בן גבירול וקצת בני דורו** (Paris, 1866, pp. 35–38) has firmly established this date. Briefly stated, his argument is as follows: The poem **תהלת אל בראש כל התהלות**, addressed to some dignitary, concludes with the words: **ואל תתמה בשירות היקרות תמה**, which is Gabirol's way of saying that he was but sixteen years when he composed this poem. Verse 53 of this poem reads: **ורב האי כלא היה לפניו וקטן מענות**, which he would certainly not have written in the lifetime of the Gaon. Consequently Gabirol was 16 years old in 1038 or some time after. Again in the poem **בחר מהחלי**, composed in honor of Yekutiel (comp. verse 19), we read (verse 36) **ואם שניו ימי משנה לפרעה בעת נמכר לעבד לסריסו**, which is Gabirol's way of saying that he was seventeen years when he composed this poem. And since Yekutiel died in 1039 the poem could not have been written after that year. Gabirol, therefore, was 16 not earlier than 1038 and 17 not later than 1039. He must have been born sometime between the end of 1021 and the beginning of 1022. ◀

³ Moses ibn Ezra calls him אלקר טובי. Comp. above, note 1. ◀

⁴ Comp. poem אבי אשר היה: verse 5: אבי אשר היה (JQR., N. S., IV, 66). ◀

⁵ Ibid. p. 67: לא תחזה רעה וזאת דיה כי מגורי בא ונפשי עוד ◀

⁶ Comp. poem בקראי גרוני נחר, verses 14–15: ◀

נכאב בלי אם ולא אב צעיר ויחיד ועני

נפרד בלי אח ואין לי רע לבד רעיוני

⁷ Comp. e. g. Ezek. 22.7; Esther 2.7. ◀

⁸ Since this poem was written when he was leaving Saragossa and he did not leave that city until after 1045, the year in which he completed at Saragossa his תקון מדות, the year in which he completed at Saragossa his התנש, his father may have lived till about 1044. Kahana's argument (השלח I, 39, note 1) from verse 23 of the poem קומי ושכחי אב ואם, where Gabirol says מה לך יחירה, that Gabirol's father was still alive when he left Saragossa, is very weak, as Dr. Simḥoni well pointed out in his essay on Gabirol (התקופה, X, 181). I cannot understand, however, why this scholar regards the verses found in Ibn Daud's אמונה רסה, p. 91, as supporting Kahana's statement (ראיה שניה ויותר מבהקה). Kahana himself (l. c., p. 46) considers these verses as part of an elegy which Gabirol wrote on the death of his father, and nowhere regards them as evidence of his theory. ◀

⁹ Comp. above, note 1. ◀

¹⁰ On Yekuti'el comp. Geiger in ZDMG, XIII, 515; Graetz in MGWJ, VII, 453, 466; Kahana in השלח, I, 231, and the references given there. ◀

¹¹ Comp. poem שאלתם על לבבי, verse 6: מחי סודי שאו שלום ◀
לרודי ויקח נא ברכה מחניכו

¹² Comp. חמדה גנוזה, Koenigsberg, 1856, p. 29: וכבר
בא ר' נסים למדינת גראנטה כשהובא [כשהביא] בתו להנשא לר'

יהוסף הלוי הנגיד ולמד בה תלמידים ומתלמידיו היה ר' שלמה בר יהודה בן גבירול המשורר. ◀

¹³ Comp. S. Sachs *התחיה*, II, p. 36, note. ◀

¹⁴ Comp. Graetz, *Gesch.*, VI, 387, 390 (Heb. ed., IV, 431, 434). ◀

¹⁵ They are as follows: 1. *אני השר*; 2. *התלענ לאנוש*; 3. *מליצתי בדאנתי*; 4. *עטה הוד*; 5. *תהלת אל*. In each of these his age is clearly given. ◀

¹⁶ This is the first of the five. ◀

¹⁷ Comp. Neubauer, *Med. Jewish Chron.*, I, 127: *רבי שלמה בן גבירול היה בעיר סרגוסה... ועשה אוהרות של חג השבועות והוא בן שש עשרה שנה כמו שמצאתי כתוב שיר אחד שעשאו בתחלת האוהרות וזה לשונו: אני השיר [השר]... ושירי הוא עטרה למלכים ומנבעת בראשי* *הסגנים*, which would seem to indicate that even then he had already composed panegyrics on prominent persons. He may perhaps refer to the poem *תהלת אל*, already mentioned. ◀

¹⁸ Comp. poem *נפש אשר עלו שאוניה*, verses 23–24, 30:

איך אעזוב חכמה ורוח אל כרת ברית ביני וביניה

או תעזוב אותי והיא כאם לי ואני ילד זקונה... ◀

כי נשבעה עלי לבל אשקוט עד אמצאה דעת אדוניה

¹⁹ Comp. poem *עטה הוד*, verses 14–15:

וינעתי בחכמה מנעורי למען אחריחה מערנים

והיא היתה אחותי מנעורי ומודעה קראתני בבנים

²⁰ Comp. *ibid.* verse 3: *ורע כי הנך יחיד בדורך*. ◀

²¹ The correct version of the last line of this poem is found in *Med. Jewish Chron.*, I, 127.

אני השר והשיר לי לעבד... והגני בשש עשרה

שנתי ובי שכל כמו בן השמונים

²² Comp. *עטה הוד*, verses: 42, 43, 45, 46, 57, 59b–60:

אני אחקר צפוני המליצה ואפתח שערי דעת וכינים

ואקבץ מנפוציה חרחים ואלקט מפזוריה פנינים...

אני באתי לחרריהם אשר הם לכל מבין וכל חכם צפונים
 ואשיר שיר ישמח הנפשות וכל לבות יחלץ מיגונים...
 ושירנו כילודי אמנה ושיריהם כמו ילדי זונים...
זמירנו גרנדהו פנינים
 ובו ארום ואנשא על כל מתי דורי ועל כל הזמנים

²³ Comp. extract cited above, note 1, and תחכמוני, ed. Kaminka, p. 40–41. ◀

²⁴ Comp. עטה הוד, verses 27, 29, 32:

חמתי נחכה עלי בשורי פתאים חשבו כי הם מבינים...
 והם מתפארים עלי בשירים ומי יתן ויהיו מאזינים...
 הכאלה לפני יערכון צעירי הנמלים הקטנים

²⁵ Comp. Munk, *Mélanges*, p. 516, and translation on p. 264. ◀

²⁶ Comp. poem לאומרים, verses 12, 15:

ועת יחר לבבי בחרי אף שחקים ירעשו מעו רעמיו...
 ואיני כובר יענה רך וישח ונפל בעצמי

²⁷ Comp. poem ואהבתי וסברי, verses 6, 10, 12, 13, 15, 16:

הלא אורי פני תבל יכסה ויגיע עדי שנער ועילם...
 אני ארץ למודעי אמוני שלומי ואבק עפר לרגלם...
 אבל שחק אני על ראש משנאי ואמטיר אש מלהטת יבולם
 והחפץ דהשיג מעלתי כחפץ לעלות שחק בסולם...
 ועתה הנני אתיר אגודת אהביך ולא אחזיק בתבלם
 ואמחה את שמך מעל לשוני ולא אשח להזכירך לעולם

²⁸ Comp. poem בקראי, verses 19, 20, 23, 33:

נחשב כמו גר ותושב יושב בשבת יעני
 בין כל פתלחול וסכל לבי כלב תחכמוני...
 עם נמאסו לי אבותם להיות כלבים לצאני...
 אוי לחבונה ואוי לי כי גוי כמו זה שכני

²⁹ These are as follows: 1. אכן מידועי; 2. בחרמהחלי; 3. דרך כוכב אשר; 4. זאת יונה; 5. הצפור או דרור; 6. בעת לא אחזה. His elegies on Yekutiel are: 1. יקותיאל אשר; 2. ראה שמש לעת ערב. ◀

³⁰ Comp. poem **יד בן תשע עשרה**, verse 17: **אתן לאלי עז מאד קצרת** ◀

³¹ (חקון מדות הנפש: כתאב אצלחא אלאכלאק (Hebrew title: **תקון מדות הנפש**). For the various editions see Steinschneider, *Cat. Bodl.* col. 2326; *Heb. Ueb.* pp. 380–382; *Arabische Literatur*, p. 127. ◀

³² Comp. Graetz, *Gesch.* VI², 32 (Heb. translation, IV, 43). ◀

³³ Comp. תחכמוני, ed. Kaminka, p. 459:

אבות השיר שלמה עם יהודה ומשה זרחה שמשם במערב

הכי מצאו בדרותם נדיבים ומכרו את פניניהם בהון רב ◀

³⁴ Comp. poem **לו היתה נפשי מעט שואלת**, verse 3:

הן מדרוש חכמה בשרי נאכל ובשר אחרים אהבה אוכלת ◀

³⁵ Comp. poem **הסר לבבי**, verses 5, 12:

ואהוב כבוד חכמה ואל תאהב כבוד אדר כמותך....

וקנה לך רע יהי מבחר אנוש ושמור עמיתך ◀

³⁶ L. Dukes, *Salomo ben Gabirol aus Malaga*, Hano-ver, 1860, pp. 2–3; M. Steinschneider, *Cat. Bodl.*, p. 2318; *Die Arabische Literatur d. Juden*, p. 126; A. Neubauer, *M. G. W.* vol. 36, pp. 498–502. D. Kaufmann, *Studien über Salomon ibn Gabirol*, p. 79, note 2. Moses ibn Ezra in the extract cited above from *Mélanges*, p. 517, says: **ובן תשע ועשרים נרו כבה ועד השלשים לא בא**. S. Munk, *Mélanges*, pp. 155–157. A. Geiger, *Salomon Gabirol und seine Dichtungen*, p. 111. Graetz, *Gesch.*, vi, 388–389. S. Sachs, *המגיד*, 1874, p. 313. ◀

³⁷ One additional argument in favor of the later date, overlooked until now, may be brought forth here. In his poem **שרש בני ישי** l. 5, Gabirol, speaking of the length of the diaspora, says **מני זמן אלף שנים אני נעכר**. This shows that the poem was composed about 1068. ◀

³⁸ Comp. Gen. 3. 1; 28. 12; Num. 22. 28; 43. 7; Ps. 143. 10; 150. 6. Dan. 11. 31. In the first version of Ibn Ezra's

commentary on Gen., occurs also a long passage giving an allegorical interpretation of Gen. 3. 21. Comp. Berliner, **פליטת סופרים**, Mainz, 1872, p. 45, and Bacher, *Bibelexe-gese der jüd. Religionsphilosophen*, Budapest, 1892, p. 46, note 2, where all the sources are indicated. S. Sachs holds (רשב"י וקצת בני דורו), p. 36) that Ibn Ezra's remark on Ps. 105. 17 **לעבד נמכר יוסף: ויש אומרים כי פוטיפר עבד היה** has reference to Gabirol's interpretation of this verse as is evident from the 26th verse of the poem **בחר מהחלי** which reads **ואם שניו ימי משנה לפרעה בעת נמכר לעבד לסריסו**. ◀

³⁹ Comp. Bacher, *Bibelexe-gese* etc., p. 46, note 1. Comp. also Wise, *Improvement of the Moral Qualities*, Arabic text, p. 14, l. 5, 23; **חקון מדות הנפש**, ed. Lyck, pp. 11, 12. ◀

⁴⁰ Comp. **מאונים**. Offen, 1791, fol. 2a: **ורבי שלמה בן גבירול: ממדינת מאלקה ארנו מחברת שירה שקולה ולא ישקל כסף מחירה והיא ארבע מאות חרוים**. ◀

⁴¹ Comp. **מחברת הערוך לר' שלמה פרחון**, Pressburg, 1844, p. XXIII. ◀

⁴² Gabirol's independence of treatment is even noticeable in minor matters. In giving a mnemonic for the radical and servile letters, an invention which goes back to Saadya (**זכרון לראשונים**, V, p. 121), Gabirol chooses one of his own **אני שלמה כותב קט צח גוע ספרד** which is an ingenious way of giving his name and profession **אני שלמה** **הקטן מנוע ספרד כותב צחות**. ◀

⁴³ Comp. poem **אתן לאלי**, verses 26–27:

יען ראיתי החרה יתר לכל דבר ואם דרכו מאד נפצרת

שקול שקלתי ואשימהו לשר חרח למען להיות למזכרת ◀

⁴⁴ Comp. *ibid.*, verses 6–8, 12, 46, 53, 54:

ואדעה כי נשמדה מהן שפת קדש וכמעט היתה נעדרת

זרה לשונם מלשון עברית ולא לשפת יהודית היתה מכרת

חצים מדבר בארומית וחצי בלשון בני קדר אשר קדרת....

לא ידעו חזון וגם לא ידעו ספר ואיך יקראו אגרת....

ריב יש לאל בכם שארית יעקב כי השכחו שפה מאד נבחרת...
 ייטב היות אמה גבירה שולחה דבר ומלנשה תהי שומרת
 זה לה אשר לא נטרה כרמה אבל ברמ' אחרים היתה נטרת

⁴⁵ Published separately under the title **שער החשק**, Halberstadt [1862].

⁴⁶ Comp. *ibid.*, fol. 17b: ... **יהודי המלך**.
 והם אלה (א) ספר הנסיונות (ב) ס' הזקנה (ג) ס' המשלים (ד) ס'
 השלמות (ה) ס' המעללים (ו) ס' היחוד (ז) ס' הדרישה (ח) ס'
 קריאת השמירה (ט) ס' הרצון (י) ס' גלוי השקריות (יא) ס' הישר
 (יב) ס' הרפואות (יג) ס' האמונה (יד) ס' הכחירות (טו) ס'
 שמירת הזירוז (טז) ס' כחות החכמים (יז) ס' התכליות

⁴⁷ *Ibid*, ספרים אחרים רבים הביאם אפולוגיאוס בשמותם וקרא אחד
 מהם (יח) ס' המראות העליונות (יט) וס' נקרא ימליאש (כ) וס' נקרא
 מלאכה אלהית. . . (כא) עוד הביא ס' אחר קראו בחירת המדות

⁴⁸ Comp. **רשב"ג וקצת בני דורו**, pp. 46–48.

⁴⁹ In his poem **שטר עלי בעדים** the acrostic is **אני שלמה**
שמי עליה, and in his poem **הקטן ברבי יהודה גבירול מאלקי חזק**
 and **והשב** instead of **יה השב** and should precede verse 14; then the acrostic will read **שלמה**
הקטן מאלקי חזק.

⁵⁰ Comp. above, note 47, No. 21, and note 46, No. 3.
 No. 12, **ס' הרפואות**, is rather doubtful if it could be Gabirol's since he did not engage in that study; on the other hand I venture to suggest that No. 9, **ס' הרצון**, is very likely identical with the work mentioned in *Fons Vitae* under the title "Origo largitatis et causa essendi" which treats of the will. Comp. Guttman, *Die Philosophie des Salomon ibn Gabirol*, pp. 10–12, especially end of note on p. 12. Guttman remarks (p. 11) that no mention can be found of this work anywhere. Evidently he did not see Sachs' essay.

⁵¹ Comp. poem **כשרש עץ**, verse 24: **וקם לבוס כסיל חחת**. **פעמיו ותחת פעמי עשרים ספרי**. ◀

⁵² Comp. Husik, *A History of Mediaeval Jewish Philosophy*, p. 62. ◀

⁵³ *Ibid.* ◀

⁵⁴ The fact that many proverbs are common to both the *Choice of Pearls* and the *Sentences of the Philosophers* goes to prove that Gabirol and Ḥunein ibn Ishāk drew upon a common older source. ◀

⁵⁵ Comp. **מחזור אהל יעקב**, vol. 1, Jerusalem, 1908, p. 252:

שוכן עד מאז נשנב לבדו שם מלכותו מיוחד ואין שני לצדו
שכלל עולמו מאור לבוש מרו בשלשה ספרים נחמנים ◀

⁵⁶ Comp. **ההרצון** ch. V., par. 62: **הפועל במעלת הכותב ותהיה הצורה הפעולה במעלת הכתב, והיסוד המונח להם במעלת הלוח והדף**. Comp. also Schmiedl, *M.G.W.J.* ix, 101. ◀

⁵⁷ Comp. **ספר יצירה**, chap. 1: **בשלשים ושנים נתיבות: ספר יצירה, ספר חכמה חקק יה... וברא את עולמו בשלשה ספרים בסופר פליאות חכמה חקק יה... וברא את עולמו בשלשה ספרים בסופר וספור**. ◀

⁵⁸ Comp. **אמונה רמה**, p. 61. ◀

⁵⁹ Comp. **המגיד**, XVIII, 122, 140. Sachs believes that Ibn Ezra's reference to Gabirol in his commentary on Is. 43. 7 probably relates to the 7th verse of this poem. ◀

⁶⁰ Kaufmann, *Studien über Salomon ibn Gabirol*, pp. 116–123. ◀

⁶¹ Comp. poem **אהבתיך כאהבת איש**, verses 5–6. ◀

⁶² Comp. Munk, *Mélanges*, p. 515, and translation on p. 263; Steinschneider, *Cat. Bodl.*, 2314–2316; Simhoni's Heb. translation in **התקופה**, XII, pp. 151, 152. I have also made use of the Hebrew translation of my friend Dr. B. Halper who is preparing an edition of Ibn Ezra's work with a Hebrew translation. ◀

⁶³ Comp. **החכמוני**, ed. Kaminka, pp. 40–41. ◀

⁶⁴ שירי שלמה, Hanover, 1858. ◀

⁶⁵ Comp. Dukes, *Salomo ben Gabirol aus Malaga*, Hanover, 1860, pp. 13, 14; also *JQR.*, N. S., IV, p. 60, note 2. ◀

⁶⁶ שירי השירים אשר לשלמה בן גבירול. חוברת ראשונה Paris, 1868. ◀

⁶⁷ Comp. Steinschneider, *Cot. Bodl.*, 2336–7; Neubauer, *Cat.*, 1970, III. ◀

⁶⁸ Comp. Luzzatto, *לוח המיטנים*, p. 102. In *השלח*, I, 38, David Kahana stated that he prepared a complete edition of Gabirol's poems, but made no mention of any special Diwan, and nothing further is known of his compilation. ◀

⁶⁹ Harkavy, *חדשים גם ישנים*, No. 3 (published in a supplement to *המליץ*, 1893, No. 144, under the title of *ארבעה מאמרים*), p. 4. ◀

⁷⁰ *Gedenkbuch sur Erinnerung an D. Kaufmann*, Breslau, 1900, pp. 279–387. ◀

⁷¹ Neub. and Cowley, *Cat.*, No. 2835, 47. In this index the poems of Gabirol follow those of Judah ha-Levi as in MS. Oxford 1970. ◀

⁷² *MGWJ* vol. 55, pp. 76–97. ◀

⁷³ The MS. contains 36 poems, but Brody doubts Gabirol's authorship in two cases, fol. 30, a, b, and 33a. ◀

⁷⁴ For a list of these comp. Brody, *ibid.*, p. 92. ◀

⁷⁵ Comp. *JQR.*, N. S., IV, pp. 60–77. ◀

⁷⁶ As this volume was going through the press the Russian publication “*Evreiskaya Mysl*” came to my notice. It is edited by S. M. Ginzberg and was published as recently as 1922 in Petrograd. Among other learned articles it contains (pp. 13–30) an essay by S. Zinberg, entitled “*Iz neopublikovanovo Divana Solomona Gabirola*” (From an unpublished Diwan of Solomon Ibn

Gabirol). The editor publishes from the Firkowitz collection fifteen hitherto unknown poems of Gabirol. This MS. is probably identical with the one from which Harkavy published the four poems already mentioned. See above, note 69. ◀

NOTES ON TEXT

I

בקשה

- L. 2. **שחרי וגו'.** Comp. PS. 5.4. **שחרי וגו'.** Comp. the similar expression in his poem **שחרי וגו'.**
- L. 3. **ואבהל** Job 23.15.

2

בקשה

- LI. 1,2. **תניד** and **תספר** are used here in the sense of praise. Comp. Ps. 22.23 and 30.10 where **אספרה** is used as parallel to **אהלל** and **יורה** **תניד** **וכו'.** The verse is to be construed as if it read **ולך תניד וכו'.** The Aramaic use of the prep. **ל** for the acc. (**אותך** for **לך**) has many Biblical parallels. Comp. Lev. 19.18.
- L. 3. The meaning of the verse is: To Thee the soul came into existence by the mere expression of "let it be".
- L. 4. Comp. Keter Malkut, **למשוך משך היש מן האין כהמשך**, **האור היוצא מן העין** and especially note to 1.97.
- L. 5. **תורה** [Editions have **תורה**.] H. M. Lazarus (J. C. *ad loc.*) considers it the Aramaic form of **ימים**. Brody and Albrecht make no comment. **בימין** is used in the sense of oath. Comp. Ps. 144.11. Comp. also Tosefta Nedarim 1, 1: **האומר ימינה הרי זו שבועה**
- L. 6. **את** for **אתה**, comp. Deut. 5.24.
- L. 7. This verse as it reads gives no meaning. I suggest reading **תודה עלי עבדך בהודות** i. e. the soul gives praise unto Thee with thanksgiving for Thy work. For **בהודות** comp. Ezra 3.11.

- L. 8. **אמת** is here an adverb (comp. Jer. 26.15), the verse is to be rendered: For of a truth Thou hast sent it, i. e. the soul, to do Thy will.
- L. 9. **[בעודה וגו']** While it is still in the body.
- L. 11. **[עצמה]** Its substance, essence, **[ואתה וגו']** Comp. the expression **הוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו** (Gen. R. 68; **פסיקתא** Chap. 21, ed. Friedman 104b).
- L. 12. **[קומה וגו']** Comp. Ps. 139.2.
- L. 13. **[ער]** Brody and Albrecht correct it into **יש ער**; however to be taken in the sense of **בטרם**. Comp. Prov. 8. 26.
- L. 18. Comp. Jer. 4.31.
- L. 20. The antecedent of **לב וצלעותיו** is **לב**.
- L. 23. **[כיקוד]** Comp. Is. 10.16.
- L. 26. Comp. Ps. 123.2.
- L. 28. **[בנעה]** *In her prayer*, **נעה** is derived from **נעה to scream, to pray**; comp. 1 Sam. 6.12.
- L. 29. The first **תרמה** means *is silent*, the second *is like*.
- L. 32. **[לספר וגו']** Comp. Ps. 73.28. i. e. to tell of Thy works is her occupation.
- L. 35. Ibn Ezra in his poem **לך אלי השוקתי** has a similar phrase **לך שברי רפא שברי** (Ed. Kahana I, p.204 l.12).
- L. 38. **[במקום וגו']** That is, in heaven, where only God and the souls abide.
- L. 39. **[ולה]** This is another instance where the preposition **ל** is used for the acc. (See above note on l. 2.)
- L. 41. **[לענו לה]** The reading **לענולה** (J. C.) is impossible and the note of the editor entirely superfluous.
- L. 43. Comp. Ps. 118.5. Construe the verse as if it read **היה במצר לצור מבצר מצר**: In my distress be Thou a fortified rock against the enemy.

- L. 44. **יחידה**] Comp. Ps. 22.21. **שגדלתה**] For **שגדלתה** on account of the meter.
- L. 45. Comp. Ps. 55.13.
- L. 48. **חברתה**] Has reference to the body.
- L. 50. I Kings 19.10.
- L. 51. Ibn Ezra has a similar expression **כי כמו שרש יהי הפרי** in his poem **אל נהר סוד** (Ed. Egers, No.16; Kahana I, p. 125). Comp. also Brody, *Divan*, vol. I. notes p. 10. The reading of J. C. is not only far-fetched, but is also against the meter.
- L. 52. Comp. Ezek. 16.44.

3

רשות

The anthropomorphism in this poem is very pronounced. The Jewish people addresses itself to God as a lover.

- L. 2. **יצועו**] Comp. Gen. 49.4. **לארמוני**] The Messiah, the descendant of David, who is called **ארמוני**. Comp. I. Sam. 16.12.
- L. 3. **צבי**] An appellation of God. Comp. Song 2.9.
- L. 4. **חבור ונו'**] Comp. Ps. 89.13.
- L. 5. **פראים**] See Gen. 16.12. in **לעלת חן**] Comp. Prov. 5.19.
- L. 8. **עסיס ונו'**] Comp. Song 8.2. **וקנמוני**] Comp. Prov. 7.17.

4

רשות

The closing line of this poem which refers to the last words of the prayer **ובמקהלות** shows that it is intended as an introduction to **ישתבח**.

- L. 8. **הראש וגו'** Comp. I Sam. 17.58.

5

רשות

- L. 3. **לשמך** [*Because of Thy heavens*; comp. Ps. 8.4.
 L. 5. **מחשבותי** Geiger's (*ad loc.*) reading is incorrect, because this word is expected to rhyme with **שבתי** just as **שמך** with **לשמך** (l. 3) and **בקרבי** with **לבי** (l. 7).
 L. 6. **על מה** [Comp. **ארני** Is. 42.5. **רקע הארץ** Comp. **רוקע** Job. 38.6.
 L. 7. **הניג** MS. reads **הנות** which is against the meter.

6

רשות

- L. 1. **שעלי** Comp. I King 20.10.
 Ll. 7,8 The meaning of this clause is: Though He delay I know of a sooth that He will answer thee. Stern's copy of the MS. reads **כי יענה . . . כי**.
 Ll. 9,10. The meaning of this clause is: He will comfort my bitter heart with the words of Zechariah which are very sweet to me; having reference to the prophecies of Zechariah as, e. g., Zech. 1.16 *etc.* For the use of **ישיחני** in the sense of comfort, comp. the Talmudic interpretation of **דאגה בלב איש ישיחנה** (Prov. 12, 25) **חד אמר ישיחנה לאחרים** (Yoma 75a).

NOTES ON TEXT

143

7

רשות

- L. 2. [נשערה שער] Comp. Ezek. 27.35, and Ps. 50.3.
- L. 3. [שפחת אמי] Allusion to the Arabs, the descendants of Ishmael, with reference to Gen. 16.1–11.
- L. 4. [יען וגו'] Comp. Gen. 21.17. The version of Sachs is against the meter. All his efforts to explain the irregularity (*l. c.*, pp. 130–131) are made unnecessary by our version found in MS. Parma.
- L. 5. [פרא] Comp. Gen. 16.12.
- L. 6. [חזיר יער] Allusion to Rome. Comp. Lev. Rabba 13 ואת החזיר זו ארום. Comp. also Pesahim 118b.
- L. 7. [הקץ וגו'] Comp. Dan. 12.4.
- L. 8. [מבין] Comp. Neh. 8.7 מבינים את העם לתורה.

8

רשות

- L. 2. [הודי] Sachs and Ms. T-S. read והודי which is against the meter.
- L. 3. [לנודך יהי לסביבך] MS. T-S. reads לנודך יהי לסביבך וגו' [קוסך וגו'] I omit ב of בקוסך on account of the meter. MS. T-S. reads בקוסך ומשכבך.
- L. 4. [יעל] I omit the ו of ויעל and ב of בלכתך on account of the meter.
- L. 5. [ירצך] MSS. Guenzburg and T-S read ירצה
- L. 6. [למעצבך] Comp. Is. 50.11.
- L. 7. [ישלם] Meter requires reading of ישלים.

9

רשות

- L. 1. [שש וגו'] Comp. Ex. 21.2.

- L. 3. **עבר וגו'** Allusion to the rule of the Arabs with reference to Gen. 21.10, 13 and *ibid.* 17.27.
- L. 4. **יליד בית** Comp. Jer. 2.14. **מצוק וגו'** Comp. Ps. 119.143.
- L. 6. **תפצה** Comp. Job. 35.16.
- L. 7. **הנה** The reading **הנני** in **שה"ש** is against the meter.

10

רשות

- L. 1. **מעון קדשו לשמים** Comp. 2 Chr. 30.27
- L. 5. **תעצמך** Comp. Ps. 68.36.
- L. 6. **והיך** Dan. 10.17.
- L. 7. **נכחה** Comp. Is. 59.14.
- L. 10. **ומנחת וגו'** Comp. Num. 5.15.

11

רשות

According to Sachs (*ad loc.*) this was written about the time when the massacre in Cordova occurred (1066) during which R. Joseph ha-Nagid was killed.

- L. 1. **מחסי** Comp. Ps. 73. 28; 91.2. **מחרי** An appellation for God, comp. Gen. 31.42 **יחזק** **אלהי אברהם ופחד יחזק** The meter according to the text of the editions is incorrect in reading here **בפחד** and in l. 2 **ושקד** and in l. 6 **ומכל**. These corrections were suggested by my friend Dr. B. Halper.
- L. 2. **מצור** Preferable to the reading of MS. **מצר**, but perhaps read **ביום מצור**; comp. Ezek. 5.2.

NOTES ON TEXT

145

- L. 4. **יחידתי** Ps. 22.21.
- L. 5. **חלקי** Comp. Ps. 142.6.
- L. 7. **ברב אהבה וגו'** Comp. Prov 5.19.
- L. 8. **עבודתי** is used in the Mishnic sense of prayer;
i. e. my prayer is the occasion for thanksgiving.

12

רשות לנשמת

- L. 1. **סעפי** Comp. I Kings 18.21.
- L. 4. **כמהים** Comp. Ps. 63.2
- L. 5. **משושי וגו'** The meaning is: I find in my Maker my joy and my portion.
- L. 6. **אזכרה וגו'** Comp. Ps. 77.4; **ואהים** is used instead of **המה** and **הום** on account of the rhyme, **ואהמיה** being considered identical (Suggested by Dr. Halper).

13

רשות לנשמת

- L. 1. Comp. the expression **שחרי וגם ערבי** in his poem **שחר אבקשך**. Comp. also Is. 26.9.
- L. 2. **ופרשתי וגו'** Comp. Job 11.13.
- L. 8. **חשקך** That is, the desire that I cherish for Thee.
- L. 9. **אהודה** Comp. Ps. 28.7.

14

רשות לנשמת

- L. 1. **רצי אומר מטופל** Comp. Ta'anit 16a:... **ושפל ברך**.
- L. 7. **הדרך וגו'** Comp. I Kings 8.27.
- L. 10. Construe as if it read **ולך תגדיל הנשמה להורות**.

15

רשות לחתן

According to Sachs (*ad loc.*) this was composed in honor of the marriage of Joseph ha-Nagid to the daughter of R. Nissim.

- L. 1. **אדם**] Song of Songs 5.10.
 L. 2. **כבן פרת וגו'**] Comp. Gen. 49.22.
 L. 6. **מאן**] Comp. 2 Kings 5.25; (ketib) ; as regards the meter, comp. Sachs, *ad loc.*

16

רשות לחתן

- L. 2. **מאורך**] Editions read **מהורך**. My reading is based on MS. Poc. 74, I, as communicated by Neubauer (*המניד* XII, 357). **נעדר**] Refers to **מאורך**, *i. e.* The light of the sun emanates from Thy light, yet Thy light is not diminished.
 LI. 3, 4. Comp. Baba Batra 25a **שכינה במערב**; Sanhedrin 91b: **מפני מה שוקעת במערב א"ל כדי לתן שלום לקונה**; also **והשכינה לעולם במערב ונכנס ומשתחווה** *פרד"א* VI: **לפני הקב"ה** Comp. also **מלכות** II. 180–182, 277.
 L. 6. **יהדר**] So in MS. Poc.; editions read **יחדר**.
 LI. 5,6. I follow the interpretation of Brody in preference to that of Sachs, viz.: since he (the sun) is serving Thee, he is himself ruler (comp. Gen. 1.16), and thus should a servant that fears his master be held in esteem. Comp. Shebu'ot 47b **עבר מלך כמלך**. Gordon (*המניד* XIV, 253) suggests that **שר** refers to God and that **יהי נהדר**... is to be taken parenthetically. This use of **שר** is untenable.

17

גאלה לשבת שלישית אחר פסח

With the exception of one word, all editions of the German rite have one version of this piyyut, whereas the rituals of Avignon and Yemen not only vary from the German rite but vary among themselves in very many instances. The structure of the poem also shows that not one of the versions has preserved its original form. Thus, while it is evident that each stanza consists of four rhyming lines followed by a fifth verse ending in **יון** – some rites have several verses inserted which do not harmonize with this plan, and in certain stanzas the number of rhyming lines is five instead of four, while in other rites the number of rhyming lines is in some stanzas three instead of four. The version given here is reconstructed on the basis of all these rites with the view of making the structure of the stanzas follow a definite plan. The fifth stanza in the Avignon ritual is undoubtedly a later addition, and is, besides, defective, as it has only three rhyming lines.

- L. 2. **תשובה**] Comp. Ps. 60.3.
- L. 3. **לבושי חשבץ**] Comp. Ex. 28.4; the allusion is to the priests.
- L. 4. **הרעה**] Comp. 1 Chr. 2.55; the allusion is to the Sanhedrin; comp. Sotah 11a and Sanhedrin 104a.
- L. 7. **יון**] Ps. 72.17. Metaphoric allusion to the Messiah; comp. Sanhedrin 98b.
- L. 8. Comp. **עחרי בת פוצי** Zeph. 3.10.
- L. 9. **כטאנס**] Targum of **צען** is **טאנס**; comp. Is. 30. 4.

- L. 10. Comp. Is. 59.17.
- L. 13. Construe this verse as if it read **אני עד אן** יריבני לעיני עד **אן** תוחיל, i.e. he asks me to my face how long wilt thou wait.
- L. 14. **כי לא ונוי** Lam. 3.31.
- L. 15. Is. 25.4.
- L. 20. *Ibid.* 25.5.

18

גאלה לשבת רביעה אחר פסח

- L. 5. Comp. Mal. 3.1.
- L. 6. Comp. Ps. 2.6.
- L. 9. Zech. 9.9.
- L. 10. All editions vocalize. **לא** The verse is to be rendered: O God, how long shall I wait in vain? Comp. Job. 24.25.
- L. 11. **נלות החל** Ob. 20.
- L. 12. Comp. Is. 53.7.
- L. 18. Comp. Dan. 12.9.
- L. 19. **ארמון זרים** Is. 25.2.
- L. 21. **ונעתר להם ורפאם** Comp. the expression **מרפא ומעתור** Is. 19.22.
- L. 22. **אין כפתור** Comp. 1 Sam. 2.9. **אין כפתור** Comp. Jer. 47.4.
- L. 24. **המוני** The editions vocalize **המוני** **באחת** Arnheim (*ad loc.*) suggest that **באחת** is an ellipsis for **באחת** **הפחתים** and **פחתים** is a figure of speech for bondage or servitude. Beer takes **באחת** to stand for **באחת האומות**, but the following **נוף** and **בכל** argue against the use of **אחת** here. I therefore suggest reading **בשחת נטבע** with reference to Ps. 9.16.
- L. 25. **נדרש** Post-Biblical for **נדרש**

- L. 26. **היה אני**] This phrase is the antithesis to **המוני** in l. 24. Israel of the Diaspora says: My multitude in former times, though sunk in the pit, was soon released from (the bondage of) Egypt and Babylonia, whereas I (of the Diaspora) am still surrounded by the four ruling powers who prey upon me like the speckled bird of prey. **כעיט נצבע** Comp. Jer. 12.9.
- L. 27. **מלכיות ארבע** Comp. Dan. 7. 17.
- L. 30. Comp. Song 6.1.

19

יוצר לשבת חמישית אחר פסח

- L. 1. **שומה**] Comp. Song 1.6. **מוסה**] Comp. Abot 6.2 **נוף נקרא** **שטופה**] Comp. Ps. 69.3.
- L. 2. **מה לך וגו'**] The poet addressess himself to God saying: What good is it to Thee to have a people that is bent-down, etc.? According to this interpretation, **חשב** and **תצפץ** are 3d pers. sing., whereas if the poet addressed himself to the people it should have read **חשבי**, **תצפצי**. It would also be hard to explain the verse **לה צור צנה** which is addressed to God.
- L. 3 **עטופה**] Comp. Lam. 2.19.
- L. 4 **חנור**] This is 2d pers. sing., the subject is God.
- L. 5 **תצפץ כעגור**] Comp. Is. 38.14.
- L. 6 **צנה**] Comp. Ps. 91.4.
- L. 7 Comp. Ps. 118.22.
- L. 9 **רענן ושאנן**] This refers to the **משנאי** of the preceding verse.
- L. 12 **נכפה**] Comp. Pr. 21.14. **ונספה**] *Ibid.* 13.23.
- L. 13. Comp 1 Sam. 6.13.
- L. 14. **תעטוף**] Comp. Ps.61.3.

- L. 18. The context, as well as the construction of the poem, shows that a phrase is missing here. Every stanza consists of 3 long verses with one rhyme, 4 short verses with another rhyme, and one final verse whose rhyme runs through the poem. Supply perhaps **יהיה למס**
- L. 19. That is, the Jewish people of whom it was said **מנה עפר יעקב מי** (Num. 23.10)
- L. 24. Comp. Esther 9.22 **אשר נחו בהם היהודים מאיביהם**
- L. 26. **חלו**] Comp. Jer. 5.3. **וכלו וגו'**] Comp. Ps. 69.4.
- L. 27. **כרחל**] Comp. Is. 53.7.
- L. 28. Comp. Berakot 5a: **יסורין ממרקין עונותיו של אדם**
- L. 32. **קשורה**] More correctly **קשור**, *i. e.* I am bound; or perhaps construe the verse as if it read is **כצפור קשורה בכף תינוק הנני ביד צר**
- L. 34. **צינוק**] Jer. 29.26.
- L. 36. Comp. Mal. 3.1.
- L. 37. Ps. 30.6.

20

נאלה

- L. 1. **שביה בת ציון**] Is. 52.2. **בכור עני**] Comp. Is. 48.10.
- L. 4. Ex. 22.26.
- L. 5. **ידי וגו'**] Comp. Deut. 28.32.
- L. 8. Num. 10.36.
- L. 9. **למי איפוא מכרתיך**] Comp. Is. 50.1. **איש ריבך**] Comp. Job 31.35.
- L. 10. **אריב וגו'**] Comp. Is. 49.25.
- L. 11. Comp. Zech. 2.9.
- L. 12. I Sam. 1.8.
- L. 13. Comp. Job 19.7.
- L. 14. **המונה**] Comp. Is. 49.26.
- L. 15. **ער ועונה**] Mal. 2.12.
- L. 16. Deut. 28.68.

NOTES ON TEXT

151

- L. 17. Comp. Is. 51.12.
- L. 18. Mal. 3.1.
- L. 19. **מורה ישראל** Jer. 31.10.
- L. 20. Ex. 8.19.
- L. 21. **לקבץ שלישי** Comp. Is. 56.8; Ex. 15.4.
- L. 23 **משמיע שלום** Is. 52.7.
- L. 24. 1 Sam. 20.27.
- L. 25. Gen. 22.16.
- L. 26. Comp. Ps. 68.30.
- L. 27. Is. 55.4.
- L. 28 1 Sam. 16.18.

21

בקשה לשבת נצבים

- L. 1. Is. 26.12.
- L. 3. **חנעלנו** Comp. Lev. 26.11.
- L. 4. Ps. 90.1.
- L. 5. Is. 49.21.
- L. 8. *Ibid.* 33.21.
- L. 9. She dwells in exile under trial.
- L. 10. **כדמה** Comp. Ezek. 27.32. See Halper's Anthology, vol. I, p. 225.
- L. 12. Jud. 1.1. **יעלה** is here Hif'il, *i. e.* who will bring us up from the depth, as if it read **מי יעלה אותנו**
- L. 13. **מחל** Comp. Lam. 2.8. **ועופל** Micah 4.8.
- L. 15. Comp. Eccl. 10.6.
- L. 16. Is. 1.9.
- L. 19. Lam. 4.18.
- L. 20. *Ibid.* 4.19.
- L. 21. Construe as if it read **כצפור הכלואה בחור רשת**
- L. 23. Comp. Prov. 14.22.
- L. 24. Jonah 1.6.
- L. 28. Hos. 10.3.

- L. 29. **להחביר**] Comp. Job 16.4.
- L. 32. Ps. 12.S.
- L. 33. **חסין יה**] Ps. 89.9.
- L. 36. Ps. 115.1.
- L. 37. **טאט**] Comp. Is. 14, 23. Elijah Levita, in his notes on Kimḥi's **ספר השרשים** s. v. **טאטא**, cites this clause in the name of Gabirol; so also does Joseph b. Ḥayyim in his **בעל הכנפים** (Ms.). See Dukes, **שירי שלמה**, p. 94. **מלכי נביות**] The rule of the Arabs, with reference to Gen. 25. 13 **בכור ישמעאל נביות**.
- L. 39. Comp. Jer. 50.17.
- L. 40. Ps. 83.13.
- Ll. 43, 44. 2 Sam. 21.5.
- L. 48. Ps. 124.2.
- L. 50. Comp. Is. 24.22.
- L. 52 Lam. 5.5.
- L. 56. Ps. 78.3.
- L. 57. **נאור**] *Ibid* 76.5.
- L. 60 *Ibid*. 44.27.
- L. 62. Comp. *Ibid* 104.34.
- L. 64. *Ibid*. 80.3.
- L. 66 Comp. Is. 25.8.
- L. 67. Mal. 3.20.
- L. 68. Is. 9.5.
- L. 71. Comp. *Ibid*. 52.7.
- L. 72. Hos. 6.3.
- L. 73. **להצהיל פנים משמן**] *Brighten*. Comp. Ps. 104.15. Pi'el is used in the sense of Hifil on account of the acrostic (Suggested by Dr. Halper).
- L. 74. Comp. Is. 33.17.
- L. 76. *Ibid*. 26.1.
- L. 79. Comp. the expression **עונו הנדלח** in Gabirol's poem **מה אדם** yerse 24.

NOTES ON TEXT

153

- L. 80. Ps. 118.27.
 L. 83. Comp. **ארפא משובתם** Hos. 14.5.
 L. 84 Ps. 103.10.
 L. 86. Comp. Ps. 6.7.
 L. 88. Comp. Is. 26.12.
 L. 92. Ps. 85.8.

22

מקדמה למשפטים לליל א' דראש השנה

Introduction to the biblical verses, each of which contains the noun **משפט**.

- L. 1. Job 33.7.
 L. 3. Job 14.3.
 L. 4. **ינוחל**] Comp. Ezek. 19.5. **סרעף**] Comp. *Ibid.* 31.5.
 L. 6. Mal. 3.5.
 L. 9. Ps. 149.9.
 L. 10. An allusion to the 13 attributes of God.
 L. 12. Ps. 143.2.
 L. 14. **מאבק דק**] Metaphoric expression for man.
 L. 15. Micah 3. 9.
 L. 16. **מה אנוש**] Edition reads **מאנוש חמס**. Ps. 58.9.
 L. 18. Comp. Am. 5.15. Edition reads **והשינ**.
 L. 19. **כלפי**] Comp. the expression **תורה שאמרה** (Pesahim 8b) and for this reason read perhaps **אמרת כלפי הכי**
 L. 21. Ps. 37.28.

23

רשות לנשמת יום א' דראש השנה

This poem is a prayer for the Ḥazzan, in the third person. **שואף** is therefore an epithet of the Ḥazzan, and the expression **חסדך פרוש עלי** refers to him. The poet prays that God may spread His mercy upon the Ḥazzan who longs for God as the servant longs for the hand of his master.

- L. 1. Comp. Job 7.2.
- L. 2. Comp. the expression in the liturgy: **מחוק ברחמיך הרבים כל שטרי**
- L. 3. Mal. 3.7.
- L. 5. Analogous to the expression **פתח להם הקב"ה פתח של חשובה** (Gen. R., sec. 38).
- L. 6. This reading, which is according to a MS. cited in Cremieu's **הואיל משה באר** *ad loc.*, and another MS. in the J. Th. S. A., does away with all the difficulties of the reading of the editions: **ניבו טרם להתפלל לך יערוך**
- Ll. 7, 8. The editions read **לי**, **בי**, **רואי**, **לי** in this stanza; but since the entire poem is couched in the third person, it seems justifiable to assume that the **י** was changed to a **'** by mistake.
- L. 7. **[שיבה וגו']** Comp. Hos. 7, 9.
- L. 8. **[ישחה]** Comp. Ps. 6.7. **[במו]** Editions read **במי** which confuses the meaning.
- L. 9. **[מחלך]** Most editions read **מחלך**; **ברצלונה** reads **מיחלך**; **מאה"י** reads **מיחלך**, all of which are against the meter. Moreover, since this term refers to the Ḥazzan, it is more appropriate to speak of him as one who prays (comp. the expression **פניך יחלו** Ps. 45.13) than as one who hopes.

24

רשות ליום ב' של ר"ה

- L. 1. **[שנים]** That is, the tongue and the heart.
- L. 5. **[משרתים]** Metaphoric term for the angels.
- L. 7. Comp. Lev. 5.7.
- L. 8. Sachs justly remarks that the use of **שמן ורזה** after **נאמר בשור** and **שור** is based on Menahot 110a: **הגם אשה ריח ניחוח ובעוף הדק אשה ריח ניחוח . . . לומר לך אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין את לבו לשמים**

NOTES ON TEXT

155

- L. 10. Comp. Num. 19.21. The expression **מֹזֶה** for a priest is found in Berakot 28a: **מֹזֶה בֶּן מֹזֶה**

25

נִשְׁמַת לַיּוֹם ב' דְּרָאֵשׁ הַשָּׁנָה

- L. 2. Comp. 2 Sam. 20, 5.
 L. 3. Hab. 1.12. Editions read incorrectly **צֹר**.
 L. 4. **תִּלְבַּבֵּךְ** Comp. Song 4.9.
 L. 6. Ps. 119.91.
 L. 7. **מִשְׁבָּעִים** Supply **אוֹמוֹת** Comp. Lev. 20.26.
 L. 9. Ps. 9.5.
 L. 12. *Ibid* 51.6.
 L. 13 **חֲנִיטִי** Comp. Song 2.13. Comp. also Rosh ha-Shanah 15b **אֵילָן שְׁחֲנָטוּ פִּירוֹתָיו**. It is a term borrowed from agriculture analogous to the expression **פֶּרֶחַי כֹּהֵנָה** and is used metaphorically for **זֶרַע** or **בָּנִים**. Comp. **חֲנִיטִי יִשְׁכַּר יִקְחוּ טוֹב שְׂכָר** in *Poetic Fragments from the Genizah* (JQR. N. S. vol. I, p. 111).
 L. 15. Ps. 89.15.

26

לְשַׁחֲרִית יוֹם א' דְּרָאֵשׁ הַשָּׁנָה

- L. 1. Ps. 145.1.
 L. 3. Comp. Jer. 10.12.
 L. 5. Gen. 36.31.
 L. 6. Job 26.7.
 L. 7. Comp. Ps. 111.1.
 L. 8. **תַּעֲיִד** Comp. Job 29.11.
 L. 9. Ps. 24.10.
 LI. 11, 12. *Ibid* 89.8.
 L. 13. Esth. 1.10.
 L. 16. Ob. 21.
 L. 17. Zech. 14.9.
 L. 19. **מַמְדִּי** Job. 38.5. **הַדּוּמִים** Comp. Is. 66.1.
 L. 21. 1 Kings 7.46.

156

SOLOMON IBN GABIRON

- L. 22 Comp. Jer. 5.22.
- L. 24 Comp. Hab. 3.3.
- L. 25. Esth. 1.2.
- L. 26. **דוק** Comp. Is. 40.22.
- L. 28. Ps. 19.6.
- L. 29. Gen. 49.20.
- L. 34. 2 Sam. 14.22.

27

לשחרית יום ב' דראש השנה

- L. 1. Ps. 81.4.
- L. 4. Job 9.10.
- L. 8. Job 38.38.
- L. 9. **ממדי** Job 38.5.
- L. 11. Targum of **אורך כשחר** **אורך** in (Is. 58.8) is **יתגלי** **בן יתגלי** **כשפרמא נהורך**
- L. 13. Ps. 97.10.
- L. 14 Comp. Ps. 16.6.
- L. 15. Comp. Is. 59.17.
- L. 17 Ps. 22. 31.
- L. 19. Comp. Is. 44.22.
- L. 20. Comp. *Ibid.* 6.7.
- L. 21. **ליהלום** Ex. 28.18.
- L. 23 2 Kings 5.12.
- L. 24. **זוריוו** Comp. Ps. 44.12 **ובנוים זריתנו**
- L. 26. Ps. 69.32.

28

מקדמה למלכיות

- L. 1. Comp. Job 6.2S.
- L. 2. **ערץ** Post-biblical for heaven.
- L. 3. Ps. 97.1.

NOTES ON TEXT

157

- L. 6. 1 Chron. 17.21.
 L. 9. Ps. 99.1.
 L. 10. **אנוח**] Post-biblical form from **אנוח**.
 L. 12. Is., 11.12.

29

מקדמה לזכרונות

- L. 1. Comp. Prov. 11.27. **על**] Comp. Hos. 11.7.
 L. 4. Ex. 28.12.
 L. 10. Gen. 1.3.
 L. 13. Amos 4.12.
 L. 14. Is. 1.16.
 L. 16. Ex. 12.14.

30

מקדמה לשופרות

- L. 1. **מעון**] Plural of **מעון** (comp. Ps. 91.9) with suffix, on account of the rhyme.
 L. 4 Ps. 98.6.
 L. 5. **נאור**] Metaphoric term for God with reference to Ps. 76.5. **ירהו**] Comp. Is. 44.8.
 L. 8. Is. 27.13.
 L. 9. **יחד**] Comp. Ex. 18.9.
 L. 10. Jer. 11.16.
 Ll. 11, 12. Ex. 20.18.
 L. 14 Amos 5.15.
 L. 16. Ex. 19.16.
 LI. 19, 20. Is. 18.3.
 L. 24. Josh. 6.5.
 L. 28. Ps. 150.2–3.
 L. 31. Comp. Zech. 9.15.
 L. 32. Read **ובקול** as in 2 Sam. 6.15.

31

מעמד לערבית ליל יום כפור

[מעמד] This is the heading given in the Oxford MS.

- L. 1. **והפליא**] Comp. Ps. 17.7.
- L. 2. **משמץ**] Comp. Ex. 32.25.
- L. 4. Ps. 36.7.
- L. 6. **יצר לב**] Gen. 8.21.
- L. 7. **בעון חולל**] Comp. Ps. 51.7.
- L. 8 Comp. Ps. 104.33.
- L. 9. The word **יצרק** is to be supplied after **ואיך**, *i. e.*:
how can he be justified who is ultimately lost and
who returns to his original elements.
- L. 10. Comp. Hos. 13.3.
- L. 16. Comp. the phrase **משול כחרס הנשבר... וכציץ נובל**
וכרוח נושבת כצל עובר in the liturgy of the New
Year. Editions reads **וכרוח** and MS: **וכרוחי ברח**
- L. 17. **יאצל**] Comp. Num. 11.25.
- L. 18. **פקדה**] Comp. Is. 10.3.
- L. 20. Comp. Abot 2.20.

32

רשות לקדיש

In some rituals it is assigned to the last days of Passover, in others to the Day of Atonement, and in still others it is used as a nuptial song.

- L. 2. The use of **קטרת** is against the meter, but the poet
uses here a Biblical quotation (Ps. 141.2) with
slight change in the arrangement of the words.
Dr. Halper suggests vocalizing **קטרת**
- L. 3. Comp. Ps. 91.14.
- L. 4. **לסחיר**] Comp. Is. 29.15.

- L. 5. Comp. the expression (Ex. 13.14) **וְהָיָה כִּי יִשְׁאַלְךָ בִּנְךָ מָחָר**, *i.e.*, I bear in mind continually that I am to return to Thee at some indefinite future time.
- L. 6. The phrase **רָאִיתִי תַּחֲלָתִי** is tautological. I therefore suggest reading **כִּי מִמָּךְ הֵן רָאִיתִי כַּתְּכָלָתִי**; *i. e.*, both life and death are in the hands of God.
- Ll. 7, 8. This entire verse is quoted by Ibn Ezra in his commentary on Ps. 16.2
- Ll. 9, 10. Sachs (*ad loc.*) discusses a number of possible interpretations of this verse, none of which seems satisfactory to me. Taking the phrase **הַיּוֹת עֵפֶר** as a syncopated form for **הַיּוֹת עַל עֵפֶר** and **עַד לֹא** to have the meaning of **בְּטָרֵם**, the verse becomes clear in its meaning by making some slight transposition of the words and correcting it as follows: **שָׁחָה לְךָ נַפְשִׁי עַד לֹא הָיּוֹת עֵפֶר מֵעַתָּה בְּמוֹ שֶׁחָק הָיְתָה גִּדְלָתִי**; *i. e.*: My soul has bowed down before Thee before it came down on earth, while she was yet in heaven.

33

תּוֹכַחַה לְיוֹם הַכְּפוּרִים

- L. 1. Comp. Ps. 144.3. **בְּשָׂר וָדָם** Comp. Pirke de-R. Eliezer, chap. 12 **עַל שֵׁם בָּשָׂר וָדָם נִקְרָא שְׁמוֹ אָדָם**
- L. 2. Ps. 144.4.
- L. 3. Prov. 6.15.
- L. 5. Ps. 55.12.
- L. 6 Comp. Job 14.2. **וְחַם וָגו'** Ex. 16.21.
- L. 7 **כַּמָּס** Post-biblical Niph'al from **הִנְכַּמַּס**; Comp. Deut. 32.34.
- L. 9. **וְנִגְמַל** Comp. Ps. 119.17. **כִּי וָגו'** Micah 2.1.
- L. 11. **יִתְהוֹלֵל** Comp. 1 Sam. 21.14.
- L. 12. **הַטְּהוֹר מִטָּמֵא** Comp. Job 14.4.

- L. 12. **יִקָּר וְגו'** Jer. 15.19. Abudraham, in his commentary (**תשלוֹם אבֹדְרָהָם**, p. 91), interprets this as follows: Dost Thou, O Lord, expect clean things to come out of the unclean and the precious to come out of the vile? He also cites another reading **הטהור קטמא** **והיקר מזולל**, *i. e.*: man makes the clean thing unclean, and the precious he makes vile.
- L. 13. **מַעוֹלָל** [Comp. Is. 3.12, according to which the phrase may be rendered “the sin of childish temptation.” I would suggest reading **מַתְעוֹלָל** (comp. Ex. 10.2) and render the phrases as follows: the sin of the evil spirit who makes a plaything of man.
- L. 14. Comp. Ps. 90.6.
- L. 15. Ob. 13.
- L. 16. **יֵהִיר** [Hab. 2.5. **וְלֹא נָחַם**] Comp. Jer. 8.6.
- L. 17. **וְלֹחֵם וְגו'** [Comp. Prov. 4.17.
- L. 18. **נִנְרֵשׁ**] Comp. Is. 57.20. **וְכַתְנוֹר וְגו'** [Comp. Hos. 7.7.
- L. 19. Comp. Ps. 51.7 **בַּחֲטָא יַחֲמִנִי אִמִּי**
- L. 22. Job 15.16.
- L. 23. **וּפִיו וְגו'** [Comp. Ps. 50.19.
- L. 24. **הַנְדִּלַּח**] Comp. Ezek. 32.2.
- L. 25. Comp. Is. 51.6.
- L. 27. Job 4.19.
- L. 28. **נִקְסַס**] Post-biblical Niph'al from **קָסַס**; comp., however, Ezek. 17.9.
- L. 29. **אִמַּת בַּצְעוֹ**] Comp. Jer. 51.13. **מִרְסַס**] Comp. Mishnah Shabbat 8, 5; comp. also Amos 6.11.
- L. 30. **סַס**] Is. 51.8.
- L. 31. **הַנִּכְסַס**] Post-biblical Niph'al from **כָּסַס**; comp. Ex. 12.4.
- L. 32. Comp. Ps. 58.9. **נִמְמַס**] Post-biblical Niph'al from **מָסַס**; comp. Ps. 97.5.

- L. 33. [תְּרָקִים] Talmudic expression, [בְּעֵדָם] Read perhaps עֵדָם
- L. 35. Comp. Ps. 62.10. and Job 28.16.
- L. 36. Comp. Jer. 5.27.
- L. 37. Comp. the expression מַעְלוֹ אֲשֶׁר בִּי מַעַל (Ezek. 17.20).
 The reading of the editions אִם תִּמְקֹד עָלָיו וְעַל לִבְךָ יַעֲלֶה is not in harmony with the construction of the other stanzas, and gives no meaning. יַמְעֶלָה for יַמְעַל may be permitted on account of the rhyme.
- L. 38. Comp. Ps. 102.4, and Job 13.28.

34

תּוֹכַחָה

- L. 4. Comp. 1 Sam. 2.1.
- L. 7. [נִוְרָה] Comp. Ps. 22.24.
- L. 8. *Raise thy hand to Him in prayer.* The infinitive is used instead of the imperative on account of the rhyme.
- L. 11. Hab. 3.4.
- L. 13. Comp. Is. 44.8.
- L. 20. Comp. Ps. 102.4.
- L. 28. *Ibid* 37.20.
- L. 33. Comp. *ibid.* 107.11.
- L. 38. Comp. Jer. 22.14.
- L. 43. Comp. Ps. 94.4.
- L. 47. Comp. Is. 41.4.
- L. 48. Comp. Ps. 95.4.
- L. 49. Ps. 138.6.
- L. 50. Comp. Job 40.11.
- L. 52. 1 Sam. 2.8.
- L. 57. Comp. Ps. 141.10.
- L. 58. Is. 33.7.
- L. 59. Comp. Deut. 32.14.

- L. 60. Comp. Ps. 75.9.
- L. 64. Is. 1.7.
- L. 65. Comp. Ps. 5.7.
- L. 68. Comp. Is. 30.14.
- L. 70. [וִידְמִים] Post-biblical Hif'il from דָּמָה
- L. 72. Comp. Is. 29.4.
- Ll. 75, 76. Comp. Lam. 5.2.
- L. 77. Comp. Job 33.6; Jer. 46.20.
- L. 78. [וִלְחָרֵץ] Post-biblical noun; comp. Is. 10.23.
- L. 83. Comp. Ps. 37.1, 7, 8.

35

תּוֹכַחָה

- L. 1. [שׁוֹנָה] Comp. Prov. 5.19.
- L. 4. [אִם] *Although*; comp. אִם יִהְיוּ חַטָּאִים כְּשָׁנִים Is.1.18.
- L. 6. Comp. Gen. 25.2.
- L. 7. [קִצִּיר שָׂדֶה] Joel 1.11.
- L. 8. [אֵילִים וְגוֹ'] Deut. 32.14.

36

תּוֹכַחָה לַיּוֹם הַכְּפוּרִים

- L. 1. Job. 4.19; and comp. Is. 37.23.
- L. 2. Eccl. 3.19.
- L. 4. Comp. Job 13.12 and Prov. 18.12.
- L. 6. [חֶלֶף] In the Bible only in construct state; comp. Num. 18.21. [לֹא חֵי וְגוֹ'] Comp. Eccl. 6.6.
- L. 7. [בַּחֲמַת קָרִי] Comp. Lev. 26.28.
- L. 8. [וְלֹא וְגוֹ'] Comp. Prov. 11.4.
- L. 10. Comp. Abot 3.1.
- L. 12. Comp. Jonah 4.10.
- L. 13. [וְעַמֵּל וְגוֹ'] Comp. Job. 4.8.
- L. 14. Comp. Jer. 5.5.

NOTES ON TEXT

163

- L. 15. **נופל**] Comp. Job 12.3. **ותפשע וגו'** Comp. Prov. 28. 21.
- L. 16. **תחמהמה**] The subject of the verb is **פת לחם**; or it is 2nd per. sing, *i. e.*: if thou delay in providing food, *etc.*
- L. 19. Comp. Ps. 49.18.
- L. 23. Is. 55.7.
- L. 24. **יעתר**] Comp. Gen. 25.21. **יסתר**] The subject of this verb is **רשע** of the previous verse.
- L. 25. **התקוששו**] Zeph. 2.1. **והתאוששו**] Is. 46.8.
- L. 26. Lam. 3.41.
- L. 28. Comp. Hos. 12.2 and Is. 53.6.
- L. 29. **ועונותינו וגו'**] Comp. Ezek. 9.6.
- L. 31. **רלה**] Comp. Ps. 30.2.
- L. 33. **הפק**] Comp. Is. 58.10.
- L. 34. **ועליך עינינו**] 2 Chron. 20.12.

37

רשות לקדיש ליום ראשון של סכות

- L. 3. **אעטוף**] Comp. Ps. 62.3. **בלב נכון**] Comp. *ibid* 57.8.
- L. 4. Comp. Gen. 49.3 **שאת יתר**, *i. e.*, thy kindness is of great excellency.
- L. 6. The world is a dream the interpretation of which is known only to God.

38

פזמון לשמחת תורה

- L. 1. Comp. 1 Kings 8.27.
- L. 4. Ps. 102.27.
- L. 5. Ps. 104.1.

- L. 6. **יעריצון**] Comp. Is. 29.23. **מפסרי**] Nah. 3.17.
- L. 8. The repetition of the question is for greater emphasis, *i. e.*, who indeed can see Thee?
- L. 9. Ps. 96.4.
- L. 10. **נימלל**] Comp. Gen. 21.7. **מבלי דומס**] Comp. Is. 47.5.
- L. 12. Comp. Neh. 9.5.
- L. 13. Ps. 139.14.
- L. 15. **וקובה**] Num. 25.8.
- L. 16. Comp. Job 31.23. **גלגל** and **מסבה** stand for the universe; comp. Judah ha-Levi's poem **יחו לשון חיות** **לך מענל ברום גלגל והוא לא ישאך** verse 3: **וּשְׁם קְבֵה בַּמַּסְבָּה וְחַלְה בְּתוֹכָהּ אֲדָמָה** (ed. Brody III pp. 75.76).
- L. 17. Gen. 26.16.
- L. 18. **חסין**] Ps. 89.9. **בארבע חיות**] Has reference to Ezek. 1.5.
- L. 19. **זוריים**] Comp. *ibid.* 36.19.
- L. 20. **לחועים כשיות**] Comp. Ps. 119.176.
- L. 21. Gen. 41.19.

39

רשות לפסח

The first two verses of this poem are the words of God to His people; the rest of the poem is the reply of the people to God.

- L. 1. **יפה-פיה**] Metaphorical name for the people of Israel with reference to Song 4.1.
- L. 3. **לביא**] Allusion to Nebuchadnezzar; comp. Megillah 11a: **ארי נהם זה נבוכדנצר הרשע** [קם] in the sense of rising up against; comp. **כי זרים קמו עלי** (Ps. 54.5.) **נמר**] Allusion to the Greeks with reference to Dan. 7.6.
- L. 5. **פרא**] Allusion to the rule of the Arabs, with reference to Gen. 16.12.

- L. 7. **האֵל**] Fürst suggests reading **הואֵל** (*Litbl. d. Or.*, IV, 382).
 L. 8. As this is a Biblical quotation (Gen. 16.9), the meter is disregarded.

40

רשות

- L. 4. Is. 48.13.
 L. 7. **הוא**] The antecedent of this pronoun is the preceding passage. The meaning is: this will happen when the light of the moon, *etc.*
 Ll 7, 8. Comp. Is. 30.26.

41

רשות לנשמת

- L. 1. **שחי**] Comp. Is. 51.23. **יחידה**] For the use of **יחידה** in the sense of **נפש** comp. Ps. 22.21. **יחידה החכמה** stands for **הנפש המדברת**. Comp. Sachs, *ad loc.*, MGWJ, vol. 42, p. 485.
 L. 3. **עולם** is used here in the sense of the future world. Comp. Eccl. 12.5; comp. also 'Abodah Zarah 10b: **יש קונה עולמו בשעה אחת**.
 L. 4. Johanan b. Joseph Treves (author of **קמחא אבישונא**) takes the second **ולמה** as merely an emphatic repetition. Wittkover (**המגיד**, *ad loc.*) reads **ולקמה** **ולקמה**, **מטולה את בעולמך**, which is against the meter. Sachs (*ad loc.*) takes it as parallel to **הבל** but considers it as a philosophic term, *i. e.* why do you pursue things finite (**שיש להם קצוות**). Gordon (**מחזור רומא**, XIV, 353) and so the marginal note in **מחזור רומא** (Venice, 1587, II, fol. 86b) take it for the Aramaic equivalent of **חווה**, **שוא** (Comp. Targum of 1 Sam. 12.21; Is. 5. 18). Ehrlich finds it in the Bible (Ps. 2.1). Comp. also Gen. R. 2: **זה אדם הראשון שהיה ללמה**.

- L. 5. The parallels drawn between God and the soul in the next three lines are based upon Berakot 10a. Comp. also Sachs (*loc. cit.*, pp. 109–110) for other sources. [בחי"ך] I adopt the reading of the MS. mentioned by Sachs (*ibid*, p.113) which he erroneously supposed to be against the meter.
- L. 9. [חסין] Comp. Ps. 89.9.
- L. 10. [נויה נאלמה] The body without the soul is mute. Sachs cites an Algier MS. where this hemistich is replaced by the following **וגם תולה אדמה על בלימה** and assumes that there were two versions of this poem, of which this line is the sole remnant.
- L. 12. Treves (*loc. cit.*) interprets this to mean that the soul of man does not remain on earth as the body and refers to Eccl. 12.7. Sachs explains it that the soul is not made of mundane matter (**כי הנפש היא**) (**אור דק בראו הקב"ה מכסא כבודו**). I take it to mean that on the whole earth there is nothing like the soul of man.
- L. 14. Comp. Ps. 150.6.

42

רשות לברכו ליום ראשון של פסח

- L. 1. [יחידתי] Comp. Ps. 22.21.
- L. 2. Comp. Eccl. 12.1.
- L. 5. Comp. Ps. 16.5.
- L. 8. Comp. Shabbat 152b: **נשמחן של צדיקים גנוזות תחת כסא הכבוד**

43

רשות לשבת חוה"מ של פסח

- L. 1. Comp. Is. 11.1 and Num. 24.3.
- L. 2. [כי וגו'] Song 2.11.

NOTES ON TEXT

167

- L. 3. **עבד**] The Arabs being designated by the name **ישמעאל** are called **עבד** because **ישמעאל** is called **בן** **האמה** (Gen. 21.13). **כבן שרים**] The Jews who are the descendants of the patriarchs who are called **שרים**. Comp. Tanḥuma on Num. 21.18: **באר חפרוה שרים... שניחנה בזכות אבות שנקראו שרים**
- L. 4. **צעיר**] Jacob, *i. e.*, the Jews. Comp. Gen. 25.23. **שעיר**] Esau (Comp. Gen. 27.11), and hence Rome, or the Gentiles in general.
- L. 5. The poet refers to the destruction of the Temple as having taken place 1000 years before, hence the poem must have been composed circa 1068. **נעכר**] P5. 59.3.
- L. 6. Comp. Ps. 102.7.
- L. 7. The **ה** of **האין** is not the interrogative particle, but has an affirmative meaning as in **הנגלה נגליתי** (1 Sam. 2.27), *i. e.*, indeed, the man clad in linen is not here. **לבוש בדים**] Comp. Dan. 12. 6–7. **ינלה**] All editions put this word in the Pi'el which is against the meter. For the use of the Kal in this sense, comp. Prov. 20.19.
- L. 8. **סחום ונו'**] Comp. Dan. 12.4. The reading **סחום** is required by the meter.

44

רשות לברכו ליום ב' של פסח

- L. 2. Comp. Is. 49.11.
- L. 3. Ps. 24.1.
- L. 5. Comp. Is. 44.23.
- L. 8. Part of the liturgical benediction to which this poem is an introduction.
- L. 10. **סוד**] This refers to the passage following **אנה מקום כס אל**
- L. 12. Comp. Jer. 23.18.

- L. 14. Comp. Is. 6.3.
- L. 15. Comp. Ps. 89.9.
- L. 18. Comp. Ezek. 1.13; Ps. 104.4.
- L. 20. Comp. Pirke de-Rabbi Eliezer, 4.
- L. 22. Comp. Ezek. 1.15 *etc.*
- L. 23. Zeph. 3.9.
- L. 24. Comp. Ps. 89.8.
- Ll. 25, 26. Comp. Ps. 147.14.
- L. 26. Comp. Ps. 104.3.
- L. 29. Comp. Zeph. 3.8.
- L. 30. Comp. Am. 5.15.
- L. 32. Ex. 22.6.

45

רשות לשבת חוה"מ של פסח

- L. 1. For **שאל** in the sense of *to desire*, comp. Ps. 37.4.
- L. 2. Comp. **ותבונה הרבה מאד** (1 Kings 5.9). **נכלכל** *Ibid.* 5.11.
- L. 3. **וישכיל** Comp. Prov. 16.23.
- L. 6 For the use of this metaphor, comp. Sachs (*ad loc.*).
- L. 7. **לך** has the force of **עליך**; comp. the expression **השלך על ה' יהבך** (Ps. 55.23).
- L. 8. Job 12.10.

46

רשות לנשמת לימים אחרונים של פסח

- L. 1. Comp. Ps. 57.9.
- L. 4. Comp. Is. 38.14.
- L. 5. Construe as if it read **מאומה אין בידי** as in the following hemistich. **ווסורי** Comp. the expression **הפר מחרשבות באין סוד** (Prov. 15.22), where **סוד** has the meaning of **עצה**. Comp. Ibn Janah, **ס' השרשים**, s. v.

NOTES ON TEXT

169

- L. 6. **זולתי כלב** [חולתי] Comp. the expression (Deut. 1.36).
 L. 7. Comp. Ps. 5.4.
 L. 8. Comp. Job 4.19.
 L. 9. Comp. the expression **ועל סוד בחורים** (Jer. 6.11), where **סוד** has the meaning of assembly. *i. e.*, the poet feels his insignificance when he stands up to pray in the congregation.
 L. 10. The sense is: even if my wealth increase very much what does my wealth signify.
 L. 11. **תכל** [תכל] Comp. Ps. 84.3. **והודי** Construe it as if it read **תכל נפשי הודי להללך**, using **הוד** as a synonym **נפש**.

47

מי כמכה

- L. 1. Comp. Job 12.22.
 L. 3. Comp. Ps. 17.7.
 L. 4. Ex. 15.11.
 L. 5. Comp. Menaḥot 53b: **ידידים אלו ישראל**
 L. 6. **העת** is used in the sense of **בעת**. **לודים** Name for the Egyptians with reference to Gen. 10.13 **ומצרים ילד את לודים**
 L. 7. Comp. Ex. 14.25.
 L. 8. Ps. 149.1.
 L. 9. **נוכב אשר** 1 Sam. 19.20. **סערים** [Comp. Is. 54.11].
 L. 10. Ps. 93.3.
 L. 11. Comp. Ps. 107.30 and 140.9.
 L. 12. Ps. 78.53.
 L. 15. So corrected by Sachs; MS. reads **ובמצלולהו**.
 L. 16. Nah. 1.4.
 L. 18. Ps. 102.14.
 L. 20. Ex. 15.18.

מאורה ליום ב' של שבועות

- L. 1. **שמש**] The poet addresses himself in the name of the Jewish people to God, calling Him “Sun”, with reference to Ps. 84.12 (**כי שמש ומגן ה'**) [נורח] The use of the participle in place of the imperative is an Arabism adopted on account of the rhyme. This remark was suggested by Dr. Halper.
- L. 2. Sachs suggests the interpretation to be: As the sun makes the moon to shine so make Thou my darkness to turn into light.
- L. 3. Comp. Jer. 14.8.
- L. 5. Comp. Is. 27.6. **יצין ופרח ישראל**
- L. 6. Comp. Song 2.13.
- L. 7. Comp. Ps. 44.24.
- L. 8. Joseph being called **צפנת פענח** (Gen. 41.45), this phrase has reference to Amos 5.15: **אולי יחנן ה' אלהי צבאות שארית יוסף**
- L. 9. Comp. Ps. 44.23.
- L. 10. Sachs suggest that this echoes Ex. 12.21: **מסכו... ושחטו**.
- L. 11. Allusion to Nebuchadnezzar. Comp. Megillah 11a: **אר נזהם זה נבוכדנצר הרשע דכתיב ביה עלה אריה מסבכו**
- L. 12. **ופרא**] Allusion to Ishmael, with reference to Gen. 16.12. **פצח**] Comp. Micah 3.3.
- L. 13. **חזיר**] Allusion to the rule of the Romans. Comp. Lev. R. 13: **ואת החזיר זו ארום**; comp. also Pesahim 118b. **מנפח**] Comp. Ezek. 21.36.
- L. 14. Comp. Dan. 8.4. and Sachs, p. 80.
- L. 15. Comp. Is. 40.22.
- L. 16. Comp. *ibid.* 22.22.
- L. 17. Comp. Ps. 105.14.

- L. 19. Comp. Zech. 9.11.
- L. 20. Both **אביר** and **שלח** are terms for Jacob, the one with reference to the expression **אביר יעקב** (Gen. 49. 24), and the other with reference to Gen. 32.4: **וישלח יעקב מלאכים**. Comp. Sachs, *ad. loc.*, p. 97.
- L. 21. **עוצית** Allusion to Rome, with reference to Lam. 4. 21: **בת אדום יושבת בארץ עוז**. On **עוצית** Comp. Zunz, S. P., p. 439.
- L. 22. **שעיר** Likewise alludes to Rome, with reference to Gen. 27.11: **עשו אחי איש שעיר**
- LI. 23, 24. **בני צפור** stands for **בני ישראל** with reference to **ונוול אלו ישראל שנמשלו כנוול**: 28, **פרדר"א**, and the whole verse is a play on Deut. 22.7. Prof. Ginzberg called my attention also to Yalkut Ha-Makili on Ps. 147.4: **שלח תשלח את האם זו ירושלים שנקראת אמם של ישראל ואת הבנים תקח לך אלו ישראל**
- L. 29. On the use of **צחצח** comp. Zunz, S. P., 432–433; Dukes, **שירי שלמה**, pp. 80–81.
- L. 31. **ינון** Name of the Messiah; comp. Sanhedrin 98b. **תצמח** [Comp. **קרן לדוד** (Ps. 132.17).

49

אהבה

From the point of construction this poem belongs to the class known as Muwassah. (See J. Q.R., N. S., IV, 85 note 20). From the point of interpretation it is one of the most difficult of Gabirol's compositions. One might apply to it the eighth verse of this very poem: **לבב משכיל ילאה להבין סוד**. The following interpretation is, therefore, given hesitatingly. The poet addresses him-

self to God, saying: "My soul yearns to understand Thee, i. e. Thy Glory (שְׁכִינֶתְךָ) and Thy Chariot (וְחֵיֶיךָ בְּמַרְכָּבוֹת). But though my mind is illumined with the radiance which my soul sends forth (זֶהרִי מִנּוֹרֹתַי תֹּאִיר לְעַמְתִּי) yet, since the wisest weary themselves to comprehend the mystery, how can I attempt to tell the secret of thy glorious abode? In my great yearning (בְּאוֹתִי), therefore, I turn to my own soul (אֲשַׁאף לִיקְרָתִי)." The poet then dwells upon the wonders of the soul, and concludes with the appeal: "O, God, answer this daughter of Thine (the soul) who is love-sick (for Thee)." The last two lines are God's answer, assuring the soul of ultimate salvation (תַּשְׁתִּי מִמִּי יְשׁוּעָתִי הָלָא).

Ll. 1, 2. Comp. Ps. 84. 3. [יְחִידָתִי] Comp. *Ibid.* 22. 21.

L. 3. [שְׁכִינֶתְךָ] According to the interpretation given above, we have to construe the passage as if it read וְגַם תְּכַלֶּה רוּחִי לְשְׁכִינֶתְךָ. The same applies also to וְחֵיֶיךָ in 1. 5.

L. 5. [וְחֵיֶיךָ] This has reference to Ezek. 1. 20.

[לְרַחֵם] Following the analogy of שְׁכִינָה in 1. 3 this ought to read רַחֵמָה, but this would be against the meter. On the other hand, even if רַחֵמָה were adopted, the use of מַרְכָּבוֹת, in the plural, with reference to the Divine Chariot of the vision of Ezekiel, is incongruous. The following interpretation, if not considered forced, would solve the difficulty. The poet longs to understand the mystery of the Holy (חַיֵּי הַקֹּדֶשׁ) in order that, like the prophet Ezekiel, he too may bind them to Chariots of his own vision. If this interpretation be correct, the use of לְרַחֵם is correct, and the

passage is to be construed as if it read **וּנְס תכלה רוחי... לרתם לחיתך במרכבות**

- L. 7. **נר ה'** [מנורתי] "My soul," comp. the expression **נר ה' נשמת אדם** (Prov. 20, 27).
- L. 9. **הוד** Undoubtedly used here in the Kabbalistic sense.
- L. 10. **את ממעון כבוד** [Brodyand Albrecht's interpretation, viz. "that which is deriving from the abode of magnificence," is utterly unsatisfactory. Two possible corrections suggest themselves: either read **אכיל דעת מעון** in which case **דעת** would be the parallel to **להבין** and **לחקר** of the two preceding lines, or else read **אכיל את כל מעון**. A **כ** and a **ל** when run together will form a **ם**
- L. 11. **באותי** Hos. 10. 10. **ליקרתי** My Soul.
- L. 12. **כבודתי** My soul, comp. Kimḥi **השרשים** s. v. **ונקראת הנשמה העליונה כבוד לפי שהיא כבוד הגוף ויקרו** In this sense the word **כבוד** is explained in Gen. 49. 6; Ps. 7. 6; *ibid.* 15. 9; *ibid.* 30. 13. **כבודה** in this sense is also used by Bedarshi. See Ben Jehuda **מלון** V, 2230.
- L. 13. **עצם** Substance. Comp. above No. II, l. 6.
- L. 15. **מסתר וגו'** Comp. Ps. 10. 9.
- L. 18. **התם** Ezek. 24. 10.
- L. 19. **ומכללה** Comp. *ibid.* 27.24.
- L. 20. **בת** The soul. Comp. Zohar, Ex. 95a. **אהבה וגו' ובת כהן דא נשמתא עלאה** 5.8.
- L. 22. **אימתי** For the use of **אִימָה** for soul, comp. Kalir's Piyyut **אימה לגוף ירדה** (Maḥzor Romania I 32a).

50

כתר מלכות

- Ll. 1–6. This little introductory poem is cited by Moses Kimḥi in his *מהלך שבילי הדעת*, Venice 1546, fol. 46a, as a type of *שיר פשוט*, *i. e.* a poem in which there is no *נע*. This, however, is surprising since the very first word *בתפלתי*, and *בקצרה* and *באריכות* in the fourth and *מהללי* in the fifth line contain *נעים*
- L. 7. Ps. 139.14.
- L. 9. 1 Chron. 29. 11–12.
- Ll. 10, 11. *המה וגו'* PS. 102.27.
- L. 12. *הגבורה* [Jellinek (*Beiträge*, II, 28) suggests that here the word *גבורה* is a technical Kabbalistic term.
- Ll. 12, 13 *נכי עצמת וגו'* Gen. 26.16. Here, however, MOO is 3rd sing., instead of 1st pl., referring to *רעיון*, *i. e.* Thou art above human comprehension. This phrase was adopted by Ḥarizi in his introduction to *תחכמוני* (ed. Kaminka, p. 5).
- L. 14. *הסוד והיסוד חביון העז* [Comp. Hab. 3.4. This phrase is explanatory of the word *העז*, *i. e.* the “Strength” of God is both the mystery and the foundation of all creation. On the use of this expression by Gabirol, see Sachs, *התחיה* I, 59 note.
- L. 15. *החכמה* [Jellinek (*Beiträge*, II, 29) reads *החכמה* and considers it as referring to the “Gnosis”; *מתי החכמה*, therefore, means the Kabbalists.
- L. 16. Comp. Job 28.11.
- L. 17. Comp. Ps. 117.2.
- Ll. 17, 18. *והטוב וגו'* [Comp. Ps. 31.20.
- L. 22. *מצל וגו'* This phrase was adopted by Ḥarizi in his introduction to *תחכמוני* (ed. Kaminka, p. 4): *ונברא*

מצל מאורה שתי נפשות חיה וצומחת. That the correct reading is **מצל מאורו** and not **מצל מאורו** can also be seen from the concluding phrase **אשר אמרנו בצלו נחיה** which is a play upon the word **צל**. Bernfeld's assertion that in Harizi's quotation the word **מצל** should likewise be punctuated **מצל** is erroneous. It is against all grammatical rules to say **ונברא מצל** (See Bernfeld, **מיכאל וקש**, Berlin, 1900, p. 81, note 1, and **רעת אלהים**, Warsaw, 1897, p. 164).

- Ll. 22, 23. **אשר אמרנו וגו'** Lam. 4.20.
- Ll. 24, 25. Comp. the expression **לעשותם למחר לקבל שכרם**. 'Erubin 22a.
- L. 26. Comp. Abot 2.21: **ודע שמתן שכרם של צדיקים לעתיד לבא**.
- Ll. 26, 27. **ותרא וגו'** Ex. 2.2. But here the verb is in 2nd per. sing., instead of 3rd, per. sing.
- L. 28. Comp. the expression **רוב בנינו ורוב מנינו** Ohal. 2.1. Comp. also the opening words of Ibn Ezra's **ספר האחד סופר עצמו ואין אחר סופרו**: **האחד**, Odessa, 1867: **הוא כל מספר**.
- Ll. 29, 30. **כי לא וגו'** Ex. 16.15. Comp. also Jellinek, *Beiträge*, II, 28–29.
- L. 33. **קנוי** is used here in the sense of "created", analogous to **קנה שמים וארץ** (Gen. 14.19).
- Ll. 35, 36 **על כן וגו'** Ps. 39.2.
- Ll. 37, 38. **ואילו וגו'** Eccl. 4.10. Here, however, the sense is that one cannot ascribe to God the idea of **נפילה**. The word **ואילו** is to be taken in the sense of **אפשר לו ואי**.
- L. 40. Ibn Ezra's objection (Gen. 29.4) to the use of **אין** for **מאין** undoubtedly has reference to this passage. Comp., however, the expression **מאין ולאין בן זומא** (Hag. 15a). S. Sachs suggests reading **איך וכמה ואין** (*התחיה*, II, 5).

L. 41. That is, real existence can be predicated only of God.

Ll. 42, 43. [ובלי ונו] Comp. the expression: **אנו יודעים שהוא מקומו של עולם ואין עולמו מקומו** (Pesikta R. 21, p. 104b; Gen. R. 68). Comp. also above, poem 2 **לך נפשי חספר** l. 11.

Ll. 44, 45. [עמוק ונו] Eccl. 7.23.

Ll. 50, 51. [ואכל ונו] Gen. 3.22. Here **ואכל** has the meaning of **אכול את המנלה הזאת** (Ezek. 3.1). Comp. also Jellinek, *Beiträge*, II, 29.

L. 54. [ונאה ונו] This is usually rendered: “and greater than the heavenly chariot”, referring to the divine chariot in the vision of Ezekiel. But the use of **מכל** in this connection is hardly possible, as there is only one **מרכבה**. Read perhaps **מעל מרכבה**. Halper, *Anthology*, I, 229, explains **מרכבה** as *composition* in **מחשבה**.

L. 55. Comp. Neh. 9.5.

Ll. 56, 57. [אשר יעשה ונו] Deut. 3.24.

L. 58. [הגמורה] Comp. the expression **צדיק נמור** (Ketubot 105b).

Ll. 60, 61. Comp. Yoma 69b: **זו היא נכורתו שכובש את כעסו שנותן ארך אפים לרשעים**

Ll. 62, 63. [המה ונו] Gen. 6.4. Here the word **נבורים** refers to **ורחמיך**

Ll. 64, 65. [וענני ונו] Comp. Lam. 3.44: **סכתה בענין לך מעבר תפלה**

L. 66. Comp. Lev. R. 11, at the end: **עתיד הקב"ה להיות ראש חולה לצדיקים לעתיד לבא . . . והן . . . מראין עליו כאלו באצבע ואומרים כי זה אלהים אלהינו עולם ועד**. See commentaries, *ad loc.*

L. 67. Gen. 22.14.

L. 68. [ותשתאה] Comp. Gen. 24.21.

NOTES ON TEXT

177

- L. 69. Num. 23.13. Here the verb is in the 3rd person fem., instead of 2nd per. mas. The phrase was used also by Ḥarizi (*Ibid.*, ed. Kaminka, p. 5).
- LI. 77–79. This passage was cited by one of the disputants before Alfonso III of Portugal: **אמר הנוצרי הם לא כן ידמו עלינו וחכם שבהם אמר שאנו כעורים מנמת פנינו דרך** (שבט יהודה), ed. Wiener, p. 64).
- L. 81. Comp. Pesikta R., sec. 8 (ed. Friedman, fol. 30a): **ולמה הרשעים דומים לאדם המהלך באפלה... אבל צדיקים... [נכוחים]—דומים לאדם המהלך ונר לפניו...** The rhyme necessitates this reading, instead of **נכוחה**.
- Ll. 88, 89. **[הכל הולך וגו'] Eccl. 3.20.**
- L. 91. Jer. 10.14.
- L. 92, 93. Comp. Prov. 8.30.
- L. 96. On the meaning of **חפץ** in Ibn Gabirol's philosophy comp. S. Sachs, **התחיה**, II, 13–14, 15–16. Comp. also Arama, **עקרת יצחק**, (Gen. chap. 1, ed. Warsaw, 1883, p. 27.) where this passage is cited. Sachs (*ad loc.*) translates it by “Die Welt” and Jacob ibn Yizḥaki (**מחזור אהל יעקב**, *ad loc.*) interprets it by **חומר הראשון**. **[מזמן]** is to be taken not in the sense of “prepared”, but in the sense of “fit”, or “ready”, as in the expression **הנני מוכן ומזומן**.
- L. 97. Comp. Job 28.18. Here, however, **מטף** is to be taken as representing the Arabic maddah, “matter”, (comp. Kaufmann, *Attributenlehre*, p. 1, note 2, where other parallels are cited), and is not to be rendered by “thread of existence” (Sachs and Gaster, *ad loc.*) but the “fulness of existence.” See Kaufmann, *Die Sinne*, p. 105.
- Ll. 97, 98. **[כהמטף וגו']** According to Empedocles, vision was occasioned by particles continually flying off

from the surface of bodies which met with others proceeding from the eye. Comp. Sachs, *Relig. Poesie*, p. 227, note 1, and Gaster's note on this passage. Comp. also Jellinek, *Beiträge*, I, 36, and II, 29.

- L. 99. Gaster (*ad loc.*) reads **ושואב**, and renders it as if the subject was **עין**, which is ungrammatical; and besides he is obliged to begin a new sentence with **ופועל הכל** which certainly was not the intention of the poet. Sachs (*ad loc.*) correctly refers **ושואב** to God. But to keep the same tense I read **ושאב** in harmony with the following verbs **וחקק וחצב etc.**

- L. 100. Comp. **ספר יצירה** 2, 2.

- L. 101. Comp. Is. 34.15.

- Ll. 101, 102. This passage was adopted by Ḥarizi (**תחכמוני**, ed. Kaminka, 147) **וצוה על האפס ונבקע ועל האין ונרקע** and again *ibid.*, 248: **ועל הסלע נבקע ועל ההר נרקע**.

- L. 103. **ויתכן וגו' Is. 40.12. [וידו וגו']** Comp. note on this passage in Gaster.

- L. 104. **[וכחה]** That is, the "power of the hand of God." Comp. Sachs, *Relig. Poesie*, 228, note 2.

- Ll. 105, 106 **[היריעה וגו']** Ex. 36.17.

- L. 108. Comp. also **ראב"ע** on Ps. 136.6.

- L. 109. **[סוכב וגו']** Eccl. 1.6.

- L. 111. The uniformity of the rhyme would require the reading of **הקפת גלגל האש על הרוח**

- Ll. 114, 115. **[ומשם וגו']** Gen. 2.10.

- L. 118. The poet uses round numbers, the exact time of the mean Synodical Revolution being 29 d., 12 h., 44 m.

- L. 119. **[וסודיה]** The pronominal suffix refers to **דרך** not to **ירח**; read, however, **וסודותיה**. This line has reference to the passage **פעמים שבא בארוכה ופעמים שבא בקצרה** (Rosh ha-Shanah 25a). Comp. also Maimonides,

שהירח עקלקלות גדולות יש: XVII, 23, קדוש החדש
במעגלות

- Ll. 119, 120. [ונופו וגו'] Maimonides (III, 8) reckons the earth nearly 40 times as great as the moon. Comp. also Sachs, *Relig. Poesie*, 231, note 2.
- Ll. 121, 122. Ibn Ezra ascribes to the moon influence over rivers, vegetation, and the brain: לירח: שיש (Eccl. 1.3). בנהרות ובצמחים הלחים ובמוח מעשים נאים
- Ll. 122, 123. להודיע וגו' Ps. 145.12.
- L. 125. ותקופות is to be taken like הירח as the object of בעשותך
- L. 129. [קו התלי] The line of the Dragon. On the meaning of this word and its use in mediaeval Jewish literature see Harkavy in עמי תלי—אתליא I, 27–35; Brüll, *Jahrbücher*, IX, 167–168; Luzzatto, *אגרות*, 791.
- L. 141. This phrase is quoted in 82b) (קדושים) זהר רעיא מהימנא
הא חזינון מסיטרא אחרא בלקיחא דסיהרא ושמשא דאסתלק
נהורייהו ואשתאר כגופא בלא נשמתא דאית אדון עליהם
מחשיך מאוריהם
- L. 142. Eccl. 5.7.
- Ll. 142–146. Comp. Gen. R. 6: לא נברא להאיר אלא גלגל
חמה בלבד וא"כ למה נבראת לבנה אלא צפה חקב"ה
שאוה"ע עתידין לעשות אותן אלוהות וכו'
- L. 147. גמול is pass. part. of נמל to deal kindly, i. e. one of the sun's servants (the moon), the recipient of its kindness.
- L. 148. 1 Kings 14.13.
- L. 150. Comp. Ps. 144.14.
- L. 151. [הנקרא כוכב] Ibn Yizḥaki (מאה"י, *ad loc.*) suggests reading כוכב, considering it to be the nomen proprium of Mercury as distinguished from כוכב the

generic term for star, and assuming that in the passage **כוכב אלהים** (Amos 5.26) the word **כוכב** is not in the construct state, but is a proper name and is to be rendered “Mercury your God.” In support of this he cites R. Hananel’s comment on Ex. 32.18, found in Baḥya’s commentary on Lev. 19.21, that **כוכב אלהים הוא מו’ כוכבי לכת הנקרא נ”כ כוכב חמה**

- L. 153. **מרוצה** [במרץ] Post-biblical for
- L. 154. **ורננים** [ורנן] Post-biblical derivative from **רנן**; comp. Is. 29.24.
- L. 158. Comp. Shabbat 156a: **האי מאן דבכוכב יהי נבר נהיר וחכים משום דספרא דחמה הוא**
- L. 159. Prov. 1.4.
- L. 161. **ווככלה וגו’** Is. 61.10.
- L. 166. Comp. Shab. 156a: **האי מאן דבכוכב נונה יהי נבר עתירי רש”י** **וונאי יהי מ”ט משום דאיתליד ביה נורא** to which remarks: **אש תלוי באותו מוליצר של תשמיש כוער כתנור**
- L. 167. **העטפים ללבן והקשורים ליעקב** [מקשרת] (Gen. 30.42).
- Ll. 167, 168 **ממנר וגו’** [ממנר] Deut. 33.14.
- L. 175. Comp. Dan. 11.21.
- L. 180. Comp. above, poem 16 **ובית וגו’**, 11.3, 4. **שמש כחתן** Prov. 8.2.
- L. 182. Esther 2.14.
- Ll. 185, 186. **ומושכות וגו’** [ומושכות] Comp. Job 38.31.
- Ll. 193, 194 Comp. Saadia **איוב ס’ חפסיר**, 38.19. (*Oeuvres Complètes*, vol. 5 p. 112).
- L. 197. This proverb is quoted by Samuel Zarza in his **מקור חיים** (See **מרגליות טובה** 12a).
- Ll. 199, 200. **וכל טוב וגו’** [וכל טוב] Gen. 24.10.

NOTES ON TEXT

181

- Ll. 202, 203. **[וּאֵם תַּחְתִּיהּ וּגוֹ]** The allusion is to Lev. 13.23. The meaning of this phrase is that while the moon is near the sun its light is pale, and he continues to explain why the moon gets brighter the further it goes away from the sun until the middle of the month is reached and then how it proceeds to grow less luminous towards the end of the month.
- L. 206. **[וְהָאִיר וּגוֹ]** Comp. Ex. 25.37.
- L. 210. **[אֲדַרְתּוּ]** Comp. Zech. 11.3.
- Ll. 214, 215. **[וְהוּא כַחַתָּן וּגוֹ]** Ps. 19.6.
- L. 221. Nah. 2.4.
- L. 223. **[נִהְפֵךְ וּגוֹ]** Comp. Ps. 32.4. Comp. also Shabbat 156a: **הָאִי מֵאֵן דְּבִמְאָדִים יְהִי נֹבֵר אֲשִׁיד דְּמֵא**
- L. 226. Is. 59.7.
- L. 230. This is a play upon Is. 1.21.
- Ll. 235, 236. Comp. Shabbat 156a: **הָאִי מֵאֵן דְּבִצְדָק יְהִי נֹבֵר צְדָקָן**
- L. 239. **[וְהוּא וּגוֹ]** Ps. 98.9.
- L. 246. Is. 28.21.
- L. 249. **[חֲשֵׁב אַפְרֹהוּ]** A poetic expression for the Zodiac.
- L. 250. This refers to the fixed stars.
- Ll. 257, 258. **[אִישׁ וּגוֹ]** Num. 4.49.
- L. 262. **[וְדַמּוֹת וּגוֹ]** Ezek. 1.10.
- L. 264. This is a play upon Lev. 21.3.
- L. 266. **[נִשְׁתַּח וּגוֹ]** Comp. Jer. 51.30. Gen. 21.20.
- L. 267. **[וּלְבָדוּ]** The meaning is that the constellation Pisces is by itself. The scheme of the constellations, according to the poet, is as follows: Aries and Taurus, Gemini and Cancer, Leo and Virgo, Libra and Scorpio, Sagittarius, Capricorn and Aquarius, and Pisces.
- L. 268. Jonah 2.1.
- Ll. 269, 270. **[שְׁנִיִּים וּגוֹ]** Gen. 25.16.
- Ll. 277, 278. Comp. note on poem 16, **שְׁמֵשׁ כַּחַתָּן**, l. 4.

- L. 280. This passage is cited by Palquera in **המורה מורה**, p. 122.
- L. 282. **וְגו'** Is. 40.17.
- L. 283. **בריאותך** This passage is cited by Zarza in his **מרגליות טובה** (end of **בחקותי**; comp. 114a). Both he and Romania read **בריאותך** which is preferable to **נוראותיך** of the other editions.
- L. 284. **לפני** Lev. 27.32. **העשירי וגו'** 1 Kings 6.17. **הוא... לפני**
- L. 290. **ואליך וגו'** Gen. 4.7.
- L. 291 **גלגל השכל** This reading, based on MSS., is also found in Palquera's **מורה המורה**, p. 89, where this passage is cited. The reading **מזוי השכינה**, found in all the editions, is perhaps an allusion to Ex. R., chap. 47, sec. 4: **החיות שנושאות את הכסא מזוי השכינה**. But as this section deals with the **גלגל** **השכל**, our reading seems to be the more plausible.
- L. 296. **אל וגו'** Ezek. 1.12.
- L. 297. **פניניות** (Lam. 4.7). **ספיר נזרתם** (Comp. Gen. R. Chap. 78 **ומן אן הן אתברין א"ל מן נהר דינור**). A payyetic derivation of **פנינים**. On the use of this derivative in mediaeval Hebrew literature see Dukes, **ציון**, II, 160. **שירי שלמה** p. 16 note 4; Sachs **החחיה** I p. 52 note 30; Schreiner, **Le Kitab Al-Mauhadara** etc. p. 41 note 2. **ופנימיות** (Comp. **שבעה מלאכים שנבראו מתחלה משרתים: פרדר"א לפניו לפנים מן הפרוכת**
- L. 298. Comp. Pr. 31.27.
- L. 299. **וממקור וגו'** Eccl. 8.10. **ומן אן הן אתברין א"ל מן נהר דינור**
- L. 300. **ד' כתות של מלאכי השרת מקלסין: פרדר"א**, ed. **פסיקתא דר"כ** [ועל וגו' לפני הקב"ה **טבלא יש לו על לבו של כל מלאך ומלאך** 108b, Buber,

- L. 301. **מיכאל וגבריאל**: Comp. Gen. R., chap. 78: **נסיכות** [נסיכות] שהן שרים של מעלה דכולא מתחלפין ואינן לא מתחלפין. The use of the feminine form shows that **נסיכות** and the other adjectives that follow modify the word **כחות** not the word **מלאכי** mentioned at the beginning of the section.
- L. 305. Comp. **והמלאכים שנבראו ביום שני**, IV, פרדר"א, כשהן נשלחין בדברו נעשין רוחות וכשהן משרתין לפניו נעשין של אש שנאמר (תהלים ק"ד ד) עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לווהט
- Ll. 305, 306. **המלאך עצמו חציו מים וחציו** [מהם מאש וגו'] Comp. (Yer. Rosh ha-Shanah, 2, 4); also **מדרש כונן**, ed. Jellinek, **בית המדרש** p. 24: **אש וטל אש ומים ועשה מהן**; also Targum on Job 25.2.
- L. 310. Comp. Ps. 68.18.
- L. 311. Comp. **ארבעה אשמורות בלילה וארבע**, 2, 10; **איכה רבתי**; **משמרות ביום**; comp. also **רש"י** Berakot 3a, beginning **אי קסבר**
- L. 316. **ולו אנחנו** The **קרי** in Ps. 100.3 is **ולו אנחנו**; hence here, where the second person is used, the correct reading is perhaps, **ולך אנחנו**, which is also corroborated by MS.
- L. 319. Comp. Job 23.3.
- L. 321. **הסוד והיסוד** [ועדיו וגו'] Comp. above, second note on l. 14. This phrase was used by Harizi in his introduction to the **תחכמוני** (ed. Kaminka, p. 3). Comp. Kaufmann, *Die Spuren Al-Baṭlajusis* etc. Budapest, 1880, p. 27, note 2.
- Ll. 322, 323. **ואיש וגו'** A play on Ex. 34.3.
- Ll. 324, 325. Comp. Shabbat 152b: **נשמות של צדיקים גנוזות** **תחת כסא הכבוד**
- L. 328. **יחליפו** [כח וגו'] This reading, instead of **יחליפו**, is necessitated by the rhyme.

- L. 329. **כל זמן שהצדיקים חיים** Comp. Gen. R. 9: **הם נלחמים כיון שהם ממים הם נחין הה"ר (איוב ג' י"ז) ואלה וגו' . ושם ינוחו יניעי כח** A play on Gen. 9.19.
- Ll. 324–330. This passage is cited in part by Nahmanides at the end of his **שער הגמול** in the course of his argument that **עולם הנשמות** means **עוה"ב**. Manasseh ben Israel also cites this passage in his **נשמת חיים** (Amst., 1652, fol. 16b). He omits the phrase **ואשר ייגעו וייעמו שם כח יחלימו**
- Ll. 331, 332. Comp. Ex. 38.8. The phrase **במראות הצובאות** is to be taken in connection with **ולראות ולהראות**, *i. e.* the souls who stand to behold the Lord in mirrors. This conception bears a resemblance to the idea found in the passage **כל הנביאים נסתכלו באספקלריא שאינה מאירה משה רבינו נסתכל באספקלריא המאירה** (Yebamot 49b).
- Ll. 334, 335. Comp. Berakot 17a: **העולם הבא. . . צדיקים יושבין ועטרוניהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה**
- L. 335. **[והוא וגו']** Gen. 49.20.
- L. 337. Num. 13.27.
- L. 338. See Hagigah 12b.
- Ll. 343, 344 **[ועום וגו']** Prov. 22.14.
- L. 345. Comp. Hagigah 12b. **וחדרה של סופה וסערה . [וקפאון וגו']** Comp. Zech. 14.6.
- L. 346. Comp. Job 24.19.
- L. 347. Comp. **תנחומא** section **בא** : **כמה הרשעים מתכסין כשירדין לשאול בחושך**
- L. 349. Hab. 1.12.
- L. 350. Comp. Is. 66.11.
- Ll 351. Comp. Is. 51.1. Brody (55 **שע"ה**, note 34) justly remarks that here **בור = בר** *i. e.* purity. Comp. Ps. 18. 21. This passage is cited by Duran in his **מנן אבות**, 84a, by Manasseh ben Israel in

נשמת חיים (מאמר ב' פי"ז) 72a, and Ḥarizi, in his introduction to *תחכמוני* (ed. Kaminka, p. 4) uses this phrase with slight change of order.

- L. 357 Comp. *תחכמוני* (*loc. cit.*): **כי בחום הנשמה יצא האדם** מאין ויה יש מפנ אשר ירר עליו י"י באש התחיה I, 17 and S. Horovitz, *Die Psychologie bei den Judischen Religions-Philosophen des Mittelalters*, p. 109 note 67.

Ll. 357, 358 **[מפני ונו']** Ex. 19.18.

Ll. 369, 370 Lev. 12.4.

- L. 378. **[מבית ונו']** Ex. 25.11. Here, however, the poet uses in the sense of "seeing", not "covering".

L. 398. **כי ישה לך אלה** **[אולי .. ישה מעוניך]** Comp. Job. 11.6:

- Ll. 398, 399. **[ובמה ונו']** 1 Sam. 29.4. Here likewise the poet uses the Biblical verse with a slight difference of meaning. Whereas in the Bible the word **בראשי** is followed by **האנשים ההם** here we have to supply the word **תהלותיו** after **בראשי**, as in the preceding verse.

- Ll. 404, 405. This passage is cited by R. Joseph Caro (**בית יוסף א"ה, סי' קי"ג**) to show that in private devotions the use of many attributes of God is permissible.

- Ll. 411, 412. Ḥarizi in the 46th chapter of *תחכמוני* applies the phrases from **גבה עינים** *etc.* to Isaac b. Baruch of Damascus with the additional phrase of **סגור ידים**

L. 420. **[ונדמה]** Comp. **נדמה שמרון מלכה** (Hos. 10.7).

L. 426. 1 Kings 8.34.

Ll. 435, 436. Neh. 9.33 (with slight change at the end).

L. 447 Comp. Hos. 11.3.

- L. 450. Comp. the proverb **הנס אינו מכיר בנסו** (Nid. 31a).

- Ll. 450, 451 [ובטרם וגו'] Comp. Meg. 13a: אין הקב"ה מכה את ישראל אלא א"כ בורא להם רפואה תחלה
- L. 484. [וישם וגו'] 1 Kings 2.5.
- Ll. 492, 493. [אולי וגו'] Num. 22.6.
- L. 498. Ḥarizi employed a similiar expression in his prayer (ed. Kaminka, 146): ולא אצא מן העולם כאשר באתי
- Ll. 528, 529. This phrase was used by Jehudah ha-Levi in his poem פנרים היוכלו (ed. Brody II p. 184). He reads ולדרוך בציות. It was also used by Ḥarizi at the beginning of chap. 20 of his *Tahkemoni*.
- Ll. 560–564. Immanuel of Rome paraphrased this in the 19th chapter of his מחברות as follows: אם תקטלני: לך אוחילה אנוס לעזרה ממך אליך אתכס בכנפות יום צר ומחמתך אברח עדי צלך
- Ll. 572, 573. [ומשארות וגו'] Comp. Immanuel. מחברות, chap. 3 (ed. Lemberg, p. 26) ומשארות אשמך צרורות בשמלותם
- Ll. 577, 578. [ובכור וגו'] Refers to his wandering. Comp. Sachs, *Rel. Poesie*, 217, note 3.
- L. 586 This phrase, as well as the expression לשארית ימי המעטים a little further, points to the advanced age in which this poem was composed.
- Ll. 594, 595 [יניע וגו'] Ps. 128.2. But the word תאכל is here not the 2nd person mas. but the 3rd fem., having רמה for its subject.
- Ll. 624, 625. Cited by רמב"ן at the end of his שער הנמול and by Menasseh ben Israel in chap. 23 of his נשמת חיים (Amst., 1652) fol. 82b.

המקורות ושנויי נוסחאות

מפתח המקורות

ספר קרובות הוא מחזור מסודר מאת וואלף היינהיים, רעדעלהיים 1832.	א ה
מחזור כמנהג אשכנזים [עם פי' הדרת קדש] ד"ו 1600.	א הדרת
ספר קרובות הוא מחזור כמנהג פולין... מתורגם ומבואר ע"י ר"ה ובהגהת ר' אייזק ברלין הנובר 1839.	א הנובר
מחזור מכל השנה כמ"א סביוניטה 1557-קרימטה 1560.	א סב
מחזור אשכנז, סאלוניקי 1555-1556. ע"י שאלתיאל אייזיק גראבער, פרזעמישל 1882-1894.	א סלונקי אגרות שד"ל
לליל ב' דר"ה, ע"י נתן עמרם חמ"ד 1858. מבני ביהכ"נ אשר במנטובה, מנטובה 1662. שירים ופזמונים מלקטים ע"י יוסף שלום בן שלום גאלינו, אמשטרדם 1628-1630.	אחות קטנה: אלה הדברים אמרי נועם
מחזור לר"ה כמנהג ספרד בק"ק סאלוניקי [מנהג אראנון] וסאלוניקי 1869.	אראנון א
מחזור ליוהכ"פ כנ"ל [וסאלוניקי] 1869. בית תפלה מחזור לר"ה ויוכ"פ למנהג ק"ק אראנון אשר בשאלוניקי, [וסאלוניקי] 1804.	אראנון ב אראנון ג
מחזור לר"ה ויוכ"פ כנ"ל סאלוניקי 1529. כמנהג ספרדים ד"ו 1844. חכמת המסכן והוא קרובץ כמנהג ק"ק ארגיל ליוורנו 1772.	אראנון ד ארבע תעניות ארגיל א

190

שלמה אבן גבירול

קרובץ שירות ותשבחות כמנהג ק"ק ארגיל
ליוורנו 1823.

ארגיל ב

קרובץ שירות ותשבחות כנ"ל והוספת שבח
תורה מאת חביב טולידאנו, ליוורנו 1852.
קרובץ שירות ותשבחות כנ"ל ע"י אברהם
בוכבזא, ליוורנו 1902.

ארגיל ג

ארגיל ד

סדר עבודה בלב ח"ב והוא יוצרות מתורגם
ומבואר ע"י חיים הלוי ארנהיים, גלאנוי
ולייפציג 1840.

ארנהיים

מחזור ארם צובה, ד"ו 1527. בהעקו' של
בית המדרש לרבנים דנויארק נמצא מן
המחזור הזה רק מדרג שכ"ט עד תי"ז, ודרג
ת"ך ותכ"א. הפיוטים החסרים בהעקו'
הנ"ל נרשמו עפ"י רשימות בראדי ופריי
מאן.

אר"צ

הר' שלמה חי בן בארון, תוניס 1898.
בקשות וקושטא בערך ש"ה מכורך עם ספר
נהר פישון לר' יצחק אבוהב, קושטנטינה
1538. העקו' היה לפנים בידי ר' שלמה
מדובנא ורש"דז. עי' צ.פ.ה.ב. ix צד 25
סי' 30.

בית יעקב

בקשות [רש"ד]

מיכאל זקש מאורעות חייו ופעולתו
הספרותית מאת שמעון ברנפלד, ברלין
1900.

ברנפלד

מחזור לנוסח ברצלונה מנהג קאטאלוניה,
סאלוניקי 1526.

ברצלונה

גזי אוקספורד כולל פיוטים ושירים נאספו
מאת צבי הירש עדעלמאן ומאת יהודה

ג"א

- ליב דוקעס ונעתק ללשון אנגלי מאת
מרדכי ברעסלוי, לונדון 1850.
לליל שמחת תורה, ליורנו 1780.
סדר תפלה ע"י ר' יעקב מליסא, שטעטטין
1862.
הנהגת האדם, ליורנו 1864.
הואיל משה באר, הנהגות ובאורים על תפלות
[קלא] מר' משה כרמי, ע"ש 1829–1835.
סדר הקפות לשמ"ת, חמוש"ר.
ספר שבעה הקפות לשמ"ת, בנדאד חש"ר.
הר' משה קורדואירו, לובלין 1613.
Memorial Exercises in memory of זכר צדיק לברכה
S. Schechter. N. Y., 1916.
ז"ש זבחי שלמים הנ"ל, ירושלם 1883.
חדשים גם ישנים iiiגנדפס ע"י הרכבי בהוספה לגליון 144 של
המליץ משנת 1893 בשם ארבעה מאמרים.
חדשים לבקרים להתחנן לפי מנהג ק"ק ליואנטיני, מנטובה
1622.
חזונים כמנהג המערביים שנתגוררו בסיויליא.
קושטאנדינה שנת הש"ם נפשינו בחיים
(1585 או 1580).
ע"י מיימון עבו, ליורנו 1866.
חתנים מנהג חימנים, עדן 1902.
אורות כולל פ"א שירים שהעתיק והגיה רשד"ל
עם הערות שזח"ה, פרזעמישל 1881.
יגל א יגל ב יגל ג
יגל יעקב, חונס 1902.
יגל יעקב, ליורנו 1881.

שירי קדש אספם רפאל יצחק אלטאראס,
ירושלים 1855.

כרם חמד, מכתבים נאספו ע"י שמואל ליב
נאלדענבערג, ח"ד, פראג 1839.

Ms. Poc. 74 (comp. Neubauer, Cat.
No. 1970, pt. III)

Ms. British Museum, Or. 6197³

T-S. 13. K. 4³ and T-S. K. 16.

סי' 772 וסי' 1183 עפ"י העתקות זלמן כוכב
טוב כרך שמיני באוצר הספרים אשר
בביהמ"ד לרבנים דנויארק.

סדור ומחזור כל בו. ווילנא 1905.

מנחה לערב יוכ"פ, ליוורנו 1821.

סדר תפלות כמנהג ק"ק כפא וקראסוב,
מעזירוב 1793.

כנור ציון, מבחר שירי ציון נערכו ע"י הוצאת
תושיה, ורשה 1900.

מכ"ע י"ל ע"י יחיאל בריל, ירושלים 1863
פאריז 1865.

נחלת שד"ל ב, לוח הפיטנים והפיוטים,
ברלין 1880.

לוח השירים אשר בחלק א' וב' מהדיואן
של רי"ה (נדפס בדיואן רי"ה שיצא
לאור ע"י שד"ל עמ' 8—61).

קונטרס לחזנים מר' אברהם בן משה שעני
פעלד, קראטאשין 1860.

לקט שושנים כולל שירי שפת עבר מימות
התלמוד עד דור עמנואל רומי. ע"י צבי

יצחק ירנן

כ"ח

כ"י אוקספורד

כ"י ב"מ

כ"י הגניזה

כ"י פארמא

כל בו

כליל תפארת

כפא

כ"צ

הלבנון

לוח

לוח-דיואן

לקוטי אברהם

ל"ש

גרעץ, ברעסלוי 1862.	מ'–ארגיל א
מחזור קטן כמנהג ארגיל עם פי' אברהם אלנקאר, ליורנו 1878.	מ'–ארגיל ב
מחזור קטן כנ"ל גם סדר תפלות בשתי בתי כנסיות אשנוגא לכבירא וחברת גוניהיים, ליורנו 1886.	מ'–ארגיל ג
הנ"ל בהוספת פזמונים ע"י אברהם בוכבוא, ליורנו 1908.	מ'–תונים א
מחזור קטן כמנהג תונים, ליורנו 1861.	מ'–תונים ב
הנ"ל, תונס 1895.	מאה"י
מחזור אהלי יעקב הר' יעקב נ' יצחקי, ירושלם 1908, 1910.	מבחר השירה
העברית ע"י חיים בראדי בהשתתפות מאיר וינר, ליפסיא 1922.	המגיד
מכ"ע י"ל ע"י אליעזר זילבערמאן, ליק 1867	המליץ
מכ"ע י"ל ע"י אלכסנדר הלוי צערערבוים, אדעסא 1860 סט. פטרבורג 1871	
בקשות ושירים, ליורנו 1884.	מקרא קדש
בקשות הנאמרות פה ארם צובה, ארם צובה 1873.	מקרא קדש ארץ
פיסא 1822.	משמרת הקדש
ותקון יצחק ע"י יצחק קורייאט, ליורנו 1899.	נחלת אבות
קבוץ ענינים שונים ע"י שלמה זלמן היילבערנ, ברעסלוי 1847.	נטעי נעמנים
מחזור לשלש רגלים מנהג ספרד בקונשטאנ-טינה ומדינות מזרח ומערב ואיטאליא, וויען 1860.	ס
מחזור לר"ה מנהג הנ"ל, וויען 1853.	ס ii

שלמה אבן גבירול

מחזור ליוכ"פ מנהג הנ"ל, וויען 1853.	ס iii
מחזור ספרד הוצאת אדלקינד, ד"ו 1544.	סא
תמונות תחנות תפלות ספרד ע"י דניאל בומבירגי, ד"ו 1524.	סב
מחזור ספרד ע"י אליהו בחור, ד"ו 1544.	ס בחור
סדר התפלות כמנהג ספרדים עם תרגום אנגלי מאת משה גאסטער, לונדון 1901–1906.	ס גאסטער
מחזור לימים נוראים מנהג ספרדים, ד"ו 1797.	ס ויניציאה
מחזור לימים נוראים מנהג ספרדים, ליוורנו 1831.	ס ליוורנו
מחזור לימים נוראים, שאלוניקי 1828.	ס שאלוניקי
מחזור מנהג ספרד ע"י שמואל בר יצחק פואה [שבי"ף], ד"ו 1572.	ס שבי"ף
תמונות תחנות תפלות ספרד ע"י זואן די דיגארה, ד"ו 1581 (שלו"ה).	ס שלו"ה
כמנהג בני רומא, שונצינו 1487.	סדר התחנונים
ע"י שלום שלמה יצחק עדני, ירושלם 1887.	סליחות תימנים
לכל זמני השנה, בגדאד 1906.	ספר השירים
סדר רב עמרם גאון. ווארשא 1865.	סר"ע
סדר תפלה כמנהג אשכנז עם סדר רב עמרם גאון השלם ע"י אריה ליב פרומקין, ירושלם 1912.	סר"עיהשלם
סדר עבודת ישראל, ע"י יצחק בן אריה יוסף דוב, רעדעלהיים 1868.	ע"י
וקול ששון ע"י אליהו עלוש, תונס 1911.	עת ללדת
ס' אהבת הקדמונים סדר תפלות כמנהג ק"ק פאס, ירושלם 1889.	פאס
ספר הפזמונים ע"י אלעזר בן אהרן סעדיה עראקי, כלכחה 1856.	פב

פזמונים, בלי שער וחמוש"ד, ע"י	פד
ע"י מצליח קורניאלדי, חמוש"ד.	פזמונים לשמ"ת
סדר יוצרות ע"י פירסט. ליפסיא 1852.	פירסט
פרזעמישל 1888.	פניני שד"ל
L. Zunz, Literaturgeschichte der synagogalen Poesie. Berlin, 1865.	צ
קונטרס הפיוטים עם הערות חיים בראדי, ברלין 1894.	קה"פ
סדר שנוהגין להלל בביהכ"נ של בני פורמיזני מעיר מודינא בליל שמ"ת, מנטובה 1780.	קול שמחה (מנטובה)
מחזור לר"ה ויוכ"פ מנהג קאטאלאן ישן וחדש אשר בשאלוניקי, שאלוניקי 1863.	קיו א
מחזור לר"ה כמנהג הנ"ל, ושאלוניקי 1869.	קיו ב
מחזור ליוכ"פ כמנהג הנ"ל, ושאלוניקי 1869.	קיו ג
סדר התמיד ח"א כולל תפלות ימי החול כמנהג ארבע קהלות קארפינטראץ, אויגניון, לישלוח, קאוואליאון, מסודר ע"י אליהו כרמי, אויגניון 1767.	קלא I
סדר התמיד ח"ב כולל תפלות של שבת כמנהג הנ"ל, אויגניון 1767.	קלא II
סדר לימים נוראים [לר"ה] כמנהג קארפינטראץ ראץ ע"י אברהם מונטילי, אמשטרדם 1739.	קלא III
סדר לימים נוראים [ליוכ"פ] כנ"ל, אמשטרדם 1739.	קלא IV
סדר לשלש רגלים כמנהג הנ"ל, אמשטרדם 1759.	קלא V
סדר לארבע צומות ולארבע פרשיות כמנהג הנ"ל, אמשטרדם 1762.	קלא VI

סדר הקונטרסים, כולל פיוטים לשבת וכו' כמנהג ויניזין, אויגניון 1775.	קל"א VII
סדר של ראש השנה כמנהג אויגניון, אמשטרדם 1765	קל"א VIII
סדר של יוכ"פ כמנהג אויגניון, אמשטרדם 1766.	קל"א IX
סדר האשמורות כמנהג אויגניון, אמשטרדם 1763.	קל"א X
מחזור קטן כמנהג קצנטינא ע"י אליהו עלוש, ליורנו 1872.	קצנטינא
The Jewish Quarterly Review. London 1889–1908; N. S., Philadelphia 1910–	רבעון האנגלי
מחזור כמנהג ק"ק רומא עם פי' קמחא דאבישונא, בולוניא 1540.	רומא ב
מחזור כמנהג איטאליאני עם מבוא משד"ל, ליורנו 1856.	רומא שד"ל
סדר תפלות השנה למנהג קהלות רומניא, קושטאנדינה [1574].	רומניא
סדר תפלות השנה כנ"ל ע"י אליה הלוי, קושטא 1510.	רומניא א
סדור תפלות השנה כנ"ל בבית דניאל בומ' בירני, ד"ו 1522–1523.	רומניא ב
ס' בקשות ופיוטים, וויען בערך 1890.	רני ושמחי
שבחי אלהים, והראן 1880.	ש"א
ע"י אברהם אלמאליח בר יוסף, ליורנו 1855.	שובע שמחות
שירי השירים אשר לשלמה בן גבירול, ע"י שניאור זקש, פאריש 1868.	שה"ש
בקשות ופזמונים קדמונים. אמשטרדם 1793.	שיר אמונים

- שיר ושבחה בקשות ופזמונים נקבצו ע"י רפאל חיים הכהן, ירושלם 1905.
- שיר שבחה בקשות ושירים לש"ק ומוצש"ק ופסת, ליוורנו 1841.
- שירי זמרה אלגיר 1889.
- " " ליוורנו 1872.
- " " חונס 1905.
- שירים חמירות ותשבחות קושטא 1545.
- שירת ישראל מבחר השירים מימי ר"ש הנגיד עד היום מסודרים ע"י י"ח ראבניצקי וח' נ' ביאליק, קראקא 1906.
- שמחת חתני התורה כמנהג ספרדים שבעיר מדינא, ליוורנו 1793.
- שנות חיים לר"ה ויוכ"פ, ליוורנו 1865.
- שע"ה שער השיר: Brody and Albrtcht, The New Hebrew School of Poets, London, 1906.
- שער השמים פי' על הסדור מר' ישעיה בן אברהם הלוי הורוויץ, אמשטרדם 1717.
- שער התשובה חמ"ד 1775.
- ש"ר שפתי רננות כולל סליחות ובקשות כמנהג טריפולי, ליוורנו 1837.
- תוצאות חיים ע"י יצחק בן אריה יוסף דוב, רעדעלהיים 1882.
- התחיה י"ל ע"י שניאור זקש, ברלין 1850-1857.
- תחנונים ופיוטים ופזמונים וקניות של חברה שומרים 1597 לבקר אשכנים, ד"ו 1760.
- תחנונים וסליחות מנהג איטאליאני, ד"ו 1760.
- תכלאל סדור כולל כל תפלות השנה הנקרא תכלאל כמנהג תימן, ירושלם 1894-1898.

מחזור קטן לימים נוראים כמנהג חלמסאן ע"י אברהם אלנקאר, ליוורנו 1861.	חלמסאן א
מחזור קטן כמנהג הנ"ל, ליוורנו 1908. תלמוד לשון עברי, יהודה ליב בן זאב, ווילנא 1879.	חלמסאן ב חל"ע
אבודרהם י"ד ע"י אליעזר ליפמן בן רפאל פרינץ, ברלין 1900.	חשלוס

Dukes, Ehrensäulen und Denksteine. Wien, 1837.

Dukes, M. b. E.: Moses ben Esra. Altona [1839].

Dukes, Zur Kenntniss der neuhebraischen religiösen
Poesie. Frankfurt a. M. 1842.

Geiger, S. G.: Salomo Gabirol und seine Dichtungen.
Leipzig, 1867.

Die Haggadah von Sarajevo von D. H. Müller und Ju-
lius v. Schlosser. Wien, 1898.

Heller, Die Echten hebraischen Melodien. Trieste, 1893.

J. C.: Jews' College Jubilee Volume. London, 1906.

Litbl. d. Or.: Literaturblatt des Orients. Leipzig, 1840–
1851.

N. C. Neubauer and Cowley, Catalogue of the Manu-
scripts in the Bodleian Library. Oxford, 1906.

Neubauer: A Geniza Fragment. (In Gedenkbuch zur
Erinnerung an David Kaufmann. Breslau, 1900, pp.
279–387)

Sachs, R. P.: Die religiöse Poesie der Juden in Spanien.
2d ed. Berlin, 1901.

1

שחר אבקשך

המקורות: אה 1. כל בוח"א 4 ארבע תעניות 3: בית יעקב 96: בקשות רש"ד 6. דרך החיים ח"ב 27 זש 24: חפח א 16 יגל, א 6: יצחק ירנן 10: כפא 29: מבחר השירה 78 מקרא קדש 17: מקרא קדש-אר"ץ 13: משמרת הקדש 108. ס 166. (לפסח) סא 32. ס ליוורנו 194: (ליוכ"פ) ס של"ה 33. ס II 64: ס' השירים 12 ע"י 34 פב 5 קלא I 3. (החרוז הראשון נכפל בסוף הפיוט) שאו שה"ש סי' 25 עמ' 150 שיר אמונים 3: שיר ושבחה 6: שירים חמירות 26. Neubauer, verso, col. 1, No. 10. Ms. 1. 4⁸ fol. T-S. 13. K. 188. 5.

שנויי נוסחאות: 3. ואתבהל (בכמה מן הדפוסים). 5. מי זה (בכ"ה הגניזה) 6. ומה כחירוחי (ברוב הספרים). 8. אודך בעת תהיה (חפת). בס' שא נמצא בסוף הפיוט עוד חרוז חמישי שר"ת שלו יהוה והוא הוספה מאוחרת ח"ל: יוצר גויתי, האר אפילתי, ושמע תפילתי, הקשיבה רנתי.

2

לך נפשי חספר

המקורות: הפיוט הזה נדפס בשער השיר צד 39 עפ"י שני כ"י באוקספרד סי' 1970 וסי' 1162 ובספר Jews' College Jubilee Vol. (J.C.) צד 207 עפ"י כ"י שזח"ה סי' 362. ומובא ג"כ במאמרו של נויבויער verso col. 1, No. 16. מלבד שניים פרטיים נשתנו שני הדפוסים האלו גם בסדר החרוזים בכמה מקומות. חרוז ט' של שער השיר הוא חרוז י"א בס' J.C. ולהיפך חרוז י"א בשע"ה הוא חרוז ט' בס' J.C. החרוזים י"ט, כ', כ"א וכ"ב בשע"ה הם חרוזים כ"ב, י"ט, כ' וכ"א בס' J.C. בדפוס זה

מודעה: בציוני המקורות שמתי נקודה אחת אחר מספר הדפים להורות על עמוד א' ושתי נקודות להורות על עמוד ב'. מספר בלי נקודה מראה על העמוד או על סי' הפיוט שבמקור.

שלמה אבן גבירול

השתמשתי בשני הדפוסים הנ"ל ובפוטוגרפיה של כ"י אוקספרד 1970, ובסדר החרוזים אחזתי בדרך שער השיר.

שנויי נוסחאות: 3. לך היא בדבר יה נמצאה בי (J. C.) 4. כאור עין משבתה (J. C.) 8. חפץ (J. C. וכ"י 1970) 15. וספקה (J. C. וכ"י 1970) 18. כמבכירה ביום צירה בלדתה (J. C.) 23. בלב עקד (שע"ה וכ"י 1970) 27. לך תנוף (J. C.): כף למול כף (J. C.) ושער השיר. בכ"י 1970 הנוסח כמו הנוסח שלי, ובלי ספק שנו המולי"ם בקריאתם. 31. חצות ליל (J. C.) 35. היה סתרה (J. C. וכ"י 1970) 39. ולב חושב (J. C. וכ"י 1970) 41. לצורר לעגולה (J. C.) 43. היה מצר מצר במצר (J. C.) 45. ולא אויב חרפיה (J. C.) 46. יצוריה בלדתה (J. C.) 48. והמה חמסה (J. C.) 49. שלומה (J. C.) 51. ואמור כי פי העין בשרשו... האם כבתה (J. C.).

3

שוכב עלי מטות

המקורות: הלבנון, vi, 119 מבחר השירה Dukes, Zur 90 -- Kennntniss, 158. Neubauer, verso, col. I, No. 21.

כ"י פארמא 772 דף 61. צ 188.

הערה: בהלבנון נדפס כחלק מפיוט אחר (שמעה ארון עולם). המ"ל נויביוער חבר ט' פיוטים שונים לפיוט אחד ביניהם הם הפיוטים הבאים להלן סי' 4, 32, 35.

שנויי נוסחאות: 1. מטתי (כ"י פארמא). 2. יצוע (הלבנון) יצועתה תכין (כ"י פארמא). יצועי (דוקעס ומבחר השירה). 4. על ראש הרי וקנמוני (דוקעס-ולזה אין מובן); על שנידי וחרמוני (הלבנון-חה נגד המשקל); על ראש שנידי וחרמוני (מבחר השירה-גם זה נגד המשקל); על הר שער וחרמוני (כ"י פארמא-אולם לא מצאנו שהר שער מחובר להר חרמון ולכן תקנתי תבר).

5. סורה (דוקעס); פראים אור נטה ליעלת חן כ"י פארמא. 6. אני טוב לכמוך (הלבנון, כ"י פארמא-וזה נגד המשקל); ואתה לכמוני (הלבנון); גם אתה לכמוני (כ"י פארמא, דוקעס). ואת טוב לכמוני (מבחר השירה-וזה נגד המשקל).

4

שחר עלה

המקורות: אמרי נעם 67: הלבנון vi 119 מבחר השירה 90 נטעי נעמים 18:
Dukes, *Zur Kenntniss*, 208

188. 157. Neubauer, verso, col. I, No. 17.

הערה: בהלבנון נדפס השיר הזה כחלק משיר אחר (שמעה אדון) דוקעס בספרו ה'על עמ' 157 הערה 1 אומר שהפיוט הזה נדפס ג"כ במחזור סגילי ד"א תקי"ב וגם במחזור אוניון ולא מצאתי.

שנויי נוסחאות: 2. לראות פני אמי (אמרי נעם, הלבנון). 3. לך אפרוש (נטעי נעמים, דוקעס). 4. אשים לך לחמי (אמרי נעם, הלבנון). 5. מורק לך אמלא (הלבנון, נטעי נעמים, דוקעס). 6. ושחה (מבחר השירה, נטעי נעמים, דוקעס); חשחה בלבב טוב (אמרי נעם, הלבנון); תיטב לך טעמי (אמרי נעם); ייטיב לך טעמי (הלבנון). 8. ישי ראש בית הלחמי (הלבנון, נטעי נעמים, דוקעס); בן דוד ישי הוא ראש לבית לחמי (אמרי נעם).

5

שלשה נוסדרו

המקורות: מבחר השירה 78 שה'ש סי' 28 עמ' 159 כ"י אוקספורד 191: Geiger, S. G. p. 146 ז' 189, 673 העתקה אשכנזית Geiger, *ibid* p. 96.

שלמה אבן גבירול

שנויי נוסחאות: 7. הגות לבי (כ"י אוקספורד).

6

שעלי אפרשה

המקורות: כ"י פארמא 772 דף 60 לוח 114 Neubauer, verso, col. 4, No. 14. ז. 728.

7

שער פתח

המקורות: רני ושמח' 22: 52; (ושם נסמן בטעות סי' שלמה סער);
שה"ש סי' 19 עמ' 129 כ"י אוקספורד 192 כ"י פארמא 772 דף
Neubauer, verso, col. 4, No. 1. ז. 189

שנויי נוסחאות: 2. גסערה סער (בכל המקורות חוץ משה"ש).
4. יען שמוע אל אל קול הנער (שה"ש); יען כי שמע אל (רני
ושמח'). 5. חצות לילה (שה"ש); 6. רמסו אחי חזרי (כ"י
פארמא); הכה אחי (רני ושמח'). 8. מבין גם הנני בער (כ"י
פארמא); גם הצבי בער (רני ושמח').

8

שפכי לצור לבך

המקורות: שה"ש סי' 42 עמ' 106 כ"י העיזה 1. T-S. 13.K 48 fol. 1.
ז. 188.

9

שש נגזרו

המקורות: הלבנון i 48 שה"ש סי' 20 עמ' 132 שירים חמירות 212
Jellinek; (חסר חרוז ב-ג) 160 *Zur Kenntniss* Dukes,
Neubauer, (חסר חרוז ב-ג) 300 Litbl. d. Or. IV. verso, col. 1, No. 8.
כ"י העיזה, ז. 188.

שנויי נוסחאות: 2. אין קץ ואין קצה (הלבנון); לאין חוק ואין קצה (כ"י הגניזה). 4. ותחת ילד בית (כ"י הגניזה). 5-6. אזעק ולא אשמעה ... תענה אתי אלי (כ"י הגניזה). 3-6. חסרים בהלבנון ובליטבל. ובדוקעס. 7. האין פדות עמי הנני לקחני (ליטבל, דוקעס); ואם אין פדות עמי (כ"י הגניזה); הנני לקחני (שה"ש).

10

ששנוי רב בך

המקורות: ברנפלד, 53 מבחר השירה 92 נטעי נעמים 18: קה"פ 79 שה"ש סי' 22 עמ' 137 Sachs, R. P., Neubauer, verso, col. 4, No. 10. צ. 189 העתקה אשכנזית, Sachs, *ibid.* p. 39. ועוד פעם בספרו של ברנפלד, 53.

שנויי נוסחאות: 5. תעצומיו (ברנפלד, זקש, נטעי נעמים); 6. ואיך יוכל שאת (זקש, נטעי נעמים); ואיך יוכל שאתם (ברנפלד); ואיך יוכל שאתו (קהפ); ואיך יוכל שאתך (מבחר השירה); והיך יוכל שאתך (שה"ש) 7. וחנני נכונה (ברנפלד, זקש, נטעי, קהפ). 10. ומנחת עשרוני (קהפ, ומבחר השירה).

11

שתי בך מחסי

המקורות: שה"ש סי' 27 עמ' 156 מבחר השירה 79. Neubauer, verso, col. 4, No. 3. כ"י אוקספורד 192. צ. 649, 188 (שתי בה' מחסי) שנויי נוסחאות: בכ"י אוקספורד נמצאו השנויים האלה: 2. מצר. 4. בידך. 5. חלקך.

שאלוני סעיפי

המקורות: ג'א 29 טל 27 הלבנון vi 94 מבחר השירה 77 קה"פ 8 כ"י
Neubauer, verso, col. 4, No. 13; T-S. 13, K. 47. הגניזה
ז. 188. תרומם אשכנזי Heller 23.

שנויי נוסחאות: 3. לאל שרי (כ"י הגניזה). 5. משושי עם כוסי
(ג'א); משושי גם מנת כוסי (טל, מבחר השירה); ועושי (ג'א,
הלבנון, מבחר השירה, קה"פ); 6. אזכרה ואהים (ג'א, הלבנון).
5-6. משושי גם מנת חלקי וכוסי אשר עת אזכרה אצמא ואהים
(כ"י הגניזה). 7. הינעם טוב לנשמתי (כן בכל המקורות מלבד
כ"י הגניזה).

שחרתיך בכל שחרי

המקורות: כ"י פארמא 60: נטעי נעמנים 18: שה"ש סי' 21 עמ' 134;
Dukes, *Zur Kenntniss*, 171. Sachs, R. P. 8; Neubauer,
Sachs, *ibid.* 38. תרגום אשכנזי 188. ז. verso, col. 4, No. 7.
שנויי נוסחאות: 1. בכל שחרי: כן בכ"י פארמא ושה"ש, ביתר
הדפוסים: בכל שחר. 3. ואדמה לרל: כן בכ"י פארמא,
בכל הדפוסים: ואכמה כדל. 5. מקומות לא יכילון שבתך
(בכל הדפוסים, והוא נגד המשקל). נוסח שלי מורכב מנוסח
כ"י פארמא (מקומות לא יכילון לשבת) ונוסח כ"י אוקספורד
(מקומות לא יכילון לשבתך) מובא ע"י נויבויער בכבוד
הלבנון vi 95; 6. תוך סעיפי (שה"ש); בכל הדפוסים האחרים
ובכ"י פארמא: בין סעיפי. 7. הלא אשפוך (כ"י פארמא);
8. ונבר חשקי (נטעי נעמנים); חשקו (כ"י אוקספורד). 9-10. כ"י
אוקספורד: לך אודה אלהי ואומר בעוד נשמת אל חי באפי;
כ"י פארמא: לך אודה אלהים נא אומר בעוד נשמת אלהים

יש באפי; בכל הדפוסים מלבד שה"ש: ואל"ך אומר בעוד
נשמת חי באפי.

14

שפל רוח

המקורות: ארגיל א 105. (לשמחת תורה); דרך ישר 27. המ"ב ח"ד
42: זבחי שלמים 48: ז"ש 24: חפת א, 3 מאה"י ח"א 89: (לר"ה);
מבחר השירה 79 ס 36: (לשלוש רגלים); ס ליוורנו 78: ס ii 66:
ספר השירים 17 עת ללדת, ב, 9. פב 14 פד 39: פאס 24. קה"פ
68 קיו, ב ii 17 (לר"ה); קלא v 62; (ב' דפסח, רק ראשו וסופו);
רומניא ח"ב ii 92: (לסכות, הדף הזה נסמן בטעות צ"נ ויום
כפור); רני ושמחי 18: שא 194 שה"ש סי' 13 עמ' 107 שירים
חמירות 29 שנות חיים לר"ה 85: Neubauer, verso, col. 1,
189. No. 18; col. 4, No. 12.

הערה: בס' עת ללדת, ובס' שא נדפס מיד אחרי השיר הזה עוד
שיר לרשב"ג המחיל: שמעה ארון עולם, כאלו היה חלק
ממנו והמדפיסים דשמו עליו: סימן שלמה כפולה.

שנויי נוסחאות: 5. בכל הדפוסים מלבד רומניא: אין קץ לגדלו.
7-8. חסדים (עת ללדת, רומניא). 10. לך תגדיל להודות
כל נשמה (דרך ישר, מאה"י, ס, ס' השירים, עת ללדת, פב,
פד, קיו, שא); לך תגדיל להודות הנשמה (ארגיל); לך תיטב
להודות כל נשמה (רני ושמחי); לך תיטב להודות לך נשמה
(חפת); ולך ייטב להודות הנשמה (רומניא). בדפוס קלא
נמצאו רק שני בתים, הראשון והאחרון, ונוסח הבית האחרון הוא:
והטבת והגדלת חסדים לך תיטב להודות הנשמה. בקה"פ
ובמבחר השירה חסר הבית החמישי ותחתיו נמצא נוסח זה:
אשחר אל בראשית רעיוני אשר לשמו תהלל כל הנשמה.

שלמה אבן גבירול

15

שלחה לבת נדיב

המקורות: הלבנון i 48 שה"ש סי' 29 עמ' 163; Neubauer, verso, col. 1, No. 9.

שנויי נוסחאות: 2. שתול עלי מים (הלבנון). 6. מאין יבא עזרי, (הלבנון). 7. לאלוף נעורה (הלבנון).

16

שמש כחתן

המקורות: שה"ש סי' 2 עמ' 1 שע"ה 41 לוח דיואן 333. הערה: יל"ג, אגרת פתוחה (המגיד xiv 253). נויבויער, דברים עתיקים מאוקספרד (המגיד xii 357).

17

שדודים

המקורות: ארנהיים 248 כל בו ח"ד 313 כנור ציון 18 (רק ראשי פרקים); סליחות תימנים 39 ע"י 739 פירסט 113 קלא x 66: 76. שירים וזמירות 190 שער השמים ח"ב 106. תכלאל ח"ב ii 153. לוח 59 צ. 590

שנויי נוסחאות: בדפוס קלא נסמן בראש הפיוט: מסתאגב אתה תקום תרחם ציון. 2. תשיב למרבץ (קלא). 3. עטרת לובשי תשבץ (סליחות תימנים, תכלאל) עבודת לובשי (קלא) 4. תרעת ושמעת (סליחות תימנים, תכלאל) בדפוס קלא חסר החרוז הזה. 5. בכל הדפוסים נמצא אחר חרוז זה הפסוק: אתה תקום תרחם ציון, ובדפוס מנהגי אשכנז נמצא נ"כ החרוזים האלה: חיש קל מהרה את פדותנו, למה לנצח

תשכחנו, ה' חננו לך קוינו, ה' מלכנו הוא יושיענו. 6. לנויי הארץ (סליחות תימנים, תכלאל); 7. חגביר ומתניו שנס (קלא). 8. עדרי תאסוף (דפוס אשכנז); עת'ר תאסוף ונפוצי תכנס (סליחות תימנים); עתה תאסוף נפוצי כנס (קלא); עדרי תאסוף נפוצי תכנס (תכלאל). 9. תחדש גאולות מנס ותנס (סליחות תימנים); להעיר גאולה כמאז לחנס (קלא); תחדש גאולת טאנים וחנס תתן ליראיך נס להתנוסס (תכלאל). 10. בדפו' אשכנז חסר חרוז זה ותחתיו נמצא: חושה והשב את שבותנו. 11. מבקש להשמיד תקות המוני (סליחות תימנים, תכלאל); מבקש לאבד תקות אמוני (קלא). 12. יקראני עד אן תיחל לעיני (סליחות תימנים; תכלאל; עוני); יריבני עד חיש לעיני (קלא). 13. עניתי הן כתוב בספר חזיוני כי לא יזנח וכו' (סליחות תימנים; תכלאל: כי לא יזנח); הן כתוב בחזיוני כי לא יזנח וכו' (קלא). 14. ומעוז לאביון (סליחות תימנים); מחסה לדל ומעוז לאביון (קלא); ומחסה לאביון (תכלאל). בדפוס אשכנז חסר הפסוק הזה ותחתיו בא: ישוב ירחם יכבוש ענותינו. 15. לנחלה ירשה (דפוס אשכנז). 16. ופקוד ענושה בידי ענושה (קלא). 17. נתושה נטושה (תכלאל); נתוצה ורטושה (ארנהיים, פירסט). 18. בסליחות תימנים וקלא חסר החרוז הזה. 19. חדש צדקת (סליחות תימנים, תכלאל); צדקות (קלא). בכל הדפוסים נמצא פה עוד חרוז, ושמים חדשים וארץ חדשה שהוא בל'ס הוספה מאוחרת. 20. זרים (סליחות תימנים, תכלאל); חדים תכניע בחורב ובציון (קלא). בדפוס אשכנז חסר החרוז הזה ותחתיו נמצא: ואז נשורר ברינונו. בדפוס קלא נמצא פה עוד בית אחד שאין כל ספק שהוא מאוחר, וז'ל: חזק רפיון עם שחויי אפים | זכרם לטובה בוחן שרעפים כתבם לחיים היושבי בשמים | וקרוב עת ישע ופדיון אתה תקום תרחם ציון

שכולה

המקורות: ארנהיים 259 חזונים ח"ב 49: כל בו ח"ד 315 מבחר השירה 82 ע"י 745 פירסט 118 שער השמים ח"ב 109 לוח 96.

שנוי נוסחאות: 2. היאשי (ע"י, שעה"ש). 3. קצי (בכל הדפוסים מלבד חזונים). 4. כי עוד מעט כי (בכל הדפוסים מלבד כל בו, וע"י). 5. מלאך (בכל הדפוסים מלבד חזונים). 6. אנסוך (חזונים, מבחר השירה). 7. השורה הזאת נמצאה רק בחזונים בהוספת, כי' בראש השורה, ונ"ל שהמלה הזאת רק דיטטאגראפיע מפני שהתיבה שלפניה חותמת בהברת, ב"י. במבחר השירה השמיט המו"ל שתי התיבות הראשונות ומתחיל, יבא מבשר". בשאר הדפוסים הנוסח: ה, מלך ה' מלך". 8. ה' ימלוך (בכל הדפוסים, מלבד חזונים, מבחר השירה ושעה"ש). 9. חסר, עוד" בכל הדפוסים מלבד חזונים. 10. לחליי אלי (חזונים) לאלי אלי (מבחר השירה). 11. ועד אז (שעה"ש). 14. לפוקד ומוחל (בכל הדפוסים מלבד חזונים ומבחר השירה). 15. כי לעולם כך (שעה"ש); אני כך בוחל (חזונים ומבחר השירה). 18. וסתום (חזונים, מבחר השירה) לפתור (חזונים). 19. חרוז זה חסר בחזונים. 21. כי עוד אשוה בלחייך התור (חזונים); עוד אשים בלחייך (מבחר השירה). 22. ויפרח כפתור (בכל הדפוסים מלבד חזונים); ויפרח עוד כפתור (ארנהיים, פירסט, שעה"ש). 23. הושלך (חזונים, מבחר השירה). 24. המוני לפנים" חסר בחזונים; באחת נשבע (חזונים). 25. בקרב יתבע (חזונים). 26. הייתי אני כעיט (חזונים, מבחר השירה); כבעיט (כל בו, ע"י). 27. נקבצו עלי בשלוח אצבע (כל בו, ע"י); מלכיות אדבע" חסר בשעה"ש. 28. תאכל בשרי ועוד לא תשבע (חזונים, מבחר השירה). 29. אשר הוא נשבע (ע"י).

19

שזופה נזופה

המקורות: חרשים גם יצנים iii 5. חמש שורות הראשונות נמצאו ג'כ בכ"י הגניזה T-S. 8. K. 16 בדף א' ע"ב, הערה: בכ"י שממנו נרפס בדפוס הנ"ל נמצא הפיוט הזה תיכף אחר הפיוט „שכולה אכולה” ורשום עליו בערבית „ולה איצא פי מתל דלך” וולו עוד בענין הזה ולכן קרוב הוא שהוא לשבת חמישי אחר פסח.

שנויי נוסחאות: 3. השב חטופה (בדפוס הנ"ל); תשב חטופה (כ"י הגניזה). 4. כלי מות חגור (חסר בדפוס). 11. אקום (בדפוס). אולם הרכבי כבר תקן לנכונה בהערה שם). 14. יעטוף (בדפוס). 15. אפיו וכפיו בדמעתו ישטוף (בדפוס).

20

שביה בת ציון

המקורות: טל 28 מבחר חשירה 83 קה"פ 101 שע"ה 47 צ. 590 העתקה אשכנזית Heller 25. שנויי נוסחאות: 2. שבועות (טל). 19. מורי (טל); אסוף ובכל הדפוסים, ואני אחזתי בנוסח הכ"י המובא בקה"פ בהערות). 28. בטל אורות נרשם: אולי חסר בית אחד, אולם צונץ (ליטנ. 590) מודיע כי לפיוט הזה רק ז' בתים.

21

אמרה גולה

המקורות: אר"צ 415: רומניא ח"ב II 74. רומניא ב (שערד); ש"ר 36: N. C. II 2857, fol. 55b. צ. 191, 412.

הערה: בדפוס אר"צ נרשם עליו: „לשבת אתם נצבים אחרת לרבי שלמה הקטן ז"ל בכ"י סופה".

שנויי נוסחאות: בדפוס רומניא חסר ההקדמה ה' תשפות לנו עד מעון אתה היית לנו ובדפוס אר"צ הנוסח הוא: ה' שלומך שים עלינו ה' לעד ואל תגעלנו ה' מעון אתה היית לנו ה' תשפות שלום לנו.

6. ביד צר (אר"צ) ביד זרים (ש"ר). 7. בעודי בבית גלות אסורה (אר"צ, רומניא). 10. רדומה (רומניא). 11. בכל עת תעורר (אר"צ). 14. סגורת במחשך (רומניא). 15. תאבד תשפל (רומניא). 16. „צבאות" חסר ברומניא וש"ר. 17. עם כל ממלכת (אר"צ). 18. כינה קצורה (רומניא). 19. צדו צעדיה (אר"צ). 21. הפוכה כצפור (אר"צ, רומניא). 22. בכל לשחוט נדרשת (אר"צ); בכל יום לשחט (רומניא). 23. בכל עת חורשת (אר"צ). 25. נחשבו ואויבים אותם שבו (אר"צ). 26–27. ועמך בגלות ואויבים עלינו ישבו (רומניא). 33–34. חסין הופע בדרך ושלח כמאז (אר"צ); חסין הופע בהורך ושלח כמאז (רומניא). 37. טאטא מלכות (אר"צ). 38. ושדוף פריץ חיות (רומניא). 39. טרופים פוורים (רומניא). 39–40. טורפי עמך כשיות אשר אמרנו רעה לנו (אר"צ); 41–42. יורש שעיר הגלנו והיום כמה אבלנו (אר"צ). יבוש שעיר אשר הגלנו זה כמה שנים אכלנו (רומניא). 45. כאין תמנו נגדך ונכחדנו (ש"ר). 46. מרוב אדונים אשר שעבדנו (רומניא). 47. כמעט מגוי אבדנו (ש"ר); כמעט מאשר נכחדנו (אר"צ). 49. לרגלי עבדים נכפפנו (רומניא). 50. ועל בור (בכל הדפוסים, ואני תקנתי לפי חקי הלשוך; בור מסגר (רומניא, ש"ר). 54. גמלת אז (אר"צ); אשר גמלת את ידיך (רומניא). 57–59. נאר גוים ושקץ וגלה פלאות הקץ וצעיר רודם הקץ (אר"צ, רומניא). 62. ושי יערב (רומניא). 63–65. חסר ברומניא. 67. וצמח צדיק יצמח (אר"צ).

69. פרק עול (רומניא); פרוק את עולי (אר'צ). 70. חזרים תוסף (ש'ר). 71. ושלח מהרה מבשר (אר'צ, ש'ר). 73. גבוה (אר'צ). 77. קריאת עניים (אר'צ); קריאת שמך (רומניא); קרית עניים (ש'ר). 79. ותשא עון נאלח (אר'צ); ותכבוש עון (ש'ר); הנאלח (רומניא). 81. עושה תשובה (אר'צ) 83. ויודו נשואי משובה (אר'צ); ויודו אנשי משובה (רומניא). 86. ועון עמך נשאת (אר'צ, רומניא). 87. פשע וחטאת כסית (אר'צ). 88. כי גם כל מעשינו (אר'צ, רומניא) חזה לשון הכתוב אולם לפי הענין צ'ל כמו הנוסח בש'ר. 89. תהיה תמיד נגדך (אר'צ, רומניא).

22

אכה כפי

המקורות: אנרות שד'ל 503 סר'ע ח'ב 23. (אות מ'ס חסר מן הסימך); לוח 7. צ. 190.
הערה: לפי צונץ (שם) הפיוט הזה מכיל י"א חרוזים והסימן הוא אני שלמה הקטן, אבל לפנינו יש רק ז' חרוזים.
שנויי נוסחאות: 'מקדמה למשפטיות (סר'ע). 2. ותשב לריב (סר'ע). 4. נואל סרעף (סר'ע). 7. יום בו נושה (סר'ע). 11. הפשע במאזני הישע (סר'ע). 14. למען תצדק (סר'ע). 16-18. חסר בסר'ע.

23

שואף

המקורות: אחות קטנה 14: אראגון א II 20. אראגון ג 42. אראגון ד 27: ברצלונה 37: דרך ישר 26: המ'ב ח'ה 14: מ' ארגיל 60: מ' ארגיל II 60 מ' תונים 62. מ' תונים ב 14: מאה'י ח'א 88: נחלת אבות 83. ס II 65: ס ליורנו 77: פאס 23: קיו, ב II 22.

קלאו 23: 14viii: קצנטינא 40. שירים וזמירות 28 תלמסאן א
 62: Neubauer, verso, col. 5, No. 1. כ"י אוקספרד
 Heb. e 38, fol. 13. צ. 881.
 הערה: לחן פיוט זה נזכר בזמירות ישראל לר"י נגארא ח"ב 5,
 43, וח"ג 17.

שניי נוסחאות: 4. נכרע (מ' ארגיל, מ' תוניס). 7. הה לי ראותי
 כי (המ"ב); הה לי בראותי (קלא). 9. תעיר (אראנון, פאס,
 קיו, קלא, המ"ב). 10. לא יעשה פשע (המ"ב, קלא iii).

24

שנים נפגשו

המקורות: נא 15 המ"ב ח"ד 226, 309. קלא v 144. (לשבת חוה"מ
 של פסח, השורה הראשונה מובאה ג"כ בעמ' 209. בשחרית
 שמחת תורה); שה"ש סי' 17 עמ' 121 (ליום ב' של ר"ה). כ"י
 אוקספרד 192. Neubauer, verso, col. 4, No. 8. צ. 188.
 שניי נוסחאות: 3. מהלליך (נא). 4. יביט ויחזה (קלא); ידע ויחזה
 (כ"י אוקספרד על הגליון). 6. עני ונבזה (כ"י אוקספרד).
 7. שור זה (נא, כ"י אוקספרד). 8. בלב נכון יהיה (נא); בלב
 נבון (כ"י אוקספרד), בלב נכון מאד (שה"ש). 5-8. חסרים
 בקלא. 11. ונשמתי ברוחי (קלא).

25

נשמת שאר

המקורות: המ"ב ח"ה 105. קלא 67iii. 45. viii. לוח 40 צ. 588.
 שניי נוסחאות: 2. יום למוסר (קלא); המ"ב מוחק, לך תורה
 מפני שכבר אמר, חשבך. 4. לפי המ"ב צריך להוסיף
 עמך אחרי ישרון או למחוק, להצדיקם משורה הבאה כדי

להשוות מספר התנועות, 8. לפי המ"ב שמונה מספר התנועות בכל חרוז וחרוז צ"ל: מלך עליון על כל עושה משפט וצדק', או, מלך עושה משפט לאשורו וצדק', או אריך למחוק, משבעים' בחרוז הקודם ולנסח, מלך עושה משפט וצדק' כמו שהוא בדפוסים. 10. תהדרך (קלא) המ"ב מנסח: המוני סגולתך וכל דגלי שבטיך תהדרך 11. עוברי מצותיך (קלא). 13–15. לפי המ"ב צ"ל: חגיגי עבדיך יראיך ... הקרוב ... כי צדק וכו', או אולי צ"ל חגיגי ישרון יראיך וכו'. 17. לפי המ"ב צ"ל: קדוש ומרום שמו אל מלך וכו'. 18. המ"ב: האומרים לך ואלו וכו'.

26

מלך שדי

המקורות: אראגון א ii 30. אראגון נ 12. אראגון ד 6: ברצלונה 22: קיו, א 3: קיו, ב ii 31: קלא x 48: ובמחזור זה הוא סליחה לצום גדליה, וחסר בו הבית האחרון. צ. 191, 698. הערה: צונץ, ליט"ג 191 משער כי סוף הסימן של יהודה נמצא רמז בחרוז 30 בתיבות: ה'ד'ו'ר ה'מציאנו, כי לולי זאת אזי עלינו לאמר כי הפיוט חסר וזה איננו נראה לו. אבל אחרי שראינו כי בדפוס קלא' חסר הבית האחרון יוכל היות כי גם בדפוסים האחרים חסרים עוד שלשה בתים. שנויי נוסחאות: 3. עשה הכל בחכמה (בכל הדפוסים מלבד קלא). 4–5. נוטה ... מלוך מלך (בדפוס אראגון, קיו, ב); נוטה שחקים (ברצלונה, קיו, א). 7. בסוד עצה (ברצלונה, קיו, א' וב', קלא). 8. ולא תעיד (אראגון, א, קיו, ב); ולכן תעיד (קלא); כל נשמה (בכל הדפוסים מלבד ברצלונה וקיו, א). 11. קדושים (חסר בכל הדפוסים

שלמה אבן גבירול

מלבד קלא). 15. מרומם (בכל הדפוסים מלבד אראנון ג' וד'). 18. בחסדיו (קלא) 19. ממדי אדומים (אראנון א). 24. והודו (קלא). 26. יסוד הרקיע דוק (ברצלונה, קיו א' וב'). 29. חסר יתן (קיו א). 30. המציאנו הנך (אראנון א, קיו, ב). 30-33. חסרים בדפוס קלא.

27

לאדיר נורא

המקורות: אנרות שד"ל 511 אראנון א II 34: אראנון ג 16. אראנון ד 10. ברצלונה 27: מ' תונים 69. מ' תונים ב 23: סר"ע ח"ב 26: קיו, א 6: קיו, ב II 37. ש"ר 106: צ. 191. הערה: במנהגי אראנון וברצלונה מובא הפיוט שלפנינו בתוך הקרובה אתה כוננת לר"ה ובמנהגי תונים וק"ו בתוך הקרובה וארץ אתנפל לר' יצחק בר יהודה גירונדי. שניי נוסחאות: 3. להמיץ עושה (אראנון א, ג. 6. לנורא (אנרות שד"ל). 8. בצקת עפר (סר"ע). 9. אדני נשיה (בכל הדפוסים מלבד אנרות שד"ל וסר"ע). 10-11. מרומי עליה ומבהיק (מ' תונים). 14. ועולחם תשפר (אנרות שד"ל). 15. שריון צדק (סר"ע, ש"ר). 19. כעב פשעם (סר"ע). 20. וסר עונך וחטאתך (אנרות שד"ל). 21. כיהלום (בכל הדפוסים מלבד אנרות שד"ל). 23. כמי אמנה (מ' תונים, סר"ע). 24. זרויה (סר"ע); זרויים (ש"ר); לחקות זרעו בגוים (אנרות שד"ל).

28

ישמחו איים

המקורות: אנרות שד"ל 511. צ. 190. הערה: הפיוט כפי מה שהוא לפנינו חסר בראשו וסופו, ובלי ספק כל הסימן הוא, אני שלמה.

29

שוחר טוב

המקורות: אנרות שד"ל 506 סר"ע ח"ב 30. לוח 65 צ. 190.
 שנויי נוסחאות: 2. מאין תחת (סר"ע). 3. חסר א ל י ו (סר"ע).
 5. יוצר נשיה (סר"ע). 6. נתנה שבח (סר"ע). 11. וקבל
 תקיעתי (אנרות שד"ל).

30

אל שוכן ברום

המקורות: אנרות שד"ל 508 סר"ע ח"ב 31. (סי' אני שלמה חנון);
 לוח 11 צ. 190.

שנויי נוסחאות: מסתאניב: עלה אלהים בחרועה ה' בקול שופר
 (סר"ע). 2. ואדרוהו (סר"ע). 13. קריאת דל (סר"ע). 18. ובבוא
 פדותכם על הכל (סר"ע). 22. בשר על קמים (אנרות
 שד"ל). 24. וכשמעכם (סר"ע). 30. כמאז שבותכם
 (סר"ע).

31

שלח מלאך

המקורות: פאס 25: כ"י אוקספורד. 2711, 2 Ac. צ. 192.

32

שמעה אדון עולם

המקורות: כ"ח iv 34 (לימים אחרונים של פסח); כבוד הלבנון vi
 119 'נרפס שם עם עוד שירים אחרים מרשב"ג כאלו כלם שיר
 אחד) מבחר השירה 78 נטעי נעמים 18: עת ללדת ב 9. פניני
 שד"ל 115 קצנטינא 75: (ליוכ"פ) שא 194 (פיוט לחתן); שירים
 חמירות 94 שה"ש סי' 23 עמ' 139 צ. 188. Litbl.

d. Or. IV 306. Sachs, R. P., p. 7. Neubauer, verso,
 col. 1, No. 11.

הערה: בעת ללדת קצנטינא ובש"א נדפס השיר הזה בסוף השיר שפל רוח שפל ברכ' כאלו היה חלק ממנו. החרח הרביעי מובא בפ' הראב"ע על תהלים ט"ז, ב'. העתקה אשכנזית Sachs, *ibid.* 37.

שניי נוסחאות: 1-2. עולם שמעה תפלתי קטרת תחנתי (כ"ח, נטעי נעמנים, פניני שד"ל, כבוד הלבנון, ליטבל, רעלינ. פאעז); עולם שמעה תפלתי קטרת תפלתי (עת ללדת, שא). 3-4. חשק במאר הסחר עדי אראה חשקי (כבוד הלבנון, ליטבל); ולא יוכל לראות עדי (עת ללדת, שא); ולא יוכל לראות עדי יחזה (קצנטינא). 4. הסחר (כ"ח, נטעי נעמנים, פניני שד"ל, רעלינ. פאעז); 5. אחשוב שובי (בכל הדפוסים מלבד קצנטינא); שובי בכ (כבוד הלבנון); שובי לך אבחר (כ"ח, נטעי נעמנים, פניני שד"ל, רעלינ. פאעז). 6. ראשית תהלתי (בכל הדפוסים מלבד קצנטינא ושה"ש). 7. הנה בכ (כבוד הלבנון); הנה לך לולי עומדי (עת ללדת, שא); הנה לך ולא לי (קצנטינא). 8. ולשם כבודך ולא (כבוד הלבנון). 9. שחר מעת אזכור היות עפר (קצנטינא); מעת היותי (נטעי נעמנים). 9-10. חסר (כבוד הלבנון, ליטבל, עת ללדת, שא).

33

ה' מה אדם

המקורות: ברצלונה 100: מאה"י ח"ב 172: מבחר השירה 85 סא 376. ס ליוורנו 294: ס שאלוניקי 25: ס III 171. סליחות תימנים 30 סר"ע ח"ב 54: קיו א 72. קיו ג ח"ב 41: שנות חיים ליוכ"פ ח"ב 196. חשלוס 91. Sachs, R. P. 6. צ. 411 העתקה אשכנזית, Sachs, *ibid.* p 33.

הערה: בכמה דפוסים מובא הפיוט הזה בתוך הקרובה, וארץ אקוד' להראב"ע.

שנויי נוסחאות: 4. גיו (סא); גרפס (ברצלונה); בדפוס קיו חסר גרפס. 6. וגם און (בכל הדפוסים מלבד ברצלונה וסליחות תימנים). 7. עון הנכמס (סר"ע, קיו, תשלום). 8. וגם קצפך (בכל הדפוסים מלבד ברצלונה וסליחות תימנים); ישא ועמס (בכל הדפוסים מלבד סליחות תימנים). 11. בשקר יתהולל ובשוא יתהלל (בכל הדפוסים מלבד ברצלונה וסליחות תימנים); בשקר יתהולל ובשוא יתמולל (סא). 12. והיקר (ברצלונה); ויצר מזולל (ס שאלוניקי). 16. יחיד לא נחם (סא); יהיר לא נחם (מאה"י, מבחר השירה, ס III, ס שאלוניקי, סר"ע, זקש). 19. אשר בו נחם (ברצלונה). 21. וכפר גא בעדם (סליחות תימנים). 23. כל יבגוד (סליחות תימנים); עיגיו ברעה (ס שאלוניקי); ופניו ברעה (מאה"י, ס III, סר"ע, קיו, תשלום, זקש). 24. נוסח כל הדפוסים: אם תפקוד עליו יהי גרפס וגדלח', אולם תקנתי הנוסח מפני שווי הרעיון בבתיים האחרים וכן תקן בהערותיו בעל מאה"י. ובלשון זה השתמש רשב"ז ג'כ בפיוט אמרה גולה חרוז 79 ותמחה עון נאלח. 25. וכבגוד (בכל הדפוסים מלבד סליחות תימנים); וכבגוד יכלה (ס III). 28. כעץ נקצץ (ברצלונה, סא). 29. קש מרוצץ (ברצלונה). 30. יום יום ירקב (מאה"י, ס III, שאלוניקי, זקש). 32. וכדונג סנסס (ס שאלוניקי). 34. לבדו (תשלום, זקש). 35. ובהבל (תשלום). 36. ככלוב (ברצלונה, סליחות תימנים). 37. נוסח כל הדפוסים: אם תפקוד עליו ועל לבך יעלה', אמנם תקנתי כדי להשוותו לבתיים האחרים. 39. בחסדר לא בחסדם (סא, קיו).

34

לשני חוד חידה

המקורות: ג'א 15 כ"י אוקספורד 195.
 הערה: נויבויער ברשימתו טעה וחשב הבית החמישי של הפיוט
 הזה: „בעת שפוט עמים" להתחלת פיוט אחר. ע"י רשימתו
 ח"א עמ' 654.
 שניי נוסחאות: 12. לך לא נסתרים (ג'א, כ"י אוקספורד). 51. יקים
 (ג'א). 57. ויפל במכמר (ג'א). 66–67. אלהי העולמים וישבר
 חרמים (ג'א).

35

שונה בחיק

המקורות: הלבנון vi 119 תל"ע 345 (רק ב' חרוזים)
 Dukes, M. b. E., p. 96; Geiger, S. G. p. 191;
 1183 פארמא כ"י Neubauer, verso, col. 1, No. 25.
 דף ו' ע"ב; צ. 188 העתקה אשכנזית Geiger, *ibid.* 82
 הערה: החרוז הראשון של הפיוט מובא בס' צחות להראב"ע 10:
 בהלבנון נדפס כסוף מפיוט אחר (שמעה אדון עולם).
 שניי נוסחאות: 1. שוגר בחיק (הלבנון); בחן ילדות (כ"י פארמא,
 צחות, תל"ע); עורה – חסר בהלבנון; לבל תישן (ת"לע).
 2. ימי ילדות כמו עשן (הלבנון); ימי בחרות (דוקעס); ימי
 נערות (נייער, כ"י פארמא). 4. לעת ערב (הלבנון).
 5. תריבני באמור (נייער, כ"י פארמא–והוא נגד המשקל);
 הלא אב (דוקעס). 7. חציר שדה (דוקעס, הלבנון, כ"י
 פארמא). 8. יהיה כמו (דוקעס).

36

שוכני בתי חמר

המקורות: אלה הדברים [60]. אמרי נועם 126: [חסר חרוז 21, 32] אראנון ב ח'ג 13. אראנון ג 156. אראנון ד 113. ברצלונה 159: דרך ישר 14: המ'ב ח"ה 196: חדשים לבקרים 44: חסד ואמת 21: 32: כל בו ח'ג [171] לקוטי אברהם 113 מ' ארגיל א 250: מ' ארגיל ב 421, 438 מ' תונים א 254. מ' תונים ב ח"ב 54: [במנהגי ארגיל ותונים מובא הפיוט שלפנינו בתוך הקרובה אנושי לב לרמב"ע]; מבחר השירה 88 נחלת אבות 222. סא 390: ס ליוורנו 300. ס III 174: סדר סליחות לימים נוראים כמנהג פחנן והוראדני והגליל (ווילנא תרמ"ד) 99 סר"ע ח"ב 57. סדר התחנונים [221]. פאס 36: קיוג ח"ב 83: קלאוו 98. קצנטינא 87: רומא ב 282. רומא שד"ל ח"ב 103: רומניא ח"ב II 5. שנות חיים ליוכ"פ ח"ב 199: שער השמים ח"א 127. שער התשובה 34. שר 17. תוצאות חיים 177 (עם העתקה אשכנזית 207) תחנונים 1597-44: תחנונים וסליחות 36: תלמסאן א 265: תלמסאן ב 283: [במנהגי תלמסאן מובא הפיוט שלפנינו בתוך הקרובה שלישית שוקדת שלישיה לר' יוסף אבן אביתורו; תשלוס 137. זכר צדיק לברכה עמ' 6-9 (עם העתקה אנגלית מאת ישראל דאוורזאן);

צ. 412

העתקה אנגלית-מאת אברהם בורשטיין במ"ע Jewish

Independent (January 21, 1916).

העתקה אשכנזית 72. Heller 215. Dukes, Ehrensaulen שנויי נוסחאות: המקורות לפיוט זה רבו כל כך ולכן אציין רק מקור אחד לכל שנוי נוסח. 2. הן מותר (המ"ב); ומותר אדם (סליחות פחנן). 3. כי אנו תולעת (רומא). 4. לגבי חמר (סר"ע); וגב חמר (קלא); ואיך ינאה (קלא). 6. זה יהיה (אלה הדברים). 10. ולאין מוצאך (רומא). 11. כמו

קקיון (קלא). 12. ועד בקר לא היה (אראנון); ועד בקר לא נהיה (ברצלונה); ובבקר לא היה (דרך ישר); ועד בקר לא חיה (סר'ע). 13. טוב שלא נוצרת (אלה הדברים). 14. ואיך גדולות (כל בו); ואיך גדלה (סר'ע). 16. אם יתמהמה (סר'ע); ואם יתמהמה (ברצלונה); ואיך יתמהמה (קלא); או תמצא (אראנון); הלא תמצא (רומא). 17. יש הרוח (ארגיל). 18. ואם תצא (רומא); כטיט (קלא). 19. מאמה בכבודך (אמרי נועם). 20. חילך יקום (כל בו). 21-32. חסר (אמרי נעם). 21. בכל זאת לו חשבת לתאווה לא הקשבת (אראנון); בכל זאת לא חשבת לתאווה לא הקשבת (ברצלונה); בכל זאת לא חשבת לתאווה לה הקשבת (תוצאות חיים); בכל זאת לא חשבת ואילו לא קשבת (רומא); בכל זאת לא חשבת ולתאווה הקשבת (קלא). 22. ואם תטיב ראשיתה מה תעשה באחריתה (אראנון); ואם לא טוב ראשיתה מה תעשה באחריתה (מבחר השירה); ואם תטיב בראשיתה מה תעשה באחריתה (רומניא); ולא תטיב ראשיתה מה תעשה באחריתה (תוצאות חיים); ואם לא תטיב ראשיתה מה תעשה באחריתה (תשלום). 23-24. חסר (חסד ואמת, נחלת אבות, ס iii, סר'ע, קיו). 23. ויטיב לפני מלכו (המ'ב, קלא). 24. ואולי צור (המב); ומחרונו נסתר (רומא). 25. יחידים התקוששו (פאס); וזכרו והתאוששו (רומא). 26. ושאו לב בכפים (רומא); שאו לב אל כפים (קלא); לאל ארך אפים (רומא); אל ארך אפים (רומניא). 27. הוי על נפשותינו ואוי על חטאתנו (תוצאות חיים); הוי על חטאתינו ואוי על נפשותינו (סר'ע). 28. וגם כצאן תעינו (סר'ע). 29. ומה נבקש מה נדרוש (תוצאות חיים); ועונות עברו ראש (אראנון); כי עונותינו עברו ראש (כל בו); כי עונות נשאו ראש (רומא). 30. רבו עונותינו

(מבחר השירה); ואם רבו עניניו אתה הוא אדונינו (רומא)
 32. ידוך אל תרף (מבחר השירה); עז ידך אל תרף
 (רומא). 33–34. חסר (קלא). 34. ואליך תלויות ענינו
 (כל בו); ואליך ענינו (תוצאות חיים).

37

שדי אשר יקשיב

המקורות: הלבנון vi 119 רומניא ח"ב ii 92: (ונסמן בטעות צ"ג
 ויוהכ"פ); שה"ש סי' 16 עמ' 118 שירים חמירות 102
 Litbl. d. Or. iv, 307; Neubauer, verso, col. 1, No. 19.
 כ"י ב"מ דף ה' ע"ב צ. 188 לוח 61.

שנויי נוסחאות: 2. תהא" כן הוא בכ"י ב"מ, בכל הדפוסים, תהי".
 3. בלב גבון (רומניא). 4. על חסרך יתר (הלבנון); על
 חסרך יותר (ליטבל); ואם חסרך יותר (כ"י ב"מ). 5. כך
 אבטח (הלבנון); ולבי כך אבטח (ליטבל); ולבי כך
 נבטח (כ"י ב"מ); כחולם (שה"ש); כחולם (מבחר השירה, הלבנון);
 חולם חלום תסתום (רומניא); כחולם ריבטח עלי (ליטבל).
 7. הקשב (הלבנון, כ"י ב"מ); להקשיב (ליטבל); תפלתי
 (שה"ש, מבחר השירה); אותך אבקש (כ"י ב"מ).

38

שבעה שחקים

המקורות: ארגיל א 22: דברי שירה 20. הקפות א 4 ס 131: סליחות
 תימנים 82 פזמונים לש"ת 11: קה"פ 89 קול שמחה—מנטובה 5:
 שירים וזמירות 37 שמחת חתני התורה 8. צ. 188
 שנויי נוסחאות: 2. תסבול ולא יסבלוך (קה"פ). 3. מעת
 בראתם הם יהללוך (קה"פ); המה יאבדו" נכפל בדברי שיר,
 ס, פזמונים לש"ת, קול שמחה, שמחת חתני התורה—נוסח

חמשת הדפוסים האלו אחד הוא ובציונים הבאים ארשום רק הראשון. 6. טפסרי מרומות (סליחות תימנים); עומדים' חסר בקה"פ, ובדברי שיר הנוסח: ושנאן יודה במזבח פנימי. 8. יראים מחוות (סליחות תימנים); יראים חוות (קה"פ) 8-9. ומי יחזה ומי גדול כי' ומהולל מאד (ארניל); כי' חסר בדברי שיר וסליחות תימנים. נוסח קה"פ: כי אל גדול ונורא מאד. 10-11. מי זה יזמר מבלי דומם לך יערך שיר ליל ויומם (קה"פ); מי יזמר מבלי דומם לך יערך שיר לילה ויומם (סליחות תימנים); מי ימלל עד בלי דומם לך יערך שיר לילה ויומם (דברי שיר). 12-13. ואם אתה על כל ברכה מרומם ומהולל ונפשי וכו' (ארניל א); ואתה על כל ברכה מרומם כי גדול ה' מהולל מאד (קה"פ); ושמך מרומם ולבי ונפשי יודעת מאד (דברי שיר). 14. הדרת עוץ (ארניל א, דברי שיר); הדרת קדשך (סליחות תימנים); גדלה ורמה (דברי שיר). 15. תשכון באהל וסוכה (דברי שיר); באהל נקובה (סליחות תימנים). 16. שאת לא יוכל (סליחות תימנים); כי אותך לא יוכלו לגלגל מסבה (קה"פ); ובשאר הדפוסים שאת לא יוכל לגלגל מסבה. 17. עצמת ממני (סליחות תימנים). 18-21. חסר בארניל א ובדברי שיר וכו'. 18. חי הנאדר (סליחות תימנים). 19. תקבץ מזויות (קה"פ). 20. שנת ישע (סליחות תימנים).

שאל יפיה

המקורות: חפת א 18 המגיד xii 357 המליץ ii 111 נטעי נעמנים 19. קלא II 214. (פיוט לחתנים); קלא VII 39. שא 82. (רשות לפסח); שובע שמחות 14: שה"ש סי' 18 עמ' 126 שירי זמרה – ליורנו 91: שירי זמרה – חתנים 158.72 *Dukes, Zur Kenntniss*

Litbl. d. Or. iv, 308; Neubauer, verso, col. 1, No. 24.

כ"י פארמא 772 דף 60. צ. 188

הערה: יעללינעק, ליטבל. iv 382; משה כרמי, הואיל משה באר ח"א קמ"ח.

שנויי נוסחאות: 2. קול תמונתך (נטעי, דוקעס); נשמע באוני (נטעי דוקעס, ליטבל); נשמע במו אוני (חפת); עלה באוני (קלא vii); במאזני (כ"י פארמא). 3. ובא אחריו (חופת, המגיד); וקם אחריו (המליץ, כ"י פארמא); בא אחריו (נטעי, ליטבל. דוקעס) 4. ואעזוב בני (נטעי, דוקעס). 5. עבור אלי (קלא vii, ii); עבור דודי (שובע שמחות); והנה דמות (חופת, המגיד, המליץ, שירי זמרה). 6. בחצי (חופת, שירי זמרה); וישב (המגיד, המליץ, שירי זמרה); ושב (קלא, viii); ושב על (כ"י פארמא); אלי בני (חופת); עלי בני (נטעי, דוקעס); 7. קרא אלי (חופת, נטעי, דוקעס, ליטבל); כקראך (המגיד, קלא ii, המליץ, שובע שמחות, שירי זמרה); בקראך (חופת, קלא vii); כקוראך (שא); קראך (כ"י פארמא); אלי אמי (חופת, נטעי); אל אמו (שא, שובע שמחות); עלי אמי (דוקעס, ליטבל); דאמו (שירי זמרה). 8. רוצי ושובי אל עפרה והתכני (נטעי, דוקעס); רוצי ושובי אל עפר והתעני (ליטבל); ושובי תחת גברתך (שירי זמרה); שובי אל גברתך תחתה והתעני (שובע שמחות).

40

שכחי ענותך

המקורות: כצ 22 שה"ש סי' 1 לוח דיואן 176. צ. 189.

שנויי נוסחאות: 1. נושאי כפים (כ"י ב"ג מובא בשה"ש); נושאה עינים (כ"י גינבורג מובא שם). 5. כבוא עתך (כ"י ב"ט);

שחי לאל

המקורות: חזונים ח"ב 50. חפת א 5 מבחר השירה 77 המגיד xvi 355 (לר"ה ויוהכ"פ); פאס 24. קה"פ 77 רומא ב 239. (יוהכ"פ); רומא, שד"ל ח"ב 77. (יוהכ"פ); רומניא ח"א 83 (לפסח); רני ושמחי 24: 45: שה"ש סי' 14, עמ' 111 שובע שמחות 40: (לשמחי של פסח); שע"ה 42. Dukes, Moses b. Ezra, p. 106. צ. 188.

שחי נוסחאות: 1. שחי לאל (פאס, רני ושמחי, שובע שמחות). 3. לעולמך פנה (פאס, רומניא, רני ושמחי, שובע שמחות); יומך ולילך (פאס, רני ושמחי, שה"ש, שובע שמחות). 5. משוכה את (שובע שמחות); בחיתוך (מבחר השירה, קה"פ, שע"ה); בחייתך (חזונים, חפת, רני ושמחי, שה"ש, שובע שמחות); משולה · בעולמך (המגיד, רומא); משולה · לעולמך (רומניא, דוקעס). 6. וכאשר הוא נעלם (רני ושמחי, שובע שמחות); וכאשר נעלם (חפת, המגיד, רומניא, רומא, שה"ש); את עלומה (שובע שמחות); וכאשר נעלם את נעלמה (חזונים). 7. הלא יוצריך (שובע שמחות); כי יוצרך (המגיד, רומא). 8. דע (פאס); וקמה (דוקעס, רומניא); ורמה (חזונים, רומא ב, רני ושמחי, שה"ש). 9-10. חסין נושא · זרועו וגם תולה אדמה על בלימה (פאס); זרועיו (המגיד). 10. כמוהו תשאי (דוקעס); גויה נעלמה (דוקעס, רומניא). 11. נפשי לאל חי (חזונים, חפת, פאס קה"פ). 13. קרבו ברכו (המגיד). 14. לשמו תברך כל גשמה (חזונים). 9-14. חסרים ברני ושמחי 24: שם 45: נמצאו תחתיהם נ' חרוזים אחרים סי' חזק, ד"ה: חי ה' אלהי עולם הוא ימציא לך תעל ולבית קדשו תעלי.

42

שאי עין

המקורות: ברנפלד 52 מבחר השירה 76 המגיד xii 357 נטעי נעמים
 18: פאס 4. (בקשה לימי החול); קה"פ 7 רומניא, ח"א 83. (ליום
 א' דפסח); רני ושמחי 1. (בקשה לשבת); שא 36 (בקשה לימי
 החול); שובע שמחות 12: שה"ש סי' 15 עמ' 117 שיר שבחה 4:
 (בקשה לשבת); שירים חמירות 193 *Dukes, Zur Kenntniss*,
 171; Sachs, R. P., 8. צ. 188.

הערה: נויבויער, גרגרי אוקספרד (הלבנון vi 95). העתקה
 אשכנזית Sachs, *ibid.*, p. 38, No. vii. נרפסה ג"כ
 בס' מיכאל זקס' לברנפלד עמ' 52.

שנויי נוסחאות: נוסח שיר זה בדפוסים פאס, רני ושמחי, שא,
 שובע שמחות, שיר שבחה אחד הוא (חוץ ממקום אחד בשא);
 ונוסח הדפוסים ברנפלד, נטעי נעמים ורעליניאזע פאעזיע
 ג"כ אחד הוא, וע"כ אציין רק הספר הראשון משני המינים
 האלה: 1. ליוצרך (פאס). 2. בימי נעורך (ברנפלד, מבחר
 השירה, המגיד, קה"פ, ובכ"י אוקספרד שמובא ע"י נויבויער
 בהלבנון vi 95); געזיך (פאס). 3. לילה ויומם (ברנפלד, פאס).
 5. חלקך בעורך על אדמה (ברנפלד, הלבנון, קה"פ); בעורך
 באדמה (מבחר השירה, המגיד); ועורך באדמה (פאס); בעורך
 באדמה (שא); ושם מבטך בצאתך (הלבנון). 7. התכניני לפני
 (המגיד); הכין לפניך (הלבנון); מנחיק (פאס). 9. אברך שם
 יי אשר כל הנשמה (פאס); כל הנשמה תברך יה (המגיד).

43

שרש בנו ישי

המקורות: ארגיל א 25: המ"ב ח"ד 60. (רק הבית הראשון והאחרון);
 טל 29 כ"צ 23 הלבנון I 48; VI 119 ל"ש 17 מבחר השירה 91 עת

ללדת ב 18. קלא v 83. (רק קצור); רומניא ב' 138: רני ושמחי
 49. שא 81 שירים ומירות 24 שירת ישראל 20 Die Haggada
 von Sarajevo, p. 81. Litbl. d. Or. iv 307, xi 317.
 כ"י פארמא 772 דף 60. כ"י הגניזה (fol. 1b) 4³ T-S. 13, K.
 Neubauer, verso, col. 1, No. 22. 188. העתקה אשכנזית
 Heller, 29

שניי נוסחאות: 1. בנו שי (הלבנון α). תהי נטמן (רני ושמחי).
 2. הוציא (עת ללדת, שא, הלבנון vi). 3. בדין שרים
 (הלבנון α); בבן השר (רני ושמחי). 4. ותחת מלוך (ארגיל
 א); מלוך מלך (רני ושמחי). 5. מני זמן אלף ושש מאות
 שנים (רני ושמחי-הוספת המעתיק); אני נעבד (ארגיל
 א, הלבנון I, vi, טל, שא, כ"י הגניזה). 6. דומה בתוך גלות
 (רני ושמחי, כ"י הגניזה); כמו מדבר (עת ללדת, שא).
 7. האיש לבוש בדים (עת ללדת, שא). 7-8. האיש לבוש
 בדים שואל עד אן יכלה הקץ (רני ושמחי). 8. והוא צוה
 (המ"ב, קלא); סתום וחתום (בכל הדפוסים מלבד המ"ב-
 והוא נגד המשקל).

44

שחק וכל המון

המקורות: ארגיל א 16: שע"ה 44 צ. 590.
 שניי נוסחאות: 9-10. מקור סור זה (ארגיל א). 11. אנא מקום
 (ארגיל א). 15. שם להיות נורא אחד (ארגיל א).

45

שאל להודות

המקורות: ארגיל א 17: (שבת וחוה"מ פסח); מבחר השירה 77 רני
 ושמחי 57: 63. בהוספת חרוזים עפ"י הסוד; שה"ש סי' 24 עמ'

772 כ"י פארמא Dukes, *Zur Kenntniss*, 172. 145

דף 60:.

הערה: צונץ (ליטנ: 312, 728) מטיל ספק אם הוא לרשב"ג או לר' שלמה בן אבון.

שנויי נוסחאות: 2. לא איש תבונתו (רני ושמח); רחבה (בכל הדפוסים, והוא נגד המשקל); כמו כרכל (דוקעס). 3. ישכיל תהלתך (מבחר השירה, שה"ש); ישכיל תהלתו (דוקעס); יגיד תהלתך (ארגיל, כ"י פארמא); יגיד פלאיך (רני ושמח). 4. גברו חסדיך (רני ושמח). 5-6. ואיה כל זולתך סובל עולם (דוקעס); ואיה צור זולתך סובל עולם (כ"י פארמא ומבחר השירה). 7-8. הן · נשלח (כ"י פארמא); הן לך אני מושלך ואיך (רני ושמח 57). 7. הן אני מושלך ואיך (רני ושמח 63); ואיך לא אקוה (ארגיל). 8. נשמת כל חי (רני ושמח).

46

שחרים אקראה

המקורות: טל 23 שה"ש סי' 26 עמ' 152 שירים זמירות 99 (וממנו לוקח בהכרמל i 21) התחיה ii 1; Neubauer, verso; Heller, 113. col. 4, No. 15 צ. 188. תרגום אשכנזי. הערה: שניאור זקש, הכרמל ii 13. שנויי נוסחאות: 4. מגדודי (הכרמל). 11. אבל נפשי תהללך בעודי (הכרמל).

47

מי כמכה

המקורות: שה"ש סי' 8 עמ' 63.

שלמה אבן גבירול

48

שמשי עלה

המקורות: חזונים ח'א 44. שה"ש סי' 10 עמ' 68 כ"י הגניזה צ 193. שנויי נוסחאות: 4. ותדמי (חזונים). 5. הנץ פרח (חזונים, כ"י); הציץ פרח (שה"ש). 8. שארית צפנת (חזונים). 13. חזיר מנבח (כ"י). 15. שחקים (חזונים, כ"י). 24. בכ"י חסר, לא". 25. והשב עלמה (שה"ש); יה שב עלמה (חזונים); עלמות (כ"י). 28. והקם שירים לנצח (כ"י). 29. ידירות ישבח (חזונים); לצחצח (כ"י). 31. קרן ציון (חזונים). בשה"ש יצאו השורות 25–26 ממקומן ובאו לפני השורה 30, וע"י זה טעה זקש בהקדמתו (שם, עמ' 68) באמרו כי סי' חרוזי השיר הוא שלמה הקטן מאלק חזק. אולם מנוסח שלפנינו שהוא נוסח הכ"י וחזונים יצא הסי', מאלקי" על שם עיר מולדתו של רשב"ג.

49

לך אל חי

המקורות: ג'א 29 שע"ה 45 תרגום אנגלי: M. H. Breslau, Treasures of Oxford. London, 1851, p. 29. שנויי נוסחאות עפ"י ג'א: 2. וגם כלתה. 3. שכונה בחוך לבבות. 6. מלאחי. 8. לבב תשכיל. 10. ואיך אוכיל ממעון. 14. כתם אופיר. 15. שכונה בגוף 19 ומכלולה.

50

כתר מלכות

המקורות: אה (ערבית ליוכ"פ); כל בו ח"ב 49 כליל תפארת 17 מ' ארגיל I 149. מ' זקש ח"ג 130: מ' תונים 152. מאה"י ח"ב 52: סא 2. סב 2. ס גאסמער ח"ג 45 ס וויניציה 179. ס שד"ה

ח"א 2. ס III 52: רומניא ח"ב II, 11. שנות חיים ליוכ"פ ח"א 59.
תכלאל ח"ב 103: תלמסאן א 165. (חסר ט"ו סעיפים באמצע)
תלמסאן ב 341 (חסר בו סעיף כ"א); עי' ג"כ בן יעקב אוה"ס 251
סי' 406–410; רמ"ש, רשימה עמ' 2330–2331; צעדנער, רשימה
724.

הערות: דוקס, ציון ח"ב 160; Ehrensaulen 16; זקש, התחיה
ח"ב 5 וכו'; יל"ג, המגיד שנה י"ד עמוד 253 הערה
12; שר"ל, אגרות 791, 1320; זקש, Relig. Poesie 223–246
Husik, Hist., of Mediaeval Jewish Philosophy, p.75–78.
העתקות: אנג'ליה – Elsie Davis ברבעון האנגלי שנה שביעית
461 (רק חלק מן הפיוט). Alice Lucas שם שנה ח' 71–73;
239–244 (חלקים מן הפיוט).

אשכנזית – דוקס Ehrensaulen 58–70; זקש, Relig. Poesie
3–29 (רק חלקים מן הפיוט); Leopold Stein
Ankündigung einer metrischfreien Uebersetzung der
Königskrone des R. S. ben Gabirol (Geiger, Zeitschrift
iii, 436–441. *Idem*, Königskrone von S. ben Gabirol,
Prague s. a.

רומית – Diadema Regni per Fr. Donatum בספרו תפוחי זהב
(Romae, 1618) Poma Avrea עמ' 214–239 (רמ"ש רשימה
עמ' 2330 מביא תרגום זה בטעות תחת השם Corona Regni)
שנויי נוסחאות: הערה: מלבד הדפוסים המובאים ברשימתי
השתמשתי לפיוט זה בשנויי נוסחאות של כ"א א' אדלער כפי
שהדפיסם נייגער בצייטשריפט ח"ג עמ' 432 וצינתי אותו
באות א', בשנויי נוסחאות שנמצאו על גליון מחזור ספרד
משנת 1693 שצינתי באות ב' ובכ"י מחזור מנהג קורפו שצינתי
באות ק'. שניהם נמצאו בבית המדרש לרבנים בנויארק.
באחרונה בא לידי מחזור כ"י משנת קע"ה ע"י הרב דוקטר
העליר והכנסתי פה רק השנויים החשובים, וצינתי אותן
באות ה' גם כ"י זה עתה באוצר הספרים אשר לביהמ"ד הנ"ל

שלמה אבן גבירול

א

9. והמתנשא (חסר בדפוס אה); ברומניא נמצאו פסוקים אחרים מלבד אלה שנמצאו בדפוסים האחרים וזה סדרן: תהלים, נ"א, יז; ס"ט, י"ד; קל"ט, י"ד (בשלמות); ע"א, ט"ז (עד האתנחתא); דה"א כ"ט, י"א-י"ב עד והכבוד. 12. לך יי הגדולה אשר בסורה (רומניא); נראה ורעיונו (מ' ארגיל, מ' תוניס, שנות חיים, תלמסאן א); לך חביון העז והסוד והכח והעזוז והיסוד (רומניא). 14. אשר גבר על יראיך (רומניא). 19. שבח ורעיון (בכל הדפוסים מלבד רומניא). 22. קץ לאורו (מ' זקש, ס גאסטער); מצל אורו (תכלאל); נהיה כל הויה (כל בו, מאה"י, כ"ק); היה כל הויה (רומניא) 22-23. לך אמרנו בצלונחיה (מ' ארגיל, מ' תוניס, מאה"י, ס וויניציא, ס iii, תלמסאן א). 26. הגמול אשר צפנת (רומניא).

ב

28. ראש לכל בנין וסוד כל ענין ויסוד כל בנין (רומניא); וסוד כל ענין ורוב כל בנין (כ"י ה). 37. ואי לו האחד שיפול (מאה"י).

ג

40. איך וכמה ואין (כ"י ב'). 41. אתה נמצא לעצמך (כ"י ה'). 44. וסודך הנעלם (מ' ארגיל, מ' תוניס, ס' וויניציא, ס iii, שנות חיים תלמסאן א).

ד

47. בא"ה חסר חרוז: אתה חי ולא בנפש וכו'. 50. אתה חי והמיעך ימצא (כ"י ה').

ה

52. בכ"י ה חסר החרוז הזה. 54. וגאית מכל מחשבה ונבהת מכל מרכבה (כ"י ה); ונאה מכל מרכבה (כל בו, א"ה, מ' זקש); גדול על כל מחשבה וגבוה מכל מרכבה (כ"י ב). 55. על כל ברכה ותהלה (בכ"י ה' ובכל הדפוסים מלבד א"ה, כל בו, כליל תפארת, מ' זקש).

ז

67-68. חסד בכ"ה'. ברומניא נתחלף סדר החרוזים בסעיף זה על דרך זו: אתה גבור ולך הנבודה וכו' אתה גבור ומרוב גאותך וכו' אתה גבור ואין בכל יצירותיך וכו' אתה גבור ורחמך וכו'. 60. ומרוב גבורתך תמחול (מ' ארגיל, מ' חונים, שנות חיים, תלמסאן א', כ"י ב'). 61-68. בעת זעם אפיך ותאריך לחטאים ועפך (בכ"ה ה' ובכל הדפוסים מלבד רומניא). 62. ורחמך גבור על כל ברואיך (רומניא); גברו עד כל מעשיך (כ"י ב).

ז

64-65. אתה אור ועיני כל נפש ובכל הדפוסים מלבד רומניא וכ"י ב'; ועיני עונים מעציה יעלימוך (א ה, כל בו, סא, סב, כ"י ק); ועיני עונים (כ"י ה', כליל תפארת); מעונים מעיניה (כ"י א); וחטאות ועונים (מ' ארגיל, מ' חונים, מ וויציאה, ס iii, שנות חיים, תלמסאן א' וב'); ואם עיניה מעציה יעלימוך (רומניא); ועיני כל נפש זכה סמונים לכבודך והם לא יראך עיני עונים יעלימוך (כ"י ב). 66. אתה נעלם בעולם הזה (רומניא); ונלה בעולם הנאה (כליל תפארת, מ' ארגיל, מ' חונים, ס iii, רומניא, שנות חיים, תלמסאן, כ"י א); בעולם העליון הנאה (כ"י ה', גאססער); לעולם חבא הנאה ותוהו (כ"י ב). 68. אתה עליון ועין השכל (בכל הדפוסים מלבד רומניא וכ"י ב').

ח

70. אתה אלהי האלהים ואדמי האדונים וכל הברנאים (רומניא); אתה אלהי האלהים וכל הברואים (בכל הדפוסים מלבד כ"י ב). 72. ובעבור זה השם (רומניא). 73. כי כוננת כולם להגיע (כ"י ה). 74. ומנמת פניהם דרך המלך לא ראו ותעו (רומניא). 75. אל הנפחת (רומניא). 76. לחפצם הגיעו (כ"י ב). 81-82. דרך נכונה ולא סרו

שלמה אבן גבירול

(רומניא); דרך נכוחה (בכל הדפוסים מלבד רומניא, ושניתי מפני החרוז). 82. אל חצר (רומניא). 84. וסועד הנבראים (רומניא); וסועד הרבים (כ"י ה'). 87. ומציאותך ואצלותך (כ"י ב).

ט

90. וממך נובעת (כ"י ה' ובכל הדפוסים מלבד מאה"י, רומניא) 90–91. ובחמתך נבער (כ"י ה' ובכל הדפוסים מלבד רומניא). 92. קדמון לכל קדמון (בכל הדפוסים מלבד רומניא). 97–98. כהמשך האור מן העין (כ"י ה). 99. ופועל הכל (בכל הדפוסים מלבד כ"י ב). 103. וידו אהל הגלגלים במחברת (רומניא); אהל הגלגלים מחזרת (תכלאל). 105. על שפת היריעה הבריאה החיצונה הקיצונה במחברת (כ"י ה' ובכל הדפוסים מלבד רומניא).

י

109. והקפת על המים יסוד הרוח (כ"י ב); טובב סובב הרוח (רומניא). 112–114. ומוצאם אחד ושמו להם ראש אחד וממנו יוצאים (רומניא).

יא

116. בהקיפך על יסוד האש (כ"י ב); על גלגל האש רקיע הירח (כ"י א וכ"י ה). 118. ובתשעה ועשרים יום וחצי וחלקים ידועים (כ"י ב); יסוב כל גלגל (כ"י ה). 119. וסודיו (רומניא וכ"י ב' וה'). 121. חדש בחדשו עולם וקורותיו (א"ה, כל בו, כליל תפארת, מ' ארגיל, מ' תוניס, מאה"י, ס וויניציא, ס iii, ס גאסטער, שנות חיים, תלמסאן א וב'). 122. להודיע לבני האדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו (כ"י ב').

יב

125. ואותות וימים ושנים (רומניא). 126. ובלילה ממשלתו (מאה"י, ס גאסטער, רומניא, תכלאל). 127–128. מעט קדרותו כי

ממאור פני השמש (רומניא); ממאור השמש הדרתו (כ"י ב). 132.
 כי ברואי מעלה הם (כ"י ה); כי הם ברואי מעלה (בכל הדפוסים
 מלבד סב, רומניא, וכ"י א); ואם הם יקרים (בכל הדפוסים מלבד
 רומניא). 134. אך יהיה אחרי נפלו איד אפלו (רומניא). 136–138.
 על קו אחד אם יעמוד הירח · כעב שחורה הסתר מעין רואה
 מאוריה (רומניא). 139. לצבא שחקים (רומניא). 141–142. בכ"י
 ה' חסר מן מחשיך עד וגבוהים עליהם). 144. בעת ההיא (רומניא).
 146. והמחשיך אורה לבדו (א"ה, כל בו, כליל תפארת, מ' זקש).
 147. השולח עליה עבד מעבדיו גמול חסדה (רומניא).

יג

149. על רקיעי הירח (מאה"י, ס iii); על גלגל הירח (מ' ארניל,
 מ' תונים, כ"י ב). 151. והוא הנקרא כוכב (בכל הדפוסים מלבד
 רומניא). 153. בעשרה חדשים (ס גאסטער, כ"י א וב' וה', תכלאל).
 154. ואיבות ורגנים (בכל הדפוסים מלבד רומניא, מאה"י, וכ"י א).
 155–156. עשר ומזון (בכל הדפוסים מלבד כליל תפארת, רומניא,
 וכ"י א); ברומניא נוסח כל המאמר משונה ח"ל: מעורר בעולם ריבות
 ומדנים ואיבות. והוא כוכב השכל והחכמה. לתת לפתאים ערמה.
 ונותן כח לעשות חיל ולצבור הון. ולכנוס עשר וכבוד וממון.
 במצות הבורא אותו לשרתו כעבד לפני אדון.

יד

160. מי יבין סודך... על גלגל שני (רומניא); על גלגל השני גלגל
 השלישי (בכל הדפוסים מלבד תכלאל). 162. ובשנים עשר חדש
 יסוב גלגל וגופה (רומניא). 166–166. ודיצה ושירות ורגנים מצהלות
 (רומניא); ומצהלות חפות חתנים חסר בכ"י ה'. 167. פרי תבואות
 (כליל תפארת); פרי תנובות ופרי מגדים (כ"י ב').

טו

169. נלול הרביעי 'מ' זקש. 172. טאה ויחמש ושביעים
פעם (רומניא). 174. חולקת לכל כוכבי יאה, כל בו, כליל
תפארת, מ' זקש; לכל כוכבי שמים (בכל הדפוסים מלבד
רומניא). 174–175. חשועה למלכים (בכל הדפוסים מלבד רומניא);
והוד ומלכות (בכל הדפוסים מלבד מאה"י). 176. נפלאים בעולם
(תכלאל). 178. להרים ולהשפיל (רומניא). 180. ובכל יום תשתחוה
רומניא, תכלאל. 181. תרים ראש ותשתחוה לערב (רומניא);
ותקוד ערב למעדבה וכי ב'.

טז

183. בעשותך אותה ראש למנות (כ"י ב'). 185. לתצמיח
(מאה"י). 189. קדבתה אל הצפון (רומניא); ויארכו הזמנים (בכל
הדפוסים). 192. בפאת דרום (רומניא); במעגלים יבונים (כ"י ב').
194. כפי מבחן (תכלאל): לפני מבחן בוחנים (רומניא). 195. שפן
(בכל הדפוסים מלבד רומניא וכ"י ב'). 197. כי מגדלח (כן הוא
בטא, טכ, רומניא ותכלאל, אבל בשאר הדפוסים חסר כ"י); כי
פנדולת העבדים גדולת האדון וכבודו נודעת לכל יורעי הדעת
(כ"י יד').

יז

201. מי יכיל אותותיך (בכל הדפוסים מלבד כליל תפארת, מ'
ארגיל, מ' חנויס, רומניא, וכ"י ב); מי יניד אותותיך (רומניא);
בהקישך אותה (בכל הדפוסים מלבד רומניא וכ"י א' וב'); אור
לכל כוכבי מעלה (רומניא). 204. וכפי אשר ירחק לעמוד גבחה
יאה, כל בו, כליל תפארת, מ' זקש, ס גאסטער; מוזה לוקח (כ"י
א'); מויואורו לוקח (כ"י ב'). 207. והוא נוטה טאה, כל בו, מ' זקש,
ס גאסטער. 211. עד מלאה חדשו... בנכול עדיפתו (רומניא);

ויצא בנבול שפתו (כ"י ב'). 212. כיום וחצי שעה (כ"י ב'); כפי יום וחצי וחצי שעה (סא, סב, ס שלו"ה, כ"י א', כ"ק).

יח

216–218. מי יודע פלאיך... כמלך בהיכלו וכשר צבא בחילו ושמנה עשר (רומניא). 219. פעם וחצי פעם ושמינית (כ"י ב'). 223. ולהוטי רשף (סא וב', ס שלו"ה, כ"י ב', חכלאל). 224. ושנת בצורת (בכל הדפוסים מלבד רומניא). 225–226. ושלופי חרב לנגדם כי רגליו (רומניא).

יט

228. גלגל ומסבה (כן הוא בכל הדפוסים ונוסח שלנו הוא עפ"י כ"י ב'). 231. חמשה ושבעים פעמים כמדת רחבה (כ"י ב'); כי מדתו נרחבה (רומניא). 233–234. והוא כוכב השכל והרצון (כ"י ב').

כ

240. יסוחח פלאי גדולתך (רומניא). 241. שבתאי (ס גאסטער, חכלאל, כ"י ק). 242. כנוף הארץ (רומניא); אחד ותשעים פעם (בכל הדפוסים מלבד מ' זקש, חכלאל); וחשעים פעמים (כ"י ב'). 245. ברצון הבורא אותו (כ"י ב'). 246. ברומניא חסר: גכרית עבודתו; בתלמסאן ב' חסר כל הסעיף הזה.

כא

247. בהקיפך על גלגל שמיני במסבתו (רומניא). 249. חשב אגודתו (סא, סב, ס שלו"ה, כ"י ק); שני הנוסחאות ביחד כזה: אגודתו נ"א אפרתו (מ' ארגיל, מ' תניס, ס וויניציא, ס iii, שנות חיים, תלמסאן ב, כ"י ב'). 251–252. בששה ושלשים מרב גבורתו (רומניא). 253. מאה ושבעים פעמים. 255. נאצלו כל ברואי (רומניא).

שלמה אבן גבירול

כב

259–260. בעשותך... היכולת בשתים (רומניא, תכלאל). 262.
 תאומים בשני בהתאחדם (רומניא). 265. למאזנים ועקרב אשר
 לצדו הושת (רומניא); והתשיעי נברא (מאה"י). 266. וכחו לא נשת
 (מ' ארגיל, מ' תונים, מאה"י, ס וויניציאה, ס iii, שנות חיים); כחו
 ולא נשת (אה, כל בו, כליל תפארת, מ' זקש, סא, סב, ס גאסטער,
 כ"י ב'); וכחו ולא נשת (תלמסאן ב); התשיעי הנברא כקשת גבור
 כחו לא נושת (רומניא). 267. ולצדו המזל האחרון (רומניא, כ"י
 א). 269. ואלה המזלות גבוהים (רומניא). 270. גשיאים' חסר בכל
 הדפוסים מלבד ס גאסטער, רומניא ותכלאל.

כג

271. י"י מי יחקור (בכל הדפוסים מלבד מאה"י ורומניא);
 תעלומך (רומניא). 272–273. הגלגל התשיעי במעדרו המקיף על
 הגלגלים ובריאותם (רומניא); כל הגלגלים הברואים והם סגורים
 (כ"י ב'). 275–276. המנהיג כל כוכבי שמים וגלגליהם בתוקף
 מהלכו (רומניא). 279 וכל ברואי מעלה בתוכו (כ"י ב'). 279–280.
 וכל ברואי עולם כנגיר חרדל בים הגדול כן המה בתוכו לתוקף
 גדלו (רומניא). 281. נחשב לאין וכאפס (תכלאל). 282. וכל מעלתו
 וגדלו (כ"י ב').

כד

283–289. מי יבין סודותיך... ושם העז והחביון (כ"י ב'); מי יבין
 סודות נוראותיך (בכל הדפוסים מלבד רומניא); מי יבין בריאותיך
 בהרימך... והוא ההיכל והעשירי... ושם החביון אשר לכבודך...
 ועל עמודי צדק מצבתו ומכתך מציאותו (רומניא); עמודי צדק
 שמת מסוכתו (כ"י א').

כה

291. י"י מי יעמיק (בכל הדפוסים מלבד מאה"י ורומניא); י"י מי יעמוד לסוד מחשבותיך (כ"י ב'); מזיו השכינה (בכל הדפוסים מלבד כ"י א' וב', וה'). 293–295. הם הם מלאכי (כ"י ב'); ומשרתי פניך הם אדירים וגבורי ממלכת (רומניא); ועושי מלאכת (בכל הדפוסים מלבד כ"י ב'). 297. גזריות פניניות (כ"י ק'). 308. ומהם זיקים' (חסר בכל הדפוסים מלבד אה, כל בו, מ' זקש, סא, סב, ס גאסטער, ס של'ה, כ"י א'; ברומניא ותכלאל הנוסח: מהם זיקים ומהם ברקים). 309. וכל כת משתחוה לשוכן ערבות וברום עולם נצבות (רומניא). 312. לנאה בגבורות (כ"י ב'). 313. בחרדה ורעדה (כ"י ה'); בחרדה ברעדה... ומשתחווים לפניך (רומניא). 315. שאתה הוא ה' אלהינו (כ"י ב'). 316. ולך אנחנו (כ"י ב); אתה עשיתנו ולא אנו (רומניא). 317. ואתה אדוננו... ואתה בראתנו (רומניא).

כו

319. י"י מי יבא (בכל הדפוסים מלבד מאה"י ורומניא); עד תבונתך (סא, כ"י ק). 320. שם החביון (רומניא); נגה החביון (כ"י ב'). 321. יניע השכל ושם יעמוד (בכל הדפוסים מלבד רומניא). 322. גאית ונעלית (כ"י ב').

כז

326. נוה הנפשות הטהורות (רומניא). 328. שם יחליפו כח (בכל הדפוסים מלבד מאה"י). 329. ואלה הם בני נח (כ"י ב'). 330. ובו חטעם בלי תכלית (כ"י ב'). 333. פני האדון י"י צבאות לראות (כ"י ב'). 334. בהיכל המלך ועומדות בשלחן (כ"י ב'). 336. אין תכלית גודלה ויפיה (כ"י ב'); תכלית לטובתה וליפיה (רומניא)

כח

339. מהם נוראות (בכל הדפוסים מלבד רומניא). 342. ונחלי צפרית (ס נאסמער); ואוצרות אש ונחל נפרית 'רומניא'; לא יכבה אשם (בכל הדפוסים מלבד כ"י ב'). 346. ברד וקרח וציה ושלג גם חם (בכל הדפוסים מלבד מאה"י); גם חם נחלי שלג (מאה"י עפ"י איוב כ"ד, יט: ציה גם חם יגולו מימי שלג, אבל אי אפשר שהפייטן יחרו פעמים בשלג זה אחד זה). 346. נוסח כל הדפוסים: הכל הכינות בעתו אם לשבט אם לארצו אם לחסד חשבת אותו וקדשתו; בקצת דפוסים: חשכת אותו. אבל הנוסח הזה משובש מפני שדרך הפייטן לסיים כל סעיף וסעיף בפסוק, ונחשבת אותו וקדשתו לא נמצא בתנ"ך. נוסח כ"י ב' הוא; אם לשבט אם למשפט עשיתו וצור להוכיח יסדתו. אבל ענין שבט ומשפט אחד הוא ואי אפשר לומר אם לשבט אם למשפט, ולכן בחרתי בחסד תחת שבט, ותחת עשיתו בחרתי במלה שמתו שהוא מלשון הפסוק בחבקוק א', י"ב).

כט

350. מזיו כבודך (בכל הדפוסים מלבד מ' ארגיל, מ' תוניס, ס וויניציאה); יפעת טהורה (בכל הדפוסים מלבד סא, רומניא, חכלאל וכ"י ק). 351. מצור אמת נגזרה (כ"י ב). 352. וקראת אותה נשמה (בכל הדפוסים מלבד רומניא). 353. עשיחה מלהבות אש השכל חצובה (בכל הדפוסים מלבד רומניא); ונשמתו כאש בוערה בה (בכל הדפוסים מלבד רומניא שחשד שמה המלה, בה'). 355. שלחתה אל הגוף לעבדו (בכל הדפוסים מלבד רומניא שמנסח: שלחת בגוף לעבדהו). 356. ואל תשרפדו (מ' ארגיל, מ' תוניס, ס וויניציאה, ס iii, חלמסאן א' וב'). 357. נברא הגוף ויצא (בכל הדפוסים מלבד רומניא); נברא חלמסאן ויצא (כ"י א' וה'). 358–357. ירד עליו באש (מאה"י); ירד י"י עליו באש (רומניא).

ל

359. י"י מי יניע (ס נאסטער); 359–362. בתתך כח הדעה יי ויהי המדע יסודה. ועל כן מליון כי המדע מקור כבודה ותתקיים כפי יסודה (רומניא); בתתך לנפש כח הדעת אשר בה תקועה ויהי המדע יסודה ועל כן (שאר כל הרפוסים). 363–367. וזה ענינה ויסודה. והנפש הסכלה בבלי דעת היא המנוגעת רק לא תאבד החכמה והנפש החכמה לא תראה מות רק תקבל על עונה מר ממות ואם נטמאה תטהר בשצף (רומניא). 367. בשצף אף וחרון (כ"י ב'). 368. ימי טמאתה תשב מלה (רומניא).

לא

371. י"י מי יגמול (ס נאסטער); בשומך הנשמה לנוף (בכל הרפוסים מלבד רומניא). 372. וארח להורותו (בכל הרפוסים מלבד רומניא וכ"י ב'). 373. להצילו מרעתו (מאה"י, רומניא). 375. אשר יבדל מהבהמה (רומניא). 377. ואתה בחוץ תכין (כ"י ב'); תבין מעשיו (תכלאל).

לב

379. י"י מי יודע (ס נאסטער); מי ידע מפעלותיך (רומניא). 380. צרכי פעלותי (בכל הרפוסים מלבד אה, כל בו, כליל ותפארת, פ' זקש, ס נאסטער). 381. עתים לדאות בדיחתיך (רומניא). 388. והם אלה קצות (מ' ארגיל, מ' חגיס, מאה"י, סא, סב, ס נאסטער, ס של"ה, ס וויציצה, ס iii, תכלאל). 387–388. מרוממותיך ומקצת דרכי פעלותיך (כ"י ב'). 389–399. יכיר אלחותך ואשר לא יכיר אלחותך איך תבא בלבו אמתותך ואיך יכול ליכין רעיוניו על כן נתן עבדך את לבו מראשי מפלאותיו הלא בראשי אלה טורי ספור תהלותי למנצח בנינותי (כ"י ב'). 386–399. כמותו היס אנחנו עבדיך בני אמתך המספרים... לשוננו מעט.

שלמה אבן גבירול

ראשיהם ומה יקרו רעיהם כי חיים יוכלו השומעים להכירך ואם לא יבינו ולא ראו פני יקרך וכל אשר לא יכיר אלהותך איך תבא בלבו אמונתך ויכוין לבו לעבודתך על כן מצאו עבדיך את לבם לזכר לפני אלהים מעט מזער מראשי תהלותיך לבקש לחלי חטאם צרי סליחותיך אולי מעונינו נמשה ובמה יתרצה עבד אל אדוניו הלא בראשי (רומניא).

לג

400. אלהינו בושנו ונכלמנו (רומניא, וכל המאמר בלשון רבים הוא כמו ל, דעתנו, דלותינו וכו', ואין צורך להעתיקס פה). 400–401. לעמוד לפניך בשועתי כי כפי עוצם גדולתך (כ"י ב'); כן חסרוננו (כן בכל הדפוסים אבל מפני החרוז תקנתו). 405. ואתה חכם ואתה יכול ואין כל פה יכול לשבחך (כ"י ב'). 404–416. ואתה גבור ואתה יכול ואתה חכם ואתה אלוה כי אתה גדול העצה ורב העליליה אלהי האלהים ואדוני האדונים ואנו נוש ורמה כלי מלא מרמה · כצל הולך רוח עובר ולא ישוב עקובי הלב · ואצי ברנלים מה אנו מה חיינו מה כחנו מה גבורותינו ומה צדקותינו מה נחשב כל ימי היותנו מאין מבואינו וכאין המצאנו ולאין מובאינו והנה באנו לפניך (רומניא). 415. מאין מובאי ולאין מוצאי (כליל תפארת, מ' ארגיל, ט' תוניס, ס iii, שנות חיים, תלמסאן א, תכלאל); מאין מובאי וכאין מוצאי (סא, סב, ס שלוה, כ"י ב'); מאין מובאי ומאין מוצאי (סא, סב, ס שלוה, כ"י ב'); מאין מובאי וכאין המצאי ולאין מוצאי (כ"י א) 416. בעזות מצח (בכל הדפוסים מלבד רומניא). 419. ותאוו מתנכרה (תכלאל). 421. מלא אספסוף כרגע יסוף (כ"י ב').

לד

422. אלהי ינעתי כי ענותי (סב); אלהינו ידענו כי ענותינו (רומניא). וכל המאמר בלשון רבים כמו לעיל). 424.

ואתודה עליהם (תכלאל, כ"י ב'). 427–436. אשמנו בזינוי · פשענו צרנו קשינו ערף... כי אמת עשית ואנחנו הרשענו (רומניא); בזיתי למצותיך (מאה"י); לצתי לוצצתי, מרדתי מריתי, נאצתי נאפתי, נשבעתי לשוא ולשקר, סררתי פשעתי צררתי קשיתי עורף קצתי בתוכחותיך רשעתי שקרתי שחתתי דרכי (כליל תפארת); נאצתי נאפתי סררתי (כ"י ב).

לה

437–468. אלהינו נפלו פגינו בזכרנו... על טובות גמלתנו... ברצון האהבה... ונפחת בנו רוחך והחייטנו · וקחתנו על זרועותיך ותרגלתנו... שברת מלתעות כפירים והוצאתנו... ובחול חליים רעים ונאמנים עלינו חנם רפתנו ובבא שפטיך הרעים אל העולם... ובשבע גדול כלכלתנו ועוד הגדלת והוספת בתתך לנו לב טהור אמונה שלמה... ובעבדיך יריבו... ומראים תומה · ומראים נפש (רומניא). 447. וקחתני על זרועותיך ותרגלתני (מ' זקש, סב, תכלאל). 462. ותורתך אמת (חסר בא"ה, כליל תפארת, מ' זקש, ס iii). 441–468. ונפחת בי רוחך הטובה והחייטני... חוקתני על זרועותיך לקחתני והרגלתני... ומהם הצלתני... כן יסרתני... חלק עם מורדיך ומכעיסיך וקסיד · מראים ענוה ותומה... נפש זכה ומטהרת (כ"י ב); מלאים תומה (כ"י ה').

לו

471. ועתה י"י קטונתי (כ"י ב'). 473. למען כי נתת בי נפש קדושה (כ"י ב'). 471–474. קטוננו מכל עשית עם עבדיך אמנם אלהינו כי נתת בנו נפש... טמאנוה וברמי עונינו חללנוה ונאלנוה (רומניא). 473–474. טמאתיה וברמי עוני חללתיה ונאלתי (כ"י א'); חללתיה ונעלתי (כל בו). 475–489. ט"ו שורות אלו נמצאו ברומניא, תכלאל, כ"י א', כ"י ב', וכ"י ה' בקצת שנויי נוסחאות,

ונם באגרות שד"ל 1320–1321. 477–480. אבל יצרי האקורי נצם...
 וזה סמה שנים להביאו בכפל הצתי... להשיבו מים התלאת
 (תכלאל). 493–498. אך ידעתם אם חרשענו... יצרנו האבורי...
 ולחכין מצוחצו... כמה פעמים... עד שמנו לכף רגלו הדום...
 וכאשר חשבנו כן היתה גבר עלינו... בו נחקסנו... נכת בו ונרשע
 (רומניא). 484. עד שפני לכף רגלו הדום (כ"י א').
 495–478. ולהכין צידתי... כמה שנים חשבתי להביאו בכפל רסני...
 מים התלאות... כי הניא... חלל מצא שפתי ואם אני חושב... הוא
 חורש... שפני לרגלו... עבודתי והזמן רחסיך לעמתי כי אמרתי
 אם יבא יצרי האכור... וכאשר פחדתי כן חתגבר עלי (כ"י ב).

לז

494–559. יחי רצון ודחמים מלפניך יי לכוף את יצרנו... חסר
 פניך מחטאינו ואשכנו ואל תעלנו בחצי ימינו עד נמין צרכנו להדכנו
 וצידחנו לנסיעתנו כי נצא מעולמך... ולמח נבראנו... טוב לנו
 עוד אנחנו שם מצאתנו... אנא יי אלהים ואלהי אבותינו...
 שפטנו... מיום היותנו נגש תעסה... ראשיתו מוך נדרך... ובחיי.
 כעשן נשדך... למחר חולעים... וחקש יפנו... ירב לאל אמריו
 וירבה נדריו... ינאח ולא ידע למה... לאסוף כל חון... ובכל עת
 הוא מוזן לתלאות הולכות ובאות... ובכל הרגעים... או במלחמה
 ירד ותגפוהו... או ישטפוהו המים הזירונים... רקמה ותולעת וילבש
 רמה ותולעת... חלאת המשובח... והלוחצים חשים ואצים והזמן
 שחך... לכן אלהינו... ואם אננו הרענו... ואל תגמול על עונינו
 מדה במדה לעבור על עונינו בלי מדה ופמותינו נלך בלי חסדת
 (רומניא). 509–526. גווע ומעתה... וכאשר תחל רוח לפעמו (כ"י
 א'). 529–559. והיא מתהלכת בין החיות וכאשר רב הודו וכביר
 מצאה ידו... מתאום תבואה הוה... אלה התלאות אשר על בן אדם
 מאות... ואל תגמול מדה במדה ועבור על עומוהו גם אם הם בלי

מדה לאיש אשר במותו ילך בלי חמדה (כ"י ב'); עד אכין צידה לדרכי (בבל הדפוסים מלבד אלה שזכרו לעיל). 498. כי אם אצא מעולמך (בכל הדפוסים). 501. ולהגדיל ולהרבות אשם (בכל הדפוסים מלבד רומניא ותכלאל). 507. ובעלותו במאזני משקל (בכל הדפוסים מלבד רומניא וכ"י א'). 516. לרדוף העשר קלו נשריו (בכל הדפוסים מלבד רומניא). 517. בעת המצר ירב לאל אמריו (כ"י ה'). 523. נבא ולא ידע מה (כ"י ה'). 526. וכאשר תחל רוח י"י לפעמו (בכל הדפוסים מלבד רומניא). 533–534. וכל עת הוא מזמן לתלאות · ובכל שעות מאורעות (בכל הדפוסים מלבד רומניא). 543. ובעת כאבו יגדל שכלו ידל (בכל הדפוסים מלבד רומניא). 545. ויתנכרו לו כל יודעיו (בכל הדפוסים מלבד רומניא). 549. ולעפר ישכב וישוב אל העפר יסודו (תכלאל). 550. ולאיש אשר אלה לו (בכל הדפוסים מלבד רומניא). 553. והלוחצים (חסר בעל ההוצאות וכ"י, מלבד כ"י ה'). 557. תטיב אחריתי (נמצא רק בכ"י ה').

לח

561. ואם לא אוחיל עלי לרחמך מי יחוס חוץ ממך (מ' ארגיל). 577. וזכבור גלות (תכלאל). 579. צרפתי ולא שרפתי (בכל הדפוסים מלבד אה, כל בוז). 588. הלא ימי חלפו רבם (מ' ארגיל, מ' תוניס, ס iii, מאה"י, תכלאל). 560–594. אנא י"י אלהינו אם עתינו מנשוא נדול · לרחמך מי יקום עלינו · שים בכף שניה · זכור נא אלהינו כי כמה זמן בארץ נוד צרפתנו וזכבור גלות בחנתנו · צרפתנו ולא שרפתנו · הלא ימינו חלפו רבם · ואם לפניך הצנו למחר עיניך בנו ואיננו · כי תאכלנו האש · שים עיניך עלינו לטובה באחרית ימינו השרידים והפלישים · ילק ענותנו · חקחנו למאכל (רומניא).

לט

596–608. יהי רצון ורחמים מלפניך... וחדש עלינו גזירות טובות
ובטל ממנו גזרות רעות ואל תביאנו לירי נסיון ומכל פנעים הצילנו...
והיה עם פינו והורנו מלהיות שניאה בהגיונו... דבירך השמם
וביתך החרב ולחון עפרותיו ולרצות אבניו ולהיות שם קבורתו
עם כל הצדיקים אבותינו (רומניא); לירי נסיון ומכל פנעים...
חרבותיו ולהיות שם קבורתי עם כל עבדיך הצדיקים אבותי (כ"י
א); ואל תביאני לירי נסיון ואל תביאני לירי בזיון ולא לירי עבירה
ועון ומכל פנעים... ועד יעבר הוות בצל כנפך תסתירני והיה
עם פי בעת הגיוני למען אשמור דרכי מחטא בלשוני וזכרני
ברצון עמך ופקדני בישועתך ובבנין... דבירך השמם... אבני
וללחון עפרותיו... ותבנה שוממותיו ולהיות שם קבורתי עם כל
עבדיך הצדיקים אבותי (כ"י ב). 604. והיה עם פי בהגיוני (מ תניס,
מאה"י, סא, ס וויניציאה, שנות חיים, תלמסאן א' וב', תכלאל);
והיה על פי בהגיוני (מ' ארגיל). 596. לשוב עלי ברחמים (בכל
הדפוסים מלבד מאה"י).

מ

נוסח חלק זה הוא ברבו עפ"י דפוס רומניא וכ"י א' וב'. ואלה
הם השנויים עפ"י הדפוסים האחרים: 613–639. אין בי לא צדק...
ישר לא תחנה ולא מדה טובה... תשובה לכן אל תסתר פניך ממני
ומלפניך אל תשליכני ובעת מן העולם תוציאני... תביאני ועם
החסידים בכבוד תושיבני... עד יום מותי תגמלני וביראתך תטהורה
אל אחד תחוקני ובתורתך התמימה תאמצני ועל כל זה אני חייב
להודות להלל לשבח לפאר ולרומם לברך ולקדש וליחד את
שםך הגדול הגבור והנורא בפי ישרים תתברך ובלשון חסידים
תתקדש ובקרב קדושים תתהלל ובלהקת אראלים תתפאר
ותתהדר תשתבח בפי רחומיך תתקדש בפי קדושיך תתרום בפי

מלאכִיךָ... מִי־חֵדִיךָ תִּתְנַשֵּׂא בִּפְי מִנְשֵׂאִיךָ כִּי אֵין כְּמוֹךָ... כְּמַעֲשֶׂיךָ
 וּבִמְחֻנּוֹת חַיּוֹת וְאוֹפְנִים וְכִרּוּבִים וְעִירִין קְדִישִׁין תִּתְנַשֵּׂא וְתִתְעַלֶּה
 בְּשָׁמַיִם מִמַּעַל וְתִתִּיחַד בִּפְי מִי־חֵדִיךָ בְּמוֹרָא וּבִפְחַד עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל
 עִם אֶחָד בְּשָׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת אֵין עוֹד. יִהְיֶה לְרִצּוֹן
 וְכו'. וְאֵלֶּה הֵם שְׁנוֹיֵי הַנוֹסְחָאוֹת עַפ"י דְּפוֹס רוֹמְנִיא וְכ"י א' וּב':
 609–633. אֵלֶּהִינוּ יִדְעֵנוּ... הִלִּיצוּ... וְאֵנוּ אֵין בְּנוּ מַעֲשִׂים... תְּשׁוּבָה יִהְיֶה
 רִצּוֹן וְרַחֲמִים מִלִּפְנֵיךָ רַבּוֹן הָעוֹלָמִים לְרַחֲמֵם... בְּפִקּוּדַת שְׁלוֹם וְרִצּוֹן
 וּלְשָׂאֵת... וּבַחֲצִי יָמֵנוּ אֵל תַּעֲלַמְנוּ... וְאֵת מְנוּיִים מַחֲלָד... בְּאוֹר
 פִּנֵּיךָ תּוֹכְרֵנוּ וּמִתְהוֹמּוֹת הָאָרֶץ תְּשׁוּב תַּעֲלֵנוּ וְאֵנוּ נֹאמֵר נוֹדֵךְ י"י... חֲסִד
 עַל הַטּוֹבָה... וְעַל כָּל זֶה אֵנוּ חַיִּיבִים לְהוֹדוֹת (רוֹמְנִיא). 612–638. וְאֵנִי
 אֵין בִּי מַעֲשִׂים כִּי אִם נְעוֹר וְרַק כִּנְפֵן אֵלֶּה בּוֹקֵס לֹא צָדֵק... יוֹשֵׁר
 לֹא תִפְלֶה וְלֹא אִמּוֹנָה לֹא תוֹמָה וְלֹא תַחֲנָה לֹא צָדָקָה וְלֹא תְשׁוּבָה
 יִרְמֵם רַבּוֹן הָעוֹלָמִים לְרַחֲמֵם... בְּפִקּוּדַת רִצּוֹן... אֵל תִּנְמַלְנִי וְאֵל
 תִּסְתַּר פִּנֵּיךָ מִמֶּנִּי וְחִרְפַּת נָבַל אֵל תְּשִׁימֵנִי וּבַחֲצִי יָמֵי אֵל תַּעֲלֵנִי
 וּמַחֲטָאֵי טַהֲרֵנִי וּמִלִּפְנֵיךָ אֵל תְּשַׁלִּיכֵנִי וּבִכְבוֹד תִּנְחֵנִי וְאַחֲרַי כְּבוֹד
 תִּקְחֵנִי וּבַעֲת מִן הָעוֹלָם תּוֹצִיאֵנִי... מוֹתִי תִנְמַלְנִי וְעַל כָּל זֶה... תִּתְקַדֶּשׁ...
 וְאֵין כְּמַעֲשֶׂיךָ אֵתָּה הוּא הָאֵלֶּהִים בְּשָׁמַיִם מִמַּעַל (כ"י א'). 614–634.
 לֹא תִפְלֶה וְלֹא מַעֲשִׂים כִּי אֵנִי בְּעַר וְרַק כִּנְפֵן בּוֹקֵס וְאֵין בִּי לֹא
 חוֹמָה וְלֹא אִמּוֹנָה לֹא יִשְׂרָת לִבִּי וְלֹא שׁוֹם מִדָּה טוֹבָה לֹא עֲבוּדָה
 וְלֹא חֲסִידוֹת וְלֹא תְשׁוּבָה... אִוֵּר פִּנֵּיךָ וְלִהְיוֹת צִיָּאִים וְכַפִּי מַעֲשִׂים...
 תְּשׁוּב תַּעֲלֵנִי וְאִזְמַרָה אִוֵּדֵךְ י"י כִּי אֲנִפֹת... וְלִרְוֹמֵם וְלִהְדֵּר וּלְבִרֵךְ
 (כ"י ב'). 626. וְעַם הַחֲסִידִים הַנְּסִיכִים וְהַמְּלָכִים בְּכְבוֹד תּוֹשִׁיבֵנִי
 (סב, חֲכַלְאֵל). 629–630. וְתְשׁוּב תַּחֲיִינִי וְעַל כָּל הַמְּלָכִים שֶׁהֵיוּ לִפְנֵי
 תַּעֲלֵנִי וְאִמֵּר אִוֵּדֵךְ (סב).

TECHNICAL PAYYETANIC TERMS

OCCURRING IN THIS COLLECTION

אהבה	A piyyut preceding the prayer which concludes הבזר בעמו ישראל באהבה
בקשה	Supplication
ברכו	A piyyut preceding the benediction 'ה המבורך
נאלה	A piyyut preceding the prayer which concludes נאל ישראל
יוצר	A hymn connected with the prayer which begins יוצר אור
מאור	A hymn preceding the prayer אור חדש על ציון ואר
מי כמכה	A piyyut beginning with these words
קסמא	From the Arabic مستجاب meaning a prayer that is heard. This designation is given to hymns based upon Biblical verses.
מעמד	A synonym for penitential prayer (סליחה)
קדמה	Arabic مقدمة for introduction
פזמון	A piyyut with a refrain
רשות	Introduction
תוכחה	Exhortation

מפתח הפיוטים על סדר הא"ב

36	שוכני בתי חמר	33	אדני מה אדם
43	שרש בנו ישי	22	אכה כפי
19	שופה נופה	30	אל שוכן ברום
41	שחי לאל יחידה	21	אמרה גולה
44	שחק וכל המון	28	ישמחו איים
1	שחר אבקשך	50	כתר מלכות
4	שחר עלה עלי	27	לאדיר נודא
46	שחרים אקראה	49	לך אל חי
13	שחרתיך בכל שחרי	2	לך נפשי חספר
18	שכולה אכולה	34	לשתי חוד חידה
40	שכחי ענותך	47	מי כמכה עמקת
31	שלח מלאך מליך	26	מלך שרי השוכן
15	שלחה לבת גריב	25	נשמת שאר יעקב
5	שלשה נוסדו	42	שאי עין יחידתי
32	שמעה ארון עולם	45	שאל להודות לך
16	שמש כרתן	12	שאלתי סעיפי
48	שמשי עלה נא	39	שאלי יפהפיה
24	שנים נפגשו	20	שביה בת ציון
6	שעלי אפרשה	38	שבעה שחקים
7	שער פתח דודי	17	שדודים נדודים
8	שפכי לצור לבך	37	שדי אשר יקשיב
14	שפל רוח שפל ברך	23	שואף כמו עבד
9	שש גזרו	35	שגה בחיק ילדות
10	ששני רב בך	29	שחר טוב
11	שחי בך מחסי	3	שוכב עלי מטות